

Frances Hodgson Burnett

Paslappingas sodas

Iš anglų kalbos vertė
Viltaras Alksnėnas

Skaitmeninta iš knygos:
Frances Hodgson Burnett. Paslappingas sodas. Vilnius: Alma littera, 2011.

ISBN 978-5-430-05938-5

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Turinys

1. Nebeliko nė vieno	4
2. Pasišiaušėlė panelė Merė	12
3. Per viržynę	24
4. Marta	31
5. Verksmas koridoriuje	55
6. kažkas juk tikrai verkė!	64
7. Sodo raktas	74
8. Liepsnelė, parodysi kelią	83
9. Keisčiausias pasaulyje namas	94
10. Dikenas	108
11. Strazdo lizdas	125
12. – Gal paskirtumėt man žemės plotelį?	137
13. – Aš esu Kolinas...	150
14. Mažasis radža	170
15. Lizdų sukimo metas	188
16. – Aš nebeateisiu! – pasakė Merė.	205
17. Priepuolis	215
18. – Nė minutės negalime delsti.	226
19. – Jis jau atėjo!	236
20. – Aš gyvensiu – amžinai, amžinai, amžinai!	253
21. Benas Vėjoramstis	265

22. Saulei nusileidus	281
23. Stebuklai	289
24. - Tegul jie juokiasi.	307
25. Užulaidėlė	325
26. - Tai mano Mama!	336
27. Sode	351

1. Nebeliko nė vieno

Kai Merę Lenoks išsiuntė į Miseltvaito dvarą gyventi pas dėdę, visi kalbėjo, kad ji nepatraukliausia būtybė pasaulyje. Iš tiesų ji buvo smulkaus veidelio ir pati liesutė, plaukai skystučiai ir papurę, o veido išraiška gaiži. Jos plaukai buvo geltoni ir oda išgeltus, mat ji gimė Indijoje ir amžinai kuo nors sirgo. Merės tėvas buvo Anglijos vyriausybės tarnautojas, visą laiką užsiėmęs ir taip pat dažnai sirgdavo, o motina – tikra gražuolė, kuriai terūpėjo eiti į pokylius ir linksmintis su kitais linksmuoliais. Ji visai nenorėjo mažos mergaitės, ir kai Merė gimė, atidavė ją prižiūrėti ajai, o ši suprato, kad jei nori įtikti poniai, turi laikyti vaiką kuo toliau nuo jos akių. Taigi Merė buvo laikoma nuošaly, ir kol buvo ligotas, zirzlus, negražus kūdikis, ir kai pasidarė ligotas, negražus, strapinėjantis padaras. Ji niekada neprišiminė, kad būtų ką nors mačiusi iš arčiau, išskyrus tamsius savo ajos ir kitų tarnų veidus. O kadangi tarnai jos klausydavo ir viską jai leisdavo, nes poniai būtų supykusi, jeigu būtų trukdę vaiko verksmai, sulaukusi šešerių metų, ji pasidarė toks tironiukas, toks savanaudis mažytis paršelis, kokį tik galima įsi-

vaizduoti. Jauna guvernantė anglė, kuri atėjo mokyti Merės skaityti ir rašyti, taip jos nemėgo, kad atsiskakė to darbo po trijų mėnesių. O kitos guvernantės, atėjusios pabandyti to paties, išeidavo greičiau negu pirmoji. Taigi jei Merė pati nebūtų iš tikrųjų panorėjusi išmokti skaityti, ji niekada nebūtų pažinusi raidžių.

Vieną siaubingai karštą rytą, kai Merei buvo maždaug devyneri, ji pabudo pikta ir dar labiau supyko, pamačiusi, kad prie lovos stovinti tarnaitė ne aja.

- Ko čia atėjai? - pasakė ji nepažįstamajai. - Nenoriu, kad tu čia būtum. Pakviesk man mano ają.

Moteris atrodė išsigandusi, bet tik išmikčiojo, kad aja negalės ateiti. O kai Merė įtūžo ir ėmė trankytis ir spardytis, ji dar labiau išsigando ir pakartojo, kad aja pas panelę negali ateiti.

Ore tą rytą tvyrojo kažkokia paslaptis. Niekas nieko netvarkė, atrodė, kad trūksta kelių nuolatinių tarnų, o tie, kuriuos Merė matė, šmėkščiojo arba bėgiojo aplink papilkėjusiais ir ištįsusiais veidais. Bet niekas nieko jai nepaaiškino, o jos aja neatėjo. Įdienojus ji buvo palikta visiškai viena. Tada išslinko į sodą ir ėmė ten žaisti pati su savimi vejoje prie verandos. Įsivaizdavo, kad daro gėlių lysvelę: į žemės kauburėlį įsmeigė didelį raudoną kinrožės

žiedą. Darėsi vis piktesnė ir piktesnė, murmedama sau žodžius, kuriuos pasakys, ir vardus, kuriais išvadinis Saide, kai toji sugriš.

- Kiaulė! Kiaulė! Kiaulių vaikas! - kartojė ji, nes pavadinti čionykštį žmogų kiaule buvo pats didžiausias įžeidimas.

Ji griežė dantimis ir vis kartojė tą patį, kol išgirdo, kad jos motina su kažkuo išėjo į verandą. Tai buvo šviesiaplaukis jaunas vyriškis, ir jie stovėdami kalbėjosi keistais, prislopintais balsais. Merė pažinojo tą šviesiaplaukį jauną vyriškį, kuris atrodė kaip berniukas. Buvo girdėjusi, kad jis yra labai jaunas pareigūnas, ką tik atvykęs iš Anglijos. Mergaitė įsispokojo į jį, bet labiausiai į savo motiną. Taip ji visada darydavo, kai tik gaudavo progą ją pamatyti, nes ponia - Merė šitaip ją vadindavo netgi dažniau už kitus - buvo tokia aukšta, grakšti, daili būtybė ir taip gražiai apsirengusi. Jos plaukai bangavo lyg šilkas, nosis, maža ir daili, regėjos, reiškė panieką kiekvienam daiktui, o akys buvo didelės ir besijuokiančios. Visos jos suknelės buvo iš plonos, plevenančios medžiagos, ir Merė sakydavo, kad jos „iš vienu nėrių“. Šį rytą ji atrodė dar labiau nėrinuota, tačiau jos akys visiškai nesijuokė, o buvo tik didelės, idė-

mios ir maldaudamos žvelgė jaunajam pareigūnui į veidą.

- Ar iš tiesų viskas taip blogai? - išgirdo Merė.

- Siaubingai, - atsakė jaunuolis drebančiu balsu. - Siaubingai, ponია Lenoks. Jums reikėjo dar prieš dvi savaites išvykti į kalnus.

Ponia gražė rankas.

- Taip, žinau, kad turėjau išvykti! - verkė ji. - Pasilikau vien tam, kad nueičiau į tą kvailą pobūvį. Kokia buvau kvailė!

Tą akimirką iš tarnų kambarių išsiveržė toks garsus raudojimas, kad ji nustvėrė jaunuolį už rankos, o Merė stovėjo virpėdama nuo galvos iki kojų. Rauda darėsi vis šiurpesnė.

- Kas tai? Kas tai? - žiopčiojo ponია Lenoks.

- Kas nors numirė, - atsakė jaunasis vyriškis. - Jūs nepasakėte, kad tai prasidėjo ir tarp jūsų tarnų.

- Aš nežinojau! - išrėkė ponია Lenoks. - Eikite su manim! Eikite su manim!

Ir ji apsisukusi nubėgo į vidų.

Praėjus kuriam laikui nuo baisių įvykių, Merei paaiškėjo visos to ryto keistenybės. Buvo prasidėjus baisiausia choleros epidemija, ir žmonės krito kaip musės. Tą naktį susirgo aja ir tarnai ėmė raudoti savo trobelėse dėl jos mirties. Iki ryto numirė dar

trys tarnai, o kiti išbėgiojo siaubo apimti. Visuose pašaliuose kilo panika, o trobelėse merdėjo žmonės.

Per kitos dienos sumaištį ir sutrikimą Merė pasislėpė vaikų kambaryje ir buvo visų užmiršta. Niekas apie ją nepagalvojo, niekam ji nerūpėjo. Dėjosi keisti dalykai, apie kuriuos ji nieko nežinojo. Merė per tą laiką pakaitomis tai verkė, tai miegojo. Ji tik suvokė, kad žmonės susirgo ir kad girdi keistus ir baugius garsus. Syki įslinko į valgomąjį, bet šis buvo tuščias. Ant stalo išvydo nebaigtą valgyti maistą, o kėdės ir lėkštės atrodė lyg paskubomis atstumtos, pietautojams staiga dėl kažko atsistojus. Mergaitė suvalgė keletą vaisių ir sausainių, o kadangi buvo ištroškusi, išgėrė čia stovinčią beveik pilną stiklinę vyno. Iškart apsnūdo, tad grįžo į vaikų kambarį ir vėl ten užsisklendė, krūpčiodama nuo šauksmų, sklin-dančių iš tarnų kampo, nuo skubančių kojų bilsmo. Vynas taip migdė, kad akys lipte lipo, tad ji atsigulė į lovą ir nieko daugiau nebegirdėjo.

Daug kas nutiko per tą laiką, kol ji taip saldžiai miegojo. Bet jos nepažadino nei verksmai, nei įnešamų bei išnešamų iš namo daiktų trankymas.

Pabudusi gulėjo, įsmeigusis akis į sieną. Name buvo visai tylu. Niekada anksčiau nebūdavo tokios tylos. Ji negirdėjo nei balsų, nei žingsnių ir spė-

liojo, ar visi išsigelbėjo nuo choleros ir ar baigėsi rūpesčiai. Spėliojo, kas dabar ją žiūrės, jeigu jos aja numirė. Turbūt bus nauja aja, ir gal mokės naujų pasakų. Nuo senųjų Merė beveik jau ir pavargo. Ji neverkė, kad auklė numirė. Merė nebuvo prieraišus vaikas ir nieko per daug nepasigesdavo. Tas triukšmas ir lakstymas aplink dėl choleros bei dejonės buvo išgąsdinę, o dabar ji pyko, kad niekas neprišiminė jos gyvos esant. Visi buvo per daug pagauti panikos, kad pagalvotų apie mažą mergaitę, kurios niekas nemylėjo. Išsigandę choleros, žmonės sakytum neįstengė nieko prisiminti, galvojo tik apie save. Bet jeigu viskas susitvarkė, kas nors, aišku, prisimins ir užeis jos pasižiūrėti.

Bet niekas neužėjo. O kadangi ji gulėjo ir laukė, atrodė, kad namuose darosi vis tyliau ir tyliau. Išgirdo kažką šiugždenant ant demblio ir, kai žvilgtelėjo žemyn, išvydo šliaužiant mažą gyvačiukę, kuri sekė ją į brangakmenius panašiomis akimis. Merė neišsigando, nes tai buvo nekenksmingas gyvūnėlis, kuris jos nebūtų nuskriaudęs. Be to, ji, atrodo, skubėjo iššliaužti iš kambario. Merei bežiūrint, gyvačiukė praslydo pro durų apačią.

- Kaip keista ir ramu, - ištarė Merė. - Lyg, be manęs ir gyvatės, nieko daugiau namuose nebūtų.

Bet tą pačią minutę išgirdo žingsnius kieme ir paskui verandoje. Tai buvo žmonių žingsniai, jie įžengė į namą ir kalbėjosi pusbalsiu. Niekas neišėjo jų pasitikti ir neužkalbino. Atrodo, jie varstė duris ir žvalgėsi po kambarius.

- Koks siaubas! - išgirdo kažką sakant. - Ak, ta gražioji moteris! Manau, kad ir vaikas. Girdėjau, kad ji turėjo vaiką, nors niekas jo nėra matęs.

Kai po kelių minučių jie atvėrė duris, Merė stovėjo kambario viduryje. Ji atrodė negraži, pikta ir susiraukusi, nes buvo praalkusi ir jautėsi taip žeminančiai apleista. Pirmasis į kambarį įėjo aukštas pareigūnas, kurį matė sykių besikalbantį su tėvu. Jis atrodė pavargęs ir susirūpinęs, bet kai išvydo ją, taip nustėro, kad beveik šoko atgal.

- Barni! - sušuko jis. - Čia yra vaikas. Vienišas vaikas! Tokioje vietoje! Viešpatie, kas ji?

- Aš Merė Lenoks, - išdidžiai ištare mergaitė. Ji pagalvojo, kad vyriškis labai nemandagus, sakydamas apie jos tėvo namus „tokioje vietoje“. - Aš miegojau, kai visus apėmė cholera, ir tik dabar prabudau. Kodėl niekas neateina?

- Tai tas vaikas, kurio niekas nematė! - šūktelėjo vyriškis, atsisukęs į savo draugus. - Ją tikrai pamiršo!

- Kodėl mane pamiršo? - treptelėjo koja Merė. - Kodėl niekas neateina?

Jaunuolis, vardu Barnis, liūdnai pažvelgė į ją. Merėi net pasirodė, kad jis sumirksėjo, lyg tramdydamas ašaras.

- Vargšė mažylė! - pasakė. - Nebėra kam beateiti.

Taip keistai ir netikėtai Merė suvokė, kad nebėturi nei tėvo, nei motinos. Kad jie mirė ir naktį juos išnešė. Ir kad tie keli tarnai, kurie liko gyvi, taip pat išbėgo iš namų kiek kojos neša. Nė vienas net neprisiminė, kad lieka tokia panelė Merė. Štai kodėl aplinkui taip ramu. Iš tikrųjų namuose ir nebuvo nieko daugiau, tik ji ir maža šiugždanti gyvačiukė.

2. Pasišiaušėlė panelė Merė

Merei patikdavo stebėti savo mamą iš tolo. Ji atrodydavo labai graži, bet kadangi menkai ją pažinojo, nelabai tejausdavo, kad myli ją arba pasiilgsta, kai ši kur nors išvykdavo. Iš tiesų tai visai nepasigaildavo, o kadangi buvo iš tų vaikų, kurie nuolat paskendę savyje, tai ir galvodavo vien tik apie save. Jeigu būtų buvusi vyresnė, be abejo, būtų labai pasipiktinusi, kam paliko ją vieną pasaulyje. Bet ji buvo dar maža, visada kas nors ja rūpindavosi, tad tikėjosi, kad visada taip ir bus. Dabar tegalvojo, kad būtų gerai žinoti, ar vyksta pas gerus žmones, ar jie bus mandagūs ir leis jai daryti ką nori, kaip kad aja ir kiti tarnai leisdavo.

Suprato, kad nepasiliks anglų dvasininko namuose, į kuriuos pirmiausia ją priėmė. Ji ir nenorėjo ten pasilikti. Anglų dvasininkas buvo neturtin gas ir turėjo penkis vaikus – visus beveik tokio pat amžiaus kaip ji, kurie vilkėjo nuskurusius drabužius, amžinai pešdavosi ir nepasidalindavo žaislais. Merė neapkentė jų nešvarių namų ir taip nesutardavo su vaikais, kad po kelių dienų niekas su ja nebežaidė.

Antrą dieną vaikai prilipdė jai pravardę, kuri ją tiesiog įsiutino.

Pirmasis ją sugalvojo Bazilis. Bazilis buvo mažas berniūkštis, išūlių mėlynų akių ir užriesta nosim. Merė jo nekentė. Ji žaidė viena po medžiu, kaip ir tą dieną, kai prasidėjo cholera. Kepė iš žemės bandeles ir tiesė sodo takelius. Bazilis priėjo ir atsistojęs įsispoksojo. Jis greitai susidomėjo Merės triūsu ir net ėmė patarinėti.

– O kodėl tu nesukrauni akmenų krūvos ir neįsivaizduoji, kad čia uolynas? – paklausė jis. – Štai ten, vidury.

Ir jis pasilenkė parodyti.

– Eik sau! – riktelėjo Merė. – Man nereikia berniūkščių! Eik sau!

Valandėlę Bazilis supykęs žvelgė į ją, o tada puolė erzintis. Jis nuolat erzindavo savo sesutes. Šokinėjo aplink ją, vaipėsi, dainavo ir juokėsi.

*Pasišiaušėle panele Mere,
Parodyk savo gėlynėlį.
Su sidabro varpeliais,
Su auksiniais kriaukleliais.*

Tol dainavo, kol išgirdo kiti vaikai ir taip pat ėmė erzintis. Ir kuo labiau Merė pyko, tuo garsiau jie plyšojo savo „Pasišiaušėlę Merę“. Ir vėliau visą laiką, kol ji iš ten išvyko, vadindavo ją „pasišiaušėle panele Mere“, – ir kai kalbėdavosi apie ją tarpusavyje, ir net kai kalbėdavo su ja pačia.

– Tave išsiųs namo, – pasakė jai Bazilis. – Šios savaitės pabaigoje. Mes labai dėl to laimingi.

– Aš irgi laiminga, – atsakė Merė. – Kur tie namai?

– Ji nežino, kur jos namai! – nusišaipė Bazilis su septynmečio panieka. – Aišku, Anglijoje. Ten gyvena mūsų senelė, ir mūsų sesė Mabelė pernai pas ją išvažiavo. O tu važiuosi ne pas senelę. Tu jos neturi. Tu važiuosi pas dėdę, pas poną Arčibaldą Kraveną.

– Nieko apie ją nežinau, – šnirpštelėjo Merė.

– Žinau, kad nežinai, – atsiliepė Bazilis. – Tu išvis nieko nežinai. Mergiščios niekada nežino. O aš girdėjau, kaip mano tėtis su mama apie ją kalbėjo. Jis gyvena didžiuliam apleistame name, kaime, ir niekas prie jo artyn neina. Jis per didelis pikčiurna, kad leistų kam eiti, bet niekas ir neitų, net jei ir leistų. Jis kuprotas ir baisingas.

– Netikiu tavim, – pasakė Merė. Ji atsuko nugarą ir užsikimšo pirštais ausis, nes nenorėjo nieko daugiau girdėti.

Bet paskui ilgai apie tai mąstė. O kai ponia Krouford vakare pasakė, kad po kelių dienų ji plauks į Angliją, pas savo dėdę poną Arčibaldą Kraveną, gyvenantį Miseltvaito dvare, ji atrodė kaip akmeninė ir taip pabrėžtinai abejinga, jog kiti nežinojo nė ką manyti. Pabandė prisimeilinti, bet Merė tik nusigrėžė, kai ponia Krouford siekė jos pabučiuoti, ir nė nekrūptelėjo, kai ponas Kroufordas paplekšnojė per petį.

– Ji tokia blyški mergaitė, – kiek vėliau su užuojauta ištarė ponia Krouford. – O jos motina buvo tikra gražuolė. Ir gražių manierų. O Merė turi tokių nemalonių įpročių, kaip joks kitas vaikas. Mūsiškiai ją pravardžiuoja „pasišiaušėle panele Mere“. Nors jie ir bjauriai elgiasi, bet negali šito nesuprasti.

– Jeigu jos motina savo gražų veidą ir gražias manieras būtų dažniau rodžiusi vaikų kambaryje, Merė galbūt irgi būtų išmokusi ko nors gražaus. Labai liūdna dabar, kai tos gražiosios būtybės nebėra, prisiminti, kad daugelis žmonių nė nežinojo, jog ji išvis turėjo vaiką.

– Manau, kad ji beveik niekad nekreipdavo į ją dėmesio, – pritarė ponia Krouford. – Kai aja numirė, nebuvo kam nė pagalvoti apie mažylę. Įsivaizduok, tarnai išbėgo ir paliko ją vieną tame apleistame

name. Pulkininkas Makgriu sakė vos nuo kojų nenuvirtęs, kai atidarė duris ir rado ją stovinčią vieną vidury kambario.

Merė ilgai keliavo į Angliją prižiūrima vieno kari-ninko žmonos, kuri vežė savo vaikus į pensioną. Ponia labai rūpinosi savo pačios mažyliais, todėl apsidžiaugė, kai Londone atidavė Merę pono Arčibaldo Kraveno atsiųstai moteriai. Toji moteris – tai jo ūkvedė Miseltvaito dvare, vardu ponia Medlok. Ji buvo apkūni, ryškiai raudonais skruostais ir skvarbiomis tamsiomis akimis. Dėvėjo violetinę suknelę, juodo šilko skraistę su juodais kutais ir juodą skrybėlę, papuoštą tamsiai raudonom aksominėm gėlėm, kurios šokčiojo ir virpėjo jai pajudinus galvą. Merei ji nepatiko, bet ir nieko nuostabaus, nes jai žmonės labai retai kada patikdavo. Be to, aiškiai matėsi, kad ponia Medlok per daug apie ją ir negalvoja.

– Kaip sau nori, bet tai blyškus siuntinėlis! – pasakė ji. – O mes esam girdėję, kad jos motina buvo gražuolė. Ji nedaug ką iš jos perėmė, tiesa?

– Gal mergaitė paūgėjusi išgražės, – geranoriškai suabejojo kariškio žmona. – Jos bruožai beveik gražūs, tik veidas pageltęs ir nemalonios išraiškos. Vaikai taip smarkiai keičiasi.

- Ji turės gerokai pasikeisti, - atsakė ponja Medlok. - Na, o Miseltvaite visai nesunku vaikus pakeisti, jeigu norite žinoti!

Jos manė, kad Merė nesiklauso, nes ši stovėjo šiek tiek atokiau, prie lango, privačiame viešbutyje, kuriame jos buvo apsistojusios. Stebėjo pravažiuojančius vežimus, kariatas ir žmones. Bet ji girdėjo viską puikiausiai ir buvo labai susidomėjusi savo dėde ir ta vieta, kur jis gyvena. Kas tai per vieta ir kaip jis atrodo? Ką reiškia kuprotas? Ji nėra mačiosi. Matyt, Indijoje kuprotų nebūna.

Kadangi gyveno svetimuose namuose ir šalia nebuvo ajos, ji ėmė jaustis vieniša ir į galvą lindo keistos naujos mintys. Ėmė svarstyti, kodėl ji visada atrodydavo tarytum niekieno, net kai tėtis ir mama dar buvo gyvi. Kiti vaikai turėjo savo tėčius ir mamas, o ji tarytum niekada nebuvo jų mažylė. Ji turėjo tarnų ir rūbų, ir maisto, bet joks žmogus neskirdavo jai dėmesio. Ji nesuvokė, jog taip yra dėl to, kad ji nemalonus vaikas. Bet, aišku, ji to ir nežinojo, - kad yra nemaloni. Dažnai taip pagalvodavo apie kitus, bet niekad apie save.

Štai ponja Medlok pati nemaloniausia būtybė, kokią tik yra mačiosi, - su savo atstumiančiais, ryškiai nudažytais skruostais ir savo banalia gražiaja

skrybėle. Rytojaus dieną, kai jos turėjo iškeliauti į Jorkšyrą, Merė vaikštinėjo po geležinkelio stotį iškelta galva, laikydamosi kiek galima nuošaliau, nes nenorėjo atrodyti ponios Medlok vaikas. Būtų labai supykusi, jeigu žmonės būtų pamanę, kad ji yra jos duktė.

Bet ponios Medlok nė kiek netrikdė nei ji pati, nei jos mintys. Medlok buvo moteris, kuri „nepakenčia vaikiškų nesąmonių“. Bent jau taip būtų pasakiusi, jeigu kas būtų paklausęs. Ji nelabai norėjo vykti į Londoną kaip tik tuo metu, kai sesers Marijos duktė rengėsi ištekti. Bet turėjo patogią, gerai apmokamą ūkvedės vietą Miseltvaito dvare ir, norint ją išsaugoti, nebuvo kitos išeities, kaip iškart vykdyti tai, ką ponas Arčibaldas Kravenas liepdavo. Ji niekad nedrįsdavo net ko nors paklausti.

- Kapitonas Lenoksas ir jo žmona mirė nuo choleros, - kaip visada trumpai ir šaltai pasakė ponas Kravenas. - Kapitonas Lenoksas - mano žmonos brolis, ir aš esu jų dukters globėjas. Vaikas turi būti atgabentas čia. Jums reikia važiuoti į Londoną ir ją parvežti.

Taigi ji susikrovė lagaminėlį ir išvyko.

Merė sėdėjo keleivinio vagono kampe išblyškusi bei suirzusi. Neturėjo ko skaityti ar į ką žiūrėti, tad

laikė sunėrusi plonas, juodom pirštinėm apmautas rankeles sau ant kelių. Juoda suknelė dar labiau išryškino jos geltonumą, o skysti šviesūs plaukai išsipešė iš po juodos krepo skrybėlaitės.

„Nykesnio vaiko veido nesu gyvenime mačiusi“, – mąstė ponja Medlok. Ji nebuvo mačiusi vaiko, kuris sėdėtų taip ramiai nieko neveikdamas. Pagaliau pavargo ją stebėti ir prašneko gyvu, skambiu balsu.

– Manau, kad galėčiau tau kai ką papasakoti apie tai, kur gyvensi, – pasakė ji. – Ar žinai ką nors apie savo dėdę?

– Ne, – atsakė Merė.

– Niekad negirdėjai savo tėčio ir mamos kalbant apie jį?

– Ne, – atsakė Merė piktokai. Ji pyktelejo, nes prisiminė, kad tėvas ir mama niekada apie nieką su ja nekalbėdavo. Žinoma, nieko niekada ir nepasakodavo.

– M-hm... – sumurmėjo ponja Medlok, stebeilydamasi į keistą, nejautrų veidelį.

Nieko daugiau kuri laiką nesakė, bet paskui vėl prašneko:

– Aš manau, tau reikėtų šį tą žinoti, – kad pasiruoštum. Tu važiuoji į keistą vietą.

Merė neištarė nė žodžio, ir ponias Medlok kiek sutriko nuo jos abejingumo. Bet įkvėpusi oro vėl ėmė pasakoti:

- Ne todėl, kad tai yra milžiniškas dvaras niūriame užkampyje. Ponas Kravenas savotiškai juo didžiuojasi. Tačiau tai vis dėlto gana niūri vieta. Namui šeši šimtai metų, jis stovi viržiais apaugusios dykynės pakraštyje. Jame apie šimtas kambarių, bet dauguma užsklęsti ir užrakinti. Yra paveikslų ir puikių senovinių baldų ir šiaip daiktų nuo amžių amžinųjų, ir didelis parkas aplinkui, sodai ir medžiai - kai kurie iki žemės nusvirusiom šakom.

Ji nutilo ir vėl įkvėpė.

- Bet daugiau nieko nėra, - užbaigė staiga.

Merė nejučia pradėjo klausytis. Viskas skambėjo kažkaip kitaip negu Indijoje, ir kai kas nauja beveik sudomino ją. Tačiau neketino išsiduoti, kad domisi. Tai buvo vienas iš jos nelaimingų, nemalonių įpročių. Tad sėdėjo rami.

- Na, - paklausė ponias Medlok, - ką apie visa tai manai?

- Nieko! - atšovė ji. - Apie tokias vietas aš nieko neišmanau.

Tie žodžiai ponias Medlok prajuokino.

- Ech, - pasakė ji. - Bet tu kaip tikra senė. Argi tau visai nerūpi?

- Nesvarbu, - atsakė Merė, - ar man rūpi, ar ne.

- Na, čia tu teisi, - tarė ponია Medlok. - Nesvarbu. Nežinau, kam reikėjo tave pasiimti į Miseltvaito dvarą, nebent tik todėl, kad taip buvo paprasčiau. Jis nė nemano sukti galvos dėl tavęs - tas jau aišku kaip dieną. Jis dėl nieko nesuka galvos.

Ji nutilo, lyg būtų kažką prisiminusi pačiu laiku.

- Jo nugara su kupra, - pasakė ji. - Dėl to jis nelaimingas. Jis buvo pamišęs jaunas vyras ir neturėjo laimės nei iš savo turtų, nei iš geros vietos, kol nebuvo vedęs.

Merė žvilgtelėjo į ją, pati to nenorėdama. Nepagalvojo, kad kupročius galėjo būti vedęs, todėl truputėlį nustebo. Ponia Medlok tai pamatė ir, kadangi buvo šneki, ėmė pasakoti su dar didesniu įkvėpimu. Pagaliau tai šiek tiek padėjo nustumti laiką.

- Ji buvo miela, graži. Jis visą pasaulį būtų išmaišęs, kad gautų žolės stiebelį, kurio ji išsigeisdavo. Niekas nesitikėjo, kad ji už jo tekės, bet ištekėjo. Ir tada žmonės kalbėjo, kad ištekėjo dėl pinigų. Bet ne - tikrai ne. Kai ji mirė...

Merė nevalingai šoktelėjo.

- Ką? Ji mirė? - sušuko nejučia.

Ji prisiminė prancūzišką pasaką, kurią neseniai skaitė. Tai buvo pasaka apie vargšą Kuprių ir gražiąją princesę, ir dėl to taip staiga sukilo užuojauta ponui Arčibaldui Kravenui.

- Taip, ji mirė, - atsakė ponia Medlok. - Ir tada jis pasidarė dar keistesnis. Jis viskam abejingas. Jis nenori matyti žmonių. Daugiausia laiko būna kur nors išvykęs, o kai sugrįžta į Miseltvaitą, užsisklendžia vakariniame namo sparne ir nieko neprisileidžia, tik Pičerį. Pičeris yra toks seniokas, bet jis globoja poną nuo pat vaikystės ir pažįsta jo įpročius.

Viskas atrodė kaip knygoje, Merė nuo to nepralinksmėjo. Namas su šimtu kambarių - beveik visi užsklęsti ir užrakinti - namas viržynės pakrašty - kas gi ta viržynė? - viskas skambėjo niūriai. Vyras su perkrypusia nugara, kuris irgi visai užsisklendęs! Ji žvelgė pro langą kietai suspaudusi lūpas, ir atrodė lyg savaime suprantama, kad tuojau pasipils lietus, įkypos pilkos čiurkšlės atsitrenks į lango stiklą ir nusruvens žemyn. Jeigu gražioji dėdės žmona būtų gyva, gal visa aplink praskaidrėtų, - jeigu ji būtų panaši į jos mamą ir bėgiotų iš pokylio į pokylį, pasipuošusi nériniuota suknele.

- Neturėk vilties jį pamatyti, nes kertu iš dešimties prieš vieną, jog tau nepasiseks, - pasakė ponia

Medlok. – Ir nesitikėk, kad bus žmonių, kurie su tavimi čiauškės. Teks vienai žaisti ir savim rūpintis. Tau bus pasakyta, į kuriuos kambarius gali įeiti ir kuriuose neturėtum lankytis. Pakankamai daug vietos soduose. Bet būdama namo viduj, neslampinėk ir nekaišiok nosies kur nereikia. Ponas Kravenas to nepakęstų.

– Aš visai nenorėsiu kaišioti nosies! – piktai atšovė mažoji Merė. Ir kaip staiga buvo pradėjusi gailėtis pono Arčibaldo Kraveno, taip staiga liovėsi ir ėmė galvoti, kad jis gana nemalonus, užtat ir nusipelnė visko, kas jam atsitiko.

Ir ji nukreipė akis į lietaus čiurkšleles ant vagono lango stiklą ir spoksojo į pilką liūtį, kuri, atrode, niekada nesibaigs. Žiūrėjo taip ilgai ir įdėmiai, jog pilkuma tirštėjo tirštėjo prieš akis, ir ji užmigo.

3. Per viržynę

Ji miegojo ilgai, o kai pabudo, ponია Medlok vienoje stotyje buvo nupirkusi krepšelį pusryčių, tad jos užvalgė truputį vištienos ir šaltos jautienos, užsitetpusios sviesto ant duonos, išgėrė karštos arbatos. Lietus, atrodo, dar labiau išžiūgė, stotyje visi buvo apsisiautę šlapius, blizgančius lietpalčius. Palydovas uždegė vagone šviesą, o ponია Medlok labai džiaugėsi arbata, vištiena ir mėsa. Ji gerai pavalgė ir tuoj užmigo. Merė sėdėjo ir žiūrėjo į ją, stebeilydamasi į puikiosios skrybėlės juosteles, kol ir pati vėl užsnūdo vagono kampe, liūliuojama lietaus šniokštimo už lango. Kai vėl pabudo, buvo gana tamsu. Traukinys stovėjo, ir ponია Medlok purtė ją už peties.

- Užsimiegėjai! - pasakė ji. - Laikas atplėšti akis! Mes jau Tveito stotyje, ir mūsų dar laukia ilgas kelias.

Merė atsikėlė ir stengėsi nebesumerkti akių, kol ponია Medlok tvarkėsi ryšulius. Mažoji mergaitė nepasisiūlė jai padėti, nes Indijoje visada viską sudėliodavo bei nešiodavo tarnai. Atrodė visai natūralu, kad vieni žmonės lūkuriuoja, kol kiti tvarkosi.

Stotis buvo maža ir, atrodo, be jų, niekas daugiau nesirengė išlipti. Stoties prižiūrėtojas kalbėjosi su ponia Medlok paprastai ir nuoširdžiai, keistai tardamas žodžius, ir vėliau Merė suprato, kad tai būdinga Jorkšyro gyventojams.

- Kaip matau, sugrižut, - nutęsė jis. - Ir parsivežit tą mažylę su savim.

- Je, čia jinai, - atsakė ponia Medlok irgi Jorkšyro šnekta ir kinktelėjo smakrą į Merės pusę. - Kaip taviškė laikosi?

- Gan gera. Vežims tenais lauk jūsų.

Prie siauros išorinės platformos stovėjo dvivietė karieta. Merė pamatė, kad tai prabangus vežimas, o liokajus, padėjęs jai įlipti, buvo tvarkingai apsirėngęs. Jo neperlyjamas apsiaustas ir neperlyjamas skrybėlės gaubtas blizgėjo ir varvėjo kaip ir viskas aplinkui - net ir apkūnusiis stoties prižiūrėtojas.

Kai jis užtrenkė dureles, su vežėju pritvirtino lagaminą ir jie pajudėjo, mažoji mergaitė pasijuto patogiai ir minkštai sėdinti kampe, bet vėl užmigti nebenorėjo. Sėdėjo ir žiūrėjo pro langą, tikėdamasi pamatyti ką nors pakeliui į tą keistą vietą, apie kurią kalbėjo ponia Medlok. Ji visai nebuvo baugštus vaikas, nė kiek nesibaimino, tačiau jautė, kad kažkas

turėtų nutikti tame name viržynės pakrašty - name su šimtu kambarių, kurie beveik visą laiką užrakinti.

- Kas yra viržynė? - staiga paklausė ponios Medlok.

- Žiūrėk pro langą kokį dešimt minučių ir pamatysi, - atsakė moteris. - Mes važiuosime per viržynę penkias mylias, iki pasieksim dvarą. Kažin ko nepamatysi, nes naktis tamsi, bet gal - ką nors.

Daugiau Merė neklausinėjo, bet kiūtojo savo tamsiame kamputyje išmeigusį akis į langą. Vežimo žibintai išplėsdavo šviesos ruožus šiek tiek į priekį, ir ji spėdavo probėgšmiai šį bei tą pamatyti pakeičiant. Išvykusios iš stoties, jos pravažiavo nedidelį kaimelį, ir Merė pamatė nubaltintus namelius ir žiburius languose. Paskui pravažiavo bažnyčią, vikaro namus ir mažą krautuvėlę ar šiaip namelį su lange parduoti išstatytais žaislais ir saldainiais bei kitoiom keistenybėm. Tada išvažiavo į vieškelį ir išvydo gyvatvores ir medžius. Po to ilgą laiką buvo vis tas pats ir tas pats - bent jau jai taip atrodė.

Pagaliau arkliai ėmė žengti lėčiau, tarsi traukdami į kalvą, ir netrukus gyvatvorės ir medžiai pasibaigė. Ji, aišku, nieko nematė, tik juodą tamsą abipus. Pasilenkusi priekin, prispaudė veidą prie stiklo, ir kaip tik tą akimirką vežimas smarkiai krestelėjo.

- Ė! Visišškai aišku, kad mes jau viržynėje, - šūktelėjo ponia Medlok.

Vežimo žibintai metė geltonus šviesos ruožus ant nelygaus kelio, kuris atrodė tarsi iškirstas per krūmus ir krūmokšnius, pradingstančius iš visų pusių juos globiančios tamsos platybėse. Stiprėjo vėjas, švilpė it laukinis, gūdžiai ir įkyriai.

- Tai... tai ne jūra, tiesa? - paklausė Merė, žvelgdama į bendrakeleivę.

- Ne, ne jūra, - atsakė ponia Medlok. - Tai nei laukai, nei kalnai, tiesiog mylių mylios negyvenamų plotų, kuriuose niekas neauga, tik viržiai, prožirniai ir karklai. Ir niekas negyvena, tik laukiniai poniai ir avys.

- Toks jausmas, lyg čia būtų jūra, jeigu tik būtų užlieta vandens, - tarė Merė. - Ir šniokščia dabar tarsi jūra.

- Tai vėjas švilpia pro pakrūmes, - paaiškino ponia Medlok. - Tai laukinė, labai liūdna, mano akimis, vieta - nors daug kam ji patinka, ypač kai viržiai žydi.

Jie važiavo ir važiavo per tamsą. Nors lietus liovėsi, vėjas tebesidraskė ir švilpė, keistai ūkavo. Kelias vingiavo tai aukštyne, tai žemyn, keletą sykių vežimas pervažiavo nedidelį tiltą, po kuriuo smarkiai

ir triukšmingai kliokė vanduo. Atrodė, kad kelionė niekada nesibaigs, o ta plati plika viržynė plytėjo tarsi beribis juodas vandenynas, per kurią Merė keliavo įsitaisiusi ant sausos žemės atraižėlės.

- Man čia nepatinka, - ištarė ji sau. - Man nepatinka. - Ir kietai suspaudė savo plonas lūputes.

Arkliai tempė į aukštikalnę, kai ji išvydo pirmą šviesulį. Ponia Medlok, pamačiusi jį beveik tą pat akimirką kaip ir Merė, irgi su palengvėjimu atsiduso.

- Ė, kaip smagu matyt tą mažą šviesos mirktelėjimą, - šūktelėjo ji. - Tai iš sargo kambario langų. Šiaip ar taip, netrukus išgersime po puodelį stiprios arbatos.

Tas „netrukus“ buvo pervažiavus bemaž dviejų mylių ilgumo alėją, kur viršūnėmis beveik susijungę medžiai darė įspūdį, lyg važiuotum per ilgą tamsų tunelį, - tik tada vežimas pagaliau įsuko pro parko vartus.

Jie išniro iš tunelio į šviesą ir sustojo prieš begalo ilgą, bet žemą namą, kuris tarsi įrėmino erdvę, akmenimis grįstą kiemą. Iš pradžių Merė pasirodė, jog languose nedega joks žiburys, bet kai išlipo iš vežimo, pamatė, kad iš vieno kampinio kambario antrame aukšte sklinda blyški šviesa.

Lauko durys buvo didžiulės, padarytos iš stambių, rūpestingai sunertų ąžuolinių panelių, apkaltų geležinėmis vinimis ir suveržtų plačiom geležinėm juostom. Jos atsivėrė į didžiulį holą, kuris buvo taip blankiai apšviestas, kad Merei net baugu pasidarė žiūrėti į veidus ant sienų kabančiuose portretuose ir figūras su šarvais. Stovėdama ant akmeninių grindų, ji atrodė smulkutė, vieniša, mažytė juoda figūrėlė. Ji ir jautėsi taip, kaip atrodė: smulkutė, pamesta, vieniša.

Šalia tarno, kuris jiems atidarė duris, stovėjo liešas, senyvas, tvarkingas vyriškis.

– Veskite ją į jos kambarį, – pasakė jis kimiu balsu. – Jis nenori jos pamatyti. Iš ryto jis išvyksta į Londoną.

– Puiku, ponas Pičeri, – atsakė ponia Medlok. – Kai tiek metų žinai, ko iš tavęs pageidaujama, aš dėl to nesistebiu.

– Iš jūsų, ponia Medlok, – tarė Pičeris, – yra pageidaujama išidėmėti, kad jo negalima trukdyti ir kad jis nenori matyti to, ko nenori.

Merė Lenoks buvo palydėta plačiais laiptais į viršų, paskui ilgu koridoriumi žemyn ir vėl per kelis laiptelius į viršų, tada kitu koridoriumi, dar kitu, kol pagaliau sienoje atsivėrė durys ir ji atsidūrė kam-

baryje su židiniu, o ant stalo išvydo paruoštą vakarienę.

Ponia Medlok ramiu balsu pasakė:

- Štai, čia tau. Gyvensi šiame ir gretimame kambaryje. Ir privalai juos tvarkyti. Nepamiršk!

Štai taip panelė Merė atsidūrė Miseltvaito dvare, ir turbūt niekada gyvenime nesijautė tokia pasišiušėlė, kaip tąkart.

4. Marta

Rytą ji atmerkė akis, kai jauna tarnaitė įėjo į kambarį užkurti židinio ir atsiklaupusi triukšmingai ėmė gramdyti iš jo išdagas. Merė dar kurį laiką gulėjo stebėdama tarnaitę, paskui ėmė žvalgytis po kambarį. Niekada dar nebuvo mačiusi tokio kambario. Jis atrodė keistas ir niūrus. Sienos apmuštos gobelenu su išsiuvinėtais miško vaizdais. Po medžiais stovėjo fantastiškai apsirengę žmonės, o tolumoje šmėžavo pilies bokšteliai. Tai buvo medžiotojai su arkliais ir šunimis ir damos. Merė jautėsi tarsi pati būtų tame miške tarp jų. Pro gilų langą matėsi didelis viršun kylantis žemės plotas – atrodo, visai be medžių, ir greičiau panašus į beribę, niūrią, raudonai mėlyną jūrą.

– Kas tai? – paklausė Merė, rodydama pro langą.

Marta, jaunoji tarnaitė, kuri ką tik atsistojo, pažvelgė pro langą ir taip pat mostelėjo ranka.

– A te? – paklausė ji.

– Taip.

– Te viržynė, – paaiškino ji ir nuoširdžiai nusiviepe. – A tau ji patinka?

– Ne, – atsakė Merė. – Nekenčiu jos.

- Tik kad prie jos nepratus, - kalbėjo Marta vėl grįždama prie židinio. - Daba manai, kad jinai per didelė i tuščia. Bet da ji tau patiks.

- O tau? - smalsavo Merė.

- Je, man patinka, - atsakė Marta, rūpestingai blizgindama groteles. - Tesiog myliu ją. Ji visai ne tuščia. Joj pilna visokių augalėlių, katrie labai kvepia. O kaip miela pavasarį i vasarą, kada prožirniai i karklai, i viržiai žydi. Medum kvepia, i oras toks grynas - a dangus atroda taip aukštai, o bites i vieversiukai tokį zvimbesį ir čiulbesį kelia. Ė! Niekur kitur nè už ką negyvenčia!

Merė klausėsi jos rimtai, stebėdamasi. Tarnai, prie kurių ji buvo pripratusi Indijoje, buvo visiškai kitokie. Anie buvo nuolankūs, nusižeminę ir nedrįsdavo kalbėtis su savo šeiminkais kaip lygūs su lygiais. Jie žemai lankstydavosi ir vadindavo šeiminkus „vargšų užtarėjais“ ar kaip nors panašiai. Indijos tarnams įsakinėdavo, o ne prašydavo tą ar tą padaryti. Nebuvo įpročio sakyti „prašau“ arba „ačiū“. Merė visada skeldavo savo ajai antausį, jeigu dėl ko nors supykdamo. Ir dabar ji spėliojo, ką darytų šita mergina, jei kas nors jai skeltų antausį. Ji buvo apkūni, raudonskruostė, atrodė nuoširdi, bet iš jos dvelkė ir kažkoks tvirtumas, o tai Merę vertė spė-

lioti, ar kartais ji nerėžtų atgal – net jeigu tas, kuris jai suduotų, tebūtų tik mažas vaikas.

– Tu keista tarnaitė, – beveik oriai ištarė Merė, pasirėmusi ant pagalvių.

Marta prisėdo ant kulnų, rankoje laikydama šepetį, ir nusijuokė – atrodo, nė kiek neišsižeidusi.

– E-e! Žinau, – pasakė ji. – Jeigu Miseltvaitą tvarkytų kilminga ponija, aš niekada nebūčiau tapus net jaunesniąja kambarine. Gal būtų priėmę indų ploveją, ale niekada neleistų rodytis kambariuos. Aš per daug prasčiokiška ir kalbu jorkšyrietiškai. Bet čia išvis keisti namai, tokie dideli. Atrodo, lyg jie neturi nei šeimininko, nei šeimininkės, išskyrus poną Pičerį ir poniją Medlok. Ponas Kravenas – jam niekada niekas nerūpi, net kai jis čia. Bet jo beveik niekada ir nebūna. Tai ponija Medlok davė man šią vietą, grynai iš kilniaširdiškumo. Sakė, niekada nebūtų to sau leidusi, jeigu Miseltvaitas būtų toks, kaip visi didžiuliai namai.

– Ar tu būsi mano tarnaitė? – paklausė Merė vis dar iš Indijos atsivežtu valdingu tonu.

Marta vėl ėmė valyti groteles.

– Aš esu ponios Medlok tarnaitė, – ištarė ji tvirtai. – O ji yra pono Kraveno. Bet aš dirbsiu kamba-

rinės darbą čia ir šiek tiek tave prižiūrėsiu. Bet juk tau daug priežiūros ir nereikia.

- O kas aprens mane? - reikliu balsu šūktelėjo Merė.

Marta vėl prisėdo ant kulnų ir pasižiūrėjo nustebusi. Kai dėl ko nors nustebdavo, ji visad imdavo kalbėti vietine šnekta.

- A pati sav negal apsiredyti?

- Kaip pasakei? Aš nesuprantu, ką tu kalbi.

- E-e! Ir vėl užmiršau, - pliaukštelėjo sau kakton Marta. - Ponia Medlok sakė, kad būčiau atidesnė, kitaip tu nieko nesuprasi, ką šneku. Aš sakau, ar negali apsirengti pati?

- Ne! - pasipiktinusi atšovė Merė. - Niekada šito nedariau. Aja mane aprengdavo.

- Na, ką gi, - pasakė Marta, nė kiek nesivaržydama dėl savo įžūlumo. - Pats laikas šito išmokti, jeigu jau negalėjai anksčiau. Visai nieko pačiai šiek tiek apsitarnauti. Mano mama visad stebėdavosi, kaip dar tie ponų vaikai neužauga visiškai kvailiai - jie vis su auklėm, juos prausia, aprenkia, veda pasi-vaikščioti, kaip kokius šuniukus!

- O Indijoje kitaip! - atšovė Merė su panieka. Ji vos begalėjo tvirti iš pykčio.

Bet Marta visai nesutriko.

- E-e! Matau, kad kitaip, - beveik maloniai atsi-
liepė ji. - Sakyčiau, tai todėl, jog ten tokia daugybė
juodaodžių vietoj kilmingų baltųjų. Kai sužinojau,
kad tu atvyksti iš Indijos, aš maniau, tu irgi būsi
juoda.

Merė net pašoko iš įniršio.

- Ką? Ką! Tu manei, aš esu tenykštė! Tu - tu kiau-
lės duktė!

Marta pažiūrėjo ir, atrodo, užsiplieskė.

- Ką per vardus tu sakai? - tarė ji. - Nereikėtų
taip pravardžiuotis. Panelei nedera taip šnekėti. Aš
neturiu nieko prieš juodaodžius. Kai knygelėse apie
juos skaitai, tai jie labai religingi. Dažniausiai skai-
tai, kad juodaodžiai - kaip broliai. Aš niekad juoda-
odžių nemačiau ir beveik džiaugiausi, kad pagaliau
pamatysiu iš arti. Kai atėjau širyt užkurti židinio,
pritipenau prie tavo lovos ir atsargiai timplėčiau
užklotą, norėjau žvilgtelėti į tave. Ir kaip nusivyliau,
kad tu nė kiek ne juodesnė už mane - na, galbūt tik
šiek tiek geltonesnė.

Merė nebetramdė pykčio ir įtūžio.

- Tu galvojai, kad aš tenykštė! Tu išdrįsai! Tu
nieko nežinai apie tuos juodaodžius. Jie ne žmonės -
jie tarnai, kurie turi lankstytis prieš tave. Tu nieko
nežinai apie Indiją. Tu apie nieką nieko nežinai!

Ji taip įpyko ir jautėsi tokia bejėgė prieš tą atvirą merginos žvilgsnį, kad kažkaip staiga pasijuto taip baisiai vieniša ir taip toli nuo visko, kas buvo aišku ir kur ją visi suprasdavo, jog puolė kniūbsčia ant pagalvių ir pratrūko raudoti karštomis ašaromis. Rauduoja taip nesuvaldomai, kad geraširdė Jorkšyro Marta šiek tiek nusigando ir ėmė jos gailėtis. Ji priėjo prie lovos ir pasilenkė.

- E-e! Šitaip negal verkti, - įkalbinėjo ji. - Tikrai negal. Nemaniau, kad taip susierzinsi. Aš tikrai nieko apie nieką nežinau, kaip tu sakei. Atleiskite man, panele. Liaukitės verkus.

Kažkas guodžiančio, tikrai bičiuliško buvo pasakyta keistąja Jorkšyro šneka, ir labai įtaigiai, ir tai paveikė Merę. Ji pamažu liovėsi verkusi ir apsiramino. Martai irgi ant širdies palengvėjo.

- Laikas tav jau keltis, - pasakė ji. - Ponia Medlok sakė, turiu tav atnešti pusryčius ir arbatą, ir pietus čia, į gretimą kambarį. Jis dabar bus vaikų kambarys, skirtas tav. Aš tav padėsiu su tais rūbais, jeigu tik išlipsi iš lovos. Jeigu tavo sagos nugaroj, tai negalėsi pati jų užsisagstyti.

Kai Merė pagaliau nusprendė keltis, rūbai, kuriuos Marta išėmė iš spintos, buvo visai ne tie, su kuriais ji atvyko čia praeitą vakarą.

- Jie ne mano, - pasakė ji. - Mano juodi.

Ji apžiūrėjo plonos baltos vilnos apsiaustą ir suknelę ir pridūrė šaltai, bet palankiai:

- Šitie gražesni negu mano.

- Juos tu ir turi apsirengti, - atsakė Marta. - Ponas Kravenas liepė poniai Medlok nupirkti juos Londone. Jis sakė: „Nenoriu matyti vaiko juodai apsirengusio, klaidžiojančio kaip šešėlis, - sakė, - taip aplink pasidarys dar liūdniau, negu yra. Aprenk ją spalvingiau.“ O mano mama sakė supratusi, ką jis turi galvoje. Mano mama viską išmano apie išvaizdą. Pati ji niekada juodai nesirengia.

- Ir aš nekenčiu juodų daiktų, - pritarė Merė.

Apsirengimo procedūra jas abi šio to išmokė. Marta buvo įpratusi viską „užsagstyti“ savo sesutėms ir broliukams, bet nebuvo mačiusi vaiko, kuris taip stovėtų sustingęs ir lauktų, kad kas nors už jį plušėtų, lyg pats neturėdamas nei rankų, nei kojų.

- Kodė nesiaunate tų batų? - paklausė ji, kai Merė ramiai laikė atstačiusi koją.

- Mane aja apaudavo, - išpūtė akis Merė. - Taip įprasta.

Ji labai dažnai taip kartojo - „taip įprasta“. Indijoje tarnai irgi visada taip sakydavo. Jei kas liepdavo ką nors padaryti, ko jų protėviai nedarė per tūks-

tantį metų, jie nuolankiai pasižiūrėdavo ir pasakydavo: „Taip neįprasta“, – ir žinodavai, kad viskas tuo ir baigsis.

Nebuvo įprasta, kad panelė Merė ką nors darytų pati, ji tik stovėdavo ir leisdavo kitiems ją aprengti kaip lėlę. Bet kol pasiruošė pusryčiams, pradėjo suvokti, kad gyvenimas Miseltvaito dvare išmokys ją daugybę naujų dalykų: apsiauti batus ir kojines, susirinkti išmėtytus daiktus. Jeigu Marta būtų geriau išlavinta kilmingos panelės tarnaitė, ji būtų daug paslaugesnė ir pagarbesnė ir žinotų, kad tai jos pareiga sušukuoti plaukus, užsagstyti batus, surankioti viską ir padėti į vietą. Bet ji, deja, buvo tik neišlavinta Jorkšyro kaimietė, priimta gyventi į viržynės trobelę su tuntu mažų broliukų ir sesučių, kurie nė nenutuokė apie panašius dalykus, o tik patys tvarkėsi ir prižiūrėjo mažesnius, kurie buvo arba dar tik nešiojami kūdikiai, arba mokėsi krypuoti ir vartyti viską aplinkui.

Jeigu Merė Lenoks būtų iš tų vaikų, kurie lengvai pralinks mėja, ji turbūt būtų juokusis iš Martos šnekumo. Bet Merė tik šaltai klausėsi ir stebėjosi jos elgsenos laisvumu. Iš pradžių jai visai nebuvo įdomu, bet pamažu, kadangi mergina tarškėjo labai

nuoširdžiai, kaip namie, Merė ėmė girdėti, ką ji sako.

- E-e! Tau reikėtų juos visus pamatyti! - sakė ji. - Mūsų yra dvylika, o mano tėvas per savaitę teuždirba šešiolika šilingų. Galiu papasakoti tau, kaip mano mama visus juos išleidžia košei. Vaikai dūksta viržynėje, žaidžia ten visą dieną, ir mama sako, tai viržynės oras juos peni. Sako tikinti, kad jie valgo žolę kaip laukiniai poniai. Mūsų Dikenas, jam dvylika, ir jis turi jauną ponį, kurį vadina nuosavu.

- Kur jį gavo? - paklausė Merė.

- Rado viržynėje kartu su jo motina, kai dar buvo visai mažas, ir pradėjo su juo draugauti. Vis duodavo trupučiuką duonos ir žolės jam papešdavo. Ir anas priprato taip, kad sekioja iš paskos ir net leidžia užsisėsti. Dikenas mielas berniokas, ir gyvuliai jį mėgsta.

Merė niekada neturėjo savo nuosavo mylimo gyvūnėlio ir visuomet galvodavo, kad jai tas irgi patiktų. Taigi truputėlį susidomėjo Dikenu - o juk niekada niekuo, išskyrus save, nesidomėdavo. Tai buvo sveikų jausmų brėkšmas. Įėjusi į kambarį, kuris buvo paskirtas jai, pamatė, kad šis gana panašus į tą, kuriame miegojo. Tai buvo ne vaikų kambarys, o suaugusiųjų - su niūriais senoviniais paveiks-

lais ant sienų ir sunkiom ažuolinėm kėdėm. Ant stalo kambario vidury buvo paruošti geri, gausūs pusryčiai. Bet ji amžinai neturėdavo apetito, todėl tik abejingai pažvelgė į pirmąją lėkštę, kurią Marta jai pastūmėjo.

- Nenoriu, - burbtelėjo.

- Tu nenori šitas košes! - negalėjo patikėti Marta.

- Ne.

- Tu nežinai, kokia jin skani. Užsipilk biškučiuką sirupo arba cukraus.

- Aš jos nenoriu, - pakartojo Merė.

- E-e! - tarė Marta. - Negaliu žiūrėti, kaip gerą maistą švaisto. Kad mūsų vaikai būtų prie to stalo, jie nušluotų viską per penkias minutes.

- Kodėl? - šaltai paklausė Merė.

- Kodėl! - atkartojė Marta. - Todėl, kad jie retai kada savo gyvenime buvo prisikimšę pilvus. Jie tokie išalkę, kaip maži vanagiukai ar lapiukai.

- Aš nežinau, ką tai reiškia išalkę, - pasakė Merė atsainiai.

Marta pasižiūrėjo pasipiktinusi.

- Ką gi, reiktų tav tą išmėginti. Aš tą labai aiškiai matau, - pasakė ji tiesmukai. - Aš neturiu kantrybės, kai žmogus sėdi ir spokso į gerą kąsnį duonos su mėsa. Garbės žodis, kad taip Dikenas ir Filas,

ir Džeinė, ir visi kiti turėtų po savo nosim, kas čia padėta.

- Kodėl tu nenuneši jiems visko? - pasiūlė Merė.

- Bet tai ne mano, - griežtai atsakė Marta. - Ir šiandien aš negaliu išeiti. Kaip ir visi kiti, aš turiu vieną laisvą dieną per mėnesį. Tada aš skubu namo ir tvarkau viską už motiną, leidžiu jai vieną dieną atsikvėpti.

Merė išgėrė arbatos ir suvalgė gabalėlį skrudintos duonos su marmeladu.

- Šiltai apsisiausk i bėk sau laukan žaisti, - pasakė Marta. - Tai tau bus į gera ir pilve šiek tiek vietos mėsai atsiras.

Merė priėjo prie lango. Pro jį matėsi sodas ir takeliai, ir dideli medžiai, bet viskas atrodė nyku ir atšiauru.

- Laukan? Kodėl aš turiu eiti laukan tokiu oru?

- Nu gerai, jeigu nenor eiti lauk, tada pasilik viduj, ir ką tada veiksi?

Merė apsidairė. Nebuvo ką čia veikti. Kai ponia Medlok ruošė šį kambarį, nepagalvojo apie linksmybes. Gal tikrai geriau eiti ir pažiūrėti, kaip tie sodai atrodo.

- O kas eis su manim? - pasiteiravo ji.

Marta vėl metė klausiamą žvilgsnį.

- Pati viena eisi, - atsakė. - Turėsi išmokti žaisti, kaip kiti vaikai žaidžia, kai neturi sesučių ar brolių. Mūsų Dikenas išeina vienas į viržynę ir žaidžia ištisas valandas. Štai taip ir su poniu susidraugavo. Jis turi ir avių viržynėje, kurios jį pažiūsta, ir paukščių, kurie atlekia ir lesa jam iš rankos. Tik ten mažai ko ēsti, tai jis visada sutaupo gabaliuką duonos, kad pamalonintų savo numylėtinius.

Dikeno paminėjimas ir privertė Merę apsispręsti eiti į lauką, nors ji pati to ir nesuprato. Lauke bus paukščių, bet nebus ponių ir avių. Paukščiai čia kitojie negu Indijoje, ir gal visai smagu bus juos išvysti.

Marta surado jai apsiaustą ir skrybėlaitę bei tvirtų batų porą ir parodė kelią laiptais žemyn.

- Jei eisi aplink tuo taku, tai pakliūsi į sodus, - paaiškino ji, rodydama į vartelius tarp krūmokšnių. - Vasarą tai daug gėlių tenai, bet dabą nieks nežydi.

Sekundę kažką pagalvojo ir pridūrė:

- Vienas sodas užrakintas. Niekas ten nebuvo jau dešimt metų.

- Kodėl? - paklausė Merė nieko negalvodama. Tai dar vienos užrakintos durys prie to šimto keistajame name.

- Ponas Kravenas vartus uždarė, kai jo žmona staiga mirė. Jis neleidžia niekam ten įeiti. Tai buvo

jos sodas. Jis užrakino vartus, išrausė duobę ir palaidojo joje raktą. Oi, ponios Medlok varpelis skamba – turiu lėkti.

Kai ji nuėjo, Merė patraukė taku, vedančiu prie vartų krūmokšniuose. Jai niekaip neišėjo iš galvos sodas, kuriame niekas nesilankė jau dešimt metų. Buvo įdomu, kaip jis galėtų atrodyti, ar dar išlikusi ten bent viena gyva gėlė. Kai praėjo pro krūmokšnių vartus, atsidūrė dideliuose soduose su plačiomis vejomis, vingiuotais takais ir apkarpytais pakraščiais. Matė medžius, gėlynus, amžinai žaliuojančius krūmelius, iškarpytus keisčiausiom formom, didelį tvenkinį su senu pilku fontanu vidury. Bet gėlynai buvo pliki ir žiemiški, o fontanas neveikė. Tai ne tas sodas, kuris užrakintas. Kaip galima užrakinti sodą? Ten visada turėtų būti leidžiama eiti.

Ji taip mąstė, kai staiga pamatė, kad tako, kuriuoėjo, gale išmūryta ilga tvora, apsiraizgiusi gebenėmis. Ji dar tiek nepažinojo Anglijos, kad suprastų, jog priėjo daržą, kur auginamos daržovės ir vaisiai. Tvoroje, tarp gebenių, rado žalius vartelius, ir jie buvo atviri. Aišku, tai ne uždaras sodas, čia galima įeiti.

Ji įėjo pro vartus ir pamatė aptvertą daržą, suprato, kad tai tik vienas iš kelių tvorom aptvertų

sklypų, kurie tarsi pereina vienas į kitą. Išvydo dar vienus žalius vartus, už kurių matėsi krūmai ir takai tarp žieminių daržovių lysvių. Prie tvoros lygiom eilėm buvo susodinti vaismedžiai, kai kurios lysvės uždengtos įstiklintais rėmais. Vieta plika ir gana bjauri, pagalvojo Merė, sustojusi ir apsižvalgiusi. Gal vasarą čia gražiau, kai viskas žalia, bet dabar nieko įdomaus.

Staiga pro vartus, vedančius į kitą sklypą, įėjo senyvas žmogus su kastuvu ant peties. Jis nustebeęs pasižiūrėjo į Merę ir kilstelėjo kepurę. Jo raukšlėtas veidas buvo rūstus ir neatrodė, kad apsidžiaugė ją pamatęs. Bet ji jau buvo nusivylusi jo daržu ir nutaisiusi savąją „pasišiaušėlės“ miną, tad, žinoma, visai neparodė džiaugsmo jį išvydusi.

- Kokia čia vieta? - paklausė Merė.

- Vienas iš daržų, - atsakė jis.

- O kas čia? - smalsavo Merė, rodydama pro kitus žalius vartus.

- Kits daržas, - burbtelėjo. - Dar vienas yra kitoj tvoros pusėj, o dar kitoj pusėj yra vaisių sodas.

- Ar galiu ten nueiti? - paklausė Merė.

- Jei tik nori. Ale nieka te nēr.

Merė neatsakė nieko. Ji nuėjo taku pro kitus žalius vartus. Ten pamatė dar daugiau tvorų, žie-

minių daržovių ir įstiklintų rėmų. O kita tvora turėjo dar vienus žalius vartelius, ir jie buvo uždari. Gal jie į tą sodą, kurio niekas nematė dešimt metų? Kadangi Merė nebuvo baugštus vaikas ir darė viską ką norėjo, pasuko žaliųjų vartų link ir paspaudė rankeną. Vylėsi, kad vartai neatsidarys, nes labai norėjo tikėti, kad surado tą paslaptinę sodą. Bet jie atsidarė visai lengvai, tad ji įėjo ir atsidūrė vaismedžių sode. Aplinkui tęsėsi tvoros ir medžiai, lygiom eilėm susodinti prie jų. Nuogi vaiskrūmiai stirksojo išlinde iš parudavusios žolės. Bet žalių vartelių niekur nesimatė. Jų ieškodama, Merė priėjo kitą sodo pakraštį ir pastebėjo, kad tvora šiame vaisių sode dar nesi- baigia, bet tęsiasi ir už jo, tarytum atitverdama plotą kitoje pusėje. Virš tvoros kyšojo medžių viršūnės, ir kai ji tyliai sustojo, pamatė paukščiuką su šviesiai raudona krūtinėle, tupintį ant aukščiausios vieno medžio šakos. Ir staiga jis užtraukė žiemos giesmę – tarytum būtų pagavęs jos žvilgsnį ir kreiptųsi į ją.

Ji sustojo ir klausėsi, ir tas linksmas, draugiškas čiulbesys įliejo į širdį švelnių jausmų, – nors nema- lonioji mergaitė ir buvo vieniša, o didelis uždaras namas ir didelė plika viržynė, ir dideli pliki sodai darė įspūdį, lyg nieko pasaulyje nebeliko, tik tu vie- nas. Jei ji būtų buvusi prieraišesnis vaikas, pripratęs

prie meilės, jai būtų suspaudę širdį. Bet net ir tokia „pasišiaušėlė panelė Merė“ jautėsi vieniša, o švie-
siakrūtis paukščiukas pakeitė jos niūraus veidelio
išraišką, ir ji dabar beveik šypsojosi. Ji klausėsi, kol
paukštelis nuskrido. Jis nebuvo panašus į Indijos
paukštį, Merėi jis patiko ir knietėjo dar kada nors
pamatyti. Galbūt jis gyveno tame paslaptینگame
sode ir viską apie jį žinojo.

Tikriausiai dėl to, kad nelabai turėjo ką veikti,
ji tiek daug galvojo apie tą sodą. Rūpėjo pamatyti,
kaip jis atrodo. Kodėl ponas Kravenas paslėpė raktą?
Jeigu taip labai mylėjo savo žmoną, tai kodėl neken-
čia jos sodo? Kažin, ar poną Kraveną kada nors
pamatys? Bet jeigu ir pamatys, jis tikrai jai nepa-
tikis. O jinai nepatikis jam. Ji tik stovės ir spoksos, ir
nieko nesakys, nors ir labai norėtųsi paklausti, kodėl
jis taip keistai pasielgė.

„Žmonės manęs nemėgsta, ir aš žmonių
nemėgstu, – galvojo ji. – Aš niekada negaliu taip ple-
pėti kaip Kroufordo vaikai. Jie ištisai plepa, kikeną
ir kelia triukšmą.“

Prisiminė raudonkrūtę liepsnelę ir kaip ji čiulbėjo.
O kadangi pagalvojo apie medžio viršūnę, ant kurios
ji tupėjo, sustojo lyg įbesta vidury tako.

„Aišku, tas medis auga paslaptingame sode – aš tiesiog tai jaučiu, – tarė sau. – Ten buvo tik akmenų tvora aplink ir nebuvo vartų“.

Tada ji sugrįžo į pirmąjį daržą, kur pirma buvo įėjusi, ir ten rado tą senį, kasantį žemę. Priėjo artyn, sustojo ir kelias minutes jį stebėjo įprastu šaltu žvilgsniu. Senis nepastebėjo jos, ir Merė turėjo pirmoji jį užkalbinti.

– Buvau kituose sklypuose, – ištarė jam.

– Nieks tav netrukdy, – irzliai atsakė senis.

– Buvau vaismedžių sode.

– Prie vartų šuns nebuvo, kad tav įkasty, – vėl atsakė jis.

– Į kitą sodą nėra vartų, – pasakė Merė.

– Į kokį kitą? – šiurkščiai paklausė ir trumpam liovėsi kasęs.

– Ogi tą, kitoje tvoros pusėje, – atsakė panelė Merė. – Ten yra medžių, aš mačiau jų viršūnes. Ant vieno medžio tupėjo paukščiukas raudona krūtine. Ir čiulbėjo.

Jos nuostabai, šiurkštus, vėjo nugairintas veidas staiga pasikeitė. Juo perbėgo šypsena, ir dabar sodininkas atrodė visai kitas žmogus. Merė net nustebo, kaip labai pagražėja žmogus, kada šypsosi. Apie tai anksčiau nė nepagalvodavo.

Jis atsigrėžė į vaismedžių sodo pusę ir ėmė švilpauti – tyliai ir švelniai. Merė negalėjo suprasti, kaip toks rūstus žmogus gali taip meilikauti.

Po akimirkos atsitiko nuostabus dalykas. Ji išgirdo ore švelnų sparnų plazdenimą – tai atskrido raudonkrūtis paukštelis ir nutūpė ant didelio žemės grumsto, visai prie pat sodininko kojų.

– Štai jis, – sukikeno senis ir ėmė kalbėtis su paukšteliu lyg su mažu vaiku.

– Na, kurgi tu buvai, tu mažas neklaužada? – kalbėjo jis. – Jau seniai tavęs nemačiau. Gal jau porelės ieškaisi taip anksti šį sykį? Dar per anksti.

Paukštelis pakreipė galvytę ir žiūrėjo į senį blizgančia akimi, kuri priminė tamsų vandens lašą. Jis jautėsi laisvai ir, rodos, nė kiek nesibaimino. Šokčiojo aplink ir smagiai lesiojo žemę, ieškodamas sėklelių ir vabzdžių. Merė pajuto širdy kažką keista, nes paukštelis buvo toks mielas ir žvalus, tarsi koks žmogiūkštis. Jis visas buvo mažytis, apvalutis, dailiu snapuku ir plonomis, grakščiomis kojėlėmis.

– Ar jis visada atlekia, kai tik jūs pašaukiate? – beveik pašnabždomis paklausė ji.

– Je, atlekia. Pažįstu jį dar nuo tada, kai buvo neapsiplunksnavęs. Jis išsiritu iš lizdo aname sode, o kai pirmą kartą perskrido tvorą, kelias dienas dar

neturėjo jėgų grįžti atgal, tad mes ir susidraugavom. O kai sugrižo, kiti jauniklėliai jau buvo išsilakstę, jis pasijuto vienišas, tad vėl atlėkė pas mane.

- Kas čia per paukščiukas? - paklausė Merė.

- A tu nežinai? Tai liepsnelė raudonkrūtinė. Jie patys draugiškiausi, smalsiausi paukšteliai iš visų. Jie beveik toki pat draugiški kaip šunys, - jeigu tik žinai, kaip prie jų priėti. Žiūrėk, kaip jis čia aplink lesioja ir vis žvalgosi į mus. Supranta, kad apie jį kalbam.

Buvo be galo keista žiūrėti į tą senioką. Jis stebėjo apvalutį, raudonai apsitaisiusį paukštelį, lyg didžiuodamasis juo ir kartu įsimylėjęs.

- Ans tikras išpuikėlis, - sukikeno senis. - Mėgsta klausytis, kai žmonės apie jį šneka. Ir smalsus, kaip sau nori, tokio smalsaus ir landaus dar nesu matęs. Jis visada atlekia pažiūrėti, ką aš sodinu. Jis žino viską, ko ponas Kravenas niekad nė nesistengia sužinoti. Tai jis čia vyriausiasis sodininkas, tai jis.

Liepsnelė strykčiojo aplink, įsijautusi kapnojo dirvą, kartkartėmis sustodama ir truputį pasižiūrėdama į juos. Merė pagalvojo, kad blizgios paukščiuko akys smalsiai stebeilijasi į ją. Atrodė, kad išties jis mergaitę tyrinėja. Jos širdy tvino keistas jausmas.

- O kur kiti jaunikliai išskrido? - paklausė ji.

- Kas juos žino. Vyresnieji išveda juos iš lizda i mokin skraidyt. O anie išsisklaida visur, nespėji nė pamatyt. Tik apie tą vieną žinau, o ir jis pats žina, kad lik vienišas.

Panelė Merė žengtelėjo arčiau liepsnelės ir atidžiai į ją pasižiūrėjo.

- Ir aš vieniša, - ištarė.

Anksčiau ji nežinojo, kad tai ją ir darė irzlią ir piktą. Ji tarsi suvokė tą dalyką, tik liepsnelei žvilgtelėjus į ją, o jai pamačius liepsnelę.

Senasis sodininkas stumtelėjo aukštyn kepurę ant savo plikės ir valandėlę atidžiai žvelgė į mergaitę.

- Ar tai tamsta ta mažoji mergelė iš Indijos? - paklausė jis.

Merė linktelėjo.

- Tai nieko keista, kad esi vieniša. Būsi dar vienišesnė, negu iki šiol buvai, - pasakė jis.

Ir vėl ėmė kasti, smeigdamas kastuvą į riebią juodą dirvą, o paukštelis šokčiojo aplink, smarkiai triūsdamas.

- Kuo tu vardu? - pasiteiravo ji.

Jis atsitiesė, kad atsakytų.

- Benas Vėjoramstis, - atsakė ir pridūrė kreivai šypsodamasis. - Aš irgi esu vienišas, kai jo štai šalia

nebūna, – ir bakstelėjo pirštu į liepsnelę. – Jis vienintelis man draugas.

– O aš visai neturiu draugų, – tarė Merė. – Ir niekad neturėjau. Mano aja manęs nemėgo, o aš daugiau su niekuo nežaisdavau.

Jorkšyriečiams būdinga sakyti viską, ką galvoji, tiesiai ir atvirai, o Benas Vėjoramstis ir buvo iš Jorkšyro viržynės.

– Tai mes abu labai panašūs, – pasakė jis. – Iš to paties siūlo nuausti. Nei tu, nei aš nesam gražuoliai, abu tokie pat niūros ir esam tokie, kokie atrodom. Mūsų abiejų bjaurus būdas, garantuoju.

Jis kalbėjo taip atvirai, o Merė Lenoks dar niekad gyvenime nebuvo girdėjusi tiesos apie save. Indijoje tarnai tik lankstydavosi ir pataikaudavo. Ji niekad nesusimąstydavo apie tai, kaip pati atrodo iš šalies, bet dabar pagalvojo, ar tikrai yra tokia nepatraukli kaip Benas Vėjoramstis. Galvojo, ar tikrai atrodė tokia niūri kaip jis, kol dar liepsnelė nebuvo atskridusi. Ėmė galvoti, ar tikrai yra „bjauraus būdo“. Ir sutriko.

Staiga netoliese pasigirdo kažkoks čiurlenimas ir Merė apsisuko. Stovėjo tik keli žingsniai nuo jaunos obelaitės, o liepsnelė buvo nuskridusi ant vie-

nos šakos ir užtraukė giesmelę. Benas Vėjoramstis nusikvatojo.

- Ką paukštelis čia daro? - paklausė Merė.

- Jam šovė mintis susidraugauti su tavim, - atsi-
liepė Benas. - Kertu lažybų, kad jis tavim susižavėjo.

- Manim? - nustebo Merė ir, atsargiai pribėgusi
prie medelio, užvertė galvą.

- Ar tu tikrai draugausi? - paklausė liepsnelės,
lyg kalbėtusi su žmogum. - Ar tikrai?

Ir tai ištarė ne šiurkščiai ir ne valdingu balsu,
kaip Indijoje, bet taip švelniai, nuoširdžiai ir mei-
likaudama, kad Benas Vėjoramstis labai nustebo,
kaip pirma ji, kai išgirdo jį švilpaujant.

- Na, - šūktelėjo Benas, - tu sušnekai taip gra-
žiai ir žmoniškai, lyg būtum tikras vaikas, o ne sena
boba! Pašnekinai jį beveik kaip Dikenas šnekasi su
savo laukiniais draugais viržynėje.

- Ar tu pažįsti Dikeną? - paklausė Merė, skubiai
atsigręžusi.

- Visi jį pažįsta. Dikeno visur pilna. Net gervuo-
gės ir viržių žiedai jį pažįsta. Aš manyčiau, kad lapės
jam net savo jaunikius rodo, o vieversiai visai nesle-
pia nuo jo lizdų.

Merei norėjosi dar šio to paklausti. Dikenas jai
beveik tiek pat rūpėjo, kaip ir tas sodas. Bet tą aki-

mirką liepsnelė nustojo čiulbėjusi, suplasnojo sparneliais, išskleidė juos ir nuskrido. Ji jau gana paviešėjo ir turėjo dar kitų reikalų.

- Jis praskrido virš tvoros! - šūktelėjo Merė, stebėdama paukštelį. - Jis įskrido į vaismedžių sodą - skrenda virš kitos tvoros - į tą sodą, kurian nėra vartų!

- Jis ten ir gyvena, - pasakė senasis Benas. - Jis buvo palikęs kiaušinėlius. Jeigu išstupės, išsiris kelios jaunos liepsnelės panelytės, kurios gyvena ten senuose rožių krūmuose.

- Rožių krūmuose? - paklausė Merė. - Ten yra rožių krūmų?

Benas Vėjoramstis nustvėrė kastuvą ir vėl ėmė kasti.

- Buvo, prieš dešimt metų, - sumurmėjo jis.

- Norėčiau juos pamatyti, - pasakė Merė. - Kur vartai į tą sodą? Kur nors juk turi būti vartai.

Benas giliai įsmeigė kastuvą ir taip nedraugiškai pasižiūrėjo, beveik kaip tada, kai jį pirmąkart pamatė.

- Buvo prieš dešimt metų, - bet dabar nėra, - pasakė.

- Nėra vartų! - šūktelėjo Merė. - Turi būti!

- Ničniekas negali jų rasti ir ničniekam jie neturi rūpėti. Nebūk įkyri ir nekaišiok nosies, kur nereikia. Gana, aš turiu dirbti. Eik sav ir žaisk. Neturiu daugiau laiko.

O iš tikrųjų jis liovėsi kasęs, persimetė kastuvą per petį ir nuėjo, nė nežvilgtelėjęs į ją ir neatsisveikinęs.

5. Verksmas koridoriuje

Iš pradžių visos dienos Merei Lenoks buvo visiškai vienodos. Kas rytą pabudusi savo kambaryje išvysdavo atsiklaupusią prie židinio Martą. Kas rytą pusryčiaudavo vaikų kambaryje, kur nebuvo nieko įdomaus. Na, o po pusryčių spoksodavo pro langą į milžinišką viržynę, kuri, rodos, driekėsi į visas puses ir net susiliedavo su dangum. O kurią laiką paspoksojusi, suprasdavo, kad jeigu neišeis laukan, neturės ką viduj veikti. Todėl išeidavo. Ji dar nesuprato, kad tai ir buvo geriausia, ką galėjo padaryti, ir nesuprato, kad kai pradėjo sparčiai vaikščioti ar net bėgioti takais, ji išjudindavo savo kraują ir darėsi vis stipresnė ir stipresnė, kovodama su nuo viržynės atrūkstančiais vėjais. Bėgiodavo tik tam, kad sušiltų. Ji nekenė vėjo, kuris puldavo jai į veidą, staugdavo ir stumdavo atgal lyg koks nematomas milžinas. Bet stiprūs žvarbaus šviežio oro gūšiai, sklendžiantys nuo viržių, įliedavo į plaučius gerumo visam jos kūneliui, raudonai nučaižydavo skruostus, pagyvindavo akis, jai pačiai nieko nejaučiant.

Tačiau po kelių dienų, praleistų beveik ištisai lauke, vieną rytą ji prabudo jau žinodama, ką reišk-

kia būti alkanai, ir kai atsisėdo pusryčiauti, nebežiūrėjo iš aukšto į košę ir neatstūmė jos, bet paėmė šaukštą pradėjo valgyti ir valgė, kol lėkštė liko tuščia.

- Šį rytą tav jau visai nieka, a ne? - paklausė Marta.

- Šiandien labai skanu, - pati šiek tiek stebėdamasi atsakė Merė.

- Tai tas vėjas nuo viržių praplatino tav pilvą, - paaiškino Marta. - Tav gerai, kad turi ir apetitą, ir ką valgyti. Mūsų namie yra dvylika, ir visi su pilvais, į kuriuos nėra ko įdėti. Ir toliau žaisk lauke kasdien, tai greičiau į kūną įeisi ir nebebūsi tokia įgeltus.

- Aš nežaidžiu, - pasakė Merė. - Aš neturiu su kuo žaisti.

- Nėr su kuo žaisti! - šūktelėjo Marta. - Mūsų vaikai žaidžia su lazdom ir akmenim. Jie tiesiog laksto aplink, šūkalioja ir apžiūrinėja viską.

Merė nešūkaliojo, bet žiūrinėti žiūrinėjo. Daugiau nebuvo kas veikti. Vaikščiojo ir vaikščiojo aplink sodus, tyrinėjo parko takus. Kartais ieškodavo Beno Vėjoramščio, bet nors keliskart matė jį dirbantį, jis neturėjo kada į ją pažvelgti arba buvo piktas. Syki, kaiėjo prie jo artyn, jis ištraukė kastuvą ir nuėjo, lyg turėdamas kokį reikalą.

Į vieną vietą ji eidavo dažniau negu kitur. Tai buvo ilgas ėjimas aplink sodus, apjuostus tvora. Aptikdavo plikus gėlynus, o prie tvorų augo tankios gebenės. Vienoje vietoje tamsiai žali lapai buvo išsiraizgę tankiau negu kitur. Atrodė, kad ilgą laiką ta vieta buvo visų užmiršta. Visur kitur buvo apkarpyta ir atrodė prižiūrėta, o čia visai netvarkoma.

Merė tai pamatė praėjus kelioms dienoms nuo pokalbio su Benu Vėjoramščiu ir nusistebėjo, kodėl taip yra. Ji ir dabar stabtelėjusi žiūrėjo viršun į gebenės ūglius, kurie sūpavosi vėjyje, kai išvydo raudoną švystelėjimą ir išgirdo nuostabų čirškesį. Ant tvoros viršaus tupėjo Beno Vėjoramščio raudonkrūtė liepsnelė, pasvirusi į priekį, kad ją matytų, ir pakreipusi galvelę.

– Oi, – sušuko Merė. – Ar čia tu? Čia tu?

Ir jai visai nepasirodė keista, kad kalbasi su paukščiu taip, lyg tas suprastų ir atsakytų.

Paukštelis neatsakė. Tik čirškėjo, čiulbėjo ir šokinėjo ant tvoros, lyg pasakodamas jai visokiausių dalykų. O panelei Merei atrodė, kad jinai jį irgi supranta, nors jis kalbėjo ne žodžiais. Jis tartum sakė:

- Labas rytas! Koks puikus vėjas! Kokia puiki saulė! Kaip viskas puiku! Čiulbėkim abudu, ir šokinėkim, ir čirpkim. Greičiau! Greičiau!

Merė nusijuokė. O kadangi paukštelis pašoko ir purptelėjo išilgai tvoros, ji nubėgo paskui jį. Vargšė mažytė, išgeltusi, negražioji Merė tą akimirką atrodė tiesiog žavi.

- Tu man patinki! Tu man patinki! - šaukė pavymui, tapsendama palei tvorą. Ji net čiauškėjo ir bandė švilpauti, tačiau visiškai nemokėjo. Bet liepsnelė, atrodo, buvo visai patenkinta ir atsiliepė jai. Pagaliau išskleidė sparnelius ir šovė į medžio viršūnę, ten nutūpusi garsiai sučirškė.

Tai Merei priminė, kaip pirmąkart ją pamatė. Ji tada sūpavosi medžio viršūnėje, o Merė stovėjo vaismedžių sode. Dabar ji stovėjo kitoje vaismedžių sodo pusėje, ant tako šalia tvoros, daug žemiau, o viduje buvo tas pats medis.

- Juk tai sode, į kurį niekas negali įeiti, - ištarė ji pati sau. - Tai sodas be vartų. Ji ten gyvena. O kaip norėčiau pamatyti, kaip jis atrodo!

Ir nubėgo taku prie žaliųjų vartų, pro kuriuos buvo įėjusi tą pirmąjį rytą. Tada pabėgėjo žemyn, pro kitus vartus, o paskui į vaismedžių sodą. Ir kai sustojo ir pažiūrėjo aukštyn, tai pamatė kitapus

tvoros tą patį medį, o liepsnelė ką tik baigusi savo giesmę pradėjo valytis snapeliu plunksnas.

- Tai tas sodas, - ištarė ji. - Tikrai, tas pats.

Ji ėjo aplink ir atidžiai žiūrėjo į vaismedžių sodo pusę, bet matė tik tą patį ką ir anksčiau, - kad nėra į jį jokių vartų. Tada vėl nubėgo per daržus ir išėjo, norėdama apeiti gebenėm apkibusią tvorą. Nuėjo iki jos galo, gerai apžiūrėjo, bet vartų nebuvo. Tada nuėjo iki kito galo, vėl žiūrinėdama, bet vartų nebuvo.

- Labai keista, - ištarė ji. - Benas Vėjoramstis sakė, kad vartų nebuvo ir nėra. Bet juk turėjo būti prieš dešimt metų, nes ponas Kravenas paslėpė raktą.

Merė dėl to taip suko galvą, kad pasidarė labai įdomu, ir ji visai nesigailėjo, kad atvažiavo į Miseltvaito dvarą. Indijoje ji amžinai būdavo išglebusi nuo karščio, kad dėl ko nors suktų sau galvą. Matyt, gaivus viržių vėjas pradėjo draskyti voratinklius nuo jos smegenėlių ir pamažu ją žadino.

Lakstydavo lauke beveik visą dieną ir, kai sėsdavo vakarienai, jausdavosi išalkusi, norėdavo miego ir būdavo rami. Nepykdavo, kad Marta tarška šalia. Jai net patikdavo jos klausytis ir pagaliau nusprendė

jos kai ko paklausti. Paklausė pavalgiusi vakarienę ir atsisėdusi ant kilimėlio prieš židinį.

- Kodėl ponas Kravenas nekenčia to sodo?

Ji paprašė, kad Marta dar kiek pabūtų, o toji visai nesipriešino. Marta buvo labai jauna, įpratusi prie savosios trobelės, kurioje pilna brolių ir seserų, ir jai buvo nyku didžiajame tarnų kambaryje apačioje, kur liokajus ir jaunesniosios tarnaitės krėtė juokus iš Jorkšyro tarmės, o į ją žiūrėjo kaip į prastuomenės mergelę - sėdėdavo ir šnibždėdavosi tarpusavyje. Marta mėgdavo pašnekėti, ir tas keistas vaikas, gyvenęs Indijoje ir lauktas kaip „juodaodis“, buvo jai labai patraukli įdomybė.

Marta irgi atsisėdo ant kilimėlio, nė nelaukusi, kol bus pakviesta.

- A tu vis da galvoji apie tą sodą? - paklausė ji. - Žinojau, kad taip bus. Ir man taip buvo, kai aš pirmą kartą apie jį išgirdau.

- Kodėl jis jo nekenčia? - spyrė Merė.

Marta pasibruko kojas po savim ir patogiai įsitaisė.

- Paklausk, kaip vėjas raunasi aplink namą, - pasakė ji. - Vargiai ar išstovėtum viržynėje, jeigu dabar ten būtum.

Merė nežinojo, ką reiškia „raunasi“, kol nepaklausė. Ir tada suprato, kad tai turėtų reikšti tokį šiurpų stūgavimą ir šniokštimą, kuris siaučia ir siaučia aplink namą, lyg koks nematomas milžinas tran-kytūsi ir daužytūsi į sienas ir langus, stengdamasis sugriauti. Bet kai žinai, kad jis negali įeiti, jautiesi saugiai šiltame kambaryje prie žėruojančių žarijų.

- Bet kodėl gi jis ėmė jo nekęsti? - vėl paklausė Merė, pasiklausiusi vėjo. Ji norėjo išgirsti, jeigu tik Marta pati tai žino.

Ir Marta atvėrė savo žinių skrynelę.

- Žinok, - tarė ji. - Ponia Medlok sakė, nevalia apie tai kalbėti. Daug apie ką šiuose namuose nevalia kalbėti. Toks yra pono Kraveno nurodymas. Jo rūpesčiai - ne tarnų reikalas, kaip jis sako. Bet jeigu ne tas sodas, jis nebūtų toks, koks dabar yra. Tai buvo ponios Kraven sodas. Taip ji nusprendė vos tik jiems susituokus. Jis jai labai patiko, ir jie patys augindavo ten gėles. Jokiam sodininkui neleisdavo įeiti. Jiedu įeidavo ir užsisklėsdavo vartus. Išbūdavo ten ištisas valandas skaitydami ir šnekėdamiesi. O ji truputėlį buvo kaip mergiūkštė. O tenai augo toks senas medis su žemai nulinkusia šaka, ant kurios galėjai sėdėti lyg krėsle. Ji tenai priveisė rožių ir mėgdavo ant tos šakos sėdėti. Bet vieną dieną, kai

jinai te sėdėjo, šaka nulūžo ir ji nukrito ant žemės ir taip susižalojo, kad kitą dieną numirė. Daktarai manė, kad jis iš proto išeis ir pats numirs. Štai va, dėl ko jis nekenčia to sodo. Niekas niekada nuo to laiko ten kojos neikelia, ir jis neleidžia niekam apie jį užsiminti.

Merė daugiau nebeklausinėjo. Ji žiūrėjo į židini ir klausėsi, kaip vėjas „raunasi“. Atrodė, kad „rovėsi“ labiau negu bet kada.

Tą akimirką atsitiko labai geras dalykas. Iš tikrųjų net keturi geri dalykai jai buvo nutikę nuo to laiko, kai atvyko į Miseltvaito dvarą. Ji pajuto, kad tartum supranta liepsnelę ir kad ši ją irgi supranta. Ji bėgiodavo vėjyje, kol jos kraujas sušildavo. Ji pirmąkart gyvenime labai sveikai išalkdavo. Ir dar suvokė, ką tai reiškia ko nors gailėtis. Taip ji žengė pirmyn.

Bet kai klausėsi vėjo, išgirdo ir dar kažką kita. Nežinojo, kas tai yra, nes iš pradžių vos atskyrė tą neįprastą garsą nuo vėjo stūgesio. Beveik atrodė, lyg kažkur verkia vaikas. Kartais ir vėjas sustaugdavo vos ne kaip vaiko rauda. Bet netrukus panelė Merė visai įsitikino, kad tas verksmas sklinda iš namo vidaus, ne iš lauko. Verkė tolokai, bet viduje. Ji atsigręžė ir pažiūrėjo į Martą.

- Ar girdi, kažkas verkia? - paklausė ji.

Marta staiga sumišo.

- Ne, - atsakė ji. - Tai vėjas. Kartais jis taip kaukia, lyg kas viržynėje pasiklydęs dejuotų. Jis visaip ūbauja.

- Bet klausyk, - nenusileido Merė. - Tai juk namuose, viename iš tų ilgų koridorių.

Ir tuomet turbūt kažkur apačioje atsidarė durys, nes koridoriumi pralėkė didelis skersvėjis ir durys to kambario, kur jos abi sėdėjo, su trenksmu atsilapojo. O kai jos pašoko ant kojų, užgeso šviesa, ir verksmas kažkur koridoriaus tolumoje pasigirdo dar aiškiau negu pirma.

- Štai! - ištarė Merė. - Aš juk tau sakiau! Kažkas verkia - ir tai ne suaugusio žmogaus verksmas.

Marta nubėgo, uždarė duris ir užrakino, bet jos abi dar išgirdo kažkuriame koridoriuje irgi užtrenkiant duris. Ir tada viskas nurimo, nes ir vėjas kurią laiką liovėsi „rautis“.

- Tai buvo vėjas, - atkakliai kartojo Marta. - O jeigu ne, tai mažoji Betė Butervort, ta indų plovėja. Jai visą naktį dantį sopėjo.

Bet Martos sumišimas privertė panelę Merę labai įdėmiai į ją pasižiūrėti. Ji netikėjo, kad Marta sako tiesą.

6. Kažkas juk tikrai verkė!

Kitą dieną lietus ir vėl pliaupte pliaupė, ir kai Merė pasižiūrėjo pro langą, visa viržynė buvo paskendusį rūke ir debesyse. Šiandien nebeišeisi į lauką.

- Ką jūs veikiate savo namelyje, jeigu lyja kaip šiandien? - paklausė Martos.

- Dažniausiai stengiamės nesipainioti vieni kitiems po kojų, - atsakė Marta. - E-e, tada mūsų atrodo tiek daug! Mūsų mama gero būdo, bet ji labai pavargsta. Didesnieji išeina į pašiūrę ir žaidžia tenai. Dikenui tai nesvarbu, kad lyja. Jis vis tiek eina į lauką - kaip ir saulei šviečiant. Jis sako, kad lietingu oru viskas kitaip atrodo negu per giedrą. Sykį jis surado mažą lapiuką, kuris vos nepaskendo savo oloje, ir marškinių užantyje parsinešė jį namo sušildyti. Lapiuko motina gulėjo negyva netoliese, ola buvo apsemta, o kiti jaunikliai irgi jau nebegyvi. Dabar jis laiko jį namuose. O kitą sykį rado beveik paskendusį varniuką ir taip pat parsinešė namo ir prisijaukino. Jo vardas Suodžius, mat jis toks juodas ir šokinėja, skraido aplink Dikeną visur.

Atėjo laikas, kai Merės nebeerzino stačiokiškas Martos šnekėjimas. Netgi pasidarė įdomu klausytis, ir ji nusimindavo, kai toji nutildavo arba kur nors išeidavo. Tos istorijos, kurias jai pasakodavo aja Indijoje, buvo visai kitokios negu Martos – apie viržynės trobelę, prisigrūdusią žmonių, kurių keturiolika gyveno keturiuose kambariuose ir niekada neturėjo sočiai pavalgyti. Vaikai, atrodė, vartaliojosi aplink ir dūko tarpusavy kaip gauruoti, geraširdžiai kelių veislės šuniukai. Labiausiai Merę domino mama ir Dikenas. Kai Marta pasakodavo, ką mama pasakė arba padarė, jai visada būdavo malonu klausytis.

- Jeigu aš turėčiau varną arba lapiuką, galėčiau žaisti su jais, - atsiduso Merė. - Bet neturiu.

Marta pasižiūrėjo nustebusi.

- O ar nemoki megzti? - paklausė.

- Ne, - atsakė Merė.

- O siūti?

- Ne.

- Skaityti moki?

- Moku.

- Tai kodėl neskaitai ko nors arba nesimokai po truputiuką rašyti? Tu jau gan didelė, gali daug ko gero išmokti iš savo knygų.

- Neturiu jokių knygų, - pasakė Merė. - Tos, kurias turėjau, liko Indijoje.

- Gaila, - tarė Marta. - Jeigu ponია Medlok įleistų tav į biblioteką, tai ten rastum tūkstančius knygų.

Merė nepaklausė, kur ta biblioteka, nes jai staiga šovė į galvą kitokia mintis. Ji sugalvojo eiti ir pati ją susirasti. Nesuko galvos dėl ponios Medlok. Ponia Medlok, atrodo, visą laiką patogiai įsitaisiusi sėdėdavo ūkvedės svetainėje. Tame keistame name žmonės vienas kito beveik nesusitikdavo. Tiesą sakant, ir nebuvo ko susitikti - nebent tarnus. O kai šeimininkas būdavo išvykęs, jie ištaigingai sau gyveno laiptų apačioje, kur buvo didžiulė virtuvė, prikabinėta blizgančių žalvarinių ir alavinių indų, ir didelis tarnų kambarys, kur kasdien būdavo suvalgomi keturi ar penki gausūs patiekalai ir kur ypač padaugėdavo linksmybės, kai dingdavo iš akių ponია Medlok.

Merei valgyti patiekdavo visada tuo pačiu laiku. Marta aptarnaudavo, bet kiti nė kiek nekreipė į ją dėmesio. Ponia Medlok užeidavo pažiūrėti kas dieną ar kas antrą, bet niekas nesiteiravo, ką Merė veikia, ir nieko jai neliepdavo veikti. Ji spėjo, kad anglai taip visada elgiasi su vaikais. Indijoje ją visą dieną prižiūrėdavo aja, sekiodavo iš paskos, patarnaudavo jai visom keturiom. Merė dažnai net pavargdavo nuo

ajos buvimo. Dabar niekas jos nesekiojo, pati išmoko apsirengti, nes Marta visad žiūrėdavo į ją kaip į paskutinę kvaišą, kai ji norėdavo būti aptūpčiota.

- Ar proto neturi? - sykį paklausė Marta, kai Merė stovėjo ir laukė, kad jai užmautų pirštines. - Mūsų Suzana dukart už tav protingesnė, nors dar tik ketverių metų. Kartais atrodo, kad tav prote-lis suminkštėjo.

Merė kokią valandą vaikščiojo rūščiai pasišiau-šusi, bet tai padėjo jai suprasti keletą visai naujų dalykų.

Kai Marta iššlavusi židinių nuėjo žemyn, tą rytą ji kokias dešimt minučių stovėjo prie lango. Galvojo apie tą naują mintį, kuri jai toptelėjo, išgirdus apie biblioteką. Pati biblioteka nelabai terūpėjo, nes ji mažai skaitydavo, bet išgirdusi apie ją, vėl prisiminė tuos šimtą užsklęstų kambarių. Nejaugi jie visi užra-kinti ir kažin ką ten rastum, jeigu patektum į kurią nors? Negi tikrai jų yra šimtas? Kodėl nenuėjus ir nepasižiūrėjus, kiek durų būtų galima suskaičiuoti? Bent turėtų šįryt ką veikti, kol negali išeiti laukan. Ji nebuvo mokyta atsiklausti leidimo ką nors daryti ir nieko neišmanė apie namų valdžią, taigi jai niekas nesakė, kad būtina atsiklausti ponios Medlok, ar

galima vaikščioti po namą, – net jei ir būtų sutikusi ją, nebūtų paprašiusi.

Ji atidarė kambario duris, išėjo į koridorių ir pradėjo savo klajones. Nuo ilgojo koridoriaus atsišakojo kiti, kuriais ji priėjo mažus laiptelius, kylančius vėl į kitą koridorių. Visur tik durys ir durys ir paveikslai ant sienų. Kartais juose matydavosi tamsūs, niūrūs peizažai, bet dažniausiai tai būdavo keistais, didingais atlaso ir aksomo rūbais vilkinčių vyrų ir moterų portretai. Niekad negalvojo, kad kokiam nors name jų galėtų būti tiek daug. Ji lėtaiėjo pro juos ir stebeilijosi į veidus, kurie irgi tarsi stebeilijosi į ją. Lyg jiems būtų rūpėję, ką toji maža mergaitė iš Indijos čia veikia jų namuose. Išvydo ir keletą vaikų paveikslų: mažos mergaitės sunkaus atlaso suknelėm, kurios siekė kulkšnis ir pūpsojo apačioje, ir berniukai su išpūstom rankovėm, nerptom apykaklėm ir ilgais plaukais. Arba rauktom apykaklėm. Prie vaikų paveikslų ji visada stabtelėdavo ir spėliojo, kokie jų vardai, kur jie pasidėjo, kodėl dėvi tokius keistuoliškus drabužius. Štai išstybusi, blyški mergaitė – beveik kaip ji pati. Apsirengusi žalią brokato suknelę, o rankose laiko žalią papūgą. Jos žvilgsnis skvarbus, keistas.

- Kur tu dabar gyveni? - paklausė Merė jos garsiai. - Norėčiau, kad būtum čia.

Tikrai, jokia mergaitė nėra praleidusi tokio keisto ryto. Atrodė, kad tame didžiuliame, klaidžiame name nieko daugiau nebuvo, tik ji, mažoji, klajojanti aukštyn žemyn po siaurus ir plačius koridorius, kur, rodos, be jos, niekas daugiau nėra vaikščiojęs. Jeigu įrengta tiek daug kambarių, tikriausiai žmonės juose kažkada gyveno, bet dabar visur buvo taip tuščia, kad tiesiog negalėjai patikėti.

Tik užlipusi į trečią aukštą ji sugalvojo paspausti durų rankeną. Visos durys buvo užsklęstos, kaip kad sakė ponja Medlok, bet galų gale ji palietė vienų durų rankeną ir spustelėjo. Išsyk net krūptelėjo, kai pajuto, kad rankena lengvai pajudėjo, o kai stumtelėjo pačias duris, jos išlėto ir vangiai atsivėrė. Tai buvo sunkios durys į didelį miegamąjį. Ant sienų kabėjo išsiuvinėtos portjeros, o aplinkui stovėjo inkrustuoti baldai, kokius jau buvo mačiusi Indijoje. Į viržynę vėrėsi platus langas storais stiklais. O virš židinio atbrailos kabėjo kitas išstybusios ir blyškios mergaitės portretas, iš kurio ji, rodos, dar įdėmiau į Merę žiūrėjo, negu iš ano.

- Turbūt ji čia miegodavo? - pagalvojo Merė. - Ji spokso į mane taip, kad net keistai jaučiuosi.

Tada ėmė atidarinėti vis kitas ir kitas duris. Pamatė tiek daug kambarių, jog net pavargo ir ėmė galvoti, kad jų tikrai yra šimtas, nors ir neskaičiavo. Visuose buvo senų paveikslų ir senų gobelenų, ant kurių pavaizduotos keisčiausios scenos. Buvo įdomių baldų, ir beveik visi su neregėtų raštų apmušalais.

Viename kambaryje, kuris atrodė kaip damos sve-tainė, portjeros buvo išsiuvinėtos aksomu, o indau-joje stovėjo apie šimtą mažų drambliukų, padarytų iš dramblio kaulo. Jie buvo visokiausio didumo, kai kuriems ant nugarų sėdėjo varovai arba stovėjo palankinai. Kai kurie buvo kiek didesni, o kiti tokie smulkučiai, kad atrodė kaip kūdikėliai. Merė buvo mačiusi drožinėtą dramblio kaulą Indijoje ir viską žinojo apie dramblis. Ji atidarė indaujos dureles, pasilypėjo ant suoliuko ir gana ilgai su jais žaidė. Kai pavargo, vėl sudėliojo drambliukus tvarkingai ir uždarė dureles.

Kol klaidžiojo po ilgus koridorius ir tuščius kam-barius, nematė jokios gyvybės. Bet šitame kažkas buvo. Kai tik užvėrė indaujos dureles, išgirdo silpną krebždenimą. Ji pašoko ir pasižiūrėjo į sofą prie židi-nio, iš kur tas garsas ir sklido. Sofos kampe buvo pagalvėlė, o jos aksome matėsi skylė, iš tos sky-lės kyščiojo maža galvytė su dviem išsigandusiom

akutēm. Merē tyliai prisēlino arčiau pasižiūrėti. Tos blizgančios akutės buvo mažos pilkos pelytės, kuri buvo išsigraužusi pagalvėlėje skylę ir įsirengusi sau patogų lizdą. Prie jos prisiglaudę miegojo šeši peliukai. Jeigu daugiau ir nebuvo jokios gyvybės tame šimte kambarių, tai bent šiame gyveno septynios pelės, kurios visai nesijautė vienišos.

„Jeigu jos nebūtų tokios išsigandusios, pasiimčiau su savimi“, – pagalvojo Merė.

Ji jau prisivaikščiojo tiek, kad jautėsi per daug pavargusi dar kur nors eiti, todėl pasuko atgal. Du ar tris kartus pasiklydo, leisdamasi ne tuo koridoriu, ir gavo ilgokai paklaidžioti aukštyn ir žemyn, kol surado kaip išeiti. Pagaliau vėl atsidūrė savo aukšte, bet iki jos kambario dar buvo tolokai, ir ji tiksliai nė nežinojo, kur dabar yra.

– Atrodo, vėl ne ten pasukau, – ištarė ji, ramiai stovėdama toje vietoje, kur lyg ir turėjo baigtis trumpas koridorius su gobelenais ant sienų. – Nebežinau, kur eiti. Kaip tylu aplinkui!

Jai čia bestovint ir vos tik ištarus tuos žodžius, tylą nutraukė kažkoks garsas. Tai vėl buvo verksmas, visai toks, kokį girdėjo praeitą naktį. Tai buvo sienų prislopintas trumpas, irzlus, vaikiškas inkštimas.

- Dabar girdėti iš arčiau, - pasakė Merė, o jos širdis smarkiai suplakė. - Ir tai yra verksmas.

Ji netyčia palietė rankomis gobeleną šalia savęs ir atšoko atgal, labai išsigandusi. Gobelenas buvo uždengęs duris, ir pro jas žengė ponios Medlok su savo raktų ryšuliu rankoje, labai pikta veido išraiška.

- Ką tu čia veiki? - šūktelėjo ji, nustvėrė Merę už rankos ir nutempė šalin. - Ką aš tau sakiau?

- Aš pasukau ne ten, - aiškinosi Merė. - Nežinojau, kuriuo keliu eiti, ir išgirdau kažką verkiant.

Tą akimirką ji tiesiog nekentė ponios Medlok, bet dar labiau ėmė nekęsti vėliau.

- Tu nieko panašaus negirdėjai, - pasakė ūkvedė. - Drožk tiesiai atgal į savo kambarį arba gausi ausų.

Ji nutvėrė Merę už rankos ir pusiau stumdama aukštyn vienu koridoriumi, pusiau tempdama žemyn kitu nusivedė ir įstūmė pro jos kambario duris.

- Dabar, - ištarė Medlok, - sėdėk ten, kur tau liepta, arba būsi užrakinta. Geriau jau šeimininkas surastų tau guvernantę, kaip sakė padarysiąs. Tu iš tokių, kurias reikia kam nors griežtai prižiūrėti. Man ir taip darbo pakanka.

Ji išėjo iš kambario ir užtrenkė paskui save duris, o Merė nuėjo ir atsisėdo ant kilimėlio prie židinio, papilkėjusi iš įniršio. Ji neverkė, bet griežė dantimis.

- Bet kažkas juk tikrai verkė - tikrai verkė - tikrai verkė! - kartojo sau.

Dabar jau du kartus tai girdėjo ir kitą kartą išsiaiškins. Ji šį rytą daug ką išsiaiškino. Jautėsi lyg po ilgos kelionės ir, šiaip ar taip, ji aptiko daug įdomaus, žaidė su drambliukais, matė pelę su vaikučiais lizde aksomo pagalvėlėje.

7. Sodo raktas

Rytą, praėjus dviem dienoms, atsibudusi Merė staiga atsisėdo lovoje ir pašaukė Martą:

- Pažvelk į viržynę! Pažvelk į viržynę!

Liūtis buvo praėjusi, o pilką rūką ir debesis vėjas nusinešė su naktim. Ir pats vėjas buvo nurimęs, viršum viržiais apaugusios dykvietės spindėjo aukštas dangaus skliautas. Niekad niekad Merė neišivaizdavo, kad dangus gali būti toks žydras. Indijoje dangus dažniausiai tvoksdavo karščiu ir liepsnodavo, o čia aukšta, rami žydrynė, beveik tyvuliuojanti kaip vanduo mielame, bedugniame ežerėlyje, ir tai šen, tai ten, aukštai aukštai dangaus mėlynėje plaukiojo mažų sniego baltumo debesėlių vilnos. Neaprėpiama viržynės erdvė irgi buvo švelniai žydra, o ne niūriai violetinė ar baisiai liūdnai pilka.

- Aje, - džiugiai šypsodamasi pasakė Marta. - Audra šiek tiek nutolo. Taip visada būna šiuo metų laiku. Praeina per vieną naktį, apsimetusi, kad niekad jos čia nebuvo ir niekad nebepasirodys. Tai todėl, kad pavasaris beldžiasi. Dar tolokai, bet jau ateina.

- Aš maniau, kad Anglijoje amžinai lyja ir apsiniaukę, - pasakė Merė.

- O, ne! - užginčijo Marta, sėdėdama ant kulnų tarp ijuodusių žabų. - Nė taip, nė ką!

- Ką tai reiškia? - rimtai paklausė Merė. Indijoje žmonės kalbėdavo įvairiausiom tarmėm, kartais tik keli žmonės galėdavo suprasti, tad nesistebėjo, kad Marta taip ištaria žodžius, jog ji nesupranta.

Marta kaip ir pirmąjį rytą nusijuokė.

- Aš ir vėl, - pasakė ji. - Kalbu jorkšyrietiškai, nors ponija Medlok tą draudžia: „Nė taip, nė ką“ reiškia „nieko panašaus“, - ištarė ji lėtai ir aiškiai. - Bet tai sakyti man per sunku. Jorkšyras - pati saulėčiausia vieta žemėje, kai saulė šviečia. Sakiau tav, kad po kiek laika pamėgsi tą viržynę. Tik lukterėk, kol pamatysi, kaip žydi geltoni prožirniai, ir karklų žydėjimą, ir kaip violetinius varpelius skleidžia viržiai, ir šimtus beskraidančių drugelių, ir zvimbiančias bites, ir vieversių čirenimą ir čiulbėjimą. Tada norėsi lėkti į lauką vos prašvitus ir būti ten ištisą dieną - kaip Dikenas.

- Ar galėčiau kada nors iki ten nueiti? - ilgesingai paklausė Merė, žiūrėdama pro langą į tolimą žydrynę. Ši buvo tokia gaivi, didelė ir puiki, ir tokios dieviškos spalvos.

- Nežinau, - atsakė Marta. - Man atrodo, su tokiom kojom dar niekas negimė. Juk negalėtum nueiti penkių mylių. Iki mūsų trobelės penkios mylios.

- Norėčiau pamatyti tavo namus.

Marta smalsiai pažiūrėjo į ją ir, paėmusi šepetį, ėmė gramdyti groteles. Ji mąstė, kad tas blyškus veidelis šią akimirką nebeatrodo toks niūrus, kaip kad buvo pirmą rytą jį pamačius. Dabar jis šiek tiek panėšėjo į mažosios Suzanos Anos, kai ši labai ko nors užsimanydavo.

- Paklausiu savo mamos, - pasakė. - Ji beveik visada randa išeitį. Šiandien man laisva diena ir aš eisiu namo. E-e! Kaip džiaugiuosi! Ponia Medlok gana gerbia mano mamą. Gal ta galėtų su ja pasikalbėti.

- Man patinka tavo mama, - ištarė Merė.

- Tikiu, kad turėtų patikti, - sutiko Marta, toliau šveisdama groteles.

- Aš nesu jos mačiusi, - tęsė Merė.

- Ne, nesi, - paantrino Marta.

Ji vėl prisėdo ant kulnų ir atkalia plaštaka pasitrynė nosies galiuką, lyg kažkuo suabejojusi, bet užbaigė visai tvirtai:

- Taip, ji tokia jautri ir darbšti, tokia nuoširdi ir švari, kad niekas niekas negali jos nemėgti – nesvarbu, ar yra matęs, ar ne. Kai einu namo pas ją per laisvą dieną, aš tiesiog šokinėju iš džiaugsmo, kirsdama viržynę.

- Man patinka Dikenas, – pridūrė Merė. – Ir jo nesu mačiusi.

- Aha, – gyvai atsiliepė Marta. – Aš jau tav sakiau, kad visi paukščiai labai jį myli, ir zuikiai, ir laukinės avys su poniais, ir net lapės. Kažin, – pasižiūrėjo tiriamu žvilgsniu, – ką Dikenas apie tav pamanytų?

- Aš jam nepatikčiau, – tvirtai ir kone tūžmingai atsakė Merė. – Niekam nepatinku.

Marta vėl pasižiūrėjo kažką galvodama.

- Ar tu anam patiktum? – atkakliai svarstė, lyg tikrai jai rūpėtų tai sužinoti.

Merė valandėlę padelsė ir vėl patvirtino:

- Tikrai ne. Bet aš apie tai anksčiau negalvodavau.

Marta šyptelėjo, matyt, prisiminusi namus:

- Mama syki man tai aiškino. Ji skalbė rėčkoje, o aš buvau blogai nusiteikusi ir nepagarbiai šnekėjau apie žmones. Tai ji atsisuko į mane ir suriko: „Ak tu, raganiūkšte! Stovi čia ir aiškina – tas jai nepatinka,

anas nepatinka. O ar tu pati kam nors patinki?“ Aš dėl to ėmiau juoktis ir iš karto apsiraminau.

Padavusi Merei pusryčius, ji iškart išėjo gerai nusiteikusi. Turėjo eiti penkias mylias per viržynę iki namų, skubėjo padėti motinai apsiskalbti ir prikepti visai savaitei ir viskuo pasidžiaugti.

Merė pasijuto dar vienišesnė, kai sužinojo, kad Martos namuose nebėra. Ji kuo greičiau išskubėjo į sodą ir pirmiausia apibėgo dešimt kartų aplink gėlyną su fontanu. Rūpestingai skaičiavo iki dešimties ir, kai baigė, pasijuto geriau. Saulėje viskas aplinkui kitaip atrodė. Miseltvaitą, kaip ir viržynę, gaubė aukštas, erdvus, žydras dangus, ji žiūrėjo užvertusi galvą ir bandė įsivaizduoti, kaip atrodytų, jei atsigultum ant vieno iš tų sniego baltumo debesėlių ir skristum sau. Ji nuėjo į pirmąją daržą ir rado ten Beną Vėjoramstį, dirbantį su dar dviem sodininkais. Orų pasikeitimas, atrodo, jį gerai paveikė.

Jis pats pirmas ją užšnekino:

– Pavasaris ateina. Ar užuodi?

Merė šnirpstelėjo nosim ir pagalvojo, kad užuodžia.

– Užuodžiu kažką gražaus, šviežio ir drėgno.

– Tai geros riebios žemės kvapas, – paaiškino jis, kasdamas toliau. – Labai linksma padėti kam nors

augti. Smagu, kai ateina metas sodinti. Tik žiemą nyku, kai nėra kas veikti. Gretimam gėlyne per naktį jau viskas atgijo giliai tamsoje. Saulė sušildė. Tuoj tuoj pamatysi mažų žalių smaigalėlių galiukus, besikalančius iš po žemių.

- Kas tai bus?

- Krokai, snieguolės ir narcizai. Nesi jų mačiusi?

- Ne. Indijoje po lietaus tik karšta, drėgna ir žalia.

Ir aš maniau, kad viskas užauga per naktį.

- Tos neužaugės per naktį. Turėsi palūkėti. Kyštelės truputėlį į viršų, išleis daigelį, vieną dieną išskleis vieną lapelį, kitą dieną – kitą. Pamatysi.

- Na, aš einu, – atsakė Merė.

Staiga ji vėl išgirdo švelnų sparnelių plasnojimą ir iškart suprato, kad atskrido liepsnelė. Ji buvo labai vikri ir judri, šokinėjo aplink prie pat kojų ir pakreipusi galvą žiūrėjo į Merę taip maloniai, kad ši net paklausė Beno Vėjoramščio:

- Kaip manai, ar ji mane prisimena?

- Prisimena tav! – šūktelėjo Vėjoramstis pyktelėjęs. – Ji prisimena kiekvieną kopūsto kotą šitam darže, o ką jau kalbėti apie žmones. Ji čia anksčiau nėra mačiusi jokios mergiūkštės ir norėtų viską apie tave žinoti. Nė nebandyk nuo jos ką nuslėpti.

- Ar augalai kalasi giliai tamsoje ir tame sode, kur jinai gyvena? - pasiteiravo Merė.

- Kokiam sode? - burbtelėjo Vėjoramstis ir vėl apsiniaukė.

- Tame, kur senas rožynas.

Ji neištvėrė nepaklaususi - taip norėjo sužinoti.

- Ar ten visos gėlės mirusios, ar bent kelios vasarą prasiskleidžia? Ar ten dar yra bent kiek rožių?

- Jos paklausk, - pasakė Benas Vėjoramstis, truktelėjęs pečiu į liepsnelę. - Tik ji vienintelė žino. Niekas daugiau nėra ten žvilgtelėjęs dešimt metų.

„Dešimt metų - ilgas laikas“, - pagalvojo Merė. Ji pati gimė prieš dešimt metų.

Iš lėto susimąščiusi nuėjo. Ji jau mylėjo sodą kaip ir liepsnelę bei Dikeną ir Martos mamą. Ir Martą taip pat jau pamilo. Atrodė taip gera - mylėti daug žmonių, ypač kai nebuvai pratusi mylėti. Apie liepsnelę ji irgi galvojo kaip apie žmogų. Ji toliauėjo palei gebenėm apkibusią sieną, virš kurios matėsi medžių viršūnės. Kai antrą sykį praėjo ir grįžo į tą pačią vietą, jai nutiko įdomiausias ir nuostabiausias dalykas - ir vis per tą Beno Vėjoramščio liepsnelę.

Ji išgirdo čirškimą ir čiulbėjimą, o kai pažiūrėjo į pliką gėlyną kairėje pusėje, ten šokinėjo liepsnelė ir

tarsi bandė kažką išpešti iš po žemių, sergėdamasi, kad niekas jos nepasektų.

Bet Merė pajuto, kad turi pasekti, ir pasigėrėjimo nuostaba taip užliejo širdį, kad net suvirpėjo.

– Tu mane prisimeni! – sušuko ji. – Prisimeni! Tu nuostabesnė už viską pasaulyje!

Liepsnelė čirškė, šnekėjo ir meilikavo, šokinėjo, kraipė uodegą ir čiulbėjo. Atrodė, kad ji tikrai kalba. Jos raudona liemenė buvo lyg atlasinė, ji išpūtė savo krūtinėlę į priekį ir atrodė tokia puiki ir didi, ir tokia graži, kad iš tikrųjų tarsi demonstravo, kokia reikšminga ir panaši į žmogų gali būti liepsnelė. Kai paukščiukas ją prisileido vis arčiau ir arčiau, Merė užmiršo, kad kažkada gyvenime buvo pasišiaušėlė, pasilenkė ir ėmė kalbėtis, bandydama pakartoti liepsnelės čiauškėjimą.

Ak! Kas galėjo pagalvoti, kad paukščiukas iš tikrųjų prisileis ją taip arti, kaip dabar! Liepsnelė žinojo, kad niekas pasaulyje nebuvo privertęs Merės ištiesti į ką nors ranką ar iš taip arti apžiūrėti. Liepsnelė žinojo, nes buvo lyg tikras žmogus – tik puikėnis už visus pasaulyje. Merė buvo tokia laiminga, kad vos galėjo kvėpuoti.

Gėlynas nebuvo visai plikas. Jis buvo be gėlių, nes daugiamečiai augalai nupjaunami, kad per žiemą

pailsėtų, tačiau kitoj gėlyno pusėj augo aukštų ir žemesnių krūmokšnių, ir kai liepsnelė stryktelėjo po jais, Merė pamatė, kad ji šokčioja ant neseniai išrausto žemės kauburėlio. Ji stabtelėjo ant jo paieškoti kirminuko. Žemė buvo išrausta, mat kažkoks šuo bandė pasigauti kurmį ir buvo iškasęs gana gilų urvą.

Merė žvilgtelėjo, nelabai ir suprasdama, iš kur čia tas urvas, o žvilgtelėjusi pamatė kažkokį daiktą, beveik visai sulindusį į naujai išverstą dirvą. Jis buvo panašus į surūdijusį geležies ar žalvarinį žiedą. Kai liepsnelė purptelėjo į gretimą medį, ji ištiesė ranką ir ištraukė žiedą. Tačiau tai buvo daugiau negu žiedas. Tai buvo senas raktas, kuris, atrodė, ilgai išgulėjo po žeme.

Merė atsistojo ir beveik pilnom baimės akimis pasižiūrėjo į žiedą, kadaruojantį ant jos piršto.

- Gal jis išgulėjo ten dešimt metų, - sušnibždėjo jinai. - Gal tai raktas nuo sodo!

8. Liepsnelė, parodžiusi kelią

Gana ilgai apžiūrinėjo raktą. Vartė ir vartė jį ir galvojo. Kaip jau sakyta, ji nebuvo įpratusi tartis su suaugusiais ar prašyti jų leidimo ką nors daryti. Ir dabar ji galvojo tik viena: jeigu šis raktas yra nuo uždarojo sodo ir jeigu ji surastų vartus, galbūt juos atsirakintų ir pamatytų, kas yra už tų sienų ir kas nutiko senosioms rožėms. Ypač dėl to, kad sodas buvo taip ilgai uždarytas, ji norėjo jį pamatyti. Jai dingojosi, kad toji vieta turėtų būti kitokia ir kad per tuos dešimt metų ten gal bus nutikę kas nors keista. O be to, jeigu jai patiktų, galėtų nueiti ten kiekvieną dieną ir užtrenkti vartus, ir galėtų prisigalvoti visokiausių žaidimų ir žaisti sau viena, nes niekas nė nežinotų, kur ji yra, manytų, kad vartai tebėra užrakinti, o raktas paslėptas žemėje. Svarstė apie tai tiesiog džiūgaudama.

Toks gyvenimas kaip dabar – visiškai vienai, tame name su šimtu slėpingai užrakintų kambarių ir neturint kaip savęs palinksminti, – išjudino jos apsnūdusias smegenis ir išties sužadino vaizduotę. Nėra abejonės, kad ir šviežias, sveikas, grynas viržynės oras daug prie to prisidėjo. Jis paskatino Merę

grumtis su vėjais, sudrumstė jai kraują, pabudino mintis. Indijoje ji amžinai būdavo perkaitusi, apsnūdusi ir nusilpusi, kad dėl ko nors suktų galvą, o šioje vietoje ėmė galvoti ir norėjo vis ko nors nauja. Ji jautėsi dabar nebe tokia pasišiaušusi, bet pati nežinojo kodėl.

Įsidėjo raktą į kišenę ir vaikščiojo pirmyn atgal. Be jos, čia, atrodo, niekas daugiau neužeidavo, tad galėjo lėtai vaikštinėti ir žiūrėti į tvorą arba, tiksliau, į ją apaugusias gebenes. Gebenės jai trukdė. Kad ir kaip atidžiai žiūrėjo, nieko negalėjo pamatyti, tik tankiai suaugusius, blizgančius, tamsiai žalius lapus. Buvo labai nusivylusi. Vėl mažumėlę pasišiaušė, kai pražingsniavo tvorą, pažiūrėjo pro jos viršų į medžių viršūnes. Kaip kvaila, galvojo pati sau, būti prie pat sodo ir negalėti įeiti. Eidama atgal į namus, įsikišo raktą į kišenę ir pagalvojo, kad visą laiką nešiosis jį su savimi, kai tik eis į lauką, nes jeigu kada nors suras paslėptus vartus, bus pasiruošusi.

Ponia Medlok leido Martai nakvoti savo namuose, bet iš ryto ši jau buvo grįžusi į darbą dar raudonesniais skruostais ir puikiausiai nusiteikusi.

- Atsikėliau ketvirtą valandą ryto, - sakė ji. - Ech! Koks grožis buvo viržynėje, kai paukščiukai budo ir zuikiai lakstė, ir saulė kilo!.. Nereikėjo visą kelią

eiti pėsčiom. Toks vyras pavėžėjo savo vežimaičiu ir, žinok, man labai patiko!

Jos galva buvo pilna džiaugsmingų įspūdžių iš tos laisvos dienos. Motina labai džiaugėsi, kai ji sugrižo. Jos kepė ir mazgojo viską, kas pasitaikė. Kiekvienam vaikui ji iškepė po pyragiuką ir net truputį cukraus įdėjo.

- Visus juos karštai išmaigiau, kai jie pargužėjo iš viržynės prisižaidę. O visa trobelė taip puikiai kvepėjo švara ir karštais kepinukais, ugnis gerai kūrenosi, ir vaikai net suspigo iš džiaugsmo. Dikenas pasakė, kad mūsų trobelėje net pats karalius galėtų gyventi.

Vakare visi jie susėdo prie ugnies, Marta su savo mama lopė suplyšusius drabužius, adė kojines, ir Marta jiems papasakojo apie mergaitę, atvykusią iš Indijos, ir kaip ją visą gyvenimą aptarnavo Martos vadinami „juodaodžiai“, kad ji net nemokėjo pati kojinių apsimausti.

- E-e! Kaip jiems patiko apie tav klausytis, - sakė Marta. - Vis klausinėjo apie juodaodžius ir apie laivą, kuriuo atplaukei. Nemokėjau visko atsakyti.

Merė nuleido akis.

- Kai kitą sykį eisi, aš tau daugiau papasakosiu, - tarė ji. - Tada turėsi daugiau apie ką šnekėti. Many-

čiau, kad jie norėtų išgirsti, kaip žmonės jodinėja ant dramblių ir kupranugarių ir kaip ponai eina tigrų medžioti.

- Garbės žodis! - sušuko iš susižavėjimo Marta. - Jie tiesiog galvas pamestų. Ar tikrai taip būna, panele? Tai turbūt kaip tas laukinių žvėrių teatras, kurį, girdėjom, rodė syki Jorke.

- Indija visai kitokia negu Jorkšyras, - kalbėjo Merė lėtai, lyg viską apmąstydamą. - Niekad nemačiau, kad taip. Ar tikrai Dikenui ir tavo mamai patiko klausytis apie mane?

- Oi, Dikenui akys vos neiššoko ant kaktos, tokios buvo apvalios, - patvirtino Marta. - Na, o mama labai susirūpino, kad tu taip atro dai. Ji pasakė: „Argi ponas Kravenas nepasamdė jai guvernantės ar auklės?“ O aš sakau: „Ne, nepasamdė, nors ponias Medlok sako, kad pasamdys, kai apie tai pagalvos, bet, sako, dar dvejus ar trejus metus jis nepagalvos.“

- Man nereikia guvernantės! - įsiterpė Merė.

- Bet mama sako, kad tav reikėtų mokytis dabar iš knygos ir kad kokia nors moteris tav prižiūrėtų ir sako: „Pagalvok tik, Marta, kaip tu jaustumėis tokiam dideliam name kaip ten, viena sau klajo-

dama, ir be mamos. Pasistenk kiek gali ją pralinks-
minti“, – sako ji. O aš sakau: „Pasistengsiu.“

Merė ilgai ir dėmesingai į ją pasižiūrėjo.

– Tu mane pralinksmini, – pasakė ji. – Man patinka, kai tu kalbi.

Marta netrukus išėjo iš kambario ir sugrįžo kažką laikydama rankose po prijuoste.

– Ką tu sau manai, – pasakė ji džiaugsmingai šypsodamasi. – Aš tav dovaną atnešiau.

– Dovaną! – šūktelėjo panelė Merė. Kaip tas namelis su keturiolika alkanų burnų galėjo įduoti kam nors dovaną!

– Per viržynę važiavo prekiautojas, – aiškino Marta. – Ir sustabdė vežimaitį prie mūsų durų. Jis prekiaavo puodais, indais ir kitais galais, bet mama neturėjo pinigų kam nors nusipirkti. Bet tą minutę, kai jis jau pajudėjo, mūsų Lizbeta Elena šūktelėjo: „Mama, jis turi šokdynių su raudonom ir žydrom rankenom.“ Tada mama staiga šūktelėjo: „Ei, pone, sustok! Kiek jos kainuoja?“ Jis atsakė: „Dvipensis.“ O mama ėmė grabaliovis po kišenę ir sako man: „Marta, tu čia, kaip gera mergaitė, parnešei savo algą, ir visur pilna skylių, kur turėčiau ją sukaišioti, bet, va, paimsiu dvipensį iš jos ir nupirksiu tam vaikui šokdynę.“ Ir ji nupirko – va!

Marta ištraukė ją iš po savo prijuostės ir išdidžiai parodė. Tai buvo tvirta, plona virvutė su raudona ir žydra rankena iš galų. Tačiau Merė Lenoks niekada anksčiau šokdynės nebuvo mačiusi. Tad spoksojo į ją nieko nesuprasdama.

- Kam jinai? - smalsiai paklausė.

- Kam! - šūktelėjo Marta. - Ar nori pasakyti, kad Indijoje nėra šokdinių, nors pilna dramblių ir tigrų, ir kupranugarių? Nesistebiu, kad jie visi tamsiodžiai. Štai kam jinai, tik pažiūrėk į mane.

Ir ji nulėkė į kambario vidurį ir, paėmusi už rankenų, ėmė šokinėti, šokinėti, o Merė klestelėjo į kėdę išplėtusi akis. O keistieji veidai iš portretų, atrodė, irgi žiūri išplėtę akis ir stebisi, ką čia po galais ta prasčiokė kaimietė išdrįso išdarinėti jiems prieš pat nosis. Bet Marta jų net nematė. Ją žavėjo susidomėjimas ir smalsumas, užsidegęs panelės Merės veide. Ir ji toliau šokinėjo ir skaičiavo. Tol šokinėjo, kol pasiekė šimtą.

- Aš dar ilgiau galėčiau, - pasakė sustojusi. - Kai buvau dvylikos, tai šokinėdavau iki penkių šimtų. Bet tada nebuvo tokia dručkė kaip dabar, buvau išsimiklinusi.

Merė pakilo nuo kėdės, labai susijaudinusi.

- Kaip puiku, - pasakė. - Tavo mama nuostabi. Manai, aš kada nors galėčiau išmokti taip šokinėti?

- Imk ir pabandyk, - paragino Marta, įbrukdama jai šokdynę. - Iš sykio tu iki šimto neiššokinėsi, bet jei mėginsi ir mėginsi, tai bus vis daugiau ir daugiau. Taip mama sakė. Ji sako: „Niekas jai taip netiks, kaip šokdynė. Tai puikiausias žaidimas, kokį tik vaikas gali turėti. Tegul žaidžia lauke šviežiame ore ir šokinėja, ir jos kojos ir rankos sustiprės.“

Buvo akivaizdu, kad panelės Merės rankos ir kojos nėra labai stiprios, kai ji pradėjo šokinėti. Ji dar gerokai painiojosi, bet jai taip patiko, kad visai nenorėjo sustoti.

- Apsirenk ir bėk sau į lauką šokinėti, - pasakė Marta. - Mama sakė, kad liepčiau tav būti lauke tiek, kiek išveri - net jeigu truputį ir lyja. Tik apsiausk šiltai.

Merė apsilvilko apsiaustą, užsidėjo kepurę ir persimetė per ranką šokdynę. Jau atvėrė duris, bet staiga kažką prisiminė ir iš lėto atsigrėžė.

- Marta, - pasakė. - Tai buvo tavo alga. Tai juk iš tikrųjų tavo du pensai. Ačiū tau.

Ji tai ištarė sumišusi, nes niekada nebuvo žmonėms dėkojusi ar sakiusi, kad padarę jai ką nors gera.

- Ačiū tau, - pasakė ji ir ištiesė ranką, nes nežinojo, ką dar reiktų daryti.

Marta negrabiai krestelėjo jos ranką, lyg irgi nebūtų pratusi prie tokių poelgių. Ir tada nusijuokė.

- Ech! Tu kaip kokia senioklė, - šūktelėjo. - Būtų čia mūsų Lizabeta Elena tai duotų man bučiuką.

Merė sutriko kaip niekad.

- Nori, kad tave pabučiuočiau?

Marta vėl nusijuokė.

- Nė-ė, aš ne, - atsakė. - Kas kita, jeigu tav pačiai norėtūsi. Ale ne. Bėk sau į lauką ir šokinėk.

Panelė Merė jautėsi nekaip, išėjusi iš kambario. Jorkšyriečiai atrodė keisti, o Marta amžinai ją supainiodavo. Iš pradžių ji baisiai jos nemėgo, o dabar kitaip.

Šokdynė buvo nuostabi. Merė skaičiavo ir šokinėjo, šokinėjo ir skaičiavo, kol skruostai visai įraudo, ir ji įsijautė kaip niekad. Švietė saulė ir pūtė vėjelis - ne žvarbus vėjas, bet švelniai dvelkė maloniais gūšiais ir atnešdavo šviežią, ką tik sukastos žemės kvapą. Merė šokinėjo netoli sodo, kur buvo fontanas, pirmyn vienu taku, atgal kitu. Pagaliau prišokavo daržą ir pamatė Beną Vėjoramstį, kasantį žemę ir besikalbantį su liepsnele, kuri purpčiojo aplink jį. Merė nušokavo taku artyn, o Benas pakėlė galvą

ir pasižiūrėjo susidomėjęs. Jai rūpėjo, ar Benas ją mato. Labai norėjo, kad pamatytų šokinėjančią.

- Oho! - šūktelėjo jis. - Ką tu pasakysi! Gal tu iš tiesų esi jaunas daiktas ir gal turi vaikiško kraujo savo gyslose, o ne surūgusio pieno. Tavo skruostai taip tikrai raudoni, kaip kad mano vardas tikrai yra Benas Vėjoramstis. Nebūčiau patikėjęs, kad taip gali.

- Niekad nebuvau šokinėjusi, - atsakė Merė. - Aš tik pradedu. Išaina tik iki dvidešimt.

- Varyk toliau, - patarė Benas. - Tai labai padeda jaunoms sieloms, kurios gyvena pas bedievius. Na, tik pažiūrėk, kaip ji į tave žiūri, - kryptelėjo galvą liepsnelės link. - Ji ir vakar tav sekiojo, ir šiandien tą patį darys. Dabar užsimanė išsiaiškinti, kas ta šokdynė bėr. Niekad da nematė. Ek! - kraipė jis galvą, stebėdamasis paukšteliu. - Smalsumas vieną kartą tav į kapus nuvarys, jeigu neateisi į protą.

Merė šokinėjo per sodus, kas penkios minutės vis pailsėdama. Pagaliau nuėjo savo įprastu taku ir nusprendė pabandyti, ar galėtų peršokuoti su šokdyne visą jo ilgį. Pradėjo iš lėto, ir jai gan ilgai sekėsi, bet dar nepasiekusi pusiaukelės taip sukaito ir užduso, kad teko sustoti. Sustojo mielai, nes jau buvo suskaičiavusi iki trisdešimties. Sustojusi sukikeno iš džiaugsmo ir štai - ant ilgos gebenės šakos

sūpavosi liepsnelė! Ji sekė Merę ir pasitiko ją čirp-
telėdama. Kai Merė ėmė šokuoti liepsnelės link,
pajuto, kaip kišenėje kažkas sunkaus ėmė baksnoti
ją su kiekvienu šoktelėjimu. Pažiūrėjusi į liepsnelę,
vėl nusijuokė.

- Vakar parodei, kur gulėjo raktas, - ištarė. -
Šiandien turėtum parodyti, kur yra vartai. Bet neti-
kiu, kad tu žinai!

Liepsnelė purptelėjo nuo ją sūpavusios šakelės
ant tvoros viršaus ir, išžiojusi snapą, paleido garsią
džiugią trelę, matyt, kad apdumtų akis. Nėra nieko
pasaulyje žavesnio už liepsnelę, norinčią apdumti
akis, - ir jos beveik visada tai daro.

Merė Lenoks iš ajos pasakojimų buvo labai daug
girdėjusi apie stebuklą. Toji visad sakydavo, kad tai,
kas netikėtai nutinka, yra stebuklo dovana.

Vienas malonus vėjo gūsis plūstelėjo tvoros link.
Jis buvo stipresnis negu kiti. Toks stiprus, kad suju-
dino medžių šakas, ir netgi toks stiprus, kad kil-
stelėjo ant tvoros netvarkingai kabančių gebenių
išsidriekusius ūglius. Merė žengtelėjo artyn prie
liepsnelės. Ir staiga vėjo gūsis bloškė į šoną kelias
palaidas gebenių draikanas, o Merė dar staigiau
šoktelėjo pirmyn ir nustvėrė jas rankomis. Taip
padarė todėl, kad pamatė kažką po jomis: apvalią

rankeną, slypinčią po ją užklojusiais lapais. Tai buvo vartų rankena.

Ji pakišo rankas po lapais ir ėmė žerti juos į šalis. Stambios gebenių šakos laisvai siūbavo kaip užuolaida, tik kelios iš jų laikėsi įsikibusios į medieną ir geležį. Merės širdis ėmė daužytis, o rankos virpėti iš nuostabos ir susijaudinimo. Liepsnelė toliau giedojo, čiulbėjo šalia, pakreipusi galvą į šoną, tarsi ir ji būtų susijaudinusi kaip Merė. Ką ji ten lietė rankomis – kažkokį geležinį keturkampį ir kokią skylę užčiuopė pirštais?

Tai buvo spyna nuo vartų, kurie buvo uždaryti prieš dešimt metų. Ji įkišo ranką į kišenę, išsitraukė raktą ir pamatė, kad jis tinka į tą skylę. Įkišo ir pasuko. Prireikė abiejų rankų, bet raktas pasisuko.

Tada ji giliai įkvėpė, grįžtelėjo atgal į ilgąjį taką pažiūrėti, ar niekas neateina. Nieko nesimato. Neatrodė, kad kas nors ateitų. Tada ji dar sykį giliai įkvėpė, nes negalėjo susilaikyti. Atitraukė kadamuojančią gebenių užuolaidą ir stumtelėjo vartus, kurie lėtai lėtai atsivėrė.

Tada įsmuko pro juos ir užtrenkė. Stovėjo nugara į vartus, dairydamosi ir tankiai kvėpuodama iš susijaudinimo, nuostabos ir susižavėjimo.

Ji stovėjo paslaptingajame sode.

9. Keisčiausias pasaulyje namas

Tai puikiausia, pasakiškiausia vieta, kokią tik galėjai įsivaizduoti. Sodo tvora buvo apsivijusi belapių vijoklinių rožių stiebais, kurie buvo stori, net suaugę vienas su kitu. Merė Lenoks žinojo, kad tai rožės, nes daugybę rožių buvo mačiusi Indijoje. Žemę klojo po žiemos nurudavusi žolė, daug kur augo kuokštais susodinti krūmai, greičiausiai rožynai, jeigu jie dar buvo gyvi. Daug kur matėsi aukštaūgių rožių, taip iškerojusių šakas, kad jos atrodė vos ne kaip medžiai. Sode buvo ir kitokių medžių. Bet nuostabiausią ir mieliausią šią vietą darė vijoklinės rožės, kurios buvo išsiplėtojusios visur, o žemyn nukarę ilgi ūseliai pleveno tarytum užuolaidos. Tai čia, tai ten jie buvo prikibę vienas prie kito arba prie ištįsusių šakų ir driekėsi iš vieno medžio į kitą kaip kokie tiltai. Dabar ant jų dar nebuvo nei lapų, nei žiedų, tad Merė nežinojo, ar jos išmirusios, ar dar gyvos. Bet plonosios pilkos bei parudavusios šakos ir ūgliai atrodė lyg ūkanota skraistė, apgaubusi viską – ir sienas, ir medžius. Ir net rudą žolę – ten, kur buvo nukritusios nuo atramų ir driekėsi ant žemės. Tai šis keistasis raizginys nuo medžio prie

medžio kūrė tokį paslaptinę. Merė pagalvojo, kad šis sodas turbūt skiriasi nuo kitų, kurie nebuvo taip ilgai apleisti. Ir išvis tokios vietos ji gyvenime nebuvo mačiusi.

- Kaip čia ramu! - sušnibždėjo ji. - Kaip ramu!

Truputį luktelėjo ir įsiklausė į tylą. Net liepsnelė, kuri buvo atskridusi į medžio viršūnę, ir ta nurimo. Ji net neplastelėjo sparneliais. Tupėjo nejudėdama ir žiūrėjo į Merę.

- Nieko keista, kad taip ramu, - vėl sušnibždėjo ji. - Aš juk pirmoji čia prabilau po dešimties metų.

Žengtelėjo toliau nuo vartų, tyliai statydama kojas, lyg bijodama ką nors pažadinti. Džiaugėsi, kad po kojomis buvo žolė, ir dėl to žingsnių nesigirdėjo. Ji atsidūrė po vienu pasakiškai atrodančiu skliautu tarp medžių ir apžiūrinėjo ūglius ir ūselius, iš kurių tas skliautas susidarė.

- Kažin, ar jie visiškai nebegyvi? - tarė ji. - Ar tai visiškai nebegyvas sodas? O, kad taip nebūtų!

Jeigu ji būtų buvusi Benas Vėjoramstis, tai būtų galėjusi apžiūrėti ir pasakyti, ar medis dar gyvas. Bet dabar tematė pilkus bei rudus ūglius ir šakas, ir niekur nė menkausio pumpurėlio užuomazgos.

Ir vis dėlto ji atsidūrė stebuklingojo sodo viduje. Ir galės bet kada įžengti pro vartus po gebenėmis.

Jautėsi taip, lyg būtų atradusi tik jai vienai priklausantį pasaulį.

Saulė buvo nušvietusi tą keturkampį plotą, ir žydras aukšto dangaus skliautas virš tos ypatingos Miseltvaito vietos atrodė tarytum dar puikėsnis ir švelnesnis negu virš viržynės. Liepsnelė nusileido nuo medžio viršūnės ir šokinėjo aplink arba skraidė iš paskos nuo vieno krūmo prie kito. Ji čiulbėjo ir dėjosi labai užsiėmusi, tarytum viską aiškina dama Merei. Visur buvo keista ir tylu. Atrodė, kad ji atsidūrė per šimtus mylių nuo žmonių, bet visai nesijautė vieniša. Ją slėgė tiktai noras sužinoti, ar visos rožės negyvos, ar galbūt kelios iš jų išgyveno ir išleis lapelius bei sukraus žiedus orams atšilus. Labai nenorėjo, kad tai būtų išmiręs sodas. O jeigu jis visas atgytų, kaip būtų puiku! Ir kokia gausybė rožių žydėtų aplinkui!..

Šokdynė tebekabojo permesta per ranką kaip ir įėjus vidun, ir truputį pavaikščiojusi Merė pagalvojo, kad galėtų pašokinėti su ja po sodą sustodama, jei norėtų ką nors apžiūrėti. Tai šen, tai ten, atrodo, būta žolės takelių, o vienam kitam kampe įrengtos amžinai žaliuojančių augalų pavėsinės su akmeniniais suoleliais arba apsamanojusiomis vazomis gėlėms.

Kai priėjo arčiau prie antrosios pavėsinės, liovėsi šokinėti. Kažkada čia būta gėlyno, ir ji pagalvojo, kad mato kažką kyšant iš juodos žemės – kažokie smaili, maži, blyškiai žali taškeliai. Prisiminė, ką buvo sakęs Benas Vėjoramstis, ir atsiklaupė apžiūrėti.

– Taip, tai smulkučiai daigeliai, ir galbūt tai krokai ar snieguolės, arba geltonieji narcizai, – sušnibždėjo ji.

Pasilenkė labai arti prie jų ir šniukštelėjo šviežio drėgnos žemės kvapo. Jai tai labai patiko.

– Gal ir kitose vietose kas nors dygsta, – pasakė. – Apeisiu visą sodą ir apžiūrėsiu.

Ji nebešokinėjo, o vaikščiojo. Ėjo lėtai, įsmeigusi akis į žemę. Apžiūrėjo seną įrėmintą gėlyną, ieškojo tarp žolių, o kai apėjo aplinkui, stengdamasi nieko nepraleisti, buvo aptikusi dar daug smailių blyškiai žalių taškelių ir vėl labai džiūgavo.

– Tai nėra išmiręs sodas, – švelniai šuktelėjo pati sau. – Net jeigu rožės negyvos, yra kitų gyvų daiktų!

Ji nieko neišmanė apie sodininkystę, bet kai kur žolė atrodė tokia tiršta – ten, kur žalieji taškeliai skynėsi sau kelią, kad pamatė, jog jiems neužteks vietos. Apsižvalgė aplink, susirado apyaštri pagali

ir atsiklaupusi kasė ir ravėjo žoles ir piktžoles, kol pasidarė truputį švariau apie juos.

- Dabar, atrodo, jie galės kvėpuoti, - pasakė, aptvarkiusi vieną vietelę. - Ir dar daugiau apravėsiu. Visur, kur matau. Jeigu šiandien nespėsiu, ateisiu rytoj.

Ji ėjo iš vienos vietos į kitą, kasė ir ravėjo ir taip nepaprastai džiaugėsi, kad nejučia, eidama nuo gėlyno prie gėlyno, atsidūrė ant žolės po medžiais. Darbuodamasi taip sušilo, kad pirmiausiai nusimetė apsiaustą, paskui kepurę. Pati to nesuvokdama visą laiką šypsojosi, žiūrėdama į žolę ir blyškiai žalius taškučius.

Liepsnelė buvo be galo užsiėmusi. Jai labai patiko, kad prasidėjo sodo tvarkymas jos valdose. Ji dažnai stebėdavo Beną Vėjoramstį. Kur sodininkas padirbėja, kartu su žeme išverčia visokių skanėstų. O dabar ši nauja būtybė, kuri nors ir nepanaši į Beną, bet vis dėlto turėjo proto ateiti į jos sodą ir iškart ėmė plušėti.

Merė tol plušėjo sode, kol atėjo laikas pietauti. Iš tiesų ji net per vėlai prisiminė. Kai apsilvilko apsiaustą, užsidėjo skrybėlaitę ir nusičiupo šokdynę, net negalėjo patikėti, kad darbavosi dvi ar tris valandas. Visą tą laiką ji buvo labai laiminga. Išravėtose

vietose matėsi šimtai smulkių blyškiai žalių taškelių, ir jie dabar atrodė dvigubai gražiau negu pirma, kai juos stebė žolės ir piktžolės.

- Popiet sugrįšiu, - žvalgydamasi po savo naują karalystę, pasakė Merė medžiams, rožynams - tarsi jie galėtų girdėti.

Tada lengvai nubėgo per žolę, atsistūmė sunkius senus vartus, šmurkštelėjo pasilenkusi pro gebenę. Jos skruostai buvo tiek įraudę, o akys spindėjo, ir ji tiek daug valgė, kad Marta tiesiog gėrėjosi.

- Du gabalai mėsos ir du kaušai ryžių pudingo! - stebėjosi ji. - E-e! Kaip džiaugsis mama, kai pasakysiu, ką su tav išdarinėja šokdynė!

Kasinėdama su nusmailintu pagaliu, Merė buvo pastebėjusi, kad iškasa kažkokių baltų šaknų, panašių į svogūnus. Ji sukišo juos atgal į tą pačią vietą ir rūpestingai suplojo virš jų žemę. Ir dabar jai toptelėjo, kad galbūt Marta pasakytų, kas tai yra.

- Marta, - paklausė ji. - Kas yra tokios baltos šaknys, panašios į svogūnus?

- Tai gumbai, - atsakė Marta. - Iš jų pavasariį išauga visokiausių gėlių. Tokie mažyčiai - tai snieguolių ir krukų, o didesni - narcizų ir žonkilių. Patys didžiausi - tai lelijų ir raudonųjų vilkdalgių. Oi, kokie

jie gražūs! Dikenas jų daugybę yra prisodinęs mūsų sodo kampe.

- Ar Dikenas apie juos viską žino? - paklausė Merė. Jos galvoje jau brendo nauja mintis.

- Mūsų Dikenas gali gėlę išauginti net ir mūrinėj sienoj. Mama sako, kad jis tiesiog pašnibždom išsišaukia augalus iš po žemių.

- Ar gumbai ilgai gyvena? Ar jie metų metus išgyventų, jei niekas jų neprižiūrėtų? - susirūpinusi klausinėjo Merė.

- Yra tokių daiktų, kurie savaime auga, - atsakė Marta. - Štai dėl ko ir paprasti žmoneliai patys sugeba išsilaikyti. Jeigu jiems netrukдай, daugelis iš jų vaikštinėja po juodą žemelę per visą gyvenimėlį ir sklinda, ir net mažylių susilaukia. Parke yra tokia vieta, kur auga tūkstančiai snieguolių. Pavasarį jos - didžiausia Jorkšyro puošmena. Niekas nežino, kada jos atsirado.

- Kaip norėčiau, kad jau būtų pavasaris, - pasakė Merė. - Noriu pamatyti viską, kas tik Anglijoje auga.

Ji baigė pietauti ir atsisėdo į savo mėgstamiausią vietą prie židinio.

- Norėčiau... Norėčiau turėti mažą kastuvėlį, - pasakė Merė.

- Kam gi tav prireikė to kastuvėlio? - nusijuokė Marta. - Ar tiktai neisi kasti? Tą irgi reikės mamai pasakyti.

Merė pažiūrėjo į židiniį ir šiek tiek pagalvojo. Jai reikia būti atsargiai, jeigu nori išlaikyti savo karalystę paslapyje. Ji nieko bloga nedaro, bet jei ponas Kravenas sužinos, kad vartai jau atrakinti, jis baisiausiai supyks, paims naują raktą ir užrakins tada visam laikui. Ji tikrai to nepakeltų.

- Visur čia pilna tokių didelių liūdnuų vietų, - išlėto aiškino ji, tartum rinkdamasi mintis galvoje. - Ir namas liūdnas, ir parkas liūdnas, ir sodai liūdni. Daugybė vietų tarsi užsklęstos. Indijoje retai kada ką nors veikiavau. Bet ten buvo daugiau žmonių - tarnų, marširuojančių kareivių. Kartais grodavo orkestrai, ir aja man sekdamo pasakas. O čia nėra su kuo pasikalbėti, tik su tavim ir Benu Vėjoramščiu. Bet tu turi savo darbų, ir Benas Vėjoramstis nedažnai su manim šnekasi. Pagalvojau, jeigu turėčiau kastuvėlį, galėčiau kur nors pakasinėti, kaip ir jis. Galėčiau užsiveisti nedidelį daržą, jeigu jis man duotų sėklų.

Martos veidas nušvito.

- Va tau! - šūktelėjo ji. - Juk tą pat lygiai ir mama sakė. Sakė: „Juk ten tiek daug tuščios žemės, kodėl

jai biškutėlį neužleidž? Tegul kažki ko ir nesodina, tai bent petražolių su ridikėliais. Kasinėtų sau, porentų ir būtų tikrai dėl to laiminga.“ Va taip jinai ir pasakė.

- Tikrai taip pasakė? - nusistebėjo Merė. - Kaip ji viską išmano, ar ne?

- E-e! - sutiko Marta. - Kaip ji pati sako: „Kai moteris pagimdo dvylika vaikų, ji išmoksta kai ko daugiau negu abėcėlės. Vaikai daug ką padeda suprasti - tiek pat, kaip ir ritmetika.“

- Kiek kastuvėlis kainuotų? Nedaug? - pasiteiravo Merė.

- Na, - svarstydamą nutęšė Marta. - Tveito kaimelyje yra tokia krautuvėlė. Mačiau, kad maži sodo įrankiai - kastuvas, grėbliukas ir šakutės, kartu suvynioti, kainavo du šilingus. Ir pakankamai stiprūs, kad galėtum naudotis.

- Aš piniginių turiu daugiau, - pasakė Merė. - Ponia Morison davė man penkis šilingus, o Ponia Medlok šiek tiek man perdavė nuo pono Kraveno.

- Ar jis taip gerai apie tav įsiminė? - nusistebėjo Marta.

- Ponia Medlok sakė, kad turėčiau išleisti per savaitę po šilingą. Kiekvieną šeštadienį duoda po vieną. Bet nežinojau, kam juos išleisti.

- Nieko sau! Tu turtuolė! - pasakė Marta. - Tai tu gali bet ką pasaulyje nupirkti, jeigu užsimanytum. Mums už trobelę reikia mokėti tik vieną šilingą ir tripensį, ir tai nors iš po žemių juos iškask. O! Kai ką sugalvojau, - įsiremė ji rankas į šonus.

- Ką? - šoktelėjo Merė.

- Tveito krautuvėlėj būna gėlių sėklų po pensą už pakelį. O mūsų Dikenas žino, kurios yra gražiausios ir kaip jas auginti. Jis daug syk per dieną sulaksto į Tveitą vien dėl linksnumo. Ar moki atspausdinti laišką? - staiga paklausė ji.

- Moku tik parašyti.

Marta papurtė galvą.

- Mūsų Dikenas moka tik spausdintinėm skaičiuoti. Jei mokėtum, galėtumėm nusiųsti jam laišką ir paprašyti, kad nueitų ir nupirktų sodo įrankių ir dar sėklų.

- O, kokia tu geruolė! - spygtelejo Merė. - Iš tikrųjų! Nė nemaniau, kad tu tokia nuostabi. Aišku, kad galėčiau parašyti spausdintinėm, jeigu pamėginčiau. Paprašykim ponios Medlok plunksnakočio, rašalo ir lapelio popieriaus.

- Aš pati truputėlį turiu, - pasakė Marta. - Nusi-pirkau, kad galėč mamai sekmadieniais laiškėlį surašyti. Einu, atnešiu.

Ji išbėgo iš kambario, o Merė stovėjo prie židinio ir trynė iš netikėto džiaugsmo savo plonas rankeles.

- Jei turėsiu kastuvėlį, - šnabždėjo, - galėsiu išpu-
renti ir išlyginti žemę ir piktžoles išrauti. Jei turėsiu
sėklų, priauginsiu gėlių. Sodas visai nebus išmiręs -
aš jį atgaivinsiu!

Tą popietę ji nebeišėjo į lauką, nes kai Marta
grįžo su plunksnakočiu, rašalu ir popierium, jai teko
nuvalyti stalą, nunešti žemyn lėkštes ir puodus. Kai
nuėjo į virtuvę, ten buvo ponia Medlok ir liepė kažką
padaryti, tad Merė laukė, ir gana ilgai, kol Marta
sugrįžo. Parašyti Dikenui buvo didelis darbas. Merė
nedaug buvo mokslų išėjusi, nes jos guvernantės
nemėgdavo per ilgai su ja užsisėdėti. Itin taisyklin-
gai rašyti nemokėjo, bet suprato, kad galės išve-
džioti raides, jeigu pasistengs. Marta diktavo:

BRANGUS DIKENAI,

*Tikiuosi, tau viskas gerai, kaip ir man kol
kas. Panelė Merė turi daugybę pinigų, gal tu
nueitum į Tveitą ir nupirktum jai šiek tiek gėlių
sėklų ir sodo įrankių gėlynui sukasti. Išrink
gražiausių ir kad geriausiai augtų, nes ji nie-
kada to dar nedarė, gyveno Indijoje, o tai visai
kas kita. Perduok linkėjimus mamai ir visiems*

kitiems. Panelė Merė man dar daugiau visko papasakos, todėl per kitą mano laisvadienį galėsi pasiklausti apie dramblius ir kupra-nugarius, ir ponaičius, kur eina medžioti liūtų ir tigrų.

*Tavo mylinti sesuo
MARTA FEBĖ SOJERBIU.*

- Na, įdėk pinigų į voką, ir aš įduosiu mėsininko sūnui, tegu pasiima į savo vežimaitį. Jis geras Dikeno draugas, - pasakė Marta.

- O kaip aš gausiu tuos daiktus, kai Dikenas juos nupirks? - klausė Merė.

- Jis pats tau atneš. Jam bus smagu čia ateiti.

- Oi! - šūktelėjo Merė. - Tai aš jį pamatysiu! Niekad nemaniau, kad pamatysiu Dikeną.

- Tai tav norisi jį pamatyti? - staiga paklausė Marta. Atrodė, jai tai buvo malonu.

- Taip, noriu. Dar niekad nemačiau berniuko, kuris mylėtų lapės ir varnas. Labai noriu jį pamatyti.

Marta staiga šoktelėjo, lyg ką prisiminusi.

- Na, tik pagalvok, - pratrūko ji. - Ir pamiršk tu man. O žadėjau, kad iš karto rytą tau pasakysiu. Aš klausiau mamos... ir ji sakė pati paprašys ponios Medlok.

- Ar tu apie... - prasižiojo Merė.

- Tai, ką sakiau antradienį. Paklausiau, ar tu galėtum atvažiuoti kurią dieną į mūsų trobelę ir suvalgyti gabalėlį mamos karšto avižinio pyrago su sviestu ir pieno stiklinę išgerti.

Atrodo, kad per vieną dieną nutiko visi įdomiausi dalykai! Keliauti per viržynę šviesią dieną, kai dangus toks žydras! Atsidurti trobelėje, kur dvylika vaikų!

- Ar ji mano, kad ponija Medlok man leis? - susijaudinusi paklausė Merė.

- Aje! Mano, kad leis. Ji žino, kokia mama yra tvarkinga ir kaip švariai užlaiko namus.

- Jei nuvažiuočiau, tai pamatyčiau ir tavo mamą, ir Dikeną, - kalbėjo Merė, viską apgalvojusi ir labai dėl tos minties džiaugdama. - Ji turbūt ne tokia, kokios būna mamos Indijoje.

Darbas sode ir popiečio susijaudinimas baigėsi tuo, kad ji nusiramino ir susimąstė. Marta išbuvo su ja, kol atėjo metas gerti arbatą. Tačiau jos patogiai sėdėjo sau ramios ir labai mažai tesikalbėjo. Bet prieš išeinant Martai atnešti arbatos, Merė jos paklausė:

- Marta, ar tajai indų plovėjai šiandien vėl skaudėjo dantį?

Marta nustebo.

- Kodėl tu taip klausi?

- Nes kai aš taip ilgai laukiau tavęs sugrįžtant, atidariau duris ir paėjau koridoriumi pasižiūrėti, ar dar neateini. Ir vėl girdėjau tolumoje verkiant. Taip, kaip girdėjom aną vakarą. Šiandien nėra vėjo. Taigi matai, kad ten negalėjo būti vėjas.

- Ech! - neramiai atsakė Marta. - Tav negal vaikščiot koridoriais ir klausytis. Ponas Kravenas supyktų, nežinau, ką padarytų.

- Aš ir nesiklausiau, - pasiteisino Merė. - Aš tik tavęs laukiau - ir išgirdau. Net tris kartus.

- Vaje! Ponia Medlok skambina, - pasakė Marta ir beveik bėgte išbėgo iš kambario.

- Tai keisčiausias namas pasaulyje, - mieguistai ištarė Merė, padėjusi galvą ant kėdės pagalvėlės. Šviežias oras, kasinėjimai, šokdynė taip maloniai ją nuvargino, kad ji užmigo.

10. Dikenas

Paslaptingame sode saulė švietė jau beveik ištisą savaitę. Paslaptingas sodas – taip Merė tardavo, galvodama apie jį. Jai patiko tas vardas, o dar labiau jai patikdavo jausti, kad atsidūrus tarp tų puikių senų sienų, niekas nežino, kur ji yra. Beveik tas pats, lyg būtum atitverta nuo pasaulio kokioj nors pasakų šaly. Ji buvo skaičiusi keletą knygų, ir labiausiai iš jų pamėgo pasakas. Kai kuriose buvo aprašomi paslaptingi sodai. Kartais juose žmonės šimtus metų pramiegodavo, o tai Merei atrodė labai kvaila. Ji nė nemanė čia miegoti. Iš tikrųjų su kiekviena diena, praleista Miseltvaite, ji darėsi vis žvalesnė ir žvalesnė. Jai jau patikdavo būti lauke. Nebejautė priešiškumo vėjui, net džiaugėsi juo. Ji greičiau ir ilgiau bėgiodavo ir šokinėdavo per virvutę – net iki šimto. Gėlių svogūnėliai paslaptingame sode tikriausiai labai nustebo – taip gražiai ir švariai apie juos buvo sutvarkyta, kad galėjo kvėpuoti, kiek tik nori. Ir išties – o kad panelė Merė žinotų! – jie jau pradėjo džiūgauti po juoda žeme ir smarkiai spurdėti. Saulė galėjo prasiskverbti iki jų ir sušildyti. O jeigu

lydavo, lietus iškart juos pasiekdavo, dėl to jie ir ėmė jaustis labai žvaliai.

Merė buvo keista, užsispyrusi mažylė. Dabar ji sumanė kažką įdomaus ir visa pasinėrė į darbą. Ji triūsė, kasė, atkakliai rovė piktžoles ir, užuot pavar-gusi, kas valandą vis labiau ir labiau džiaugėsi savo darbu. Viskas jai atrodė kaip žavingas žaidimas. Ji aptiko daugiau, negu tikėjosi, blyškiai žalių besika-lančių taškelių. Atrodė, kad jie kalasi visur. Žinojo, kad kiekvieną dieną vėl suras naujų, smulkučių – kartais tokių smulkučių, kad vos matėsi mirksint virš žemės. Ji atsiminė Martos pasakojimą apie „tūkstančius snieguolių“ ir gumbelius, sklindančius po žeme ir besidauginančius. Šitieji buvo palikti likimo valiai dešimt metų ir galbūt išplito tūkstančiais, kaip ir snieguolės. Svarstė, ar daug prireiks laiko, kol jie pasidarys panašūs į gėles. Kartais ji liaudavosi kasusi, imdavo apžiūrinėti sodą, bandydama įsi-vaizduoti, koks jis atrodys, kada pražys tūkstančiai žiedų.

Tą saulėtą savaitę ji labiau susidraugavo su Benu Vėjoramsčiu. Kelis kartus nustebino jį, lyg iš po žemių išdygusi jam už nugaros. Tiesą sakant, Merė baimindavosi, kad jis susirinks įrankius ir nueis, pamatęs ją ateinant. Todėl visad eidavo prie

jo taip tyliai, kaip tik įmanoma. O iš tiesų jis jau nesišalino jos taip kaip anksčiau. Gal slapčia net džiaugėsi, matydamas tokį akivaizdų Merės norą su juo bendrauti. Be to, ir ji pati dabar buvo mandagesnė. Benas nežinojo, kad pirmą kartą susitikusi, Merė kalbėjosi su juo, kaip kad kalbėdavosi su savo tarnais. Tada dar nesuvokė, kad tas rūstus, tvirtas senas jorkšyrietis nebuvo įpratęs rytietišškai lankstytis savo šeimininkams ir klausytis įsakinėjimų daryti tą ir tą.

- Tu kaip ta liepsnelė, - pasakė Benas vieną rytą, kai pakėlęs galvą išvydo ją stovinčią priešais. - Niekad negal žinot, kada tav pamatysiu ar iš katros pusės ateisi.

- Dabar tas paukščiukas su manim draugauja! - pasigyrė Merė.

- Panašu, - nusišaipė Benas Vėjoramstis. - Greitinasi prie moteriškių iš puikybės ir nepastovumo. Bet ką padarys, kad tik pasirodytų ir uodegą pakraipytų. Tiek pilnas puikybės, kaip kiaušinis baltymo.

Jis retai kada daug kalbėdavo, kartais netgi neatšakydavo į Merės klausimus, nebent tik burbtelėdavo. Tačiau šį rytą šnekėjo daugiau nei visada. Atsitiesęs užkėlė vinimis kaustytą batą ant kastuvo ir žvelgė į Merę.

- Kiek laiko tu jau čia? - paklausė.
- Turbūt koks mėnuo, - atsakė Merė.
- Miseltvaitas pradeda tau eiti į gera, - samprotavo Benas. - Dabar jau šiek tiek tav riebesnė, negu buvo. Ir nebe toki geltona. Kai pirmąsyk tada atėjai į sodą, atrodei kaip apipešiotas žvirblis. Kiek begalvoju, neprisimenu, kad mana akys būt kada matę nykesnį ir labiau surūgusį vaiką.

Merė nebuvo tuščiagarbė, niekad per daug apie savo išvaizdą negalvodavo, todėl ir tiems žodžiams neskyrė ypatingo dėmesio.

- Žinau, kad pastorėjau, - atsakė ji. - Kojinės pasidarė per ankštos, vis susigarukšnoja. Štai liepsnelė, Benai Vėjoramsti.

Tikrai, ten buvo liepsnelė. Ir atrodė dar gražiau negu bet kada. Raudonoji liemenė blizgėjo kaip atlasinė, o ji pati kilnojo sparnelius, kraipė uodegą ir galvelę, šokčiojo išdarinėdama žaviausias figūras. Lyg norėdama sukelti Beno Vėjoramsčio susižavėjimą. Tačiau Benas buvo kandus.

- Aje, tu čia! - šaipėsi jis. - Kartais ir mane prisimeni, kai nieko geresnio nesurandi. Tikriausiai liemenę dažėisi ir plunksnas blizginaisi visas tas dvi savaites. Gal kur nors merginaišis jaunai šauniai

panelei ir pūtei jai miglą, kad esi šauniausias kavaliarius visoje viržynėje, pasirengęs bet ką įveikti.

- Ak, pažiūrėk į jį! - šūktelėjo Merė.

Galėjai matyti, kad paukštelis linksmai ir narsiai nusiteikęs. Strakčiojo artyn ir artyn, vis meiliau ir meiliau žiūrėjo į Beną. Purptelėjo ant artimiausio serbentų krūmo ir, kraipydamas galvą, čiulbėjo tiesiai jam.

- Manai, kad šitaip mane įveiksi? - kalbėjo Benas visaip raukydamasis, bet Merė suvokė, kad jis tik stengiasi atrodyti piktas. - Manai, niekas prieš tav neatsilaikys - va, ką tav manai.

Liepsnelė išskleidė sparnelius - Merė beveik nepatikėjo savo akimis. Purptelėjo tiesiai ant Beno Vėjoramščio kastuvo koto ir nutūpė ten. Tad senioko veidas savaime iš lėto pasikeitė. Stovėjo ramus, bijodamas net kvėpuoti, pasirengęs ir žemę sustabdyti, kad tik paukštelis nenuskristų. Šnekėjo visai pašnibždomis.

- Na, na, po paraliais, - pasakė jis taip švelniai, tarytum sakytų visai ką kita. - Moki, moki prisigerinti. Gerutis nesvietiškai, kaip nežinia kas.

Ir taip stovėjo nekrustelėdamas, beveik nekvėpuodamas, kol liepsnelė vėl suplazdeno ir nuskrido. Benas kurį laiką spoksojo į kastuvo kotą kaip į koki

stebuklą. Paskui ėmė toliau kasti ir kelias minutes nepratarė nė žodžio.

Bet kadangi jis nepastebimai šypsojosi ir tada, ir dabar, Merė nebebijojo jį užšnekinti:

- Ar tu turi savo nuosavą daržą?

- Ne, aš viengungis ir laikinai gyvenu kaip ir Marta netoli nuo rūmų vartų.

- O jeigu turėtum, - klausė toliau Merė, - ką jame augintum?

- Kopūstus, bulbas ir svogūnus.

- Na, bet jeigu norėtum įsirengti gėlyną, - neatstojo Merė. - Ką tada sodintum?

- Svogūnėlius ir ką nors labai kvepiančio - daugiausiai rožes.

Merės veidas pašviesėjo.

- Tau patinka rožės? - nudžiugo ji.

Benas Vėjoramstis išrovė piktžolę ir numetė ją šalin, tik tada atsakė:

- Na, taip, patinka. Mane to išmokė jaunoji ponija, kurios sodininku buvau. Vienoje vietoje, kurią ji be galo mėgo, turėjo daugybę rožių. Ir labai jas mylėjo - kaip vaikus. Arba liepsneles. Esu matęs, kaip pasilenkusi net bučiuodavo jas. Ji išpešdavo iš po jų kiekvieną piktžolę ir rūščiai ją nužvelgdavo. Tai buvo prieš dešimt metų.

- O kur ji dabar? - labai susidomėjusi paklausė Merė.
- Danguj, - atsakė jis ir suvarė kastuvą į žemę. - Kaip kad pastorius sako.
- O kas rožėms atsitiko? - toliau klausinėjo Merė, dar labiau susidomėjusi.
- Jos paliko likimo valiai.
- Merė tiesiog nebetvėrė iš jaudulio.
- Ar jos visos išmirė? Ar rožės visiškai numiršta, kai nebėra prižiūrimos? - smalsavo ji.
- Na, aš mėgau jas. Aš... mylėjau ją, o ji rožes, - nenoriai pasakojo Benas Vėjoramstis. - Syki ar du kartus per metus aš nueidavau ir apžiūrėdavau jas - apkarpydavau, šaknis apkasinėdavau. Jos sulaukėjo, bet žemė ten gera, todėl kai kurios iš jų išliko.
- Kad jos be lapų ir atrodo pilkos, parudavusios ir lyg išdžiūvusios, - kaip tada galima žinoti, ar jos išmirusios, ar dar gyvos? - nekantravo Merė.
- Reikia palaukti, kol jas palytės pavasaris. Palaukti, kol nušvis saulė ir pradės lyti, kol ims lyti su saule, - tada ir suprasi.
- Kaip, kaip? - sušuko Merė, užmiršusi atsargumą.

- Apžiūrėk šakeles ir šakas. Jeigu matai vieną kitą spuogelį pabrinkusį, reikia apžiūrėti juos po lietaus, ir pamatysi, kas bus.

Jis staiga nutilo ir žvilgtelėjo į jos susidomėjusį veidą.

- O kodėl tav taip labai staiga parūpo rožės? - pasiteiravo.

Panelė Merė pasijuto išraudusi. Ji tiesiog bijojo jam atsakyti.

- Aš... aš noriu žaisti, kad turiu savo sodą, - išmikičiojo ji. - Aš... neturiu ką veikti. Nieko... nė su kuo.

- Taip, - sutiko Benas Vėjoramstis. - Tas tai taip. Neturi.

Jis taip keistai tą pasakė, kad Merė net pagalvojo, ar jis kartais jos nesigaili. Pati savęs ji niekad nesigailėdavo. Jausdavosi pavargusi, pikta, nes visai nemylėjo nei žmonių, nei kitokių dalykų. Bet dabar pasaulis lyg ir keitėsi, atrodė gražesnis. Jeigu niekas neaptiks paslaptingojo sodo, ji visada bus ten laiminga.

Išbuvo su juo dar dešimt ar penkiolika minučių ir visko išklausinėjo. Benas atsakinėjo keistai, niurzgėdamas, bet neatrodė supykęs, neištraukė kastuvo iš dirvos ir nepaliko jos. Jai nueinant, kažką vėl pasakė apie rožes, ir ji prisiminė jį sakius, kad jas mėgsta.

- Ar eisi dabar vėl apžiūrėti tą rožią? - paklausė ji.

- Šiomet ne. Reumatizmas per daug susuko man sąnarius.

Jis tai subambėjo ir staiga lyg supyko ant jos, nors Merė nesuvokė, dėl ko.

- Na, gana! - ištarė šiurkščiai. - Užteks pagaliau klausinėti. Nesu sutikęs tokios mergiotės, kuri tiek daug klausinėtų. Bėk sav ir žaisk. Prisišnekėjau šiandien.

Pasakė taip piktai, kad ji suprato, jog neverta nė minutės ilgiau čia gaišti. Merė nuėjo iš lėto pasišokinėdama ir galvodama apie Beną, - kaip keista, juk atsirado dar vienas žmogus, kuris jai patinka, nesvarbu, kad pikčiurna. Jai patinka senasis Benas Vėjoramstis. Tikrai patinka. Jai labai norėjosi jį pašnekinti. Be to, ji pradėjo tikėti, kad jis viską viską išmano apie gėles.

Ėjo laurų gyvatvore apsodintu taku, kuris vingiavo aplink paslaptinį sodą ir baigėsi ties vartais į parką. Pamanė, kad galėtų apšokuoti aplink tuo taku ir apžiūrėti miškelį - ar ten kartais nelaksto triušiai. Jai labai patiko šokinėti su šokdyne. Atsidūrusi prie vartelių, atidarė juos ir išėjo, nes išgirdo

negarsų, savotišką švilpavimą, tad norėjo sužinoti, kas ten yra.

O ten iš tiesų dėjosi keisti dalykai. Jai tiesiog kvapą užgniaužė pamačius. Po medžiu sėdėjo berniukas, nugara atsirėmęs į jį, ir grojo medine dūdele. Kokių dvylikos metų, mielas berniukas. Jis buvo labai švarus, riestanosis, skruostai raudoni kaip aguonos žiedai, o tokių apvalių ir žydrų akių Merė išvis niekad nebuvo mačiusi. Ant medžio kamieno, į kurį jis rėmėsi, kybojo ir jį stebėjo ruda voveraitė. O iš gretimo krūmo dailiai išrietęs kaklą ruošėsi užgiedoti fazanas. O dar arčiau tupėjo du triušiai ir baugiai virpčiojo nosimis. Tikrai atrodė, kad visi jie susirinko aplink pasižiūrėti į berniuką ir pasiklausyti to keisto, negarsaus jo dūdelės šauksmo.

Pamatęs Merę, jis kilstelėjo ranką ir prabilo beveik tokiu pat negarsiu kaip dūdelės melodija balsu.

- Nejudėk, - ištarė. - Nenubaidyk jų.

Merė stovėjo nejudėdama. Jis liovėsi grojęs ir ėmė keltis nuo žemės. Kėlėsi taip lėtai, kad vos galėjai pastebėti. Bet pagaliau atsistojo ant kojų, ir tada voveraitė staiga dingo tarp medžio šakų, fazanas įtraukė galvą, o triušiai pašoko ir nustraksėjo šalin, - bet visai ne dėl to, kad būtų išsigandę.

- Aš Dikenas, - pasakė berniukas. - Žinau, kad tu panelė Merė.

Tada Merė suvokė, kad ji jau iškart kažkaip buvo atpažinusi, kad tai Dikenas. Kas gi kitas galėtų taip pakerėti triušius ir fazanus, kaip kad Indijoje gyventojai užburdavo gyvates. Berniuko lūpos buvo plačios, apvalios, raudonos, po visą jo veidą sklido šypseną.

- Kėliausi lėtai dėl to, - aiškino jis, - kad staigiai sujudėjęs juos būčiau išgąsdinęs. Turi judėti atsargiai ir kalbėti negarsiai, jeigu aplink yra laukinių padarų.

Jis kalbėjo taip, lyg būtų ne pirmą kartą ją pamatęs, o labai gerai pažintų. Merė nieko nenutuokė apie berniukus, todėl kalbėjo su juo šiek tiek nedrąsiai, nes drovėjosi.

- Ar gavai Martos laišką? - paklausė ji.

Jis linktelėjo savo garbanotą rudaplaukę galvą.

- Dėl to ir atėjau.

Pasilenkė paimti kažko, kas jam grojant gulėjo šalia ant žemės.

- Atnešiau sodo įrankius. Kastuvėlį, grėblį, šakutes ir kauptuką. O, kokie geri! Ir dar sodininko mentelė. Kai pirkau sėklas, pardavėja dar primetė pakelį baltųjų aguonų ir dar vieną pentiniaus.

- Ar parodysi man tas sėklas? - paklausė Merė.

Jai norėjosi kalbėti taip, kaip kalbėjo jis. O jis kalbėjo greitai ir laisvai. Skambėjo taip, lyg jinai jam būtų patikusi, ir nė trupučio nebijodamas, kad jis jai nepatiks, nors buvo tik paprastas viržynės berniukas - sulopytais drabužiais, juokingo veido ir pasišiaušusiais rudais plaukais. Arčiau priėjusi pajuto, kad jis kvepia viržiais, drabužiai buvo aplipę žole ir lapais - lyg visas iš jų ir būtų padarytas. Jai labai patiko. Pažiūrėjusi ilgiau į jo keistoką raudonskruostį veidą ir apvalias akis, pamiršo bet kokį drovumą.

- Sėskim ant to rąsto ir apžiūrėkim, - pasiūlė ji.

Jie abu atsisėdo, berniukas iš švarko kišenės išsiėmė aplamdytą rudą popierinį pakelį. Atrišo virvutę ir viduje pasimatė daug tvarkingų mažesnių pakelių su gėlių piešiniais ant kiekvieno.

- Čia daug kvapiųjų rezetų ir aguonų, - aiškino jis. - Rezetos kvepia labiausiai, kai išdygsta, o dygsta ten, kur tik jų pribarstai, kaip ir aguonos. Jų tuoj visur pridygs ir pražys, vos tik švilptelsi joms, jos tiesiog nuostabios.

Jis nutilo ir staiga pakėlė galvą, o raudonskruostis veidas švytėte švytėjo.

- Kur ta liepsnelė, kuri mus taip šaukia? - paklausė.

Čirpimas sklido iš tankaus bugienio krūmo, šviečiančio raudonomis uogomis. Merėi toptelėjo, kad ji žino, kieno tas čirpimas.

- Ar tikrai ji mus šaukia? - paklausė.

- Aje, - atsakė Dikenas, lyg tai būtų įprasčiausias dalykas pasaulyje, - ji šaukia kažką, su kuo draugauja. Tai tas pats, lyg sakytų: „Aš čia. Pažvelk į mane. Noriu truputėlį paplepėti.“ Antai ji krūmuose. Kieno ji?

- Beno Vėjoramsčio, bet, manau, ir mane truputį pažįsta, - atsakė Merė.

- Aje, pažįsta ir tave, - vėl tyliu balsu ištarė Dikenas. - Ir tu jai patinki. Ji tave pasirinko. Tuoju per minutę man viską apie tave papasakos.

Jis lėtai ir atsargiai prislinko prie pat krūmo - Merė taip niekad nebuvo mačiusi - ir švilptelėjo beveik taip pat kaip ir liepsnelė. Kelias sekundes liepsnelė įdėmiai pasiklausė, ir tada atsiliepė, tarsi atsakinėdama į klausimus.

- Aje, ji tavo draugė, - šyptelėjo Dikenas.

- Tu tikrai taip manai? - godžiai šūktelėjo Merė. Jai taip norėjosi įsitikinti. - Tu tikrai manai, kad aš jai patinku?

- Nesiartintų prie tavęs, jeigu nepatiktum, - atsakė Dikenas. - Paukšteliai yra išrankūs kaip niekas kitas. O liepsnelės net labiau už žmogų moka prieš bet ką užriesti snapą. Žiūrėk, ji dabar vėl tave kalbina. Sako: „Argi tu manęs nepastebi?“

Iš tikrųjų atrodė, kad taip ir yra. Šokinėdamas po krūmą, paukščiukas čia žingsniavo skersas šakele, čia čirškė, čiulbėjo.

- Ar tu viską supranti, ką paukščiai šneka? - paklausė Merė.

Dikeno šypsnyš sklido, sklido po veidą, kol visas jis pavirto į plačią, rausvą, apvalią šypseną. Tada pasikrapštė pasišiaušusį pakaušį.

- Manau, kad suprantu. Ir jie taip mano, kad suprantu, - pasakė jis. - Aš tarp jų taip seniai gyvenu viržynėje. Aš tiek prisižiūrėjau, kaip jie išsirita iš kiaušinio, kaip apsiplunksnuoja, mokosi skraidyti, tada pradeda čiulbėti, kad ėmė rodytis, jog ir aš pats esu paukščiukas. Kartais tikrai manau, kad aš paukščiukas. Arba lapė, ar kiškis, gal voverė. Ar net vabalas. Tik aš to nežinau.

Jis nusijuokė, sugrįžo prie rąsto ir vėl ėmė kalbėti apie sėklas. Pasakojo, kaip atrodys gėlės, kada žydės. Pasakojo, kaip jas sėti ir prižiūrėti, tręšti ir laistyti.

- Klausyk, - staiga pasakė jis, atsigręždamas į Merę. - Aš pats tau jas pasėsiu. Kur tas tava sodas?

Merė sugniaužė savo plonas rankeles, gulinčias sterblėje. Nežinojo, ką atsakyti, tad valandėlę patylėjo. Nebuvo apie tai pagalvojusi, tad sutriko. Pati pajuto, kad išraudo, po to pablyško.

- Juk tu turi kokį kampelį sode, tiesa? - vėl paklausė Dikenas.

Ji tikrai paraudo, paskui pablyško. Dikenas tai pastebėjo, ir kadangi ji vis dar nieko neatsakė, jis pats sumišo.

- Ar tau jie neužleis nė trupučio? - paklausė. - Ar dar nė kiek nepaskyrė?

Ji dar labiau sugniaužė rankas ir pakėlė į jį akis.

- Aš nieko neišmanau apie berniukus, - lėtai ištarė ji. - Ar tu galėtum išsaugoti paslaptį, jeigu pasakyčiau? Tai didelė paslaptis, nežinau, ką turėčiau daryti, jeigu kas nors ją sužinotų. Tikriausiai turėčiau numirti!

Paskutinį sakinį ji ištarė labai ryžtingai.

Dikenas atrodė dar labiau sumišęs ir vėl ėmė kasytis galvą, bet atsakė nuoširdžiai ir džiugiai.

- Aš visą laiką saugau paslaptis, - atsakė jis. - Jeigu kitiems berniukams išplepėčiau apie lapiukus,

paukščių lizdus ir laukinių žvėrių urvus, viržynėje pasidarytų nesaugu. Je, aš moku laikyti paslaptis.

Panelė Merė neketino ištiesti rankos ir nustverti ją už rankovės – jai savaime taip išėjo.

– Aš pavogiau sodą, – labai skubiai ištarė ji. – Jis ne mano. Jis niekieno. Niekas jo nenori, niekas neprižiūri, niekas į ją neužaina. Gal net viskas jame jau išmirę, nežinau.

Merę išpylė prakaitas, ji dar niekada gyvenime šitaip nesijautė.

– Nesvarbu! Nesvarbu! Niekas neturi teisės jo iš manęs atimti, jeigu aš ją prižiūriu, o jie ne. Jie leidžia jam sunykti vienam užsklęstam, – baigė ji aistringai, užsidengė delnais veidą ir prapliupo verkti – vargšė mažoji panelė Merė.

Dikeno susidomėjusios akys vis labiau apvalėjo.

– E-e-e! – nutęsė jis savo šūksmą, kuris reiškė ir nuostabą, ir užuojautą.

– Aš neturiu ką veikti, – kalbėjo Merė. – Nieko neturiu savo. Aš ją pati atradau ir pati ten įėjau. Aš buvau tarsi ta liepsnelė. Jie juk neatims sodo iš liepsnelės.

– Kur jis? – paklausė Dikenas trūkčiojančiu balsu.

Merė pakilo nuo rąsto. Juto, kad vėl yra priešgyna ir užsispyrėlė, bet nebekreipė dėmesio. Ji buvo tuo

pat metu ir valdinga kaip Indijoje, ir įsikarščiavusi bei susisielojusi.

- Eime kartu, parodysiu, - ištarė.

Nuvedė ją laurų taku ir praėjimu, tankiai apaugusiu gebenėmis. Dikenas sekė paskui ją su keista, beveik graudžia veido išraiška. Jautėsi taip, lyg ją vestų pažiūrėti kokio nors neregėto paukščių lizdo, todėl stengėsi eiti atsargiai. Kai priėjo akmenų sieną ir pakėlė nukarusią gebenę, jis krūptelėjo. Čia buvo vartai, Merė juos išlėto stumtelėjo, atidarė, ir jie abu įėjo. Merė stabtelėjo ir nevalingai mostelėjo ranka.

- Štai jis, - pasakė. - Tai paslaptingas sodas. Aš vienintelė pasaulyje, kuri nori, kad jis atgytų.

Dikenas apsidairė aplink. Paskui vėl apsidairė, ir dar sykį.

- E-e! - beveik sušnibždėjo. - Kokia keista, nuostabi vieta. Tarytum sapnuotum.

11. Strazdo lizdas

Kokias porą trejetą minučių jis žvalgėsi po sodą, o Merė tuo metu žiūrėjo į jį. O tada tyliai ėmė vaikštinėti, dar atsargiau negu Merė, pirmąkart atsidūrusi toje uždaroje erdvėje. Jo akys, atrodo, užkliūdavo už visko: už pilkų kamienuų ir pilkų vijoklių, užkibusių ant medžių arba nukarusių nuo jų šakų, raizginių ant tvorų ir žolėje, amžinai žaliuojančių pavėsinių su akmeniniais suoleliais ir aukštomis vazomis gėlėms.

- Niekad nesitikėjau pamatyti šios vietos, - pagaliau sušnibždėjo jis.

- Ar tu apie ją žinojai? - paklausė Merė.

Ji prakalbo garsiai, o jis ženklais ją nutildė.

- Turime kalbėti tyliai, - pasakė, - arba kas nors išgirs ir susidomės, kas čia dedasi.

- Oi, aš pamiršau! - sutiko Merė išsigandusi ir ranka užsidengė burną. - Ar tu žinojai apie sodą? - paklausė vėl atsipeikėjusi.

Dikenas linktelėjo.

- Marta pasakojo, kad yra toks sodas, ir niekas į jį kojos nekėlė, - atsakė jis. - Mes spėliodavom, kaip jis atrodo.

Jis sustojo ir nužvelgė gražų pilką raizginį netoliese. Akys švytėjo iš laimės.

- Ech! Kiek čia bus lizdų, kai pavasaris ateis, - pasakė jis. - Tai turbūt saugiausia vieta lizdams visoje Anglijoje. Niekas niekad arti nevaikšto, o vijokliai ant medžių ir rožės labai tinka lizdams. Stebiuosi, kad ne visi viržynės paukščiai čia susikraustė.

Merė nejučia palytėjo ranka Dikeno alkūnę.

- Ar čia bus rožių? - sušnibždėjo ji. - Tu gali pasakyti? Aš maniau, gal jos visos išmirusios.

- E-e! Ne. Ne visos! - atsakė jis. - Pasižiūrėk!

Jis sustojo prie artimiausio medžio - seno seno. Visa jo žievė buvo apaugusi kerpėmis ir karojo vijoklių ūglių ir šakų užuolaidos. Išsitraukė iš kišenės ploną peiliuką ir atlenkė geležtę.

- Čia daugybė nudžiūvusių medžių, kuriuos reikėtų iškirsti, - pasakė jis. - Yra ir labai senų medžių, bet pernai jie išleido atžalas. Štai šitas yra jaunas, - jis palietė atžalą, kuri buvo rudai žalia, o ne tamsiai pilka ir sausa.

Merė ją irgi palietė nekantraudama ir pagarbiai.

- Šitas? - paklausė. - Ar jis visai gyvas - visai?

Dikenas plačiai nusišypsojo.

- Jis toks pat gajus kaip tu ir aš, - atsakė jai. O Merė prisiminė Martą sakius, jog „gaji“ reiškia „gyva“ arba „žvali“.

- Kaip gerai, kad ji gaji! - šūktelėjo pašnibždomis. - Noriu, kad visos būtų gajos. Eikim aplink ir suskaičiuokim, kiek čia yra tų gajų.

Ji tiesiog duso iš nekantrumo, o ir Dikenas nekantravo tiek pat, kiek ir ji. Jie ėjo nuo medžio prie medžio, nuo krūmo prie krūmo. Dikenas rankoje laikė peiliuką ir rodė tokių dalykų, kurie jai atrodė nuostabūs.

- Šitie sulaukėjo, - aiškino jis, - bet patys stipriausi netgi ištarpo. Gležniausi nudžiūvo, bet kai kurie augo augo, plėtėsi plėtėsi, jog tiesiog išgrąžėjo. Štai, žiūrėk! - jis palenkė žemyn storą, pilką, padžiūvusią šaką. - Iš kamieno galėtum spręsti, kad čia nebegyvas medis, bet aš netikiu - šaknys gal atsigaus. Įpjausiu šiek tiek žemiau, ir pamatysi.

Jis atsiklaupė ir peiliuku nupjovė belapę šakelę netoli nuo žemės.

- Štai! - džiūgaudamas šūktelėjo. - Sakiau, kad pamatysi. Viduje dar yra žalumo. Pasižiūrėk.

Merė jau klūpojo ant kelių ir atidžiai žiūrėjo.

- Kai būna truputį žalsvas ir sultingas, tai jis dar gajus, - aiškino Dikenas. - Kai viduj sausa ir lengvai

perlūžta, kaip va tas gabaliukas, kuri nupjoviau, tai jau nebe. Čia išsirangė didelės šaknys, kai dar gyvi krūmai kerojo. Ir jeigu senas jų šakas nupjautum ir aplink viską sukastum ir prižiūrėtum, čia būtų, – jis nutilo ir pakėlė akis į besivyniojančius ir nukarusius ūglius netoliese, – čia galėtų šią vasarą būti rožynas.

Jie ėjo nuo krūmo prie krūmo, nuo medžio prie medžio. Su savo peiliuku jis atrodė toks stiprus ir išmintingas, mokėjo nupjauti išdžiūvusias ir nebegyvas šakas, mokėjo nustatyti, kada iš pirmo žvilgsnio beviltiška šaka ar šakelė dar turi savyje gyvybės žalumos. Po pusvalandžio Merei atrodė, kad ir ji jau galėtų tai nustatyti. Kai jis nupjaudavo belapę šaką, ji džiaugsmingai šūkteldavo, pastebėjusi bent truputėlį drėgnos žalumos ženklų. Kastuvas, kauptukas, šakutės labai pravertė. Jis jai išaiškino, kaip naudotis šakute, kol ji kasė aplink šaknis kastuvu, judino žemę ir įleisdavo jon oro.

Jie stropiai darbavosi prie vieno iš didžiausių rožių kelmo, kai Dikenas kažką pastebėjo ir iš nuostabos šūktelėjo.

– Vaje! – šūktelėjo jis, rodydamas į žolę už kelių žingsnių. – Kas tai padarė?

Tai buvo vienas iš Merės apvalytų plotelių su blyškiai žaliais taškeliais.

- Aš, - atsakė Merė.

- Vaje, o aš maniau, kad tu nieko nenusimanai apie sodininkystę, - pasigėrėjo jis.

- Aš nenusimanau, - atsakė ji, - bet jie buvo tokie mažičiai, o žolė tokia tanki ir kieta - atrodė, kad jie neturi kuo kvėpuoti. Taigi padariau jiems vietos. Net nežinau, kas čia auga.

Plačiai šypsodamasis Dikenas nuėjo ir priklaupė prie jų.

- Visai gerai padarei, - ištarė jis. - Nė sodininkas geriau tav neišmokytų. Dabar jie užaugs kaip pupų kelmas. Tai krokai ir snieguolės, o čia narcizai, į kitą plotą besukantys. O čia vėl narcizų keras. E-e! Tai bent bus vaizdas!

Jis bėgo nuo vieno plotelio prie kito.

- Kaip tokia maža mergiūkštė, tai labai daug padarei, - kalbėjo jis žiūrėdamas į Merę.

- Aš storėju, - aiškinosi Merė. - Ir stiprėju. Anksčiau visą laiką pavargdavau. O kai kasu, visai nepavargstu. Man patinka uostyti žemę, kai ją išrausiu.

- Tai tav kaip kažin kas gerai, - linktelėjo jis galvą kaip išminčius. - Nieko nėra puikiau, kaip išverstos žemės kvapas, gal nebent dygstančios žolės kvapas po lietaus. Aš daug dienų praleidžiu viržynėje, kai lyja. Guliu po krūmu ir klausausi švelnaus lašų šna-

resio ant viržių, klausausi ir klausausi. Mama sako, kad mano nosies galiukas net virpčioja kaip triušio.

- Ir niekad neperšali? - pasiteiravo Merė, žiūrėdama į jį su nuostaba. Nebuvo mačiusi tokio juokingo berniuko, ir tokio puikaus.

- Tik ne aš, - atsakė jis šypsodamasis. - Nesu peršalęs nuo gimimo. Aš gana atsparus šalčiui. Lakstau po viržynę kaip zuikis bet kokių oru. Mama sako, kad per dvylika metų prisišnirpščiau per daug šviežio oro, kad imčiau sloguoti. Aš tvirtas kaip gudobelės lazda.

Kalbėdamas jis visą laiką dirbo, o Merė dirbo iš paskos. Talkino jam šakutėm arba mentele.

- Daug čia ką reikia padaryti, - sykį nusprendė jis, džiugiai žvalgydamasis aplink.

- Ar tu dar ateisi ir man padėsi? - paprašė Merė. - Aš tau tikrai irgi galėčiau pagelbėti. Kasti, rauti piktžoles ir viską daryti, ką liepsi. Oi, Dikenai, ateik!

- Jeigu tav norisi, ateisiu kiekvieną dieną - ar lyja, ar saulė šviečia, - oriai atsakė jis. - Tai didžiausias malonumas, kokį esu patyręs savo gyvenime - pasislėpti čia ir kelti sodą iš miego.

- Jeigu tu ateisi, - kalbėjo Merė, - jeigu tu padėsi man jį atgaivinti, aš... aš nežinau, ką padarysiu, -

nežinojo kaip užbaigti ji. Ką gi padarysi tokiam berniukui, kaip šis?

- Pasakysiu, kas iš to tav bus, - laimingas ir šypsodamas pasakė Dikenas. - Tu pasidarysi putnesnė, taip praalksi kaip lapiūkštis ir išmoksi kalbėtis su liepsnele kaip aš. E-e! Tai turėsim smagumėlio!

Jis ėmė vaikštinėti ir žvalgytis į medžius, į tvoras ir krūmus, kažką galvodamas.

- Norėčiau, kad jis atrodytų kaip tikro sodininko sodas: visas apkarpytas, švarutėlis. O tu? - paklausė jis. - Gražesnis kaip dabar - viskas aplaukėję, siūbuoja ir painiojasi vienas su kitu.

- Nedarykim švarutėlio, - sunerimusi atsakė Merė, - tada nebeatrodys kaip paslaptingas sodas, jeigu bus švarutėlis.

Dikenas krapštėsi savo rudaplaukę galvą kiek sumišęs.

- Tai tikrai paslaptingas sodas, - pasakė jis, - bet panašu, kad kažkas dar, be liepsnelės, čia būdavo per tuos dešimt metų.

- Bet vartai juk buvo užrakinti, o raktas paslėptas, - aiškino Merė. - Niekas negalėjo įeiti.

- Tai tiesa, - sutiko jis. - Čia keista vieta. Man vis atrodo, kad vienur kitur krūmai truputį apkarpyti vėliau nei prieš dešimt metų.

- Bet kaip tai galėjo būti? - klausė Merė.

Jis tyrinėjo veislinės rožės šaką ir kraipė galvą.

- Aje! Kaip galėjo, išties! - murmėjo jis. - Vartai užrakinti, raktas paslėptas.

Merė visą laiką jautė, kad ir kiek metų begyventų, niekad neturėtų užmiršti to pirmojo ryto, kai jos sodas pradėjo augti. Aišku, jai tik taip atrodė, kad jis pradėjo augti tą rytą. Kai Dikenas ėmė ruošti plotą sėkloms, ji prisiminė, ką Bazilis dainuodavo, norėdamas ją paerzinti.

- Ar yra tokių gėlių, panašių į varpelius? - pasidomėjo ji.

- Pakalnutės, - atsakė jis, toliau kasdamas mentele, - ir dar zvaneliukai, ir katilėliai.

- Pasisodinkim jų keletą, - pasiūlė Merė.

- Pakalnučių čia jau yra. Aš mačiau. Jos labai tankiai suaugs, ir mes turėsime jas apretinti. Bet jų daugybė. Kitos pasėtos tai tik po dvejų metų pražystų. Bet galiu tau atnešti keletą daigų iš mūsų namelio sodo. Kodėl tau jų taip reikia?

Tada Merė jam papasakojo apie Bazilį, jo brolius ir seseris Indijoje, ir kaip ji neapkentė jo už tai, kad ją pravardžiavo „pasišiaušėle panele Mere“.

- Jie šokinėdavo aplink ir dainuodavo. Štai taip:

*Pasišiaušėle panele Mere,
Parodyk savo gėlynėlių
Su sidabro varpeliais,
Su auksiniais kriaukleliais.*

- Aš kaip tik dabar prisiminiau ir pagalvojau, ar tikrai yra gėlių kaip sidabro varpelių.

Ji šiek tiek paniuro ir piktokai įbedė kastuvėlį į žemę.

- Aš nebuvo tokia pasišiaušėlė, kaip jie patys.
Bet Dikenas tik nusijuokė.

- E-e! - nutęsė jis. Kai Dikenas smulkino riebią juodą dirvą, Merė pastebėjo, kad jis ją uostinėja. - Man atrodo, kad niekas neturėtų būti pasišiaušėlis, kai yra tokių gražių gėlių. Ir tiek daug mielų laukinių žvėrelių aplink laksto, sau namus kuriasi arba lizdus suka, čiulba, švilpauja. Ar ne?

Merė, klūpodama prie Dikeno su sėklomis rankose, žvilgtelėjo į jį ir pragiedrėjo.

- Dikenai, - pasakė ji. - Tu tikrai toks puikus, kaip Marta man sakė. Tu man patinki. Ir tu jau penktas. Niekad netikėjau, kad man patiks net penki žmonės.

Dikenas prisėdo kulnus, kaip Marta kad darydavo valydamą groteles. Merės akimis, jis atrodė juokin-

gai ir žaviai. Apvalios žydros akys, raudoni skruostai ir lyg iš laimės užriesta nosis.

- Tik penki tau patinka? - paklausė jis. - Kas tie kiti keturi?

- Tavo mama ir Marta, - skaičiavo Merė ant rankos pirštų. - Liepsnelė ir Benas Vėjoramstis.

Dikenas taip nusikvatojo, kad net turėjo prislopinti juoką, užsidengdamas delnu burną.

- Žinau, tav galvoj, kad aš keistas berniokas, - pasakė jis, - bet aš manau, kad ir tu pati - keisčiausia mergiotė, kokią tik esu matęs.

Tada Merė pasielgė labai keistai. Ji pasilenkė ir paklausė to, ko nė nesapnavo galinti paklausti. Ir stengėsi klausti Jorkšyro šnekta, nes tai buvo jo šneka. O Indijoje žmonės visada jausdavosi pama-loninti, jei mokėdavai jų kalbą.

- Ar tav aš patinku? - paklausė ji.

- E-e! - nuoširdžiai atsiliepė jis. - Patinki. Nuos-tabiai patinki. Manau, kad ir liepsnei taip pat.

- Tai jau du, - tarė Merė. - Du už mane.

Tada jie puolė dirbti dar smarkiau negu pirma ir dar linksmiau. Merė nustebo ir nuliūdo, išgirdusi didįjį laikrodį kieme mušant pietų metą.

- Aš turiu eiti, - liūdnai ištarė. - Tau irgi reikės eiti, tiesa?

Dikenas nusišypsojo.

- Mano pietūs tokie lengvi, kad su savim nešioju, - atsakė jis. - Mama visad leidžia ką nors įsimesti į kišenę.

Jis pakėlė nuo žolės savo švarkelį ir iš kišenės išsiėmė aptrintą ryšulėlį, surištą į visai švarią drobinę mėlyną nosinaitę. Joje buvo dvi plonos riekelės duonos, o viduryje kažkas balta.

- Dažniausiai duonos ir teturime, - kalbėjo jis. - Bet šiandien gavau gerą bryzelį lašinių.

Merė pagalvojo, kad tai ne kažin kokie pietūs, bet Dikenas atrodė guvus ir patenkintas.

- Bėk ir pasistiprink, - pasakė jis. - Aš čia vienas padirbėsiu. Padarysiu dar kai ką, prieš eidamas namo.

Jis atsisėdo ir atsirėmė į medį.

- Pasišauksiu tav liepsnelę, - kalbėjo jis. - Ir duosiu jai lašinių skūrelės pakapotį. Jiems labai mėgias užlesti šiek tiek riebalų.

Merė vos prisivertė jį palikti. Akimirką net pasirodė, lyg jis būtų koks miškų monas, kuris gal jau bus išėjęs, kai ji vėl sugriš į sodą. Dikenas buvo toks nuostabus, kad atrodė netikras. Ji nuėjo pusę kelio iki vartų, tada stabtelėjo ir sugrižo.

- Kas beatsitiktų, tu... niekad niekam nepasakysi? - paklausė ji.

Jo raudonaguoniai žandai buvo išsipūtę nuo pirmojo duonos su lašiniais kąsnio, bet jis vis dėlto įstengė padrąsinamai nusišypsoti.

- Jeigu būtum strazdas ir parodytum man savo lizdą, ar manai, kad aš galėčiau kam nors išplepėti? Tik ne aš, - pasakė jis. - Būk rami, kaip ir tas strazdas.

Ir ji tikrai nusiramino.

12. - Gal paskirtumēt man žemės plotelį?

Merė taip bėgo, kad net užduso, kol atlėkė į savo kambarį. Jos plaukai ant kaktos buvo susitaršę, o skruostai parausvėję. Pietūs jau buvo ant stalo, o Marta lūkuriavo netoliese.

- Truputį vėluojiesi, - tarė ji. - Kur tu buvai?

- Aš mačiau Dikeną! - atsakė Merė. - Aš mačiau Dikeną!

- Žinojau, kad jis ateis, - nudžiugo Marta. - Kaip jis tav patiko?

- Aš manau... aš manau, jis nuostabus! - ryžtingu balsu ištarė Merė.

Marta atrodė priblokšta, bet ir patenkinta.

- Taip, - sutiko ji. - Jis puikiausias berniokas, koks tik gali būti, bet mes niekad nemanėm, kad jis gražus. Jo nosis per daug užsiritusi.

- Man patinka užsiritusi, - pasakė Merė.

- O jo akys tokios apvalios, - pridūrė Marta kiek dvejodama. - Bet jų spalva graži.

- Man patinka apvalios, - vėl patvirtino Merė. - Ir jos visai tokios spalvos kaip dangus virš viržynės.

Marta spindėjo iš malonumo.

- Mama sako, kad jo akys pasidarė tokios spalvos dėl to, kad jis amžinai žiūri į paukščius ir į dangų. Bet jo burna labai didelė, ar ne?

- Man patinka jo didelė burna, - atkakliai kartojo Merė. - Norėčiau, kad ir mano tokia būtų.

Marta sukikeno iš džiaugsmo.

- Ji atrodytų juokingai tavo mažam veidelyj, - paprieštaravo ji. - Bet žinojau, kad taip ir bus, kai tu ją pamatysi. O kaip patiko sėklos ir tie sodo įrankiai?

- Iš kur žinai, kad jis juos atnešė? - paklausė Merė.

- O! Aš nė neabejojau, kad atneš. Jis tikrai turėjo atnešti, jeigu tik jų kur nors Jorkšyre yra. Jis toks patikimas berniokas.

Merė sunerimo, kad Marta ims klausinėti keblesnių dalykų, bet ši neklausinėjo. Labiausiai domėjosi sėklomis ir sodo įrankiais. Ir tik vieną akimirką ji išsigando - kai bandė Martos klausti, kur tas gėles reiktų pasėti.

- Ko tu manęs šito klausi? - pasiteiravo Marta.

- Aš dar nieko apie tai neklausiau, - pasakė Merė dvejodama.

- Na, vyriausiojo sodininko ir aš neklausčiau. Jis per daug išdidus, tas ponas Rochas.

- Aš jo nesu mačiusi, - pasakė Merė. - Aš mačiau tik sodininko pagalbininkus ir Beną Vėjoramstį.

- Tavim dėta aš paklausčiau Beno Vėjoramščio, - patarė Marta. - Jis nė pusės tiek nėra toks blogas, kaip atrodo, nors ir niurgzlys. Ponas Kravenas jam viską leidžia, mat jis čia tarnavo, kai dar ponias Kraven buvo gyva, ir dažnai ją pralinksmindavo. Jinai labai jį mėgo. Gal jis tau surastų kampelį kur nors nuošaly.

- Jeigu tai būtų kur nors nuošaly, niekam nereikalingas kampelis, niekas neprieštarautų, kad aš jį turiu, ar ne? - susirūpinusi paklausė Merė.

- Nebūtų dėl ko, - patvirtino Marta. - Tu niekam nekliudytum.

Merė kaip įmanoma greičiau pavalgė pietus ir pakilusi nuo stalo jau bėgo į kambarį vėl užsidėti kepuraitės, bet Marta ją sulaikė.

- Turiu tau kai ką pasakyti, - tarė ji. - Bet nusprendžiau leisti pirma pavalgėti. Širyt grįžo ponas Kravenas, ir manau, kad jis nori tave pamatyti.

Merė visa išbalo.

- Oi! - šūktelėjo ji. - Kodėl? Kodėl? Kai aš atvažiavau, jis nenorėjo manęs matyti. Girdėjau, kaip Pičeris sakė, kad nenorėjo.

- Na, - aiškino Marta. - Ponia Medlok sako, kad tai dėl mano mamos. Jiėjo per Tveito kaimelį ir susitiko jį. Anksčiau ji niekad su juo nekalbėdavo, bet ponas Kravenas du ar tris kartus yra buvęs mūsų namelyje. Jis tą pamiršo, o mama - ne. Ir ji leido sau jį sustabdyti. Nežinau, ką jinai jam apie tav šnekėjo. Bet, matyt, kažką pasakė, kad jam atėjo į galvą pamatyti tavi prieš išvykstant rytoj.

- Oi! - šūkčiojo Merė. - Jis rytoj vėl išvyksta? Kaip gerai!

- Jis išvyksta ilgam laikui. Galbūt nesugrįš net iki rudens arba žiemos. Keliaus po užsienį. Jis visada taip daro.

- Oi! Kaip gerai, kaip gerai! - džiūgavo Merė.

Jeigu jis nesugrįš iki žiemos ar bent iki rudens, bus laiko stebėti, kaip atgyja paslaptینگasis sodas. Jeigu tada jis ir sužinos ir atims jį iš jos, ji jau daug bus laimėjusi.

- Kaip tu manai, kada jis norės pamatyti...

Ji neužbaigė sakinio, nes atsidarė durys ir įėjo ponia Medlok. Buvo apsirengusi savo geriausiąją juodą suknelę, su kepuraite, o ant apykaklės prisišegusi didžiulę sageę, ant kurios buvo nupieštas žmogaus veidas. Tai buvo seniai mirusio pono Medloko

spalvota fotografija, ji visad ją prisisegdavo, kai pasipuošdavo. Atrodė susinervinusi ir susijaudinusi.

- Tavo plaukai pasišiaušę, - paskubomis pasakė ji. - Eik ir susišukuok. Marta, padėk jai apsivilkti geriausią suknelę. Ponas Kravenas atsiuntė mane, kad atvesčiau ją pas jį į kabinetą.

Raudonis Merės skruostuose pranyko. Širdis ėmė daužytis, ir ji pasijuto vėl esanti pasišiaušėlė, ištįsęs ir tylus vaikas. Net neatsakė nieko poniai Medlok, tik apsisuko ir nuėjo į savo kambarį, lydima Martos. Nieko neištarė, kol ją perrengė kita suknele, sušukavo plaukus. Ir kai jau buvo visai švarutėlė, tylėdama nusekė koridoriais paskui ponią Medlok. O ką ji galėjo pasakyti? Ji privalėjo eiti ir susitikti su ponu Kravenu, kuriam jina nepatiks, ir jis jai nepatiks. Iš anksto žinojo, ką jis apie ją pagalvos.

Ėjo į tą namo dalį, kur anksčiau nebuvo buvusi. Pagaliau ponia Medlok pabeldė į duris ir, kai kažkas atsiliepė: „Įeikite“, jos kartu įėjo į kambarį. Krėsle priešais židinį sėdėjo vyriškis, ir ponia Medlok kreipėsi į jį.

- Tai panelė Merė, - ištarė ji.

- Galite eiti ir palikti ją čia. Paskambinsiu, kai norėsiu, kad ją pasiimtumėt, - pasakė ponas Kravenas.

Kai ponias Medlok išėjo ir uždarė duris, Merė, vargšė maža būtybė, stovėjo laukdama, susinėrusi plonas rankeles. Ji matė, kad krėsle sėdintis vyras ne tiek kuprotas, kiek aukštais, šiek tiek gunktelėjusiais pečiais. Jo plaukai juodi, pramaišiu su žilais. Ponas Kravenas pasuko galvą ant savo aukštų pečių ir kreipėsi į ją.

- Prieik! - tarstelėjo jis.

Merė priėjo.

Jis nebuvo bjaurus. Jo veidas netgi būtų atrodęs gražus, jeigu ne tas liūdnumas. Žvelgė į ją taip, lyg jos vaizdas jam keltų rūpestį ir erzintų, o jis nežinotų, ką su ja daryti.

- Tau viskas gerai? - paklausė.

- Taip, - atsakė Merė.

- Ar jie tavim rūpinasi?

- Taip.

Nužvelgęs ją, jis nervingai palytėjo savo smilkinus.

- Tu labai liesa, - pasakė.

- Bet aš storėju, - įprastu šaltu balsu atsiliepė Merė.

Koks nelaimingas veidas! Jo tamsios akys kažin ar matė Merę, nes jis tarsį žiūrėjo kažkur kitur, vos prisiversdamas galvoti apie ją.

- Aš užmiršau apie tave, - pasakė jis. - Ir kaip man niekas nepriminė? Norėjau pasamdyti tau guvernantę ar auklę, ar ką nors panašaus, bet pamiršau.

- Prašau... prašau... - prasižiojo Merė, bet gerklėje įstrigo gniužulas.

- Ką norėjai pasakyti? - pasiteiravo jis.

- Aš... aš jau per didelė, kad reiktų auklės, - pasakė Merė. - Ir prašau... prašau, nesamdykite dar man guvernantės.

Jis vėl palytėjo savo kaktą ir įdėmiai pažvelgė į ją.

- Taip toji moteriškė, Sojerbiu, sakė, - sumurmėjo atsainiai.

Tada Merė sutelkė drąsos likučius.

- Ar tai... ar tai Martos mama? - išmikčiojo ji.

- Taip. Manau, kad taip, - patvirtino jis.

- Ji išmano apie vaikus, - kalbėjo Merė. - Ji turi jų dvylika. Todėl išmano.

Jis lyg ir pagyvėjo.

- O ką tu nori veikti?

- Noriu žaisti lauke, - atsakė Merė, vildamasi, kad jos balsas nedreba. - Indijoje aš to niekad nemėgdavau. O čia nuo žaidimų praalkstu ir tada valgau ir storėju.

Jis žvelgė į ją.

- Ponia Sojerbiu sakė, kad tai tau išeis į gera. Tikriausiai išeis, - tarė jis. - Ji sakė, kad tau pirmiausiai reikia sutvirtėti, tik tada paskirti guvernantę.

- Jaučiuosi tvirtesnė, kada aš žaidžiu, o virš viržynės vėjai pučia, - aiškino ji.

- O kur tu žaidi? - tada paklausė jis.

- Visur, - žioptelėjo Merė. - Martos mama man atsiuntė šokdynę. Šokinėju ir bėgioju. Ir dairausi aplink, ar nepamatysiu ko nors, kas dygsta iš po žemių. Aš nieko blogo nedarau.

- Nesigąsčiok, - susirūpinęs pasakė jis. - Toks vaikas kaip tu negali padaryti ką nors bloga! Gali veikti, ką tik nori.

Merė kilstelėjo ranką sau prie gerklės, nes bijojo, kad jis pamatys tą jaudulio gniužulą, kurią jautė įstrigusį. Ji žengtelėjo arčiau.

- Ar tikrai galiu? - pasakė virptelėdama.

Jos susirūpinęs veidelis, atrodo, sunerimo dar labiau.

- Nebūk tokia išsigandusi, - šūktelėjo jis. - Žinoma, kad gali. Aš tavo globėjas, bet vaikams aš blogas. Negaliu skirti tau nei laiko, nei dėmesio. Aš per daug ligotas ir nelaimingas, ir išsiblaškęs. Bet noriu, kad tu būtum linksma ir laiminga. Nieko neišmanau apie vaikus. Bet tam yra ponia Medlok, kad

pamatytų, ko tau reikia. Tave šiandien pasikviečiau dėl to, kad ponis Sojerbiu sakė, jog turėčiau tave pamatyti. Jos duktė apie tave papasakojo. Ji mano, kad tau reikia šviežio oro ir laisvės.

- Ji viską išmano apie vaikus, - užsimiršusi dar sykį pasakė Merė.

- Tikriausiai, - sutiko ponas Kravenas. - Išsyk pamaniau, kaip ji drįso sustabdyti mane viržynėje. Bet tada ji pasakė, kad ponis Kraven buvo jai labai maloni. Ši moteris verta pagarbos. Dabar, kai tave pamačiau, supratau, kad ji pasakė jautrių dalykų. Žaisk lauke kiek tik nori. Čia daug vietos, gali laksyti kur nori ir linksmintis kaip nori. Gal tau dar ko nors reikia? - Staiga jam dingtelėjo dar viena mintis. - Gal tau reikia žaislų, knygų, lėlių?

- Gal... - išvirpeno Merė. - Gal paskirtumėt man žemės plotelį?

Iš didelės įtampos nepajuto, kaip keistai tie jos žodžiai nuskambėjo ir kad ji ne visai taip norėjo pasakyti. Ponas Kravenas pasižiūrėjo labai nustebęs.

- Žemės? - pakartoto jis. - Ką tu turi galvoj?

- Pasėti sėklų... Išsiauginti ką nors... Pamatyti, kaip auga, - lemeno ji.

Valandėlę jis stebeilijosi į ją, o tada staigiai prisidengė delnais akis.

- Ar tu... Ar tu labai mėgsti sodus? - paklausė.

- Indijoje nieko apie juos nežinojau, - kalbėjo Merė. - Ten visą laiką sirgdavau arba būdavau pavar-gusi, ir ten būdavo taip karšta. Kartais pasidaryda-vau mažas lysveles smėlyje ir prismaigstydavau jas gėlių. Bet čia visai kas kita.

Ponas Kravenas atsistojo ir ėmė lėtai vaikštinėti po kambarį.

- Plotelį žemės, - ištarė pats sau.

Merė pagalvojo, kad bus privertusi jį kažką prisi-minti. Kai jis sustojo ir kreipėsi į ją, jo akys atrodė beveik švelnios ir mielos.

- Gali turėti žemės tiek, kiek tau reikia, - pasakė jis. - Tu man priminei kitą žmogų, kuris irgi mylėjo žemę ir viską, kas auga. Jei tik pamatysi žemės plo-telį, kuris tau patiks, - lyg šypsojosi jis, - imk jį, vai-keli, ir tegul jis atgyja.

- Ar galiu pasirinkti jį bet kur, jeigu jis yra nie-kieno?

- Bet kur, - atsakė jis. - Taip! Dabar tu turi eiti, aš nuvargau. - Jis paskambino varpeliu, kad ateitų ponia Medlok. - Sudie. Visą vasarą manęs nebus.

Ponia Medlok atėjo taip greitai, kad Merė pagal-vojo, jog ji laukė už durų.

- Ponia Medlok, - pasakė jai ponas Kravenas. - Aš pamačiau tą vaiką ir supratau, ką turėjo galvoje ponia Sojerbiu. Ji neturi būti tokia trapi, kai pradės mokytis. Maitinkit ją paprastu, sveiku maistu. Tegul laksto po sodą. Per daug nevaržykit. Jai reikia laisvės ir šviežio oro, ir siausti visur aplink. Retkarčiais ponia Sojerbiu užeis jos aplankyti, o kada nors gali parsivesti ją ir į savo namus.

Ponia Medlok buvo patenkinta. Jai palengvėjo išgirdus, kad nereikės „per daug“ Merės prižiūrėti. Jai tai buvo varginančios pareigos, ir ji rūpinosi Mere labai mažai. Be to, ji labai mėgo Martos motiną.

- Dėkoju, sere, - pasakė ji. - Suzana Sojerbiu ir aš kartu lankėme mokyklą. Ji tikrai jautri ir geraširdė moteris, kaip kad jūs ir matėte pasivaikščiodamas. Aš pati nesu turėjusi vaikų, o ji turi dvylika, ir jie visi sveiki ir geri. Panelės Merės jie tikrai nenuskriaus. Aš pati Suzanos Sojerbiu visada klausiu patarimo dėl vaikų. Ji, kaip sakoma, labai sveikos nuovokos, - jeigu jūs mane suprantate.

- Suprantu, - atsakė ponas Kravenas. - Išsiveskite panelę Merę ir pakvieskite Pičerį.

Kai ponia Medlok koridoriaus gale ją paliko, Merė skriste įskrido į savo kambarį. Marta jos laukė.

Aišku, Marta skubiai sugrįžo, vos tik nunešė pietų indus.

- Man leido turėti sodą! - šaukė Merė. - Galiu turėti jį kur noriu! Dar ilgai man nepaskirs guvernantės! Tavo mama ateis manęs aplankyti, o aš galėsiu eiti į tavo namus! Jis sako, tokia mergaitė kaip aš negali padaryti nieko bloga, aš galiu veikti ką noriu - bet kur!

- Ėch! - džiaugsmingai pasakė Marta. - Koks jis puikus, ar ne?

- Marta, - iškilmingai prabilo Merė. - Jis labai gražus vyras. Tik jo veidas labai liūdnas ir kakta pilna raukšlių.

Kiek įkabindama ji išdūmė į sodą. Ji užgaišo daug ilgiau, negu tikėjosi, ir žinojo, kad Dikeno laukia penkių mylių kelias. Kai niurktelejo pro vartus po gebenėm, pamatė, kad toje vietoje, kur buvo jį palikusi, jis nebedirba. Sodo įrankiai gulėjo po medžiu. Ji nubėgo prie jų, visur dairydamosi, bet Dikeno nesimatė. Jis išėjo, paslaptinęs sodas buvo tuščias - liko tik liepsnelė, kuri perskrido virš tvoros ir nutūpė ant skiepytų rožių krūmo, žiūrėdama į Merę.

- Jis išėjo, - graudžiai ištarė ji. - Oi! O gal - o gal - gal jis buvo tik miškų monas?

Akys užkliuvo už kažko balto, prismeigto ant rožių krūmo. Tai buvo popieriaus skiautė. Taip, tai buvo laiško, kurį ji parašė su Marta ir išsiuntė Dikenui, skiautė. Ji buvo prismeigta ant ilgo spyglio, ir Merė iškart suprato, kad tai padarė Dikenas. Ant jos matėsi kelios paklypusios raidės ir kažkoks piešinys. Iš pradžių negalėjo suprasti, kas tai yra. Bet tuoj pamatė, kad piešinys reiškė lizdą ir jame tupintį paukštelį. Apačioje spausdintinėm raidėm buvo parašyta:

„Aš sugryšu.“

13. - Aš esu Kolinai...

Eidama vakarieniauti Merė pasiėmė tą piešinėlį į namus ir parodė Martai.

- Oho! - didžiudamasi pasakė Marta. - Nemačiau, kad Dikenas toks protingas. Čia nupieštas strazdas savo lizde - tokio pat didumo kaip tikras ir išvis, toks tikroviškas.

Tada Merė suprato, kad tas piešinėlis buvo Dikeno laiškas. Jis reiškė, jog Merė gali būti tikra, kad jis neišduos paslapties. Sodus buvo jos lizdas, o ji pati kaip tas strazdas. Oi, kaip jai patiko tas keistuolis, paprastas berniukas!

Tikėjosi, kad rytoj jis vėl ateis, ir užmigo laukdama ryto.

Tačiau niekas niekad negali žinoti, kokie bus Jorkšyre orai, ypač pavasarį. Naktį ją pabudino stiprus lietaus lašų beldimas į langą. Lietus pylė kaip iš kibiro, o vėjas „rovėsi“ visuose didžiulio namo kampuose ir kaminuose. Merė atsisėdo lovoje labai liūdna ir supykusi.

- Vėjas toks pat pasišiaušėlis, kaip aš kažkada buvau, - pasakė ji. - Jis pučia dėl to, kad žino, jog aš to nenoriu.

Klestelėjo atgal ant pagalvių ir įkniaubė veidą. Ji neverkė, tik gulėjo ir nekenė įkyriai besibeldžiančio lietaus, nekenė vėjo ir jo „rovimosi“. Nebegalėjo daugiau užmigti. Gūdus stūgavimas neleido miegoti, nes ir jai pačiai buvo gūdu. Jeigu jaustūsi laiminga, gal kaip tik vėjas būtų ją užliūliavęs. Kaip jis „rovėsi“, kaip tie didžiuliai lašai liejosi ir daužėsi į stiklą!

„Garsas toks, lyg žmogus būtų pasiklydęs viržynėje, klaidžiotų ir raudotų“, – mąstė ji.

Merė gulėjo prabudusi, kokią valandą vartydamasi nuo šono ant šono, ir staiga kažkas privertė ją atsisėsti lovoje, pasisukti į duris ir suklusti. Ji įsiklausė.

– Dabar tai ne vėjas, – tyliai sušnabždėjo. – Tai ne vėjas. Tai kažkas kita. Tai tas verksmas, kurį jau esu girdėjusi.

Kambario durys buvo praviros, ir iš koridoriaus sklido prislopintas irzlus verkimas. Pasiklausė kelias minutes ir su kiekviena minute buvo tikresnė ir tikresnė. Jautė, kad turėtų sužinoti, kas ten. Viskas atrodė dar keisčiau negu paslaptینگasis sodas ir paslėptas raktas. Gal tai, kad buvo maištingai nusi-

teikusi, įkvėpė jai drąsos. Iškėlė iš lovos kojas ir atsistojo ant grindų.

- Eisiu pasižiūrėti, - pasakė ji. - Visi miega, o ponios Medlok aš nebijau - nebijau!

Netoli degė žvakė, ji pasiėmė ją ir tyliai išėjo iš kambario. Koridorius atrodė labai ilgas ir tamsus, bet Merė buvo per daug susijaudinusi, kad kreiptų į tai dėmesį. Įsivaizdavo, kad prisimena, už kurio kampo kada turi pasukti, kad rastų trumpąjį koridorių su gobelenais uždengtom durim - tom, pro kurias tada įėjo ponia Medlok, kai ji buvo pasiklydusi. Verksmas sklido iš jungiančiojo koridoriaus. Todėlėjo toliau, blankiai pasišviesdama, greičiau tik nujausdama, kur eiti. Širdis taip daužėsi, kad, rodės, net buvo girdėti. Prislopintas verksmas tebesklido ir rodė jai kelią. Kartais trumpam lyg ir nutildavo - ir vėl pasigirsdavo. Ar jau čia reikia pasukti? Sustojo pagalvoti. Taip, čia. Žemyn šiuo koridoriumi, tada į kairę, po to viršun plačiais laiptais, o tada vėl į dešinę. Taip, štai tos gobeleno durys.

Ji atsargiai jas stumtelėjo ir įėjusi uždarė. Dabar stovėjo koridoriuje ir visai aiškiai girdėjo verksmą, nors šis ir nebuvo garsus. Jis girdėjosi už sienos kairėje pusėje, o per kelis jardus į priekį toje vietoje buvo dar vienos durys. Pro apačią veržėsi šviesa.

Kažkas kambaryje verkė. Ir tas Kažkas turėjo būti mažas.

Taigi priėjo prie durų, stumtelėjusi jas atvėrė – ir štai ji stovi tame kambaryje!

Kambarys buvo didelis, su gražiais senoviniais baldais. Viduryje žėrėjo bebaigiąs užgesti židinyš, šalia drožinėto medžio lovos su keturiais stovais kampuose ir brokato užuolaidomis degė naktinė lempelė, o toje lovoje gulėjo berniukas ir gailiai verkė.

Merė suabejojo, ar viskas tikra, ar gal ji vėl užmigo ir sapnuoja, pati to nesuvokdama. Berniukas buvo siauru, švelnaus, dramblio kaulo spalvos veideliu, o akys atrodė per didelės tokiam veidui. Plaukai labai vešlūs, sunkios garbanos užkritusios ant kaktos, ir nuo jų liesas veidelis dar mažesnis. Jis buvo panašus į ligonį, tačiau verkė, atrodo, labiau iš nuovargio ir pykčio, negu iš skausmo.

Ištiesusi rankoje žvakę, Merė sustojo netoli durų, užgniaužusi kvapą. Paskui perėjo per kambarį, ir kai prisiartino, žvakės šviesa atkreipė berniuko dėmesį, jis pasuko galvą ant pagalvės ir įsmeigė į ją taip plačiai atvertas pilkas akis, kad jos atrodė tiesiog neaprepiamos.

- Kas tu tokia? - pagaliau išgąstingai sušnibždėjo jis. - Ar tu vaiduoklis?

- Ne, aš ne vaiduoklis, - atsiliepė Merė, taip pat išgąstingu šnabždesiu. - Gal tu - vaiduoklis?

Jis žiūrėjo ir žiūrėjo, nenuleisdamas nuo jos akių. Merė pastebėjo, kokios keistos jo akys. Agato pilkumo ir atrodė per didelės jo veidui, nes buvo įrėmintos juodų blakstienų.

- Ne, - valandėlę palaukęs atsakė jis. - Aš esu Kolinai.

- Kas yra Kolinai? - sutriko ji.

- Aš esu Kolinai Kravenas. O kas tu?

- Aš Merė Lenoks. Ponas Kravenas - mano dėdė.

- Jis mano tėtis, - pasakė berniukas.

- Tavo tėtis! - aiktėlėjo ji. - Niekas man nesakė, kad jis turi berniuką! Kodėl nesakė?

- Prieik arčiau, - paprašė jis susirūpinusiu veidu, vis dar nenuleisdamas nuo jos akių.

Ji priėjo prie pat lovos, tada jis ištiesė ranką ir palietė ją.

- Tu esi tikra, ar ne? - abejojo jis. - Aš dažnai labai tikroviškai sapnuoju. Tu galėtum būti vienas iš mano sapnų.

Išeidama iš savo kambario Merė buvo užsime-
tusi vilnonį chalatėlį ir dabar įbruko jo klostę jam
tarp pirštų.

– Pačiupinėk, pamatysi, koks jis storas ir šiltas, –
pasakė ji. – Jeigu nori, aš tau truputį įgnybsiu, kad
pamatytum, kokia aš tikra. Vienu tarpu ir aš maniau,
kad tu sapnas.

– Iš kur tu atėjai? – paklausė jis.

– Iš savo kambario. Vėjas labai rovēsi, todėl nega-
lėjau užmigti. Išgirdau kažką verkiant ir panorau
sužinoti, kas verkia. Ko tu verkei?

– Todėl, kad irgi negalėjau užmigti, ir skaudėjo
galvą. Pasakyk dar sykį savo vardą.

– Merė Lenoks. Ar tau niekas nesakė, kad aš atvy-
kau čia gyventi?

Jis vis dar čiupinėjo pirštais jos chalatėlio klostes,
bet jau, atrodo, pradėjo tikėti jos tikrumu.

– Ne, – atsakė. – Nesakė.

– Kodėl? – nusistebėjo Merė.

– Todėl, kad aš būčiau bijojęs, jog tu mane pama-
tysi. Aš neleidžiu žmonėms į save žiūrėti ir mane
šnekinti.

– Bet kodėl? – vėl paklausė Merė, dar labiau ste-
bėdamasi.

- Todėl, kad aš visada toks - ligotas ir turiu gulėti. Mano tėtis irgi nenori, kad žmonės mane kalbintų. Tarnams uždrausta apie mane kalbėti. Jeigu aš gyvensiu, aš būsiu kuprotas. Bet aš negyvensiu. Mano tėtis nekenčia net minties, kad galiu būti toks kaip jis.

- Ak, kokie keisti šitie namai! - atsiduso Merė. - Kokie keisti! Kiekviename žingsnyje kokia nors paslaptis. Kambariai užrakinti, sodai užrakinti - ir tu taip pat! Ar tu užrakintas?

- Ne. Aš būnu šitame kambaryje, kadangi pats nenoriu iš čia išeiti. Tai mane per daug vargintų.

- Ar tavo tėtis užaina tavęs aplankyti? - išdrįso paklausti Merė.

- Kartais. Dažniausiai, kai aš miegu. Jis nenori manęs matyti.

- Kodėl? - vėl nesusilaikė nepaklaususi Merė.

Berniuko veidu perbėgo pykčio šešėlis.

- Mano mama mirė, kai aš gimiau. Ir jam koktu į mane žiūrėti. Jis mano, kad aš to nežinau, bet aš girdejau, kaip žmonės šneka. Jis manęs beveik nekenčia.

- Jis ir sodo nekenčia dėl to, kad ji mirė, - pusbalsiu ištarė sau Merė.

- Kokio sodo? - paklausė berniukas.

- Ai! Na... to sodo, kuri jį mylėjo, - sumikčiojo Merė. - Ar tu visą laiką būni čia?

- Beveik visą laiką. Kartais mane nuveža prie jūros, bet nemėgstu ten būti, nes žmonės spokso į mane. Aš nešiodavau tokią geležį, kad mano nugara būtų tiesi. Bet iš Londono atvyko garsus daktaras ir pasakė, kad tai kvailystė. Jis liepė ją nuimti ir laikyti mane gryname ore. Aš nekenčiu gryno oro ir nenoriu būti lauke.

- Ir aš nenorėdavau, kol čia neatvažiavau, - pasakė Merė. - Kodėl tu taip vis žiūri į mane?

- Todėl, kad mano sapnai tokie tikroviški, - atsakė jis suirzęs. - Kartais, kai atmerkiu akis, netikiu, kad jau prabudau.

- Mes abu prabudę, - paaiškino Merė. Ji apžvelgė kambarį su aukštomis lubomis ir tamsiais kampais, ir blankia lempele. - Atrodo visai kaip sapne. O dabar vidurnaktis, visi namuose miega - visi, išskyrus mus. Mes visai nemiegame.

- Nenoriu, kad tai būtų sapnas, - nerimaudamas pasakė berniukas.

Merė staiga kažką pagalvojo.

- Jeigu tu nenori, kad žmonės tave matytų, - tarė ji, - tai gal ir man išeiti?

Jis vis dar laikė jos chalato skverną ir truputėli timpltelėjo jį.

- Ne, - pasakė jis. - Jei tu išeisi, aš tikrai žinosiu, kad tai buvo sapnas. Jeigu tu tikra, sėskis ant to didžiojo suoloelio kojoms pasidėti ir kalbėk. Noriu daugiau sužinoti apie tave.

Merė pastatė ant stalo žvakę netoli lovos ir atsėdo ant suoloelio. Jai visai nesinorėjo išeiti. Norėjosi pasilikti tame slaptingame, nuo visų paslėptame kambaryje ir kalbėtis su tuo keistu berniuku.

- Ką norėtum, kad papasakočiau? - paklausė ji.

Jis norėjo žinoti, kiek laiko ji jau Miseltvaite. Norėjo žinoti, į kurią koridorių išeina jos kambarys. Norėjo žinoti, ką ji veikia. Ar jai irgi nepatinka viržynė, kaip ir jam? Kur ji gyveno prieš atvykdama į Jorkšyrą? Ji atsakinėjo į tą daugybę klausimų, o jis gulėjo nugara atsirėmęs į pagalvę ir klausėsi. Jis išprašė daug ką papasakoti apie Indiją ir kelionę per vandenyną. Merė suprato, jog dėl to, kad jis yra invalidas, nežino daugybės dalykų, kuriuos žino kiti vaikai. Viena auklė išmokė jį skaityti, kai jis buvo dar visai mažas, ir jis visą laiką skaitydavo ir žiūrėdavo prabangių knygų paveikslėlius.

Nors tėvas retai kada matydavo jį nemiegantį, tačiau buvo pridovanojęs jam įvairiausių nuostabių

daiktų, kad pradžiugintų. Tačiau neatrodė, kad jis kuo nors džiaugtųsi. Galėdavo gauti bet ką, ko tik paprašydavo, ir niekas jo nevertė daryti, ko nenori.

- Visiems liepta rūpintis, kad man būtų malonu, - abejingai aiškino jis. - Liga daro mane piktą. Niekas nesitiki, kad aš gyvensiu ir užaugsiu.

Jis kalbėjo tokiu tonu, lyg būtų taip pripratęs prie šios minties, kad jam visai tas pats. Atrodo, jam patiko klausytis Merės balso. Kai ji kalbėjo, jis klausėsi snūduriuodamas, bet susidomėjęs. Keletą sykių ji net pagalvojo, ar jis pamažu nepradedą snausti. Bet tada jis uždavė tokį klausimą, kuris pakreipė kalbą kitur.

- Kiek tau metų? - paklausė.

- Dešimt, - atsakė Merė akimirka užsimiršusi. - Ir tau tiek pat.

- Iš kur tu žinai? - nustebo jis.

- Mat kai tu gimei, buvo užrakinti sodo vartai, o raktas paslėptas. Jis užrakintas jau dešimt metų.

Kolinas pasikėlė, atsigręžė į ją ir pasirėmė alkūnėmis į pagalves.

- Kokio sodo vartai buvo užrakinti? Kas užrakino? Kur paslėpė raktą? - šūkčiojo jis, tarytum netikėtai labai susidomėjęs.

- Tai... tai tas sodas, kurio ponas Kravenas nekenčia, - susijaudinusi atsakė Merė. - Jis užrakino vartus. Niekas, niekas nežinojo, kur paslėptas raktas.

- Kas tai per sodas? - atkakliai domėjosi Kolinai.

- Niekam nebuvo leidžiama į jį įeiti dešimt metų, - toks buvo atsargus Merės atsakymas.

Bet vis tiek buvo jau per vėlu išlikti atsargiai. Kolinai per daug panašus į ją. Jis, kaip ir ji, neturėjo apie ką galvoti, todėl toji mintis apie paslėptą sodą taip jį sudomino, kaip pirma ją. Jis vis klausinėjo ir klausinėjo. Kur tai buvo? Ar ji niekad neieškojo tų vartų? Ar neklausinėjo sodininkų?

- Jie apie tai nekalbėtų, - sakė Merė. - Aš manau, jiems buvo liepta neatsakinėti į klausimus.

- Aš juos priversčiau, - pasakė Kolinai.

- Tu galėtum? - sumikčiojo Merė, jau pradėjusi baimintis. Jeigu jis privers žmones atsakinėti į klausimus, kas žino, kas gali nutikti?

- Visiems įsakyta įtikti man. Aš tau jau sakiau, - aiškino jis. - Jeigu aš gyvenčiau, šis dvaras kurį laiką priklausytų man. Jie visi tą žino. Aš juos priversčiau pasakyti.

Merė nesuvokė, kad ji pati gerokai išlepinta, bet dabar aiškiai pamatė, koks išlepintas šis slaptingasis berniukas. Jis įsivaizduoja, kad visas pasaulis

priklauso jam. Koks jis keistas, ir kaip ramiai sako, jog negyvensiąs.

- Ar tu manai, kad negyvensi? - paklausė ji iš dalies dėl to, kad jai rūpėjo, o iš dalies tikėdamasi, kad jis pamirš apie sodą.

- Manau, kad gyvensiu, - atsakė taip pat abejingai kaip ir anksčiau. - Nuo to laiko, kai pradėjau kai ką atsiminti, girdėdavau žmones sakant, jog negyvensiu. Iš pradžių jie manė, kad aš per mažas ir nieko nesuprantu, o dabar mano, kad negirdžiu. Bet aš girdžiu. Mano gydytojas yra tėvo pusbrolis. Jis labai neturtingas. Ir jeigu aš numirsiu, tai po mano tėvo mirties jam atiteks visas Miseltvaitas. Manyčiau, jis nenori, kad aš gyvenčiau.

- O tu nori gyventi? - paklausė ji.

- Ne, - atsakė jis piktai ir pavargusiu balsu. - Bet nenoriu ir numirti. Kai aš susergu, guliu čia ir galvoju apie tai. Kol imu verkti ir tada verkiu verkiu.

- Aš jau tris kartus girdėjau tavo verkiant, - pasakė Merė, - bet nežinojau, kas tai yra. Ar tu dėl to verkei? - Ji labai norėjo, kad jis pamirštų apie sodą.

- Turbūt, - atsakė jis. - Pakalbėkim apie ką nors kita. Pakalbėk apie sodą. Ar tu norėtum jį pamatyti?

- Taip, - atsakė Merė visai tyliai balsu.

- Aš labai noriu, - užsispyręs kalbėjo jis. - Nema-
nau, kad anksčiau tikrai norėjau ką nors pamatyti,
bet dabar labai noriu pamatyti sodą. Noriu iškasti
raktą. Noriu atrakinti vartus. Leisčiau jiems nugabenti ten mane vežimėlyje. Taip gaučiau gryno oro. Aš liepsiu jiems atverti vartus.

Jis labai susijaudino, ir jo keistosios akys ėmė spindėti kaip žvaigždės ir atrodė dar neaprupiamesnės.

- Jie privalo man įtikti, - tvirtino jis. - Aš liepsiu jiems ten mane nugabenti. Ir tau taip pat leisiu įeiti.

Merė maldaudama sudėjo rankas. Viskas bus sugadinta - viskas. Dikenas niekada nebeateis. Ji niekada nebesijaus kaip tas strazdas, saugiai paslėpęs savo lizdą.

- Oi, nereikia, nereikia, nereikia šito daryti! - sušuko ji.

Jis pažiūrėjo į ją kaip į išprotėjusią.

- Kodėl? - šūktelėjo. - Juk sakei, kad nori ją pamatyti?

- Noriu, - beveik kūkčiodama atsakė ji, - bet jeigu tu liepsi jiems atidaryti vartus ir ten tave nugabenti, tai niekada nebebus paslapties.

Jis dar labiau pasilenkė.

- Paslaptis, - ištarė. - Ką tu turi galvoj? Pasakyk man.

Merės žodžiai vyte vijosi vienas kitą.

- Supranti... supranti, - duso jinai. - Jei niekas, be mūsų, nežinotų... jeigu ten būtų vartai, paslėpti kur nors po gebenėmis... jeigu būtų... mes galėtume juos surasti. O jeigu šmurkšteltume pro juos kartu ir užsidarytume, ir niekas nežinotų, kad viduje kas nors yra, o mes pavadintume jį savo sodu ir įsivaizduotume, kad... kad mes esame strazdai, o ten mūsų lizdas, ir jeigu mes žaistume ten beveik kiekvieną dieną, kastume ir sėtume sėklas ir priverstume viską atgyti...

- Ar jis išmiręs? - nutraukė jis.

- Greitai išmirs, jeigu niekas juo nesirūpins, - aiškino ji. - Gumbeliai gyvens, bet rožės...

Jis vėl ją nutraukė, taip pat susijaudinęs kaip ir ji.

- Kokie gumbeliai? - skubotai paklausė.

- Tai narcizai, lelijos ir snieguolės. Jie dabar spurda žemėje - leidžia blyškiai žalius taškučius, nes ateina pavasaris.

- Ar ateina pavasaris? - klausė jis. - Kaip jis atrodo? Kambariuose jo nematai, kai sergi.

- Saulė šviečia net per lietų, ir lietus lyja šviečiant saulei, o augalai lenda į viršų, spurda po žeme, - aiškino ji.

kino Merè. – Jeigu sodas būtų slaptas ir mes galėtume į jį patekti, galėtume stebėti, kaip viskas kasdien paūgėja, ir pamatyti, kiek dar rožių yra gyvų. Ar nesupranti? Ak, ar tu nesupranti, kad būtų daug geriau, jeigu tai būtų paslaptis?

Jis atsilošė atgal ant pagalvių ir gulėjo ten su keista veido išraiška.

– Aš niekada neturėjau paslapties, – pasakė jis. – Tik tą vieną, kad negyvensiu ir neužaugsiu. Jie nežino, kad aš tai žinau, todėl tai savotiška paslaptis. Bet naujoji paslaptis man labiau patinka.

– Jeigu tu neliepsi jiems nugabenti tave į sodą, – įkalbinėjo Merè, – galbūt – aš beveik esu tikra – aš kada nors surasčiau, kaip į jį patekti. O tada – jeigu daktaras nori, kad tu išeitum į lauką su vežimėliu, ir jeigu tu gali visada daryti ką nori, galbūt... galbūt surastumėm tokį berniuką, kuris tave tenai nuvežtų, ir mes galėtume ten nueiti vieni, ir visą laiką tai būtų paslaptingas sodas.

– Man... tas labai... patiktų, – iš lėto ištarė Kolinąs, o jo akys buvo mieguistos. – Man patiktų. Neprieštaraučiau dėl gryno oro paslaptingame sode.

Merè atgavo kvapą ir pasijuto saugesnė, nes mintis apie paslaptį, atrodo, jam patiko. Ji buvo beveik įsitikinusi, kad jeigu dar pakalbėtų ir jis imtų įsi-

vaizduoti tą sodą, kaip kad pati įsivaizdavo, jam taip patiktų, kad negalėtų net pakęsti minties apie tai, jog kas kada nori gali trauktis po jį.

- Papasakosiu, kaip, mano galva, būtų, jeigu tu ten patektum, - kalbėjo ji. - Jis buvo taip ilgai uždaręs, kad viskas turbūt suaugo į raizginį.

Jis ramiai gulėjo ir klausėsi, kol ji toliau kalbėjo apie rožes, kurios turbūt laipioja iš medžio į medį ir driekiasi žemyn. Apie daugybę paukščių, kurie turbūt susisukę tenai lizdus, nes ten taip saugu. Paskui papasakojo apie liepsnelę ir Beną Vėjoramstį. Tiek daug turėjo papasakoti apie liepsnelę ir apie ją buvo taip lengva ir saugu kalbėti, kad ji net pavargo ir nutilo. Liepsnelė jam taip patiko, kad jis šypsojosi, kol pasidarė beveik gražus. Tada Merė pirmąsyk pagalvojo, kad jis net blyškesnis už ją pačią su savo didelėmis akimis ir sunkiomis garbanomis.

- Nė nemaniau, kad paukščiai gali tokie būti, - pasakė jis. - Bet būdamas kambaryje to ir nepamatyti. Kiek tu daug visko žinai. Toks jausmas, lyg būtum ten buvus.

Ji nežinojo, ką į tai atsakyti, todėl nutylėjo. Jis, aišku, ir nelaukė atsakymo. O po minutės vėl ją nustebino.

- Aš tau leisiu į kai ką pasižiūrėti, - pasakė jis. - Ar matai tą rožinę šilkinę užuolaidą ant sienos virš židinio?

Merė nebuvo jos pastebėjusi, bet dabar pasižiūrėjo ir pamatė. Tai buvo lengvo šilko užuolaida, kabanti ant kažko, panašaus į paveikslą.

- Taip, - atsakė ji.

- Ten iš jos kyšo virvutė, - pasakė Kolinas. - Eik ir patrauk ją.

Merė pakilo labai susidomėjusi ir surado virvutę. Kai timptelėjo, šilko užuolaida prasiskleidė ir atidengė paveikslą. Tai buvo besijuokiančios merginos paveikslas. Šviesūs plaukai surišti žydru kaspinu, o linksmos, mielos akys buvo visai tokios pat kaip nelaimingojo Kolino akys - agato pilkumo, iš pirmo žvilgsnio kone dvigubai didesnės, negu buvo iš tikrųjų, nes jas gaubė labai juodos blakstienos.

- Tai mano mama, - su nuoskauda pasakė Kolinas. - Nesuprantu, ko ji numirė. Kartais nekenčiu jos už tai, kad numirė.

- Kaip keista! - pasakė Merė.

- Jeigu ji būtų gyva, aš tikrai visą laiką nesirgčiau, - niurnėjo jis. - Dargi manau, kad išvis gyvenčiau... Ir tėtis nežiūrėtų į mane su neapykanta.

Manau, tada turėčiau tvirtą nugarą. Užtrauk vėl užuolaidą.

Merė padarė kaip liepiama ir grįžo ant suolo.

- Ji daug gražesnė už tave, - pasakė, - bet jos akys visai kaip tavo - bent jau tokios pat formos ir spalvos. Kodėl ją dengia ta užuolaida?

Jis nejaukiai sujudėjo.

- Liepiu jiems tai padaryti, - pasakė. - Kartais nenoriu matyti, kaip ji žiūri į mane. Ji per daug šypsosi, kai aš sergu ir esu liūdnas. Be to, ji - mano. Ir nenoriu, kad kiekvienas ją pamatytų.

Kelias minutes tvyrojo tylą. Tada prabilo Merė.

- Ką darytų ponios Medlok, jeigu sužinotų, kad aš čia buvau? - pasiteiravo ji.

- Darytų tai, ką aš pasakyčiau, - atsakė jis. - O aš pasakyčiau, jog noriu, kad tu kasdien ateitum su manim pasišnekėti. Džiaugiuosi, kad tu atėjai.

- Aš irgi, - pasakė Merė. - Ateisiu kuo dažniau, kai tik galėsiu, bet... - nutilo ji abejodama, - kasdien aš turėsiu ieškoti sodo vartų.

- Taip, tu turi ieškoti, - pasakė Kolinai, - o paskui man apie tai papasakosi.

Kaip ir pirma, jis kelias minutes gulėjo tyliai galvodamas, tada vėl prabilo.

- Aš manau, kad ir tu būsi paslaptis, - pasakė jis. - Aš jiems nesakysiu, kol patys nesužinos. Aš visada galiu auklę išvaryti iš kambario ir pasakyti, kad noriu pabūti vienas. Tu pažįsti Martą?

- Taip, labai gerai ją pažįstu, - atsakė Merė. - Ji man patarnauja.

Kolinas linktelėjo galvą išorinio koridoriaus pusėn.

- Ji vienintelė miega gretimame kambaryje. Auklė vakar išėjo visai nakčiai pas savo seserį. Ir ji visad paveda Martai mane prižiūrėti, kai pati kur išeina. Marta tau pasakys, kada čia ateiti.

Tada Merė suprato Martos išgąstį, kai ji paklausė apie verksmą.

- Marta visą laiką apie tave žinojo? - paklausė.

- Taip, ji dažnai mane prižiūri. Auklė mėgsta nuo manęs pasišalinti, ir tada ateina Marta.

- Aš jau ilgai čia užsibuvau, - pasakė Merė. - Gal dabar jau eisiu. Tavo akys mieguistos.

- Kaip norėčiau užmigti, kol tu dar neišėjus, - bemaž droviai tarė jis.

- Užsimerk, - pasakė Merė, prisitraukdama suolelį artyn, - o aš darysiu taip, kaip mano aja darydavo Indijoje. Plekšnosiu ir glostysiu tau ranką ir ką nors tyliai padainuosiu.

- Man turbūt patiks, - pasakė jis apsnūdęs.

Jai kažkodėl buvo gaila jo, nenorėjo palikti neužmigusio, todėl pasilenkė prie lovos ir ėmė glostyti ir plekšnoti jam ranką, ir labai tyliai dainuoti trumpą Indostano skanduotinę.

- Kaip puiku, - sušnibždėjo jis migdamas. O ji dainavo ir glostė, bet kai vėl į ją pasižiūrėjo, juodosios blakstienos buvo nusvirusios ant skruostų, o akys užmerktos - jis giliai miegojo. Merė tyliai atsikėlė, pasiėmė žvakę ir išsėlino pro duris.

14. Mažasis radža

Iš ryto viržynė skendėjo rūke, lietus nesiliovė. Nebuvo galima išeiti į lauką. Marta buvo taip užsiėmusi, kad Merė neturėjo kada su ja pasikalbėti. Bet popiet ji paprašė ją ateiti ir pasėdėti vaikų kambaryje. Ji atėjo ir atsinešė kojine, kurią vis megzdavo, kai daugiau nieko neveikdavo.

- Kas tav yra? - paklausė Marta, kai tik jos susėdo. - Atrodai, lyg norėtum kažką pasakyti.

- Noriu. Aš sužinojau, kas ten verkdavo, - pasakė Merė.

Mezginys nukrito Martai ant kelių, ir ji išplėtė akis.

- Ne, tu nesužinojai! - šūktelėjo ji. - Nevalia!

- Aš naktį išgirdau verkiant, - pasakojo Merė. - Tada atsikėliau ir nuėjau pažiūrėti, iš kur tas verksmas. Tai buvo Kolinai. Aš jį aptikau.

Martos veidas paraudo iš išgąščio.

- Ak! Panele Mere! - pasakė ji ašarodama. - Nereikėja to daryt, nereikėja. Man daba bus blogai. Aš tav juk niekad apie jį nepasakojau - bet daba man bus blogai. Aš prarasiu šią vietą, i ką tada mana mama darys!

- Tu neprarasi šios vietos, - pasakė Merė. - Jis džiaugėsi, kad aš atėjau. Mes ilgai ilgai kalbėjomės, ir jis pasakė, kad džiaugiasi, jog atėjau.

- Ar tikrai? - verkė Marta. - Ar tu neapsirinki? Tu dar nežinai, koks jis būna, kai ko nors susierzina. Jis per didelis bernas, kad verktų kaip kūdikis, bet kai įsiunta, tiesiog klykia, kad tik mus pagąsdintų. Jis žino, kad mes nedrįsime prieš jį pakelti balso.

- Jis nebuvo susierzinęs, - pasakė Merė. - Aš klausiau, gal man išeiti, o jis liepė pasilikti. Jis visko klausinėjo, o aš sėdėjau ant didžiojo suolo kojoms pasidėti ir pasakojau jam apie Indiją ir apie liepsnelę sode. Jis manęs neišleido. Parodė man savo mamos portretą. Prieš išeidama aš jam padainavau, kad užmigtu.

Marta vos neaikčiojo iš nuostabos.

- Negaliu tav patikėti! - priešinosi ji. - Tai beveik tas pats, kad būtum įėjus tiesiai į liūto narvą. Jeigu jis būtų buvęs toks, koks dažniausiai būna, būtų visą namą apvertęs iš įniršio. Jis neleidžia svetimiems žmonėms į save žiūrėti.

- Man jis leido. Aš visą laiką į jį žiūrėjau, o jis žiūrėjo į mane. Tiesiog spoksojom vienas į kitą! - tarė Merė.

- Nežinau nė ką daryti! - šūkčiojo Marta, visai susipainiojusi. - Jeigu sužinos ponია Medlok, tuoj pamanyš, kad aš sulaužiau įsakymą ir papasakojau tav. Ir mane išgrūs atgal pas mamą.

- Jis nieko nepasakys apie tai poniai Medlok. Iš pradžių tai bus tam tikra paslaptis, - tvirtai pasakė Merė. - Be to, jis tvirtina, kad kiekvienas privalo daryti tai, ko jis užsigeidžia.

- Aje, tai tikra teisybė - netikęs vaikas! - pritarė Marta, šluostydamosi kaktą prijuoste.

- Sakė, ir ponია Medlok privalo. O jis nori, kad aš ateičiau ir kalbėčiausi su juo kiekvieną dieną. Tu turėsi pasakyti, kada jis norės.

- Aš! - pasakė Marta. - Aš neteksiu savo vietos - tikrai neteksiu!

- Taip nebus, jeigu darysi tai, ko jis nori. Kiekvienas privalo jam paklusti, - paprieštaravo Merė.

- Tai tu nori pasakyti, - išplėtusi akis šaukė Marta, - kad jis su tav puikiai elgėsi?

- Manau, kad aš jam beveik patikau, - atsakė Merė.

- Tada tu jį užkerėjai! - nusprendė Marta ir giliai atsiduso.

- Turi galvoj burtus? - pasitikslino Merė. - Indijoje aš girdėjau apie burtus, bet burti nemoku. Tie-

siog įėjau į jo kambarį ir labai nustebau jį pamatę. Sustojau ir išmeigiau akis. Tada jis atsigręžė ir išmeigė akis į mane. Pagalvojo, gal aš vaiduoklis ar sapnas, o aš tą patį pagalvojau apie jį. Buvo taip keista vidurnaktį abiem susitikti ir nieko vienam apie kitą nežinoti. Tad pradėjom vienas kito klausinėti. O kai aš paklausiau, ar man išeiti, jis pasakė, kad ne.

- Pasaulio pabaiga! - aikčiojo Marta.

- O kas jam yra? - dabar paklausė Merė.

- Niekas nieko tikro nežino, - atsakė Marta. - Jam gimus, ponas Kravenas tarsi išėjo iš galvos. Daktarai net manė, kad jį reikės uždaryti į beprotnamį. Tai dėl to, kad ponia Kraven mirė, kaip jau esu tav sakius. Jis nė akies neužmetė į vaiką. Jis tik įniršo ir pasakė, kad bus dar vienas toks kuprius kaip jis pats, tad geriau jau numirtų.

- Ar Kolinus kuprius? - paklausė Merė. - Jis toks neatrodo.

- Dar nėra, - pasakė Marta. - Bet viskas jam blogai prasidėjo. Mama sako, namuose tuomet buvo per daug skausmo, kad su kiekvienu vaiku būtų elgiama taip, kaip reikėtų. Visi baiminosi, kad jo nugara silpna, ir dėl to visą laik rūpinosi: liepdavo tik gulėti, neleido vaikščioti. Syki įtaisė jam tokią sąvaržą, bet

jis tiek nervinosi, kad visiškai išiligojo. Tada atvyko garsus daktaras ir liepė ją nuimti. Jis kalbėjosi su tuo daktaru labai šiurkščiai, nemandagiai. Sakė, per daug vaistų grūda ir per daug kišasi į jo gyvenimą.

- Man atrodo, jis labai išlepintas vaikas, - pasakė Merė.

- Jis baisiausias mažas netikėlis, koks tik gali būti! - patvirtino Marta. - Nesakau, kad jis nėra kiek neserga. Yra turėjęs tokią kosulį, du ar tris kartus taip peršalęs, kad nuo to vos nenumirė. Sykį jam buvo reumatinis uždegimas, o vieną kartą vidurių šiltinė. Oi!.. Poniai Medlok tada teko baimės. Jis buvo be sąmonės, o ji kalbėjosi su aukle, galvodama, kad jis nieko nesupranta. Ji sako: „Šį kartą tikrai mirs, ir tai bus geriausia ir jam, ir visiems kitiems.“ O tada atsigręžusi pasižiūrėjo, o jo didelės akys buvo atmerktos, išmeigtos į ją, ir tokios graudžios, kaip ir jos. Ji nežinojo, kas atsitiko, tik jis tada pažvelgė į ją ir pasakė: „Duokit man gurkšnelį vandens ir baikit plepėti.“

- Ar tu manai, kad jis numirs? - paklausė Merė.

- Mama sako, joks vaikas neišgyvena, jeigu niekad negauna šviežio oro ir nieko daugiau neveikia, tik guli ant nugaros, skaito knygeles ir geria vaistus.

Jis silpnas, o nekenčia, kai reikia vežti į lauką. Ir peršala taip lengvai, o paskui sako, kad dėl to ir serga.

Merė sėdėjo ir žiūrėjo į židinį.

- Aš galvoju, - iš lėto pasakė ji, - ar jam nepagerėtų, jeigu išeitų laukan į sodą ir stebėtų, kaip viskas auga. Man juk pagerėjo.

- Vienas iš baisiausių jo priepuolių, - pasakojo Marta, - įvyko tada, kai ją nuvežė ten, kur daug rožių, prie fontano. Jis buvo skaitęs knygoje, kaip žmonės suserga kažkokia liga, kurią jis vadino „rožių šaltis“. Pradėjo čiaudyti ir pasakė, kad susirgo ta liga. O tada pro šalį ėjo naujasis sodininkas, kuris dar nežinojo taisyklių ir smalsiai pažiūrėjo į ją. Kolinas ėmė draskytis ir rėkė, jog tasai žiūrėjo į ją todėl, kad jis vis labiau darosi kuprotas. Rėkė, kol ėmė karščiuoti ir sirgo visą naktį.

- Jeigu jis kada nors ant manęs supyks, aš niekada pas ją nebeisiu, - pasakė Merė.

- Jeigu norės, eisi, - atsakė Marta. - Tai iš pat pradžių būtų gerai žinoti.

Tuoj po tų žodžių suskambo varpelis, ir Marta suvyniojo savo mežginį.

- Greičiausiai auklė nori, kad aš su juo truputį pabūčiau, - pasakė ji. - Tikiuosi, jis gerai nusiteikęs.

Ji išėjo iš kambario, bet po kokių dešimties minučių sugrįžo su keista veido išraiška.

- Tikrai tu jį užkerėjai, - pasakė. - Jis sėdi ant sofos ir žiūrinėja paveikslėlius. Liepė auklei palikti jį vieną iki šeštos valandos. Aš turėsiu būti gretimam kambariui. Vos tik auklė išėjo, jis pasišaukė mane ir sako: „Noriu, kad ateitų Merė Lenoks ir su manim pasikalbėtų. Ir atsimink: niekam nieko nesakyk.“ Geriau tu eik, ir kuo greičiau.

Merė ir pati norėjo kuo greičiau eiti. Ji netroško susitikti su Kolinu taip labai kaip su Dikenu, bet vis dėlto labai norėjo ir jį pamatyti.

Kai įėjo, židinyje plačiai liepsnojo, ir dienos šviesoje tas kambariys jai pasirodė tikrai labai puikus. Kilimėliai, užuolaidos buvo ryškių spalvų, ant sienų - paveikslai, o lentynose - knygos. Nuo to kambariys atrodė šviesus ir ištaigingas - netgi kai dangus toks pilkas ir lietus lyja. Ir pats Kolinus atrodė kaip paveikslėlis. Jis buvo apsivilkęs aksomo drabužėliais ir sėdėjo atsirėmęs į didelę brokato pagalvę. Ant skruostų matėsi po raudoną dėmę.

- Įeik, - pasakė jis. - Visą rytą apie tave galvojau.

- Aš irgi apie tave galvojau, - atsiliepė Merė. - Tu neįsivaizduoji, kokia Marta išsigandusi. Ji sako, kad

ponia Medlok pamanyš, jog išpasakojo apie tave, ir tada ją atleis iš darbo.

Jis susiraukė.

- Eik ir pasakyk, kad čia ateitų, - paliepė jis. - Ji gretimame kambary.

Merė išėjo ir atsivedė Martą. Vargšė Marta visa drebėjo. Kolinus tebebuvo susiraukęs.

- Ar tu privalai daryti viską, ko aš prašau, ar ne? - reikliai paklausė jis.

- Aš privalau daryti, ko jūs prašote, sere, - išraudusi išmikčiojo Marta.

- O Medlok privalo daryti, ko aš prašau?

- Visi privalo, sere, - atsakė Marta.

- Tai va. Jeigu aš įsakiau atvesti panelę Merę pas mane, kaip gali Medlok tave išvaryti, jeigu ir sužinos?

- Neleiskite jai šito, sere. Labai prašau, - paprašė Marta.

- Aš ją pačią išvarysiu, jeigu tik ji nors prasižios apie tai, - didingai pasakė ponas Kravenas. - Galiu tau pasakyti, kad jai tas nepatiktų.

- Ačiū, sere, - padarė ji reveransą. - Aš noriu eiti savo pareigas, sere.

- Tavo pareigos daryti tai, ko aš noriu, - dar didingiau pasakė Kolinai. - Aš tavimi pasirūpinsiu. Dabar gali eiti.

Kai Martai išėjus durys užsivėrė, Kolinai pamatė panelę Merę įsistebeilijusią į jį, tarsi jis būtų ją labai nustebinęs.

- Kodėl tu taip žiūri į mane? - paklausė jos. - Apie ką tu galvoji?

- Galvoju apie du dalykus.

- Kokius? Sėskis ir papasakok.

- Pirmasis yra toks, - pradėjo Merė, atsisėdusi ant didžiojo suolo. - Sykį Indijoje mačiau berniuką, kuris buvo radža. Jis visas buvo apkaišytas rubiniais, smaragdais ir deimantais. Jis kalbėjo su žmonėmis taip, kaip tu dabar kalbėjai su Marta. Visi privalėjo daryti tai, ką jiems įsakydavo, - ir iškart. Aš manau, tie žmonės būtų buvę nužudyti, jeigu nebūtų paklausę.

- Aš tuoj tau liepsiu papasakoti man apie radžas, - pertraukė jis, - bet pirmiausia pasakyk, kas tas antrasis dalykas.

- Aš galvoju, kaip tu skiriesi nuo Dikeno.

- Kas tas Dikenas? - paklausė jis. - Koks keistas vardas!

Merė pagalvojo, kad galėtų jam apie jį papasakoti. Galėtų kalbėti apie Dikeną, neminėdama paslaptingojo sodo. Jai patikdavo, kaip Marta pasakodavo apie Dikeną. Be to, net ir troško apie jį pasikalbėti. Tarsi nuo to būtų tapęs dar artimesnis.

- Jis yra Martos brolis. Jam dvylika metų, - paaiškino ji. - Jis kitoks negu visi žmonės. Dikenas moka užkerėti lapas ir voveres, ir paukščius - kaip kad Indijoje gyventojai užburia gyvates. Jis groja dūdele švelnią melodiją, ir visi subėga ir klausosi.

Prie pat Kolino ant stalo gulėjo kelios didelės knygos ir vieną iš jų jis staiga prisitraukė.

- Čia yra gyvačių kerėtojo paveikslas, - šūktelejo jis. - Ateik pasižiūrėti.

Knyga buvo nuostabi, su labai spalvingais piešiniais. Vieną piešinį jis ir atvertė.

- Ar jis taip moka? - paklausė godžiai.

- Jis groja savo dūdele, o jie klausosi, - paaiškino Merė. - Bet Dikenas nesako, kad tai burtai. Sako, taip yra dėl to, kad ilgai būna viržynėje ir pažįsta kiekvieno būdą. Sako, kartais jaučiasi, lyg pats būtų paukštis ar kiškis. Jis labai juos myli. Manau, jis ir liepsnelės kažko išklausinėjo. Atrodė, kad jie kalbasi vienas su kitu švelniais čirpsėjimais.

Kolinas gulėjo ant pagalvėlės, jo akys plėtėsi ir plėtėsi, o dėmės ant skruostų tiesiog degte degė.

- Papasakok dar ką nors apie jį, - pasakė jis.

- Jis viską išmano apie lizdus ir kiaušinėlius, - pasakojo Merė. - Žino, kur gyvena lapės ir barsukai, ir ūdros. Jis juos slepia, kad kiti berniukai nesurastų jų urvų ir neišgąsdintų. Jis žino apie viską, kas tik auga arba gyvena viržynėje.

- Negi jam patinka viržynė? - paklausė Kolinas. - Ir kaip ji gali patikti, kai čia tokie dideli, pliki ir niūrūs plotai?

- Tai nuostabiausia vieta, - paprieštaravo Merė. - Ten tūkstančiai nuostabių augalų, tūkstančiai mažų padarėlių, visi triūsia, visi kraunasi lizdus, rausia urvus, čirpsi arba čiulba, arba cypsi vienas kitam. Jie visi bruzda ir randa begales malonumų po žeme arba medžiuose, arba viržiuose. Tai jų pasaulis.

- Iš kur tu visa tai žinai? - pasikėlęs ant alkūnių paklausė Kolinas.

- Aš ten niekad iš tikrųjų nesu buvusi, - staiga atsitokėjusi prisipažino Merė. - Tik pravažiavau sykį tamsoje. Maniau, kad viržynėje bjauru. Pirmiausia apie tai papasakojo Marta, paskui Dikenas. Kai Dikenas apie tai kalba, jautiesi, lyg viską matytum ir girdėtum, ir tartum stovėtum tarp viržių saulės

nušviestas, kur medumi kvepia prožirniai. Ir visur pilna bičių ir drugelių.

- Nieko negali pamatyti, jeigu sergi, - sunerimęs pasakė Kolinai.

Dabar jis panėšėjo į žmogų, kuris klausosi kažkokio tolimo nepažįstamo garso ir spėlioja, kas tai galėtų būti.

- Negali, jeigu tupi kambaryje, - pasakė Merė.

- Aš negalėčiau nueiti į viržynę, - pasakė jis suirzęs.

Valandėlę Merė patylėjo, o tada pasakė kai ką ižūlaus.

- Galėtum. Kartais.

Jis sujudėjo lyg išsigandęs.

- Eiti į viržynę! Kaip aš galėčiau? Aš juk numirsiu.

- Iš kur tu žinai? - atžarokai paklausė Merė. Jai nepatiko, kaip jis kalba apie mirtį. Nejautė ypatingo gailėsčio. Jai net atrodė, kad jis beveik tuo puikuojasi.

- Ak, aš girdžiu apie tai, kiek tik mano atmintis siekia, - piktai atsakė jis. - Jie visą laiką apie tai šnibždasi ir mano, kad aš nepastebiu. Jie, beje, ir laukia, kad numirčiau.

Panelė Merė visai pasišiaušė. Ji kietai suspaudė lūpas.

- Jeigu jie man to linkėtų, - pasakė ji, - aš tyčia niekad nemirčiau. Kas gi tau šito linki?

- Tarnai. Ir, žinoma, daktaras Kravenas, nes jis tada gautų Miseltvaitą ir iš vargšo pasidarytų turtuolis. Jis nedrįsta taip sakyti, bet visad džiūgauja, kai man būna blogiau. Kai sirgau vidurių šiltine, jo veidas tiesiog žydėjo. Manau, kad ir tėtis šito laukia.

- Netikiu, kad jis laukia, - atkakliai pasipriešino Merė.

Tie žodžiai privertė Koliną atsigręžti ir pažvelgti į ją.

- Netiki? - paklausė jis.

Tada vėl atsirėmė į pagalvę ir gulėjo ramus, lyg kažką galvodamas. Gana ilgai buvo tylu. Turbūt jie abu galvojo apie keistus dalykus, apie kuriuos vaikai paprastai negalvoja.

- Man patinka tas garsusis daktaras iš Londono, nes jis liepė jiems nuimti nuo tavęs tą geležinį įtaisą, - pagaliau pasakė Merė. - Ar jis irgi tada sakė, kad tu numirsi?

- Ne.

- O ką jis sakė?

- Jis su niekuo nesišnibždėjo, - atsakė Kolinus. - Gal žinojo, kad aš nekenčiu, kai šnibždasi. Jis tik garsiai pasakė vieną dalyką. Jis pasakė: „Berniukas

gyventų, jeigu tik pats tam pasiryžtų. Pralinksminkit jį.“ Jis kalbėjo tokiu tonu, lyg būtų pyktelėjęs.

- Aš pasakysiu, kas galbūt galėtų tave prajuokinti, - staiga pasakė Merė. Ji labai norėjo, kad tas dalykas vienaip ar kitaip išsispręstų. - Aš manau, Dikenas galėtų. Jis visada šneka apie gyvus daiktus. Niekad nekalba apie mirusius arba sergančius. Visą laiką užvertęs galvą į dangų, kad matytų, kaip skraido paukščiai. Arba žiūri į žemę, kad matytų, kaip kas nors auga. Jo akys žydros ir apvalios, ir jis taip plačiai žvalgosi į viską aplink. Ir taip skambiai juokiasi savo plačiaja burna. O skruostai raudoni raudoni - kaip vyšnios.

Merė prisitraukė artyn prie sofos suolelį, ir jos veido išraiška, prisiminus plačią, apvalią burną ir išplėstas akis, visai pasikeitė.

- Klausyk, - pasakė ji. - Nekalbėkim apie mirimą. Man nepatinka. Kalbėkim apie tai, kas gyva. Pasi-kalbėkim apie Dikeną. O tada pasižiūrėsim tavo paveikslėlių.

Tai buvo nuostabiausia iš visko, ką ji galėjo pasakyti. Kalbėti apie Dikeną - vadinasi, kalbėti apie viržynę ir apie namelį su keturiolika žmonių, gyvenančių ten už šešiolika šilingų per savaitę. Ir apie vaikus, kurie storėja nuo viržynės žolių kaip lau-

kiniai poniai. Ir apie Dikeno mamą, šokdynę, apie saulę viršum viržynės. Ir apie blyškiai žalius taškečius, dygstančius iš po juodos velėnos. Viskas rodėsi taip gyva, jog Merė kalbėjo kaip niekad anksčiau – Kolinas irgi ir kalbėjo, ir klausėsi kaip niekad anksčiau. Abu prapliupdavo juoktis iš nieko – taip dažnai vaikams nutinka, kai jie būna drauge laimingi. Jie taip juokėsi, kad galų gale sukėlė tokį triukšmą, lyg būtų dvi normalios ir sveikos vienu metų būtybės, o ne maža, atžari, nemeili mergaitė ir liguistas berniukas, įsitikinęs, jog netrukus mirs.

Jie tiek džiūgavo, kad užmiršo ir apie paveikslus, ir apie laiką. Abu garsiai kvatojo iš Beno Vėjoramščio ir jo liepsnelės, o Kolinas sėdėjo, visai užmiršęs savo silpną nugarą, kai staiga prisiminė.

– Ar tu žinai vieną dalyką, apie kurį mes nė syčio nepagalvojom? – paklausė jis. – Mes juk giminaičiai.

Buvo labai keista, kad jie tiek daug kalbėjosi ir nepagalvojo apie šį paprastą dalyką, tad abu dar labiau užsikvatojo, nes jų nuotaika buvo tokia, kai galėjai juoktis iš visko. Bet linksmybių įkarštyje atsidarė durys ir įžengė daktaras Kravenas su poniu Medlok.

Daktaras Kravenas krūptelėjo iš netikėtumo, o ponias Medlok vos nepargriuvo, nes jis netyčia ją stumtelėjo.

- O Viešpatie! - sušuko vargšė ponias Medlok, o jos akys beveik išlipo ant kaktos. - O Viešpatie!

- Kas čia dabar? - paklausė daktaras Kravenas, žengdamas pirmyn. - Ką visa tai reiškia?

Tada Merei vėl buvo proga prisiminti berniuką radžą. Kolinai prabilo taip, lyg nei daktaro nuostaba, nei ponios Medlok išgąstis jam neturėtų nė mažiausios reikšmės. Jis tik truputėlį sutriko ir išsigando, tarsi į jo kambarį būtų įbėgę sena katė ir šuo.

- Tai mano pusseserė, Merė Lenoks, - pasakė jis. - Paprašiau jos ateiti su manimi pasikalbėti. Man ji patinka. Ji privalo ateiti ir kalbėtis su manimi, kada tik aš pakviesiu.

Daktaras Kravenas priekaištingai pasižiūrėjo į ponias Medlok.

- Ak, pone, - sunkiai alsavo ji. - Nežinau, kaip tas atsitiko. Nėra namuose nė vieno tarno, kuris būtų išdrįšęs pasakyti - visiems jiems uždrausta.

- Niekas jai nieko nepasakė, - ištarė Kolinai. - Ji išgirdo mane verkiant ir pati susirado. Džiaugiuosi, kad ji atėjo. Neikit iš proto, Medlok.

Merė matė, kad daktaras Kravenas labai nepatenkintas, tačiau nedrįsta prieštarauti šiam pacientui. Jis atsisėdo prie Kolino ir patikrino jo pulsą.

- Bijau, kad per daug susijaudinote. Susijaudinimas jums ne į gera, berniuk, - pasakė daktaras.

- Aš susijaudinčiau, jeigu jinai išeitų, - atsakė Kolinai, ir jo akys pradėjo grėsmingai žaižaruoti. - Man dabar geriau. Su ja man darosi geriau. Tegul auklė jai ir man atneša arbatos. Mes kartu gersime arbatą.

Ponia Medlok ir daktaras Kravenas susirūpinę pasižiūrėjo vienas į kitą, bet aiškiai neturėjo ką bedaryti.

- Jis tikrai atrodo geriau, sere, - išdrįso pasakyti ponia Medlok. - Bet, - (apgalvodama, kas nutiko), - jis geriau atrodė jau šį rytą prieš jai ateinant į kambarį.

- Ji atėjo į mano kambarį pereitą naktį ir ilgai su manim išbuvo. Dainavo Indostano dainą, ir nuo jos aš užmigau, - pasakė Kolinai. - Todėl prabudęs jaučiausi geriau. Norėjau pusryčių. O dabar noriu arbatos. Pasakyk auklei, Medlok.

Daktaras Kravenas ilgai neužsibuvo. Jis kelias minutes pakalbėjo su aukle, kai ši atėjo į kambarį, ir priminė keletą nurodymų Kolinui. Jis neturįs per

ilgai kalbėti, neturiš užmiršti, kad yra ligonis, neturiš užmiršti, kad labai greitai pervargsta. Merė tyliai pasibaisėjo, kiek daug nemalonių dalykų Kolinai turėjo neužmiršti.

Kolinai atrodė suirzęs ir savo keistas akis juodomis blakstienomis buvo įsmeigęs į daktaro Kraveno veidą.

- Aš *noriu* visa tai užmiršti, - pagaliau pasakė jis. - Ji man padeda užmiršti. Štai todėl aš ir noriu su ja būti.

Daktaras Kravenas išeidamas iš kambario neatrodė patenkintas. Jis nedraugiškai dėbtelejo į tą mažą mergiūkštę ant suoloelio. Vos jiems įėjus, ji vėl buvo pasidariusi šalta, tyli, ir daktaras negalėjo suprasti, kuo ji patraukli Kolinui. Tačiau berniukas iš tiesų atrodė pažvalėjęs - ir eidamas koridoriumi, daktaras sunkiai atsiduso.

- Jie visada liepia man valgyti, kai aš nenoriu, - pasakė Kolinai, kai auklė įnešė arbatą ir padėjo ją ant stalo prie sofos. - Dabar, jeigu tu valgysi, ir aš valgysiu. Tie sviestainiai, atrodo, gražūs ir karšti. Papasakok man apie radžas.

15. Lizdų sukimo metas

Kitą savaitę po lietaus vėl pasirodė aukštas žydro dangaus skliautas, plieskė gana karšta saulė. Nors nebuvo progos nei pamatyti paslaptinę sodą, nei susitikti su Dikenu, panelei Merei buvo labai linksma. Savaitė neprailgo. Valandų valandas ji praleisdavo su Kolinu jo kambaryje, kalbėjo apie radžas arba Dikeną ir jo namelį viržynėje. Jie vartydavo puikias knygas, žiūrindavo paveikslėlius, kartais Merė paskaitydavo šį bei tą Kolinui, o kartais jis jai truputėlį paskaitydavo. Kai Kolinai būdavo linksmas ir susidomėjęs, Merė pagalvodavo, kad jis visai neatrodo panašus į invalidą, tiktai kad jo veidas bespalvis ir pats visą laiką kiūto ant sofos.

- Tu tikra klastūnė: visko klausaisi ir dar išlipusi iš lovos slampinėji, kaip pereitą naktį, - sykį pasakė ponis Medlok. - Bet nenoriu pasakyti, kad tas dalykas daug kam iš mūsų nėra malonus. Nuo to laiko, kai susidraugavote, jam nebuvo užėję įniršio ar verkšlenimo priepuolių. Auklė jau norėjo atsiskirti ligonio ir išeiti, nes buvo jai labai įsipykęs. Bet dabar, sako, jau pasiliks, kadangi tu dabar padedi, - šyptelėjo ji.

Kalbėdamasi su Kolinu, Merė stengdavosi būti labai atsargi dėl paslaptingojo sodo. Buvo tam tikrų dalykų, kuriuos ji norėjo iš jo sužinoti, bet jautė, kad neturi užduoti tiesioginių klausimų. Ir pirmiausia nuo tada, kai jai ėmė patikti būti drauge su Kolinu, rūpėjo išsiaiškinti, ar jis iš tų berniukų, kuriam galima patikėti paslaptį. Kolinas nė kiek nebuvo panašus į Dikeną, tačiau jam taip patiko mintis apie niekam nežinomą sodą, jog ji ėmė galvoti, kad gal ir galima juo pasitikėti. O antras dalykas, kurį norėjo išsiaiškinti, buvo šis: jeigu juo galima pasitikėti – jeigu tikrai galima, – ar būtų įmanoma nugabenti jį į sodą niekam nežinant? Garsusis daktaras sakė, kad jam reikia gryno oro, o Kolinas žadėjo neprieštarauti dėl gryno oro paslaptingame sode. Gal pamėgęs gryną orą, susipažinęs su Dikenu ir liepsnele ir pamatęs, kaip viskas auga, jis tiek daug nebegalvotų apie mirtį? Merė neseniai pažvelgė į veidrodį ir suprato, kad dabar ji labai skiriasi nuo to vaiko, kokį buvo mačiusi prieš atvykdama čionai iš Indijos. Dabar tas vaikas buvo gražesnis. Net ir Marta pastebėjo jos pasikeitimą.

– Tai tas oras nuo viržynės tav jau tiek paveikė, – sakė ji. – Nebesi tokia išgeltus ir nebesi vienu kaulų.

Net plaukai ant tavo pakaušio taip nebeprisiploję. Ir juose atsirado gyvybės, jie net truputėlį paūgėjo.

- Kaip ir aš pati, - sutiko Merė. - Jie darosi tvirtesni ir storesni. Tikrai, daugiausia dėl to.

- Panašu, kad taip, išties, - pasakė Marta, klojtydama juos aplink Merės veidelį. - Esi dvigubai gražesnė, nei buvai, o skruostuose jau truputis raudonio.

Jeigu sodai ir grynas oras taip padėjo jai, galbūt padėtų ir Kolinui. Bet jeigu jis nekenčia, kai į jį kas nors žiūri, gal nenorės, kad ir Dikenas į jį žiūrėtų.

- Kodėl tu pyksti, kai į tave žiūri? - vieną dieną pasiteiravo ji.

- Visada to nekęsdavau, - atsakė jis, - netgi kai buvau visai mažas. Tada, kai mane nuvežė prie jūros ir aš turėdavau gulėti savo vežimėlyje, visi spoksodavo, o ponios sustodavo pakalbėti su mano aukle, ir tada pradėdavo šnibždėtis. Aš žinodavau, kad jos sako, jog aš negyvensiu ir neužaugsiu. Kartais ponios paglostydavo man skruostą ir sakydavo: „Vargšas vaikelis!“ Syki, kai viena taip padarė, aš garsiai suklykiau ir sudaviau jai per ranką, tai ji taip išsigando ir nulėkė.

- Ji pamanė, kad tu pasiutai kaip šuo, - visai nesigėrėdama pasakė Merė.

- Man visai nesvarbu, ką ji pamanė, - susiraukė Kolinai.

- Įdomu, kodėl tu nesuklykei ir nesudavei man, kai atėjau į tavo kambarį? - paklausė Merė ir pamažu ėmė šypsotis.

- Aš maniau, kad tu vaiduoklis arba sapnas, - aiškinosi jis. - O vaiduokliui ir sapnui negalima suduoti. Net jeigu ir suklyktum, jie nebijotų.

- O ar tu labai įnirštum, jeigu... jeigu koks berniukas į tave pasižiūrėtų? - nedrąsiai paklausė Merė.

Jis gulėjo ant pagalvėlių ir trumpam susimąstė.

- Yra toks berniukas, - labai lėtai ištarė jis, tarsi pasverdama kiekvieną žodį, - yra berniukas, kuris, manau, man patiktų. Tai tas berniukas, kuris žino, kur lapės gyvena, - Dikenas.

- Jis tikrai tau patiktų, - patikino Merė.

- Jeigu paukščiams ir kitiems gyviems daiktams patinka, - svarstė toliau Kolinai, - galbūt ir man patiktų. Jis juk gyvūnų kerėtojas, o aš berniukas gyvūnas.

Kolinai nusijuokė, ir ji taip pat nusijuokė. Iš tikrųjų mintis apie berniuką gyvūną, pasislėpusį savo urve, jiems pasirodė be galo juokinga.

Ir Merė suprato, kad dėl Dikeno jai nebėra ko jaudintis.

Tą pirmąjį rytą, kai dangus vėl buvo žydras, Merė prabudo labai anksti. Saulė tvieskė įkypais spinduliais pro užuolaidas, ir tai kūrė tokį džiaugsmingą reginį, kad ji stryktelėjo iš lovos ir pribėgo prie lango. Atitraukė užuolaidas, atvėrė langą, ir ją perliejo stiprus šviežio, kvapnaus oro dvelksmas. Viržynė mėlynavo, ir visas pasaulis atrodė taip, lyg būtų įvykęs stebuklas. Tai čia, tai ten – visur skambėjo švelnūs lyg fleitos garsai, tarsi tuntai paukščių būtų derinę stygas prieš koncertą. Merė ištiesė ranką pro langą ir laikė ją atokaitoje.

- Kaip šilta... Kaip šilta! – džiaugėsi ji. – Žalieji taškėliai turės liūsti aukštyn, aukštyn, o gumbeliai ir šaknys iš visų jėgų suspurdės ir įveiks žemės varžtus.

Ji priklaupė ir persisvėrė per langą kiek tik pasiekė, giliai traukdama orą ir uostydama, kol nusijuokė, prisiminusi, kaip Dikeno mama sakė apie jo nosies galiuką, kad jis virpčiojās kaip kiškio.

- Turbūt dar labai anksti, – kalbėjo ji. – Debesėliai rožiniai, dar nesu mačiusi tokio dangaus. Niekas dar neatsikėlęs. Net vežėjų negirdėti.

Nuo netikėtos minties ji pašoko ant kojų.

- Negaliu laukti! Lekiu pasižiūrėti į sodą!

Ji jau mokėjo pati apsirengti. Apsivilko per penkias minutes. Žinojo esant mažas šonines duris, kurias pati sugebėjo atsisklęsti, todėl nuskriejo vienomis kojineėmis laiptais žemyn, o prieangyje apsiavė batus. Nuėmė grandinėlą, atsisklėndė ir atsirakino, ir kai durys jau buvo atlapos, vienu šuoliu peršoko slenkstį, ir štai ji stovi žolėje, kuri, atrodo, tapusi dar žalesnė. Saulė užliejo, apgaubė šiltas, malonus dvelksmas, o iš kiekvieno krūmo ir medžio sklido paukščių giedojimas ir čiulbėjimas. Ji suplojo rankomis iš džiaugsmo, pažvelgė į dangų, o tas atrodė tai žydras, tai rožinis, tai perlų spalvos, tai baltas ir taip tvino pavasarine šviesa, jog Merė pasijuto, kad pati tuoj ims garsiai čiulbėti ir giedoti. Žinojo, kad nei strazdai, nei liepsnelės, nei vieversiai negalėtų to sutrukdyti. Pakrūmėmis ir takais nubėgo paslaptingojo sodo link.

- Jau viskas kitaip, - pastebėjo ji. - Žolė žalesnė, visur jau kyšo daigai, žali medžių pumpurai jau lapius leidžia. Esu tikra, šiandien popiet ateis Dikenas.

Ilgas ir šiltas lietus keistai pakeitė žolės veją, kuri augo palei taką prie žemesniosios tvoros. Kai kurių augalų šaknys buvo išleidusios ūglius, ir tikrai šen ir ten matėsi kuokštai karališkojo violeto ir geltonio, šviečiančio tarp krukų stiebelių. Prieš šešis mėne-

sius Merė nebūtų pastebėjusi, kaip atbunda žemė, bet dabar niekas neprasprūdo jai pro akis.

Pasiekusi tą vietą, kur po gebene slėpėsi vartai, ji labai išsigando keisto garso. Tai varna sukranė nuo tvoros viršaus. Kai ji pažvelgė aukštyn, pamatė tupint didelį, mėlynai juodą paukštį blizgančiom plunksnom, oriai žvelgiantį į ją iš viršaus. Ji anksčiau iš taip arti nebuvo mačiusi varnos, todėl šiek tiek išsigando, bet varna tuoj išskleidė sparnus ir nuplasnojo šalin per sodą. Merė tikėjosi, kad ji neketina nutūpti sodo viduj, ir norėdama įsitikinti pastūmė vartus. Kai jau buvo bejeinanti, pamatė, kad varna, ko gera, ketino sode pasilikti, nes buvo nutūpusi ant žemaūgės obelaitės, o po ta obelaite gulėjo mažas rusvas gyvūnelis tankia uodega, ir abu jie žiūrėjo į klūpančio ant žolės ir sunkiai triūsiančio Dikeno susilenkusią figūrą bei raudonplaukę galvą.

- Oi, Dikenai, Dikenai! - sušuko ji. - Kaip tu čia taip anksti atsiradai! Kaip tu galėjai! Saulė ką tik patekėjo!

Jis atsistojo juokdamasis, įraudęs ir susitaršęs, o jo akys šiek tiek panėšėjo į dangų.

- E-e-e! - pasakė jis. - Aš daug anksčiau už ją atsikėliau. Ir kaip aš galėjau gulėti! Šį rytą visa žemė vėl nugiedrėjo, tikrai. Viskas taip juda ir dūzgia, ir

bruzda, skamba, lizdus suka, kvapus skleidžia, kad turi lėkti į lauką, užuot gulėjęs ant nugaros. Kai tik saulė šoktelėjo, visa viržynė pamišo iš džiaugsmo. Buvau viržių vidury ir pats lėčiau kaip pamišęs, šūkaudamas ir dainuodamas. Ir atėjau tiesiai čia. Negalėjau iškęsti neatėjęs. Kaipgi – juk sodas čia tūno ir laukia!

Merė susigriebė už krūtinės, sunkiai alsuodama, lyg pati būtų bėgusi.

– Oi, Dikenai, Dikenai! – tarė ji. – Aš tokia laiminga, kad vos galiu kvėpuoti!

Matydamas, kad Dikenas kalbasi su pašaliečiu, mažasis tankiauodegis gyvūnėlis pašoko iš savo vietos po medžiu ir pribėgo prie jo. O nuo šakos kranktelėjęs nusileido varnas ir ramiai nutūpė jam ant peties.

– Tai mažasis lapiukas, – pasakė Dikenas, glostydamas rusvajam gyvūnėliui galvą. – Jis vardu Kapitonas. O čia Suodžius. Suodžius tai skrido per viržynę kartu su manim, o Kapitonas taip dūmė, lyg jį būtų vijęsi skalikai. Jie jautė tą patį, ką ir aš.

Nė vienas iš gyvūnų neatrodė bent kiek bijęs Merės. Kai Dikenas ėmė vaikštinėti, Suodžius liko tupėti ant peties, o Kapitonas ramiai tipeno šalia.

- Pasižiūrėk! - parodė Dikenas. - Kaip šitie išsi-
stiebė, ir šitie, ir šitie. Ir... ech, žvilgtelk čia!

Jis puolė ant kelių, greta jo ir Merė. Jie aptiko
ištisą plotą kroku, pražydusių violetine, oranžine ir
aukso spalva. Merė pasilenkė ir bučiavo, bučiavo
juos.

- Žmogaus niekada taip nebučiuosi, - pasakė ji
pakėlusį galvą. - Gėlės visai kas kita.

- E-e! - atsakė jis. - Aš taip daug sykių esu bučia-
vęs savo mamą, kai grįžtu iš viržynės prasibastęs
visą dieną, o ji stovi prie durų saulėje tokia laiminga
ir patenkinta.

Jie bėgiojo iš vienos sodo vietos į kitą ir visur
aptikdavo tiek stebuklą, kad turėdavo nuolat prisi-
minti, jog privalo šnibždėtis arba kalbėtis tyliai. Ant
rožės, kuri atrodė nudžiūvusi, jis jai parodė išbrin-
kusius pumpurus. Parodė tūkstančius naujų žalių
taškelių, kyšančių iš žemės. Jie sukišo savo smal-
sias nosis prie žemės ir šnerpštė jos šiltą pavasarinį
alsavimą. Jie kasė, rovė, pratrūkdavo tyliau juoku, kol
panelės Merės plaukai taip susitaršė kaip ir Dikeno,
o skruostai irgi pasidarė beveik tokie pat raudona-
guoniai.

Viskas šįryt paslaptینگame sode džiugino, o sodo
vidury laukė tikras žavesys, ir dar netikėtėsnis. Kaž-

kas staigiai perskrido virš sienos ir švystelėjo pro medžius į vieną tankiai apaugusį kampą. Tvykstelėjo raudonkrūtis paukštis, kažką laikantis savo snape. Dikenas sustingo ir spustelėjo ranka Merę, lyg būtų susizgribę besijuokiantys bažnyčioje.

- Negal krutėt, - sušnabždėjo jis jorkšyrietiškai. - Negal net kvėpuot. Žinau, anąsyk, kai mačiau, jis pačios ieškojosi. Tai Beno Vėjoramsčio liepsnelė. Ji sav lizdelį suka. Ji pasiliks, jeigu mudu jos nenubaidysim.

Jie tyliai susėdo ant žolės ir sėdėjo ten nejudėdami.

- Mums negal matyti, lyg mes jų stebim iš taip arti, - aiškino Dikenas. - Jis nebeprisileis mūsų, jeigu supras, kad mes kišamės į jo reikalus. Bus baikštesnis ir įtaresnis. Jis nebeturi laiko svečiuotis ir plepėti. Mums reikia patylėti šiek tiek ir stengtis apsimesti, kad mes žolė arba medžiai, arba krūmai. O kai jis pripras prie mūsų, tada aš truputėlį čirptelėsiu, ir jis žinos, kad mes jam netrukdysim.

Merė nebuvo tikra, ar žinos, - o Dikenas, aišku, žinojo, - kaip reikia atrodyti lyg būtum žolė arba medžiai, arba krūmai. Bet jis tą keistą dalyką pasakė taip, lyg tai būtų paprasčiausias ir natūraliausias dalykas pasaulyje, lyg jam tai būtų visai lengva. Ir iš

tikrųjų kelias minutes Merė atidžiai jį stebėjo, laukdama, gal tikrai tuoj pasidarys visas žalias ir išleis šakas ir lapus. Bet jis tik nuostabiai ramiai sėdėjo. O kai prakalbo, balsas buvo toks tylus, jog ji stebėjosi, kad išvis girdi. Bet girdėjo.

- Tai pavasario rūpestis - lizdų sukimo metas, - pasakė jis. - Garantuojau, lygiai tas pats vyksta kiekvienais metais nuo pasaulio sukūrimo pradžios. Jie visi savaip galvoja ir savaip elgiasi, ir žmonėms geriau čia nesikišti. Pavasarį daug greičiau prarasi draugą, negu kitu metų laiku, jeigu būsi per daug smalsus.

- Kai mes apie jį kalbame, negaliu susilaikyti į jį nežiūrėjus, - kaip įmanoma tyliau ištarė Merė. - Turim kalbėti apie ką nors kita. Turiu tau pasakyti dar vieną dalyką.

- Ir jam labiau patiks, jeigu kalbėsime apie ką nors kita, - tarė Dikenas. - Ką tu dar nori man pasakyti?

- Na, ar tu žinai apie Koliną? - sušnibždėjo ji.

Jis atsigrėžė į ją.

- O kaip tu pati apie jį sužinojai? - paklausė.

- Aš jį mačiau. Praeitą savaitę kasdien su juo kalbėdavau. Jis nori, kad pas jį ateidinėčiau. Sako, aš padėdau jam užsimiršti, kad jis serga ir kad mirs, - atsakė Merė.

Dikenui, atrodo, iškart palengvėjo, o nuostaba išnyko nuo veido.

- Džiaugiuosi dėl to, - šūktelėjo jis. - Tikrai labai džiaugiuosi. Man dabar bus lengviau. Žinojau, kad neturiu teisės apie tai kalbėti, o aš labai nemėgstu ką nors slėpti.

- O ar tau nepatinka slėpti šitą sodą? - paklausė Merė.

- Apie jį aš niekad neprasitarsiu, - atsakė jis. - Bet mamai aš pasakiau: „Mama, - pasakiau, - aš turiu laikyti paslaptį. Ji nėra bloga, tu žinai. Ji nė kiek ne blogesnė negu slėpti, kur yra paukščių lizdai. Tu neprieštarausi, tiesa?“

Merei visad norėdavosi klausytis apie jo mamą.

- O ką ji atsakė? - paklausė, visai nebijodama ką nors pikta išgirsti.

Dikenas švelniai nusišypsojo.

- Pasakė taip, kaip tik ji moka pasakyti, - tarė jis. - Ji truputį peštelėjo mane, nusijuokė ir sako: „Ech, vaike, laikyk savo paslaptis kiek tau reikia. Aš juk jau dvylika metų tave pažįstu.“

- Iš kur tu sužinojai apie Koliną? - klausinėjo Merė.

- Kiekvienas, kas pažįsta poną Kraveną, žino, kad yra mažas vaikas, panašus į luošį. Ir visi žino, kad

ponas Kravenas nemėgsta kalbų apie jį. Kaimiečiai gailisi pono Kraveno, nes ponias Kravenas buvo tokia graži jauna ledi, ir jie taip mylėjo vienas kitą. Ponia Medlok, kai tik vyksta į Tveitą, visada stabteli mūsų namuose. Ji nesivaržo kalbėtis su mama mums, vaikams, girdint, nes žino, kad esam taip išauklėti, jog mumis galima pasitikėti. Kaip tu sužinojai apie jį? Marta buvo taip susinervinusi, kai grįžo pereitą kartą. Sakė, tu išgirdai jį verkiant ir klausinėjai, o ji nežinojo, ką sakyti.

Merė papasakojo jam apie tą vidurnakčio vėjo šėlsmą, kuris ją pažadino, ir apie tą silpną prislopintą gailų verksmą, kuris ją nuvedė per tamsius koridorius su žvake rankoje. Ir baigė tuo momentu, kai atidarė duris į blankiai apšviestą kambarį su drožinėto medžio lova kampe. Kai ji nupasakojo mažą, dramblio kaulo baltumo veidą ir keistas juodai įrėmintas akis, Dikenas palingavo galvą.

– Jos visai tokios pat kaip jo mamos akys, tik anos visad juokdavosi, kaip kad žmonės sako, – pasakė jis. – Jie sako, kad ponui Kravenui per sunku matyti jį nemiegantį, ir tai todėl, kad jo akys visai tokios pat kaip motinos, tik jos kitaip atrodo liūdname veidelyje.

– Ar tu manai, jog ponas Kravenas nori, kad jis numirtų? – sušnibždėjo Merė.

- Ne, tik nori, kad jis išvis nebūtų gimęs. Mama sako, kad vaikui tai baisiausias dalykas žemėje. Tie, kurie negeidžiami, beveik negali tarpti. Ponas Kravenas galėtų nupirkti tam vargšui berniukui viską, ką tik galima nupirkti už pinigus, bet jam labiau norėtųsi pamiršti, kad tas vaikas yra ant šios žemės. Mat jis bijo, kad vieną dieną tas vaikas taps panašus į jį patį, ir mano, kad jis užaugo kuprotas.

- Kolinai ir pats šito bijo, kad net neatsisėda, - pasakė Merė. - Jis sako visad galvojęs, kad jei pajustų beaugantį gumbą, jis išprotėtų ir užsiklyktų iki mirties.

- E-e! Jam nereikėtų gulėti ten ir galvoti apie tokius dalykus, - pasakė Dikenas. - Joks vaikišcias gerai nesijaustų apie tai galvodamas.

Visai šalia ant žolės kiūtojo lapiukas ir laukė, kad jį paglostytų, tad Dikenas pasilenkė ir švelniai perbraukė jam per kaklą, tyliai kažką mąstydamas. Po kurio laiko pakėlė galvą ir apsižvalgė po sodą.

- Kai pirmą sykį čia atėjom, - pasakė jis, - viskas atrodė pilka. Pasižiūrėk dabar ir pasakyk, argi ne kitaip atrodo.

Merė pasižiūrėjo ir trumpam sulaukė kvėpavimą.

- Oi! - sušuko ji. - Net pilka mūro tvora keičiasi. Atrodo, lyg ant jos šliaužtų žalia migla. Beveik kaip žalias perregimas šydas.

- Naje, - sutiko Dikenas. - Ir jis vis žalesnis ir žalesnis, kol visa pilkuma išnyks. Ar gali nuspėti, ką aš galvoju?

- Žinau, kad ką nors gražaus, - energingai pasakė Merė. - Tikiu, kad ką nors apie Koliną.

- Aš galvoju, jeigu jis būtų čia, tai nelauktų, ar tie gumbai užaugs jam ant nugaros, ar ne. O lauktų, kada pumpurai išsprogs ant rožių krūmo. Ir tikriausiai būtų daug sveikesnis, - aiškino Dikenas. - Aš mėštau, ar mes kada nors galėtume jam įkvėpti ryžto atvykti čia pagulėti vežimėlyje po medžiais.

- Aš pati apie tai mėščiau. Beveik visą laiką apie tai galvoju, kai kalbuosi su juo, - pasakė Merė. - Spėliuju, ar jis sugebėtų išlaikyti paslaptį, ir ar mes galėtume jį čia atsigabenti niekam nematant. Pagalvojau, kad tu galbūt galėtum pastumti jo vežimėlį. Daktaras sakė, kad jam reikia gryno oro, ir jeigu jis panorės, kad jį pasiimtume, niekas nedrįs nepaklusti. Jis nesutinka eiti į lauką su kitais, tai gal jie džiaugsis, jeigu eis su mumis. Jis gali įsakyti sodininkams pasišalinti, taigi jie nesužinotų.

Dikenas giliai susimąstęs glostė Kapitonui nugarą.

- Garantuojau, jam išeitų į gera, - pasakė jis. - Mes juk negalvotume, kad geriau jis būtų negimęs. Mes būtume tiesiog du vaikai, stebintys, kaip auga sodas, o jis būtų trečias. Du berniokai ir viena mergiotė, tiesiog besidžiaugiantys pavasariu. Garantuojau, tai būtų daug geriau, kaip tie daktarų niekai.

- Jis taip ilgai išgulėjo tame kambaryje ir visą laiką taip baiminasi dėl savo nugaros, kad pasidarė kažkoks ne toks, - kalbėjo Merė. - Jis sužino iš knygų daug gerų dalykų, bet daugiau nieko neišmano. Sako, esąs per daug ligotas, kad ką pastebėtų, ir baisiai nemėgsta eiti į lauką, nekenčia sodų ir sodininkų. Bet jam patinka klausytis apie šį sodą, todėl kad jis paslaptingas. Nedrįsau per daug pasakoti, bet jis sakė, kad nori jį pamatyti.

- Kada nors mes jį čia atsivesim iš tikrųjų, - pasakė Dikenas. - Aš visai lengvai pastumčiau jo vežimėlį. Ar pastebėjai, kaip ta liepsnelė su savo drauguže darbavosi, kol mes čia sėdėjom? Žiūrėk, kaip tupi ant anos šakos, dairosi, kur čia geriausia padėjus tą šakelę, katrą turi snape.

Jis tyliai sušvilpavo, ir liepsnelė pakreipė galvelę ir klausiamai pasižiūrėjo, vis dar laikydama šakutę.

Dikenas prabilo į paukštelį, kaip tai darė ir Benas Vėjoramstis, tik Dikeno balsas buvo draugiškas lyg patarėjo.

- Kur padėsi, - sakė jis, - ten ir bus gerai. Tu juk dar prieš išsirisdamas iš kiaušinio mokėjai lizdą sukti. Pirmyn, bernužėli. Nereikia švaistyti laiko.

- Oi, kaip man patinka klausytis judviejų pokalbio! - susižavėjusi nusijuokė Merė. - Benas Vėjoramstis tai jį bara ir šaiposi, o šis šokinėja aplink ir atrodo, kad supranta kiekvieną žodį, ir žinau, jam tai patinka. Benas Vėjoramstis sako, kad jis toks savimyla, jog sutiktų būti akmenim apsvaidytas, - kad tik jį pastebėtum.

Dikenas irgi nusijuokė ir kalbėjo toliau.

- Tu gi žinai, mes tavi neliesim, - pasakė liepsnelėi. - Mes ir patys beveik kaip laukinės būtybės. Ir mes lizdą sukam, kad nori žinot. Žiūrėk, kad niekam apie mus neišplepėtum.

Ir nors liepsnelė neatsakė, nes snapas buvo užimtas, Merė žinojo, kad kai paukštelis nuskrido su ta šakele į savąjį sodo kampą, jo drėgnų tviskančių akių gėlmė bylojo, kad jis niekam pasaulyje neišduos jų paslapties.

16. - Aš nebeateisiu! - pasakė Merė.

Daug darbų jie nudirbo tą rytą, todėl Merė pavėlavo pareiti į kambarį ir taip skubėjo vėl grįžti į sodą, jog visai pamiršo Koliną.

- Pasakyk Kolinui, kad dar negaliu pas jį ateiti, - pasakė ji Martai. - Esu labai užsiėmusi sode.

Marta pasižiūrėjo išsigandusi.

- Ech, panele Mere! - atsiduso ji. - Jam visai suges nuotaika, kai aš pasakysiu.

Tačiau Merė jo taip nesibaimino, kaip kiti žmonės, be to, ir nebuvo įpratusi aukotis.

- Aš negaliu pasilikti, - atsakė ji. - Dikenas manęs laukia. - Ir išbėgo.

Popietė buvo beveik dar malonesnė ir atsirado dar daugiau reikalų negu iš ryto. Sode jau buvo išravėtos beveik visos piktžolės ir dauguma rožių ir medžių apkarpyta ir apkasta. Dikenas turėjo atsinešęs savo kastuvą ir išmokęs Merę naudotis visais įrankiais. Jau matėsi, kad nors ši miela sulaukėjusi vietelė dar ir nepanaši į „prižiūrimą sodą“, bet kai ateis vasara, čia bus vešinės augmenijos karalija.

- Aukštai žydės obelys ir vyšnios, - aiškino Dikenas ir toliau dirbo iš visų jėgų. - O ten prie tvoros

žieduose skendės persikų ir slyvų medžiai. O žolė bus kaip gėlių kilimas.

Lapiukas ir varniukas irgi buvo tokie pat laimingi ir užsiėmę, o liepsnelė su savo drauguže skraidžiojo pirmyn ir atgal lyg siauručiai žaibo dryželiai. Varnas kartais sumosudavo savo juodais sparnais ir nuskrisdavo į parko medžių viršūnes. Kiekvieną sykį sugrįžęs nutūpdavo netoli Dikeno, kelis kartus krankteldavo lyg pasipasakodamas savo nuotykius, o Dikenas su juo šnekėjosi kaip ir su liepsnele. Kartą, kai Dikenas buvo taip užsiėmęs, kad jam neatsakė, Suodžius užskrido Dikenui ant peties ir švelniai gnybtelejo savo didžiuliu snapu į ausį. O kai Merė panorė truputį pailsėti, Dikenas atsisėdo su ja po medžiu, išsiėmė iš kišenės birbynę ir užgrojo švelnią, keistą melodiją. Ir tada ant tvoros pasirodė dvi voverytės – žiūrėjo ir klausėsi.

- Dabar tu gerokai stipresnė, negu pirma buvai, – pasakė Dikenas, žiūrėdamas į kastuvu besidarbuojančią Merę. – Pradedi kitaip atrodyti, iš tikrųjų.

Merė buvo įkaitusi nuo mankštos ir geros nuotaikos.

- Kiekvieną dieną aš vis storesnė ir storesnė, – džiūgavo ji. – Ponia Medlok turės man nupirkti keletą

didesnių suknelių. Marta sako, ir mano plaukai jau tankesni. Jie nebe tokie nutriušę ir suplaušėję.

Kai jiedu atsisveikino, saulė buvo pradėjusi leistis, sunkūs aukso spalvos spinduliai smigo įkypai pro medžius.

- Rytoj bus puiku, - pasakė Dikenas. - Aš jau dirbsiu, kai tik prašvis.

- Aš taip pat, - pažadėjo Merė.

Ji bėgo namo kiek tik kojos neša. Norėjo papasakoti Kolinui apie Dikeno lapiuką ir varną ir apie tai, ką išdarinėja pavasaris. Neabejojo, kad jam bus įdomu. Todėl nebuvo labai malonu, kai atidarius duris išvydo liūdną jos belaukiančios Martos veidą.

- Kas nutiko? - paklausė ji. - Ką Koliną pasakė, kai perdavei jam, kad aš neateisiu?

- Oi! - ištarė Marta. - Kad tai jau būtų praėję! Jį ištiko pykčio priepuolis, toks kaip anksčiau. Ko tik nedarėm, kad aprimtų. Visą laiką jis tik ir žiūrėjo į laikrodį.

Merė kietai suspaudė lūpas. Ji ne ką daugiau už Koliną buvo įpratusi atsižvelgti į kitus, tad nematė priežasties, kodėl liguistas berniukštis turėtų trukdyti jai veikti tai, ką ji nori. Ji nieko neišmanė apie gailestingumą sergantiems ir nervingiems žmonėms, kurie

nesuvokia, kad patys turėtų kontroliuoti savo nuotakas ir nedaryti kitų žmonių ligoniais. Kai Indijoje jai skaudėdavo galvą, ji pasistengdavo, kad ir visiems kitiems jas suskaustų, ar iškrėsdavo dar ką blogesnio. Ir įsivaizduodavo, kad yra visiškai teisi. Bet dabar ji, žinoma, įsivaizdavo, kad Kolinai visiškai neteisi.

Jai įėjus į kambarį, Kolinai buvo ne ant sofos. Jis gulėjo paslikas lovoje ir net nepakreipė galvos į jos pusę. Pradžiai buvo bloga. Merė nužingsniavo prie jo visa įsitempusi.

- Kodėl neatsikėlei? - paklausė ji.

- Aš buvau iš ryto atsikėlęs, kai maniau, kad tu ateisi, - atsakė jis nežiūrėdamas. - Popiet liepiau grąžinti mane į lovą. Man gėlė nugarą, gėlė galvą, ir aš buvau pavargęs. Kodėl neatėjai?

- Dirbau sode su Dikenu, - paaiškino Merė.

Kolinai susiraukė ir malonėjo pažvelgti į ją.

- Aš neleisiu tam berniukui čia ateiti, jeigu tu išeisi ir būsi su juo, užuot atėjus pasišnekėti su manim, - pasakė jis.

Merė įdūko. Ji galėdavo įdūkti nekeldama triukšmo. Tik supyko, užsispyrė ir visai nebepaisė, kas atsitiko.

- Jeigu tu išvarysi Dikeną, aš niekada nebeateisiu į šį kambarį, - atkirto ji.

- Ateisi, jeigu aš panorėsiu, - pasakė Kolinai.

- Nebeateisiu!

- Aš priversiu tave, - širdo Kolinai. - Jie turės tave atitempti.

- Ak, atitemps, gerbiamasis radža! - nuožmiai ištarė Merė. - Gal ir atitemps, bet neprivers kalbėti. Aš sėdėsiu čia sukandusi dantis ir nė žodžio tau neištarsiu. Net nežiūrėsiu į tave. Į grindis spoksosiu!

Juodu buvo nuostabiai panašūs, kada taip varstė vienas kitą žvilgsniais. Jeigu būtų buvę du maži gatvės berniūkščiai, būtų šokę vienas ant kito ir smagiai apsikumščiaavę. Bet dabar jie pasielgė kitaip.

- Tu savanaudė! - riktelėjo Kolinai.

- O kas tu? - nenusileido Merė. - Visi savanaudžiai taip šneka. Savanaudis tas, kuris nedaro nieko, ko kiti nori. Tu didesnis savanaudis už mane. Tu didžiausias savanaudis, kokį tik esu mačius.

- Ne! - kandžiojosi Kolinai. - Aš nesu toks savanaudis, kaip tavo gerutis Dikenai. Kapstos su tavim tam purve, nors žino, kad aš esu vienišas. Tai jis savanaudis, jeigu nori žinoti.

Merės akys užsiliepsnojo.

- Jis puikiausias berniukas pasaulyje! - šaukė ji. - Jis... jis... tiesiog angelas! - Tai nuskambėjo kvailokai, bet ji nekreipė dėmesio.

- Puikus angelas! - žiauriai tyčiojosi Kolinai. - Jis tiktai prasčiokas iš viržynės!

- Jis geresnis už tokį radžą! - atkirto Merė. - Tūkstantį kartų geresnis!

Kadangi iš jųdviejų tvirtesnė buvo Merė, ji ir įveikė Koliną. Tiesą sakant, jam gyvenime nebuvo tekę kautis su sau lygiu priešininku. Galų gale, tai buvo jam netgi į sveikatą, nors nei jis, nei Merė šito nesuvokė. Jis nusigrėžė ant pagalvės, užsimerkė, ir per skruostą nusirito didelė ašara. Ėmė gaudintis ir gailėtis savęs - ne ko nors kito.

- Aš nesu toks savanaudis, kaip tu, nes aš amžinai sergu ir žinau, kad mano nugaroje kalasi gumbas, - pasakė jis. - Ir, be to, aš numirsiu.

- Tu nenumirsi! - rūščiai paprieštaravo Merė.

Jis išplėtė akis iš pasipiktinimo. Jam taip dar niekas nėra atsakęs. Jis ir įniršo, ir truputėlį nudžiugo, jeigu tik žmogus gali iškart jausti ir viena, ir kita.

- Nemirsiu?! - sušuko jis. - Mirsiu! Žinai, kad mirsiu. Visi taip sako.

- Aš netikiu! - piktai metė Merė. - Tu tik taip šneki, kad žmonės tavęs gailėtųsi. Aš žinau, kad tuo didžiuojiesi. Aš netikiu! Jeigu tu būtum geras berniukas, gal tai ir būtų tiesa, bet tu esi per daug bjaurus!

Užmiršęs savo nesveiką nugarą, Kolinas atsisėdo lovoje visai sveikai įpykęs.

- Mauk iš kambario! - suriko jis, nustvėrė pagalvę ir sviedė į ją. Jam stigo jėgų, kad nusviestų toli, tad pagalvė nukrito prie Merės kojų, bet Merės veidas priminė riešutų spaustuką.

- Aš išeinu, - pasakė ji. - Ir niekada čia negrišiu!

Ji nuėjo durų link, bet kai jas priėjo, atsigręžė ir vėl prabilo.

- Aš norėjau papasakoti įvairiausių nuostabių dalykų, - ištarė ji. - Dikenas atsinešė lapiuką ir varniuką, norėjau tau apie juos papasakoti. Dabar tau ničnieko nepasakosiu.

Ji išžygiavo pro duris ir jas uždarė. Ir ten, savo didelei nuostabai, aptiko auklę, stovinčią taip, lyg būtų klausiusi ir, dar įdomiau, - besijuokiančią. Ji buvo aukšta, graži, jauna moteris, kuri, matyt, nebuvo tikra auklė, nes visiškai nepakęsdavo invalidų, ir vis atsiprašinėdama palikdavo Koliną Martai ar kam nors kitam, kas ją pakeisdavo. Merė jos niekad nemėgo, ir dabar stovėjo ir dėbčiojo į auklę, kol ši kikenos prisidengusi nosine.

- Iš ko čia juokiatės? - paklausė jos.

- Iš jūsų, jaunuoliai, - atsakė auklė. - Tai geriausia, kas galėjo atsitikti tai silpnai išpopintai būty-

bei: kad paimtų viršų toks pat išpaikintas vaikas, kaip jis pats.

Ir ji vėl nusijuokė prisidengusi nosine.

- Jei jis turėtų seserį raganiukę su kuo peštis, tai jam būtų išsigelbėjimas.

- Ar jis numirs?

- Nežinau ir nenoriu žinoti, - pasakė auklė. - Pusę jo ligos sudaro isterija ir pasiutimas.

- Kas yra isterija? - paklausė Merė.

- Sužinosi, jeigu privesi jį iki priepuolio. Bet, šiaip ar taip, tu jam kažką panašaus į isteriją jau sukėlei, ir aš labai dėl to džiaugiuosi.

Merė grįžo į kambarį visai nebejausdama to džiaugsmo, kurį jautė parėjusi iš sodo. Ji buvo pikta ir nusiminusi, bet visai nesigailėjo Kolino. Ji taip tikėjosi jam papasakoti daug puikių dalykų ir manė nuspręsti, ar bus saugu jam patikėti tą didžiąją paslaptį. Buvo bepatikinti, bet dabar visiškai pakeitė nuomonę. Niekad jam nieko nepasakos, tegu sau tūno kambaryje ir niekad negauna šviežio oro, ir numiršta, jeigu jau taip nori! Taip jam ir reikia! Ji taip įširdo ir jautėsi tokia negailestinga, kad kelioms minutėms beveik užmiršo apie Dikeną ir apie žaliajį šydą, čiuožiantį per tvorą, ir švelnų vėjelį, dvelkiantį nuo viržynės.

Marta jos laukė, ir susirūpinimą jos veide dabar pakeitė susidomėjimas ir smalsumas. Ant stalo stovėjo medinė dėžė, jos viršus buvo atidarytas ir matėsi, kad ji pilna tvarkingų paketėlių.

- Tai ponas Kravenas tau atsiuntė, - pasakė Marta. - Atrodo, kad joje knygos su paveikslėliais.

Merė prisiminė, ko jis klausė, kai ji įėjo pas jį į kambarį. „Ar tu ko nors nori - lėlių, žaislų, knygų?“ Ji atidarė paketą spėliodama, gal jis atsiuntė jai lėlę, ir ką su ja veiktų. Bet jis atsiuntė ne lėlę. Tai buvo kelios nuostabios knygos, kokių turėjo Kolinai, ir dvi iš jų buvo apie sodus ir pilnos paveikslėlių. Rado du ar tris žaidimus ir žavingą plunksninę su auksine monograma bei auksinį plunksnakotį ir rašalinę.

Viskas buvo taip puiku, kad džiaugsmas išstūmė pyktį. Nesitikėjo, kad jis išvis ją prisimins, ir dovana sušildė jos mažą kietą širdelę.

- Rašyti aš moku geriau negu spausdinti, - tarė ji, - ir pirmas dalykas, kurį parašysiu su tuo plunksnakočiu, bus laiškas jam. Aš padėkosiu ir pasakysiu, kaip man malonu.

Jei dabar draugautų su Kolinu, iškart nulėktų parodyti jam tų dovanų, ir jie žiūrėtų paveikslėlius ir šį bei tą paskaitytų apie sodininkavimą, galbūt ir žaidimais pažaistų. Jis taip įsismagintų, kad liautųsi

pagaliau galvoti apie mirtį, ir gal nebečiupinėtų savo nugarkaulio, ar ten tikrai auga gumbas. Jis mėgdavo tai daryti, o ji negalėjo to pakešti. Jai būdavo nepatogu, baugu, nes jis pats visad atrodydavo toks nusigandęs. Sakė, jei kurią dieną apčiuoptų nors mažiausią gumbelį, žinotų, kad jau pradeda augti kupra. Tą mintį jis nugirdo, kai ponია Medlok šnabždėjosi su aukle, ir slapčia apie ją galvodavo tol, kol viskas tvirtai nusėdo jo galvoje. Ponia Medlok sakė, kad jo tėvo kupra irgi taip atsirado, kai jis buvo dar vaikas. Jis niekam nepasakojo, tik Merei, kad dažniausiai jo „priepuoliai“, kaip jie tai vadina, kyla dėl isteriškos slepiamos baimės. Tąkart Merė jo gailėjosi, kai jis tą pasakė.

- Jis visad pradeda apie tai galvoti, kada būna piktas arba pavargęs, - ištarė pati sau. - O jis šiandien ir buvo piktas. Galbūt... galbūt galvojo apie tai ištisia popietę.

Ji stovėjo, žiūrėjo žemyn į kilimą ir galvojo.

- Pasakiau, kad niekad daugiau nebeateisiu, - susvyravo ji, raukdamą antakius, - bet kaip tik galbūt nueisiu ir pasižiūrėsiu, - jeigu jis norės, - rytoj rytą. Gal jis vėl bandys sviesti į mane pagalvę, bet... manau, vis tiek nueisiu.

17. Priepuolis

Tą rytą ji kėlėsi labai anksti, sunkiai dirbo, tad buvo pavargusi ir norėjo miego. Todėl, kai tik Marta atnešė vakarienę ir ji pavalgė, džiaugėsi, kad gali gulti į lovą. Padėjusi galvą ant pagalvės, sumurmėjo sau:

- Prieš pusryčius lėksiu laukan ir padirbėsiu su Dikenu, o paskui, manau, eisiu aplankyti jo.

Buvo pats vidurnaktis, kai ją pažadino toks baisus triukšmas, kad ji nedelsdama iššoko iš lovos. Kas, kas gi čia darosi? Netrukus aiškiai viską suprato. Girdėjosi atidaromos ir užtrenkiamos durys, koridoriais nuaidėjo skubūs žingsniai, ir kažkas verkė ir klykė, siaubingai klykė ir verkė.

- Tai Kolinai, - pasakė ji. - Jam vėl priepuolis, kurį auklė vadina isterija. Kaip baisiai atrodo!

Girdėdama tą kūkčiojimą ir klyksmą, ji nesistebėjo, kad žmonės taip išsigąsdavo, jog geriau jam nusileisdavo, užuot ėmę ką nors aiškinti. Ji užsikimšo ausis, jai pasidarė silpna ir ėmė visa drebėti.

- Nežinau, ką daryti. Nežinau, ką daryti, - kartojo ji. - Negaliu šito pakelti.

Staiga pagalvojo, gal jis liautųsi, jeigu nueitų pas jį. Bet tuoj prisiminė, kaip ją išvarė iš kambario, ir pamanė, kad jos pasirodymas galbūt tik pablogintų padėtį. Net dar stipriau užsispaudusi ausis, vis tiek girdėjo tą siaubingą riksmą. Ji taip jo nekentė, jis varė tokį siaubą, kad staiga ji supyko ir pajuto, jog pačiai tuoj prasidės priepuolis ir kad išgąsdins jį taip pat, kaip jis ją. Merė nebuvo pripratusi prie kitų prastos nuotaikos, tik prie savo. Atsikimšo ausis, pašoko ir treptelėjo kojomis.

- Jis turi liautis! Kas nors turėtų jį nutildyti! Kas nors turėtų apkulti! - suriko ji.

Kaip tik tą akimirką išgirdo kažką bėgant koridoriu, atsidarė jos kambario durys ir įėjo auklė. Šį kartą ji anaip tol nesijuokė. Greičiau buvo išbalusi.

- Jis draskosi isterijoje, - skubėdama prašneko ji. - Jis ką nors pasidarys. Niekas negali jo nuraminti. Eikite ir pamėginkite, jūs geras vaikas. Jis mėgsta jus.

- Šį rytą jis išvarė mane pro duris, - pasakė Merė, trepteldama iš jaudulio koja.

Treptelėjimas auklei net patiko. Tiesą sakant, ji bijojo, kad ras Merę verkiančią ir paslėpusią galvą po patalais.

- Gerai, - pasakė ji. - Jūs tinkamai nusiteikusi. Eikit ir jį išplūskit. Tegul ką nors nauja ima galvoti. Eikite, vaikeli, ir kuo greičiau, labai prašau.

Tik po šių žodžių Merė suprato, kad reikalas tiek pat juokingas, kiek ir baisus. Juokingas dėl to, kad suaugusieji taip išsigando, jog atėjo pas mažą mergaitę, nes manė ją esant beveik tokią pat, kaip ir Kolinas.

Ji nulėkė koridoriumi, ir kuo labiau artėjo prie to klyksmo, tuo labiau augo jos pyktis. Kol pribėgo duris, jau visiškai įdūko. Stumtelėjo jas ranka ir šoko per kambarį prie lovos.

- Nutilk! - beveik suriko. - Nutilk! Aš nekenčiu tavęs! Visi tavęs nekenčia! O, kad visi išlėktų iš namų ir leistų tau užsiklykti iki mirties! Per minutę tu mirtinai užsiklyksi, ir taip tau ir reikia!

Geras, mielas vaikas nebūtų nei pagalvojęs, nei ištaręs tokių dalykų. Bet taip išėjo, kad šių žodžių smūgis buvo pats taikliausias tam isteriškam vaikui, kurio niekas nedrįsdavo nei sutramdyti, nei jam paprieštarauti.

Kolinas gulėjo, veidą įkniaubęs į pagalvę ir dauždamas ją rankomis, ir išties beveik pašoko ir staugiai atsisuko to įsiutusio balselio pusėn. Jo veidas buvo baisus - išpiltas raudonom dėmėm, ištinęs, o

jis pats žiopčiojo ir duso. Bet negailestingoji mažoji Merė nesijaudino nė truputėlio.

– Jei dar vieną sykį suklyksi, – pasakė ji. – Aš irgi imsiu klykti. O aš moku klykti garsiau už tave. Ir išgąsdinsiu tave, oi išgąsdinsiu tave!

Ir jis tikrai nustojo klykti, nes ji be galo jį nuste-bino. Klyksmas, kuris buvo beprasiveržias, vos neuž-dusino. Per veidą nučiuožė ašaros, o jis visas dre-bėjo.

– Negaliu nustoti, – žioptelėjo ir sukūkčiojo. – Negaliu! Negaliu!

– Gali! – sušuko Merė. – Pusė tavo ligos yra iste-rija ir pasiutimas – tik isterija! Isterija! Isterija! – ir tai sakydama, kaskart trepteldavo koja.

– Apčiuopiau gumbą, aš apčiuopiau jį, – dusda-mas ištarė Kolinai. – Žinojau, kad apčiuopsiu. Man išaugo kupra, ir aš numirsiu.

Jis vėl pradėjo raitytis, įkniaubė veidą, kūkčiojo ir dejavo, bet nebeklykė.

– Nieko tu neapčiuopei! – piktai užginčijo Merė. – Jeigu ir taip, tai buvo tik isterijos gumbas. Nuo iste-rijos gumbai atsiranda. Tai neturi nieko bendra su tavo baisinga nugara – tik su isterija! Apsiversk, aš tuoj pat pasižiūrėsiu.

Merei labai patiko žodis „isterija“ ir ji jautė, kad ir Kolinui lyg ir daro įspūdį. Greičiausiai jis irgi anksčiau nebuvo to žodžio girdėjęs.

- Aukle! - įsakė ji. - Ateik čia ir tuoj pat parodyk man jo nugarą.

Auklė, ponija Medlok ir Marta susispietusios stovėjo prie durų ir išsižiojusios vedžiojo ją akimis. Visos trys buvo išsigandusios labiau negu bet kada. Auklė prisiartino tarsi baimindamasi. Kolinus trūkčiojo nuo gilaus begarsio raudojimo.

- Gal jis... gal jis man neleis, - tyliai suabejojo ji.

Tačiau Kolinus ją nugirdo ir tarp dviejų kūktelėjimų iškošė:

- P-p-arodyk jai! T-t-ada ji žinos!

Apnuoginta nugara buvo liesa ir sudžiūvusi. Galėjai suskaičiuoti kiekvieną šonkaulį ir kiekvieną stuburo slankstelį. Bet panelė Merė jų neskaičiavo, tik pasilenkė ir ėmė tyrinėti rimtu ir rūščiu veidu. Ji atrodė tokia griežta ir seniokiška, jog auklė net nusiuko į šalį, kad paslėptų tramdomą šypseną. Valandėlę tvyrojo absoliuti tylą, net Kolinus stengėsi sulaikyti kvėpavimą, kol Merė vedžiojo akimis stuburu aukštyn ir žemyn, žemyn ir aukštyn taip įdėmiai, lyg būtų garsusis daktaras iš Londono.

- Nėra ten jokio gumbo! - pagaliau pasakė ji. - Nėra nė kruopelės didumo gumbo - tik stuburo gumbeliai, ir tik juos tu gali apčiuopti, nes esi labai liešas. Aš pati turiu tokių gumbelių ant stuburo, ir jie taip pat man išsišokdavo, kaip ir tau, kol pradėjau storėti. Ir dabar dar nesu pakankamai stora, kad jie pasislėptų. Nėra nė kruopelės didumo gumbo. Jei dar apie jį prasižiosi, aš imsiu kvatoti!

Niekas, be paties Kolino, nesuprato, kokį poveikį padarė tie rūsčiai ištarti vaiko žodžiai. Jeigu jis būtų turėjęs su kuo pasikalbėti apie savo slaptą siaubą, jeigu būtų bent išdrįšęs kam nors prasitarti, jei būtų turėjęs vaikų draugiją, o ne gulėjęs ant nugaros tame didžiuliamе uždaramе name, siurbdamas slogią jam abejingų ir nuo jo pavargusių žmonių baimės atmosferą, jis būtų suvokęs, kad labiausiai tą išgąstį ir ligą susikūrė pats. Bet jis gulėjo ir galvojo apie save, savo baimę ir ligą valandų valandas, dienų dienas, mėnesių mėnesius ir metų metus. Ir dabar, kai ši pikta, bjauri mergiūkštė atkakliai tvirtino, kad visai nėra taip, kaip jis manė, Kolinas iš tiesų pajuto, kad gal ir jos teisybė.

- Aš nežinojau, - išdrįso prabilti auklė, - kad jis pamanė aptikęs gumbą nugaroje. Jo nugara silpna,

nes nesistengia sėdėti. Galėjau jam pasakyti, kad jokio gumbo ten nėra.

Kolinas gurktelejo ir atsigrėžė į ją.

- G-galėjai? - jausmingai paklausė.

- Taip, sere.

- Na, taip! - ištarė Merė ir taip pat gurktelejo.

Kolinas vėl nususuko. Nors tramdydamas gilų trūkčiojantį kvėpavimą, kuris reiškė slopstančią raudojimo audrą, jis gulėjo kurią laiką tylėdamas, tik jam per veidą nusirito didžiulės ašaros ir susigėrė į pagalvę. Iš tikrųjų tos ašaros reiškė, kad jį apima keistas palengvėjimas. Pagaliau jis atsigrėžė ir vėl pažiūrėjo į auklę ir, keista, visai nebepriminė radžos, kai kreipėsi į ją.

- Ar tu manai... aš galėčiau... gyventi ir užaugti? - paklausė jis.

Auklė nebuvo nei labai išmintinga, nei geraširdė, todėl tik pakartojo Londono daktaro žodžius.

- Tikriausiai taip, jeigu darysi tai, kas tau liepta, nepasiduosai pykčiui ir ilgai būsi gryname ore.

Kolino priepuolis praėjo, jis buvo nusilpęs ir išsekęs nuo verksmo ir dėl to turbūt pasidarė švelnus. Jis nedrąsiai ištiesė rankas į Merę ir, - kaip malonu tai pasakyti, - jos priepuolis irgi buvo praėjęs, ji taip

pat pasidarė švelnesnė, tad pusiaukelėje jų rankos susitiko. Tai buvo savotiškas susitaikymas.

- Aš... aš eisiu į lauką kartu su tavim, Mere, - pasakė jis. - Aš neniršiu dėl šviežio oro, jei mes galėtume rasti...

Jis laiku susiprato nutilti nepasakęs: „Jei mes galėtume rasti paslaptinį sodą“, - ir užbaigė:

- Aš norėsiu eiti į lauką su tavim, jeigu ateis Dikenas ir išstums mano vežimėlį. Aš taip labai noriu pamatyti Dikeną ir lapiuką, ir varniuką.

Auklė aptvarkė sujauktą lovą, supureno ir išlygino pagalves. Tada išvirė Kolinui arbatos ir davė puodelį Merei, kuri mielai jos išgėrė po tokio susijaudinimo. Ponia Medlok ir Marta džiūgaudamos išsmuko iš kambario, o kai viskas jau buvo švaru, ramu ir sutvarkyta, auklė irgi mielai būtų išsmukusi. Ji buvo sveika, jauna moteriškė ir pyko, kam nutraukė miegą, tad žiūrėdama į Merę visai atvirai nusižiovavo. Merė buvo prisitraukusi didįjį suolelį prie lovos ir laikė suėmusi Kolino ranką.

- Jums reikia grįžti ir toliau miegoti, - pasakė auklė. - Jis po kurio laiko užsnūs, jeigu nebus per daug nuliūdęs. Tada ir aš atsigulsiu gretimame kambaryje.

- Ar norėtum, kad padainuočiau tau tą dainelę, kurią išmokau iš savo ajos? - sušnibždėjo Merė Kolinui.

Jis švelniai spustelėjo jai ranką ir nukreipė į ją maldaujančias, pavargusias akis.

- O, taip! - atsakė jis. - Tai tokia miela dainelė. Aš tuoj pat užmigsiu.

- Aš jį užmigdysiu, - pasakė Merė žiovaujančiai auklei. - Jei nori, gali eiti.

- Na, - pasakė auklė, mėgindama prieštarauti, - jeigu po pusvalandžio jis neužmigs, pašaukit mane.

- Gerai, - atsakė Merė.

Auklė greitai išėjo, ir kai tik ji išėjo, Kolinas vėl spustelėjo Merei ranką.

- Aš vos neprasitariau, - pasakė jis, - bet laiku susigriebiau. Aš nekalbėsiu, miegosiu, bet tu sakei turi daugybę įdomių dalykų man papasakoti. Ar tu... ar tu manai, kada nors rasi kaip patekti į slaptąjį sodą?

Merė pažiūrėjo į jo nykų išsvargusį veidelį ir pabrinkusias akis ir jos širdis atsileido.

- Ta-aip, - atsakė ji. - Manau, kad rasiu. Ir jeigu tu dabar miegosi, rytoj tau papasakosiu.

Jo ranka tiesiog suvirpėjo.

- Ak, Mere! - ištarė jis. - Ak, Mere! Jeigu galėčiau į jį patekti, aš manau, tikrai gyvenčiau ir užaugčiau. O gal užuot dainavus ajos dainą, man tyliai dabar papasakotum, kaip tada pirmą dieną, kaip tu įsivaizduoji tą sodą? Tada aš tikrai užmigsiu.

- Gerai, - sutiko Merė. - Užmerk akis.

Jis užsimerkė ir gulėjo visiškai ramus, o ji laikė jo ranką ir pradėjo kalbėti labai lėtai ir labai tyliu balsu:

- Aš manau, jis buvo apleistas taip ilgai, kad visas suaugo į gražų raizginį. Aš manau, kad rožių ūgliai lipo ir lipo aukštyn, kol apsvijio medžių šakas bei tvorą ir nusidriekė žeme - beveik kaip keistasis pilkas rūkas. Kai kurios rožės išmirė, bet dauguma liko gyvos. Ir kai ateis vasara, iš jų pasidarys užuolaidos ir puokštės. Aš manau, kad po žeme pilna geltonųjų narcizų ir snieguolių, ir lelijų, ir vilkdalgių, bandančių išsiveržti iš tamsos. Dabar prasidėjo pavasaris... galbūt...

Jos švelnus balsas jį ramino, ramino. Ji tą pastebėjo ir pasakojo toliau:

- Galbūt jie dabar veržiasi aukštyn pro žolę... galbūt jau dabar ten yra violetinių ir geltonųjų kroku kuokštelių. Galbūt jau pradeda sprogti ir skleistis lapai. Ir galbūt pilkuma keičiasi, ir visur šliuo-

žia žalias permatomas šydas. Šliuožia ant visko...
O paukščiai atleikia sodan pasižiūrėti, nes ten taip
ramu ir saugu. Ir galbūt... galbūt... galbūt... - išties
labai švelniai létai kalbėjo ji, - liepsnelė susirado sau
draugę... ir suka lizdelį.

Ir Kolinus užmigo.

18. - Nė minutės negalime delsti.

Suprantama, kitą rytą Merė anksti nepabudo. Miegojo ilgai, nes buvo pavargusi, ir Marta, atnešusi pusryčius, pasakė, kad nors Kolinus buvo visai ramus, bet sirgo ir karščiavo. Taip visada būna, kai jis nusilpsta nuo ašarų priepuolio. Merė klausėsi ir neskubėdama valgė pusryčius.

- Jis sakė, norėtu, kad tav ateitum pas jį, kai tik galėsi, - pasakė Marta. - Net keista, ko jis taip tav įsigėdė. Na ir davei jam pereitą naktį - ar ne? Niekas daugiau taip nebūtų išdrįšęs. Ech! Vargšas berniokas! Jis jau taip sugedęs, kad nė druska nebepadės. Mama sako, kad vaikui labai kenkia du dalykai: kai jam nieko neleidžiama - arba kai viskas leidžiama. Ir ji nežino, kas blogiau. Tav irgi vakar buvo gerai užėję. Bet širyt įeinu į kambarį, jis ir sako man: „Prašau paklausti panelės Merės, ar ji nemalonėtų ateiti su manim pasišnekėti?“ Reikia tik išgirsti, kad jis sakytu „prašau“! Na, panele, ar eisi?

- Pirmiausia lėksiu susitikti su Dikenu, - atsakė Merė. - Bet ne, pirma nueisiu pas Koliną ir pasakysiu... Žinau, ką aš jam pasakysiu, - staiga paguvėjo ji.

Ji buvo su kepuraite ant galvos, kai pasirodė Kolino kambaryje, ir tuoj labai nusiminė. Jis gulėjo lovoje, o jo veidas buvo gailiai išbalęs, apie akis – juodi ratilai.

– Kaip gerai, kad atėjai, – pasakė jis. – Man skauda galvą ir viską skauda, nes esu labai pavargęs. Ar tu kur nors išsiruošusi?

Merė priėjo ir pasilenkė prie jo lovos.

– Neilgam, – pasakė ji. – Einu pas Dikeną, bet sugrišiu. Kolinai, tai... tai dėl to paslaptingojo sodo.

Jo veidas nušvito ir šiek tiek atgavo spalvą.

– Ak, tikrai? – sušuko jis. – Visą naktį jį sapnavau. Girdėjau, kaip kažką sakei, kad pilkuma virsta žaluma, ir sapnavau, kad stoviu toje vietoje visas apsikaisęs žaliais virpančiais lapeliais. O visur pilna lizdelių ir paukščių, ir jie tokie mieli ir ramūs. Gulėsiu ir galvosiu apie tai, kol tu sugriši.

Po penkių minučių Merė buvo sode su Dikenu. Lapiukas ir varnas ir vėl buvo kartu, bet šį kartą jis dar atsinešė ir dvi prijaukintas voverytes.

– Šįryt atjojau ant ponio, – pasakė Dikenas. – O! jis tikras bičiulis – Šuolis! O anuos du atsinešiau kišenėje. Štai tas vardu Riešutas, o anas – Kiautas!

Kai jis ištarė „Riešutas“, vienas voveriukas užšoko ant dešiniojo peties, o kai pasakė „Kiautas“, kitas užšoko ant kairiojo.

Jiems susėdus ant žolės, Kapitonas susiraitė prie kojų, Suodis oriai klausėsi nuo medžio šakos, o Riešutas ir Kiautas šniukštinėjo aplinkui. Merė pagalvojo, kad bus baisiai gaila palikti visą šį žavesį, bet kai ji pradėjo pasakoti, besikeičianti Dikeno veido išraiška pamažu keitė jos nusiteikimą. Ji matė, kad jam gaila Kolino. Jis žvelgė į dangų ir visas buvo paskendęs savo mintyse.

- Pasiklausyk paukščių - rodos, visas pasaulis jų pilnas. Visur tik švilpauja, pypsi, - pasakė jis. - Žiūrėk, kaip jie šaudo aplink, ir paklausyk, kaip jie šaukia vienas kitą. Pavasariui einant, atrodo, kad visi pasaulyje viens kito šaukias. Lapai skleidžiasi taip, kad net matyti. Ir, garbės žodis, visur taip skaniai kvepia! - Dikenas šniurkštelėjo savo šauniai užriesta nosimi. - O tas vargšas berniūkštis guli uždarytas ir taip mažai mato, kad jam telieka prisigalvoti tokių dalykų, nuo kurių norisi klykti. Ech, gana! Mes privalam jį čia atsivesti. Tegu pasižiūri, pasiklausa, prisiuosta ora, - kad tiesiog prisigertų saulės. Nė minutės negalime delsti.

Kai jis būdavo labai kuo susirūpinęs, kalbėdavo jorkšyrietiškai, nors šiaip stengdavosi pakeisti savo tarmę taip, kad Merė geriau suprastų. Bet Merė patiko jo tarmė, ir ji, tiesą sakant, net pati bandė jos išmokti. Ir truputį jau mokėjo.

- Naje, privalam, - pasakė ji (o tai reiškė: „Taip, iš tikrųjų, mes privalome“.) - Aš tav pasakysiu, ką daba padarysiu, - aiškino ji, o Dikenas šypsojosi, nes kai mažoji mergiūkštė bandydavo apversti savo liežuvį į Jorkšyro tarmę, jam būdavo linksma. - Jis labai susidomėjęs tav. Jis tav nori pamatyti, ir pamatyti Suodį su Kapitonu. Kai sugrįšiu pas jį pasišnekėti, aš paklausu jo, ar tu gali užėiti rytoj pas jį ir atsinešti tuos gyvūnus su sav. O paskui, kiek vėliau, kai bus daugiau lapų išsiskleidusių ir keli pumpurai susikraus, išsivešim jį į lauką, ir tad tav stumsi jį vežimėly, ir atsistumsim jį šičion, ir viską parodysim.

Kai baigė, ji buvo labai savim patenkinta. Dar niekada nebuvo pasakiusi tokios ilgos kalbos jorkšyrietiškai. Ir labai gerai viską atsiminė.

- Tav reik truputį pakalbėti taip jorkšyrietiškai ponaičiui Kravenui, - sukikeno Dikenas. - Jis bent kiek pasijuoks, o ligoniui nieko nėra taip gerai, kaip pasijuokt. Mama sako, ji tiki, jeigu kas rytą po pusę

valandos pasijuoksi, kad žandai plyštų, tai net nuo šiltinės apsisaugosi.

- Šiandien pat su juo pakalbėsiu jorkšyrietiškai, - pasakė Merė ir taip pat sukikeno.

Sodas jau atrodė taip, lyg kiekvieną dieną ir kiekvieną naktį po jį būtų pavaikščiojęs Burtininkas ir su burtų lazdele iš po žemių ir iš šakų išviliojęs visokias grožybes. Buvo sunku išeiti ir viską palikti, ypač kad Riešutas ką tik įsitvėrė į jos suknelę, o Kiautas nusirito obels kamienu žemyn ir dabar įdėmiai spoksojo į ją. Bet Merė grįžo į vidų, ir kai atsisėdo prie Kolino lovos, šis pradėjo uostinėti kaip Dikenas, tik nebuvo įgudęs taip daryti.

- Tu kvėpi kaip gėlės... ir kažkokia šviežuma, - šūktelėjo jis gana džiugiai. - Kuo tu čia taip kvėpi? Ir vėsa, ir šiluma, ir saldžiai - viskas iš karto.

- Ta yr vėjas nuo viržynės, - pasakė Merė. - Jisai padvelkė, kad sėdėjum ant žolės su Dikenu i su Kapitonu, i Suodžium, i Riešutu, i Kiautu. Ta yr pavasaris te lauke, i saule švieči taip dideliai.

Ji kaip įmanydama stengėsi kalbėti tarmiškai, bet argi gali suprasti, kaip skamba Jorkšyro tarmė, jeigu nesi jos girdėjęs? Kolinas ėmė juoktis.

- Ką čia išdarinėji? - paklausė jis. - Dar niekad negirdėjau taip tavęs kalbant. Kaip juokingai skamba.

- Aš tav šiek tiek jorkšyrietiškai papratysiu, - išdidžiai atsakė Merė. - Aš gal kalbėti taip dideliai kaip Dikenas ir Marta gal, bet, matai, galiu kiek ir iškraipyti. Ar tav nesupranti nė kiek jorkšyrietiškai, kai klausai manęs? Juk tav pats esi Jorkšyro bernas, čia išsiperėjęs ir gimęs! E-e! Nesuprant, kaip tav nesarmata?

Bet tada ji pati pradėjo juoktis, ir jie abu juokėsi, negalėdami sustoti, kad net kambarys skambėjo, kol ponia Medlok atidarė duris, bet tuoj pat iššovė atgal į koridorių ir klausėsi stebėdamasi.

- Nu, garbės žodis! - pasakė Medlok sau pati beveik jorkšyrietiškai, nes niekas jos čia negirdėjo, o ji buvo taip nustebinta. - Kas kadu tą yr girdėjęs! Kas kadu ant žemės tą būt pagalvojęs!

Buvo tiek daug šnekos. Atrodė, Kolinui niekad nenusibos klausytis apie Dikeną, Kapitoną, Suodžiu, Riešutą, Kiautą ir ponį, kurio vardas Šuolis. Merė buvo nubėgusi į miškelį su Dikenu pasižiūrėti Šuolio. Jis buvo smulkus gauruotas viržynės ponis su karčiais, užkritusiais ant akių, gražiu snukučiu ir švelniom virpčiojančiom šnervėm. Jis buvo beveik

liesas, nes mito tik viržynės žole, bet visas toks tamprus ir raumeningas, kad jo kojų raumenys atrodė padaryti iš plieninių spyruoklių. Jis pakėlė galvą ir švelniai sužvingo, kai tik pamatė Dikeną. Tada pribėgo risčia prie jo ir uždėjo galvą ant peties. Dikenas kalbėjo jam į ausį, o Šuolis jam taip pat kažką kalbėjo keistais tyliais žvingtelėjimais, šnarpštimu ir prunkštimu. Dikenas įkalbino jį paduoti Merei savo mažą priekinę kanopą ir pabučiuoti ją į skruostą savo aksominėmis lūpomis.

- Ar jis tikrai viską suprato, ką Dikenas sakė? - paklausė Kolinus.

- Atrodė taip, lyg suprato, - atsiliepė Merė. - Dikenas sako, bet kas tave supras, jeigu esate tikri draugai, bet iš tiesų turit būti tikri draugai.

Kolinus kurį laiką ramiai gulėjo, jo keistosios akys lyg ir žvelgė į sieną, bet Merė matė, kad jis galvoja.

- Norėčiau su kuo nors būti tikru draugu, - pagaliau pasakė jis, - bet nesu. Niekada neturėjau su kuo draugauti, aš negaliu ištvirti su žmonėmis.

- Ir su manim tu negali ištvirti? - paklausė Merė.

- Su tavim galiu, - atsakė jis. - Keista, bet tu man net patinki.

- Benas Vėjoramstis sakė, kad aš panaši į jį, - atsiliepė Merė. - Jis sakė, galėtų garantuoti, kad

mes abu vienodai bjauraus būdo. Aš manau, kad ir tu į jį panašus. Mes visi trys panašūs – tu, aš ir Benas Vėjoramstis. Jis sakė, nė vienas iš mūsų nemalonus pasižiūrėti, o patys irgi labai niūriai į viską žiūrim. Bet kai susipažinau su liepsnele ir Dikenu, aš nebesijaučiu tokia niūri, kokia būdavau.

– Ar ir tu nekenti žmonių?

– Taip, – atsakė Merė be jokio apsimetimo. – Aš būčiau ir tavim pasibjaurėjusi, jeigu būčiau pamačiusi anksčiau, negu sutikau liepsnelę ir Dikeną.

Kolinas ištiesė savo liesą rankelę ir palietė ją.

– Mere, – tarė, – gailiuosi, kad pasakiau tada išsvarysiąs Dikeną. Aš neapkenčiau tavęs, kai tu pavadinai jį angelu, ir aš tada juokiausi iš tavęs, bet... bet turbūt jis toks.

– Na, juokinga buvo taip sakyti, – nuoširdžiai nusileido ji, – kadangi jo nosis riesta ir burna didžiulė, o visi drabužiai lopus ant lopo, ir kalba jis jorkšyrietiškai. Bet... bet jeigu koks angelas nusileistų į Jorkšyrą ir apsigyventų viržynėje, – jeigu būtų toks Jorkšyro angelas, – aš tikra, kad jis suprastų visus žaliuojančius augalus ir mokėtų juos puoselėti. Mokėtų susikalbėti su laukiniais gyviais kaip Dikenas moka, o jie suprastų, kad jis yra tikras jų draugas.

- Aš nesipriešinėčiau, kad Dikenas į mane žiūrėtų, - pasakė Kolinai. - Aš noriu su juo susitikti.

- Džiaugiuos, kad taip pasakei, - atsiliepė Merė, - kadangi... kadangi...

Jai staiga toptelėjo, kad dabar pats laikas jam viską pasakyti. Kolinai suprato, kad prasideda kažkas nauja.

- Kadangi kas? - šūktelėjo jis nebetverdamas.

Merė buvo tiek susijaudinusi, kad pakilo nuo suolo, priėjo prie jo, nustvėrė jį už abiejų rankų.

- Ar galima tavim pasitikėti? Aš Dikenu pasitikėjau, nes ir paukščiai juo pasitiki. Ar galima tavim pasitikėti... iš tikrųjų... iš tikrųjų? - maldavo ji.

Jos veidas buvo toks iškilmingas, kad jis atsakė beveik pašnibždom:

- Taip... taip!

- Na, Dikenas ateis pas tave rytoj rytą ir atsineš kartu savo gyvius.

- Och! Och! - Kolinai riktelėjo iš susižavėjimo.

- Bet tai dar ne viskas, - tarė Merė, beveik pabalusi iš didžio susijaudinimo. - Toliau dar geriau. Į sodą yra vartai. Aš juos aptikau. Jie po gebenėmis ant sienos.

Jeigu Kolinai būtų buvęs stiprus, sveikas berniukas, jis tikriausiai būtų sušukęs: „Valio! Valio! Valio!“

Bet jis buvo silpnas ir vos ne isteriškas. Jo akys plėtėsi, plėtėsi, ir jis ėmė gaudyti orą.

- Ak, Mere! - sušuko jis, vos neraudodamas. - Ar aš jį pamatysiu? Ar aš ten pateksiu? Ar aš gyvensiu, kad ten patekčiau?

Ir jis suspaudė jos rankas ir timptelėjo į save.

- Žinoma, pamatysi, - paniekinamai atkirto Merė. - Žinoma, kad gyvensi ir pamatysi! Nebūk kvaiša!

Ji buvo tokia rami ir natūrali, ir vaikiška, kad paveikė Koliną, ir jis pradėjo iš savęs juoktis. O po kelių minučių vėl sėdėjo ant savo suolo ir pasakojo jam ne kaip įsivaizduoja paslaptinę sodą atrodant, bet koks jis yra iš tikrųjų. Kolino skausmai ir nuovargis buvo užmiršti, jis klausėsi susižavėjęs.

- Visai taip, kaip tu ir įsivaizdavai, - pagaliau pasakė jis. - Skamba taip, lyg tu tikrai jį būtum mačiusi. Prisimeni, aš taip sakiau, kai pirmąkart man pasakojai.

Merė valandėlę dvejojo ir tada drąsiai atskleidė tiesą.

- Aš jį mačiau... aš ten buvau, - pasakė ji. - Prieš kelias savaites aš radau raktą ir įėjau. Bet nediršau tau sakyti. Nendiršau, nes baiminausi, kad negaliu tavim pasitikėti - iš tikrųjų!

19. - Jis jau atėjo!

Kitą rytą po Kolino priepuolio, žinoma, buvo iškvieistas daktaras Kravenas. Jį visada iškviesdavo, kai nutikdavo tokie dalykai, ir kiekvieną sykį atvykęs jis rasdavo lovoje išbalusį, tirtantį berniuką, susiraukusį ir dar vis taip susinervinusį, kad nuo menkiausio žodžio vėl prapliupdavo ašaromis. Tiesą sakant, daktaras Kravenas tų vizitų baiminosi ir jais bodėjosi. Šį kartą jis atvyko į Miseltvaito dvarą popiet.

- Kaip jis? - beveik irzliai paklausė jis ponios Medlok. - Vieną dieną nuo tų priepuolių jam sutrūkinės kraujagyslės. Tas vaikas pusiau pamišęs nuo isterijos ir savimeilės.

- Na, sere, - atsakė ponia Medlok, - kažin, ar jūs patikėsit, ką pamatys jūsų akys. Ta sunykusi, susiraukusi mergaitė, tokia pat netikusi kaip ir Kolinas, tiesiog apkerėjo jį. Kaip ji tą padarė, nesuprasi. Dievai žino, nėr į ką pasižiūrėt, kai kalba, vos girdisi, bet ji padarė tai, ko niekas iš mūsų nedrįso padaryti. Ji tiesiog puolė ant jo kaip katė praeitą naktį, sutrepsėjo kojom, liepė jam liautis klykus ir kažkaip tiek jį priveikė, kad jis tikrai liovėsi. Na o popiet...

ai, tiesiog eikite, sere, ir pats pasižiūrėkite. Neįmanoma patikėti.

Vaizdas, kurį daktaras Kravenas išvydo, įėjęs į savo paciento kambarį, tikrai jį apstulbino. Poniai Medlok atidarius duris, jis išgirdo juoką ir čiauš-kėjimą. Kolinas buvo ant sofas, apsisiautęs cha-latą, sėdėjo visiškai tiesiai, žiūrinėjo paveiksliu-kus vienoje sodininkystės knygoje ir kalbėjosi su blyškiaja mergaite, kurią dabar vargu ar begalėjai pavadinti blyškia, nes jos veidas spindėte spindėjo iš džiaugsmo.

- Štai tie mėlyni ilgais stiebais - mes jų turėsime daugybę, - skelbė Kolinas. - Jie vadinasi pen-ti-niai.

- Dikenas sako, kad jie išvesti iš smulkiųjų penti-nių ir dabar dideli, - šūkčiojo panelė Merė. - Jų ten jau yra ištisi kuokštai!

Tada jie pastebėjo daktarą Kraveną ir nutilo. Merė visiškai susigūžė, o Kolinas suirzo.

- Apgailestauju, kad tu šiąnakt, kaip man sakė, sirgai, mielasis, - ištarė daktaras Kravenas, šiek tiek nervindamasis. Jis turbūt buvo nervingas.

- Dabar man geriau - daug geriau, - atsakė Koli-nas vos ne kaip radža. - Po dienos kitos ruošiuosi į lauką, jeigu bus geras oras. Noriu šiek tiek šviežio oro.

Daktaras Kravenas prisėdo prie jo, patikrino pulsą ir atidžiai į jį pasižiūrėjo.

- Bet tik tada, kai bus labai geras oras, - pasakė jis. - Ir labai saugokitės, kad nepervargtumėt.

- Šviežias oras manęs nevargina, - pasakė jaunasis radža.

Kadangi tas pats jaunuolis pirma garsiai klykdavo iš įniršio ir spyriojosi, kad šviežias oras jį peršaldys ir nuvarys į kapus, daktaras gerokai nustebo.

- O aš maniau, kad jūs nemėgstate šviežio oro, - pasakė jis.

- Nemėgstu, kai būnu vienas, - paaiškino radža, - bet dabar su manim eis mano pusseserė.

- Ir auklė, žinoma? - priminė daktaras Kravenas.

- Ne, aš eisiu be auklės, - pasakė jis taip išdidžiai, jog Merė tuoj prisiminė, kaip atrodydavo jaunas Indijos princas, apsisagstęs deimantais, smaragdais ir perlais, ir kaip jis rubiniais apkarstyta juoda maža rankele modavo tarnams priėti ir nusilenkus išklausyti įsakymų.

- Mano pusseserė žino, kaip mane prižiūrėti. Man visada geriau, kai ji yra šalia. Ir praeitą naktį ji man padėjo. O toks vienas stiprus berniukas stums mano vežimėlį.

Daktaras Kravenas sunerimo. Jei šiam išglebuisiam, isteriškam berniukui pasidarys geriau, jis pats praras galimybę paveldėti Miseltvaitą. Bet jis nebuvo nedoras žmogus, tik silpnabūdis, todėl nenorėjo leisti Kolinui atsidurti pavojingoje padėtyje.

- Jis turi būti stiprus ir patikimas, tas berniukas, - pasakė daktaras. - Ir aš turiu apie jį ką nors žinoti. Kas jis toks? Kuo jis vardu?

- Tai Dikenas, - staiga prabilo Merė. Ji įsivaizdavo, kad kiekvienas, kas pažįsta viržynę, turi pažinti ir Dikeną. Ji, aišku, buvo teisi. Pamatė, kad daktaro Kraveno susirūpinusiam veide atsirado pasitikėjimo šypsena.

- Ak, Dikenas, - pasakė jis. - Jeigu tai Dikenas, jūs būsite visiškai saugus. Jis toks stiprus kaip viržynės ponis, tas Dikenas.

- I jam galim pasitikėt, - pridūrė Merė. - Jam labiau už bet ką galim pasitikėt visam Jorkšyre.

Ji su Kolinu pirma kalbėjosi tarmiškai ir dabar truputį užsimiršo.

- Ar tai Dikenas tave išmokė taip tarti? - atvirai širdiškai nusijuokė daktaras Kravenas.

- Aš mokausi jos lyg prancūzų kalbos, - ramiai atsakė Merė. - Tai lyg vietinė Indijos tarmė. Išmin-

tingi žmonės stengiasi jos išmukti. Man tai patinka. Ir Kolinui.

- Ką gi, ką gi, - pasakė daktaras. - Jeigu jums tai teikia malonumo, nieko bloga neatsitiks. Ar praeitą vakarą išgėrėte raminaujančių, Kolinai?

- Ne, - atsakė Kolinai. - Iš pradžių aš jų neišgėriau, o tada Merė mane nuramino pasakodama man tyliu balsu, kaip pavasaris žengia į sodą. Ir aš užmigau.

- Tai skamba paguodžiamai, - pasakė daktaras Kravenas, dar labiau sutrikęs ir skersakiuodamas į panelę Merę, kuri sėdėjo ant suolo ir ramiai žvelgė žemyn į kilimą. - Jums išties pastebimai geriau, bet privalote atsiminti...

- Aš nenoriu atsiminti, - nutraukė ją vėl pasirodęs radža. - Kai aš guliu ir atsimenu, man visur pradeda skaudėti. Ir tada prisigalvoju visko, kas mane verčia rėkti, nes aš viso to nekenčiu. Jeigu kur nors būtų daktaras, kuris lieptų pamiršti, kad sergi, o ne atsiminti, aš jį čia išsikviesčiau.

Ir jis mostelėjo rankele, kuri tikrai turėjo būti papuošta rubino žiedu su karaliaus antspaudu:

- Tačiau mano pusseserė verčia mane užsimiršti - ir dėl to man geriau.

Dar niekad po „priepuolio“ daktaras Kravenas taip trumpai neužgaišo. Paprastai jam tekdavo užsibūti ilgai ir daug ką padaryti. Šį kartą jis nei davė kokių nors vaistų, nei paliko naujų nurodymų, ir išvengė nemalonių scenų. Nusileidęs apačion, jis atrodė labai susimąstęs, o kai bibliotekoje kalbėjosi su ponia Medlok, ši pastebėjo, kad daktaras lyg nesavas.

- Na, sere, - prakalbino ji, - ar lengva buvo patikėti?

- Reikalai išties atrodo visai kitaip, - atsakė daktaras. - Ir nepaneigsi, kad jie geresni negu anksčiau.

- Man atrodo, Suzana Sojerbiu yra teisi, - pasakė ponia Medlok. - Važiuodama vakar į Tveitą, aš užsukau pas ją, ir mes trumpai pasišnekėjom. Ji ir sako man: „Taip, Sara Ana, ji gal ir nelabai geras vaikas, ir nėra maloni, bet ji yra vaikas, o vaikams norisi būti su vaikais.“ Mudvi kartu mokyklą lankėm - Suzana Sojerbiu ir aš.

- Aš žinau, ji geriausia ligonių slaugė, - pasakė daktaras Kravenas. - Jeigu surandu ją nuvykęs į kokius namus, iškart žinau, kad yra galimybių išgelbėti ligonį.

Ponia Medlok nusišypsojo. Ji labai mėgo Suzaną Sojerbiu.

- Ji išmintinga, ta Suzana, - gana guviai kalbėjo toliau Medlok. - Visą rytą galvojau apie vieną dalyką, kurią ji vakar pasakė. Ji sako: „Syki, kai bariau vaikus už tai, kad susipešė, aš jiems pasakiau: „Kai mokykloj mokiausi, geografė mum sakė, kad žemė yra apvali kaip apelsinas. Ir dar neturėdama dešimties metų suvokiau, kad visas apelsinas nepriklauso niekam. Nė vienas negali turėti daugiau, kaip tik mažą gabalėlį, ir kartais atrodo, kad yr per mažai gabalėlių, kad visiems užtektų. Bet nemanykit - nė vienas iš jūsų nemanykit, - kad tau priklauso visas apelsinas, nes suprasit apsirikę arba neišsiaiškinsit šito be kumščiu.“ Vaikas iš kitų vaikų išmoksta, sakė ji, kad neverta nė bandyti nusičiupti visą apelsiną - su visa žieve. Jei bandysi, greičiausiai negausi nė sėklės, o kitiems bus per daug, kad viską suvalgytų.“

- Ji sumani moteris, - rengdamasis pasakė daktaras Kravenas.

- Taip, ji moka išmintingai viską paaiškinti, - labai patenkinta užbaigė ponja Medlok. - Kartais aš jai sakau: „Ech, Suzana, jei tu būtum kita moteris ir nekalbėtum taip ryškiai tarmiškai, manau, kad dažnai turėčiau pasakyti, jog tu labai išmintinga.“

Tą naktį Koliną miegojo nepabusdamas ir, kai rytą atmerkė akis, gulėjo ramus ir šypsojosi, pats to nejausdamas. Šypsojosi, nes neiprastai gerai jautėsi. Tikrai buvo gera prabusti. Jis apsvirtė ant šono ir iš malonumo pasiražė. Jautėsi, lyg būtų atsipalaidavusios kietos virvės, kurios jį veržė, o dabar atsileido. Jis nežinojo, kad daktaras Kravenas tokiu atveju sakytų, jog atsipalaidavo ir pailsėjo jo nervai. Anksčiau jis gulėdavo, žiūrėdavo į lubas ir gailėdavosi, kad prabudo. Dabar jo galva buvo pilna planų, kuriuos vakar su Mere sukūrė, sodo paveikslėlių, Dikeno ir jo laukinių gyvių. Buvo taip gera, kad yra apie ką galvoti. Neišgulėjo nė dešimties minučių, kai išgirdo koridoriuje skubius žingsnius ir prie durų pasirodė Merė. Po minutės ji jau buvo kambaryje ir bėgo lovos link, nešdama šviežio oro dvelksmą, kupiną ryto kvapų.

- Tu jau buvai lauke! Jau buvai lauke! Jaučiu tą puikų lapų kvapą! - sušuko jis.

Ji bėgo, tad plaukai buvo susitaršę ir pasišiaušę, o pati visa vėjo nugairinta, rausvais žandais, nors Koliną to ir negalėjo pamatyti.

- Kaip viskas gražu! - pasakė ji, truputį uždususi nuo skubėjimo. - Tu nesi matęs nieko tokio nuostabaus! Jis jau atėjo! Maniau, kad aną rytą buvo

atėjęs, bet tada jis dar tik ėjo. Dabar jis čia! Jis jau atėjo, tas Pavasaris! Dikenas taip sako!

- Jau? - sušuko Kolinai, ir nors tikrai apie pavasarį ne kažin ką nutuokė, pajuto, kaip daužosi širdis. Tuo pat atsisėdo lovoje.

- Atidaryk langą! - pridūrė jis juokdamasis ir iš džiugaus susijaudinimo, ir iš savo paties užgaidos. - Gal išgirsime auksinius trimitus!

Ir nors jis juokėsi, po akimirkos Merė jau buvo prie lango, o dar po akimirkos jį plačiai atvėrė, ir vidun plūstelėjo gaivuma, švelnumas, kvapai ir paukščių balsai.

- Štai šviežias oras, - pasakė ji. - Gulkis ant nugaros ir trauk jį ilgais gurkšniais. Taip Dikenas daro, kai guli viržynėje. Sako, kad pajunta jį savo kraujagyslėse ir nuo to stiprėja ir jaučia, kad galėtų gyventi ir gyventi amžinai. Kvėpuok, kvėpuok.

Ji tik kartojo, ką Dikenas jai buvo aiškinęs, bet Koliną vis tiek paveikė.

- Amžinai, amžinai! Ar jis taip jaučiasi? - paklausė Kolinai ir padarė kaip liepiamas. Giliai įkvėpdamas traukė orą, kol pajuto, kad jam darosi kažkas visai nauja ir žavu.

Merė vėl buvo prie pat jo.

- Viskas tiesiog veržiasi iš žemės, - skubėjo pasakyti ji. - Visur skleidžiasi gėlės ir pumpurai, o žalios šydas uždengė beveik visą pilkumą, ir paukščiai tiek skuba krautis lizdus, iš baimės, kad pavėluos, jog kai kurie net susipeša tarpusavy dėl vietos paslaptin-game sode. O rožių krūmai atrodo tokie išbėgę, tiesiog neapsakomai. Tarp gyvatvorių ir miškelyje pilna raktažolių, ir sėklos, kurias pasėjome, jau sudygo. O Dikenas atsinešė lapiuką ir varniuką, ir voveraites, ir ką tik gimusį ėriuką.

Tada sustojo atsikvėpti. Ėriuką Dikenas buvo radęs viržynėje prieš tris dienas, gulintį tarp prožirnių šalia negyvos motinos. Jau ne pirmą tokį beglobį ėriuką buvo radęs, tad žinojo, ką su juo daryti. Įvyniojęs į švarką, parsinešė namo, paguldė prie židinio, pažindė šiltu pienu. Jis buvo toks švelnutis, mielu suglumusiu snukučiu, o kojelės beveik ilgesnės už kūną. Dikenas nešė jį per visą viržynę ant rankų, o buteliukas, iš kurio girdė, buvo kišenėje kartu su voveraite. Ir kai Merė, atsiradusi po medžiu, pajuto savo sterblėje jo glebią šilumą, ji tiesiog amo neteko iš džiaugsmo. Ėriukas, ėriukas! Gyvas ėriukas, kuris guli ant kelių kaip kūdikis!

Merė su pasigėrėjimu visa tai pasakojo, o Kolinas klausėsi ir giliai traukė į krūtinę orą, kai įėjo auklė.

Ji stabelėjo, pamačiusi atvertą langą. Daugelį sykių karštomis dienomis ji tiesiog dusdavo šiame kambaryje, nes jos globotinis buvo įsitikinęs, kad nuo atvirų langų žmonės peršala.

- Ar jums tikrai nėra šaltoka, ponaiti Kolinai? - pasiteiravo ji.

- Ne, - pasigirdo atsakymas. - Aš giliai kvėpuoju šviežiu oru. Nuo to daraisi stipresnis. Aš tuoj persikelsiu ant sofos pusryčiauti, o mano pusseserė pusryčiaus kartu.

Slėpdama šypsena, auklė išėjo užsakyti pusryčių dviem. Tarnų kambarys jai buvo daug linksmesnė vieta negu invalido miegamasis, o dabar čia visiems norėjosi sužinoti naujienas iš antrojo aukšto. Čia būdavo dažnai pasišaipoma iš nemėgstamo jaunojo atsiskyrėlio, kuris, kaip sakė virėjas, „susirado šeiminkę, ir visai jam tinkamą“. Tarnų kambaryje visiems buvo labai įgrisę tie priepuoliai, o vyresnysis liokajus, kuris turėjo savo šeimą, ne vieną sykį buvo pareiškęs, kad, jo nuomone, invalidui išėitų į naudą, jei kas „gerai iškarštų jam kailį“.

Kai Kolinai jau sėdėjo ant sofos, o ant stalo buvo padėti pusryčiai dviem, jis vėl radžos tonu auklei garsiai paskelbė:

- Šį rytą manęs aplankyti ateis berniukas, mažas lapiukas, varna, dvi voveraitės ir ką tik gimęs eriukas. Kai tik jie ateis, tuoj pat juos pakvieskite į viršų. Nepradėkit žaisti su gyvūnėliais tarnų kambaryje ir nemėginkite ten jų sulaikyti. Noriu, kad jie būtų čia.

Auklė žioptelėjo iš nuostabos ir, bandydama tai paslėpti, užsikosėjo.

- Taip, sere, - atsakė ji.

- Pasakysiu, ką tu gali padaryti, - pridūrė Kolinas, mostelėdamas rankele. - Gali pasakyti Martai, kad juos čia atvestų. Tas berniukas yra Martos brolis. Jo vardas Dikenas, ir jis yra gyvūnų kerėtojas.

- Tikiuosi, tie gyvūnai nesikandžios, ponaiti Kolinai, - pasakė auklė.

- Aš tau sakiau, kad jis yra kerėtojas, - griežtai ištarė Kolinas. - Kerėtojų gyvūnai nesikandžioja.

- Indijoje yra gyvačių kerėtojų, - įsiterpė Merė. - Ir jie gali net apžioti gyvatės galvą.

- O Viešpatie! - krūptelėjo auklė.

Jie pusryčiavo, o pro langą skverbėsi rytmečio oras. Kolinas valgė labai noriai, Merė stebėjo jį susidomėjusi.

- Tu tuoj pradėsi storėti, kaip ir aš, - pasakė ji. - Niekad Indijoje nenorėdavau pusryčių, o dabar visad noriu.

- Aš irgi šįryt noriu, - pasakė Kolinus. - Gal tai nuo šviežio oro. Kaip manai, kada ateis Dikenas?

Dikenas atėjo netrukus. Po kokių dešimties minučių Merė kilstelėjo pirštą.

- Klausyk, - tarė ji. - Ar girdi kranksėjimą?

Kolinus suklušo ir išgirdo. Tai buvo keisčiausias garsas, kokį tik galima išgirsti namo viduje - parpiantis „kran-kran“.

- Taip, - atsakė jis.

- Tai Suodžius, - pasakė Merė. - Dar paklausyk! Ar girdi bliovimą - tokį ploną ploną?

- O taip! - riktelėjo Kolinus, apimtas džiaugsmo.

- Tai tas ką tik gimęs ėriukas, - pasakė Merė. - Jis ateina.

Dikeno batai, su kuriais jis vaikščiodavo po viržynę, buvo storapadžiai ir gremėzdiški. Ir nors jis stengėsi žengti tyliai, einant per koridorius jie girgždėjo. Merė ir Kolinus girdėjo žingsnius, kol pagaliau jis praėjo pro gobelenu uždengtas duris ir atsidūrė ant minkšto kilimo prie pat Kolino kambario.

- Jeigu leisite, sere, - atidariusi duris pranešė Marta, - jeigu leisite, sere, tai čia yra Dikenas su savo „sutvėrimais“.

Dikenas įėjo šypsodamasis savo žaviąja plačia šypsena. Ant rankų nešėsi ėriuką, o šalia glaudėsi

lapiukas. Riešutas tupėjo ant kairiojo peties, Suodžius – ant dešiniojo, o Kiauto galvytė ir letenos kyšojo iš švarko kišenės.

Kolinas lėtai atsisėdo ir žiūrėjo, žiūrėjo – taip, kaip tada pirmąkart pamatęs Merę. Bet dabar tai buvo nuostabos ir susižavėjimo žvilgsnis. Tiesą sakant, nors buvo tiek prisiklausęs, jis nė menkiausiai nenutuokė, kaip tas berniukas atrodys, ir kad tas jo lapiukas, ir jo varniukas, ir voverėlės, ir ėriukas bus prie jo taip arti ir taip susibičiuliaavę, jog atrodė lyg jo paties dalis. Kolinas savo gyvenime nebuvo kalbėjęs su jokių berniuku, buvo taip pasipūtęs ir susirūpinęs savimi, jog negalvojo kada nors kalbėsiaš.

Bet Dikenas nė kiek nesidrovėjo ir nesivaržė. Jis niekad nesutrikdavo – juk varniukas irgi nemokėjo jo kalbos ir tik spoksojo ir nieko nesakė, kai pirmąkart jie susitiko. Gyvūnai visad taip elgiasi, kol tave ištyrinėja. Jis priėjo prie Kolino sofas ir atsargiai paguldė ėriuką jam ant kelių. Ir tuoj pat mažasis gyvulėlis įsirausė į šiltą aksominį chalata ir ėmė kaišioti snukutį į klostes ir nekantriai baksnoti vešliai garbanota galvele į šonus. Aišku, joks berniukas tada jau neištvertų neprabilęs.

– Ką jis čia daro? – šūktelėjo Kolinas. – Ko jis nori?

- Jis nori savo mamos, - pasakė Dikenas, vis plačiau šypsodamasis. - Aš jį pas tav atnešiau šiek tiek praalkusį, nes žinojau, tav patiks žiūrėti, kaip jis geria.

Jis atsiklaupė prie sofas ir išsitraukė iš kišenės buteliuką.

- Na, eikš, mažyli, - pasakė jis, pakreipdamas jo mažą, vilna apaugusią, baltą galvelę savo švelnia įrudusia ranka. - Štai ko tu ieškai. Rasi geriau, jei išlįsi iš to šilkinio chalato. Na, štai, - ir jis įkišo gumini buteliuko žinduką į tą ieškantį snukutį, o ėriukas pradėjo godžiai jį čiulpti.

Po to nebebuvo svarbu ką kalbėti. Kai ėriukas užsnūdo, pasipylė klausimai, ir Dikenas į visus juos atsakinėjo. Jis papasakojo, kaip surado tą ėriuką ryte saulei tekant, prieš tris dienas. Tada stovėjo viržynėje, klausėsi vieversio ir žiūrėjo, kaip šis plazdena vis aukščiau ir aukščiau į žydrynę, kol liko tik taškelis aukštybėje.

- Aš beveik pamečiau jį iš akių, tik klausausi ir galvoju: kaip, vyruti, gali jį girdėti, kai, atrodo, jis ėmė ir išnyko iš pasaulio. Ir tada išgirdau kažką kita tolumoje, tarp prožirnių. Tai buvo silpnas bliovimas. Supratau, kad tai ką tik gimęs ir labai išalkęs ėriukas. Pagalvojau, kad jis nebūtų išalkęs, jei

nebūtų kaip nors pasimetęs nuo mamos. Tad ėmiau ieškoti. E-e! Kiek visur išžiūrinėjau. Landžiojau po prožirnius ir aplink juos ir vis atrodė, kad ne ten pasukau. Bet pagaliau pamačiau kažką baltuojant prie akmens viržynės viršukalnėj. Užlipau ir radau tą mažylį beveik leisgyvį, sustirusį ir išbadėjusį.

Kol jis pasakojo, Suodžius tyliai išskrisdavo ir vėl įskrisdavo pro atvirą langą ir iškranksėdavo savo nuomonę apie regėtus vaizdus, o Riešutas ir Kiautas tuo metu keliavo po didžiulius medžius už lango, lakstė aukštyn ir žemyn kamienais ir tyrinėjo šakas. Kapitonas bemeilijo susirangyti prie Dikeno ant židinio kilimėlio.

Jie žiūrinėjo paveikslėlius sodininkystės knygoje, ir Dikenas vardijo visų gėlių vietinius pavadinimus ir tiksliai žinojo, kurios iš jų jau auga paslaptingame sode.

- Negalėčiau pasakyti jos tikro vardo, - sakė jis, rodydamas į vieną gėlę, po kuria buvo parašyta „Aquilegia“, - bet mum tai ji vadinasi sinavadas, o va ana tai žioveinis, ir jos abi auga laukuose prie gyvatvorių, bet čia tai sodas, tad anos yr didesnės ir stambesnės. Tam sode yra daug sinavadų. Jie atrodys kaip žydra lysvė ir virš jos plarnos balti drugeliai, kai išsirius.

- Aš juos pamatysiu! - šūkaliojo Kolinas. - Aš juos pamatysiu!

- Naje, tav tas būtin, - pasakė Merė visai rimtai. -
I mum negal gaišt laiko anei kiek.

20. - Aš gyvensiu - amžinai, amžinai, amžinai!

Bet jiems teko palaukti dar gerą savaitę, visų pirma dėl to, kad užėjo dideli vėjai ir Kolinui grėsė persišaldyti, ir tie abu dalykai, be abejo, jį labai pykdė. Tačiau jie turėjo tiek daug įdomių ir paslaptingų planų. Beveik kasdien, nors kelioms minutėms, užeidavo Dikenas papasakoti, kas nutiko viržynėje, ant kelio, prie gyvatvorių ir upelio krantų. Tų pasakojimų apie ūdrų, barsukų, vandens žiurkių namus, nekalbant jau apie paukščių lizdus, lauko peles ir jų urvelius, pakako, kad beveik imtum drebėti iš susijaudinimo, girdėdamas iš gyvūnų kerėtojo visas tas smulkmenas ir įsivaizduodamas, su koku jaudinančiu užsidegimu ir susikaupimu visas tas požeminis pasaulis šurmuliuoja.

- Jie toki, kaip ir mes, - sakė Dikenas, - tik jiems reikia rėsti savo namus kiekvienais metais. I dėl to jie taip užsiėmę, kad tiesiog pliekiasi, kad tik juos susirėstų.

Tačiau labiausiai juos įtraukė parengiamieji darbai, kuriuos reikėjo atlikti, kad Koliną būtų galima slaptai ir saugiai nugabenti į sodą. Niekas netu-

rėjo pamatyti nei stumiamo vežimėlio, nei Dikeno, nei Merès, kai jau pasuks už vieno tokio krūmyno kampo ir atsidurs ant tako, šalia gebenėm apaugusių tvorų. Su kiekviena prabėgusia diena Kolinai vis labiau ir labiau pajusdavo, kad ta paslaptinga sodo aplinka jam didžiausias žavesys. Niekas neturi jo sugadinti. Niekam nevalia net įtarti, kad jie žino paslaptį. Žmonės tiesiog privalo galvoti, kad jis išėjo pasivaikščioti su Mere ir Dikenu, nes jie jam patinka, ir jis nesipriešina, kad jie į jį žiūri. Jie ilgai ir įsijautę kalbėdavo apie tą savo kelionę. Jie kilsi į viršų taku, paskui leisis kitu žemyn, perkirs dar vieną, apeis aplinkui gėlyną, apsimesdami, kad apžiūrinėja gėlių daigus, kuriuos pasodino vyriausiasis sodininkas, ponas Rochas. Tai bus taip natūralu, kad niekas nė nepamanys apie kokią nors paslaptį. Tada pasuks į taką ties krūmynu ir išsiskirs, kol pasieks ilgąją tvorą. Viskas buvo taip rimtai ir kruopščiai apgalvota, kaip koks didžiųjų karo generolų žygio maršas.

Gandas apie naujus ir neįprastus dalykus, kurie dėjosi ligonio kambaryje, žinoma, prasiskverbė per tarnų patalpas iki arklininkų ir sodininkų. Tačiau nepaisant to, ponas Rochas labai nustebo, kai vieną dieną iš Kolino atėjo įsakymas atvykti į jo kambarį

niekam nematant, nes ligonis pats norįs su juo pasikalbėti.

- Na, na, - niurnėjo jis pats sau skubiai persivilkdamas švarką, - kas dabar bus? Nepanašu į Jo Karališkąją Didenybę, kad kviestųsi žmogų, kurio nėra akyse nėra matęs.

Ponas Rochas buvo susirūpinęs. Į jį berniukas niekad nėra neįvilgtelėjo, o jis buvo prisiklausęs šimtus išpūstų pasakojimų apie jo klaikų žvilgsnį ir poelgius, ir pamišėlio būdą. Dažniausiai jam tekdavo girdėti, kad berniukas bet kuriuo metu turbūt mirsiąs, taip pat daugybę fantastiškų nupasakojimų apie jo kuprotą nugarą ir bejėges rankas ir kojas. Taip kalbėdavo žmonės, niekad jo nematę.

- Šitam name daug kas keičiasi, pone Rochai, - pasakė ponias Medlok, lydėdama jį viršun laiptais į koridorių, iš kurio jau vėrėsi toji paslaptinga buveinė.

- Reikia tikėtis, keičiasi į gera, ponias Medlok, - atsakė jis.

- Neturėtų eiti blogyn, - kalbėjo ji. - Keista, bet kartais kuo sunkesnė užduotis, tuo lengviau eiti pareigas. Nenustebkite, pone Rochai, jeigu atsidursite vidury žvėryno, o Martos Sojerbiu Dikenas ten jausis

kaip namie labiau, negu kad jūs arba aš galėtume jaustis.

Dikenas tikrai turėjo kažkokios magijos, kaip Merè visad ir manydavo. Kai ponas Rochas išgirdo jo vardą, jis švelniai nusišypsojo.

- Jis ir Bakingemo rūmuose, ir anglies šachtos dugne jaustūsi kaip namie, - pasakė jis. - Ir tai ne koks nors įžūlumas. Jis tiesiog šaunus, tas berniukas.

Gal ir gerai, kad jis buvo iš anksto įspėtas, nes antraip būtų labai išsigandęs. Kai atsidarė miegamojo durys, didžiulė varna, kuri, tupėdama ant drožinėto medžio kėdės, irgi jautėsi kaip namie, garsiu „kran-kran“ paskelbė, jog įėjo lankytojas. Nepaisant ponios Medlok perspėjimų, ponas Rochas vos neprarado orumo ir neišpuolė atgal iš kambario.

Jaunasis radža negulėjo nei lovoje, nei ant sofos. Jis sėdėjo kėdėje su ranktūriais, o prie jo stovėjo mažas ėriukas ir virpčiojo uodegėlę, kaip kad daro žindantys ėriukai, nes Dikenas priklaupęs girdė jį iš buteliuko pienu. Ant pasilenkusio Dikeno nugaros tupėjo voverėlė kruopščiai triaukšdama riešutą. Mažoji mergaitė iš Indijos sėdėjo ant didžiojo suolelio ir viską stebėjo.

- Čia ponas Rochas, ponaiti Kolinai, - pasakė ponias Medlok.

Jaunasis radža atsigręžė ir nužvelgė savo patarnautoją - bent jau taip pasijuto vyriausiasis sodininkas.

- Aha, jūs esate Rochas, tiesa? - ištarė jis. - Aš iškviečiau jus, nes noriu duoti keletą labai svarbių nurodymų.

- Labai malonu, sere, - atsakė Rochas, spėliodamas, ar jis gaus įsakymą iškirsti parke visus ąžuolus, ar vietoj vaismedžių sodo įrengti vandens baseiną.

- Šiandien popiet mane vežimėliu veš į lauką, - pasakė Kolinai. - Jei šviežias oras man tiks, aš galėsiu eiti laukan kasdien. Kai aš išėisiu, nieko iš sodininkų neturi būti prie Ilgojo tako ties sodo tvora. Nė vieno neturi būti. Aš išėisiu apie antrą valandą, ir visi tada turi išnykti, kol duosiu žinią, kad jie gali grįžti prie savo darbų.

- Labai malonu, sere, - atsakė Rochas palengvėjusia širdimi, kad ąžuolų nereikės kirsti nei vaismedžių rauti.

- Mere, - pasakė Kolinai, pasisukęs į ją. - Kaip, tu sakei, Indijoje daroma, kai baigi kalbėti ir nori, kad žmogus išeitų?

- Turi pasakyti: „Aš jums leidžiu išeiti“, - atsakė Merė.

Radža mostelėjo ranka.

- Aš jums leidžiu išeiti, Rochai, - pasakė jis. - Bet atminkite, tai labai svarbu.

- Kran-kran! - patvirtino varna - suparpė, bet gana mandagiai.

- Labai malonu, sere. Ačiū, sere, - pasakė Rochas, ir ponias Medlok išvedė jį iš kambario.

Koridoriuje, kadangi buvo geraširdis žmogus, Rochas nusišypsojo ir vos nepradėjo kvatotis.

- Kaip sau nori! - pasakė jis. - Jis moka puikiai laikytis, kaip lordas, ar ne? Galėtum pagalvoti, kad visa karališkoji šeima sutilpo viename asmenyje - karalienės vyras ir visi kiti.

- Oi! - paprieštaravo ponias Medlok. - Mes leidome jam užsilipti ant sprando nuo tada, kai tik jam kojos išdygo, ir dabar jis mano, kad paprasti žmonės tik tam ir gimę.

- Galbūt jis iš to išaugs, jeigu gyvens, - spėliojo ponas Rochas.

- Na, vienas dalykas tai visiškai aiškus, - kalbėjo ponias Medlok. - Jeigu jis gyvens ir jeigu šita Indijos mergaitė pasiliks čia, aš garantuoju, kad jinai jį išmokys, jog visas apelsinas, kaip sako Suzana

Sojerbiu, jam nepriklauso. Ir jis turės suprasti, kokio dydžio to apelsino skiltelę jis gali gauti.

O kambaryje Kolinas vėl atsilošė ant pagalvėlių.

- Dabar viskas saugu, - pasakė jis. - Ir šiandien popiet aš jį pamatysiu! Šiandien popiet aš ten būsiu!

Dikenas su savo gyviais grįžo į sodą, o Merė liko su Kolinu. Jis jai neatrodė pavargęs, bet prieš pietų metą buvo be galo ramus. Ir valgant tebebuvo ramus. Jai rūpėjo - kodėl, tad ir paklausė jį.

- Kokios didelės tavo akys, Kolinai, - pasakė ji. - Kai tu ką nors galvoji, jos pasidaro tokios didžiulės kaip lėkštės. Apie ką tu dabar galvoji?

- Negaliu įsivaizduoti, kaip jis atrodys, - atsakė Kolinas.

- Ar sodas? - paklausė Merė.

- Pavasaris, - atsakė berniukas. - Galvoju, kad tikrai anksčiau nesu jo matęs. Aš retai kada išeidavau laukan, o kai išeidavau, niekada nesizvalgydavau. Net nepagalvodavau apie jį.

- Aš Indijoje irgi pavasario nemačiau, nes ten jų ir nebūdavo, - atsiliepė Merė.

Gyvendamas taip uždarai ir liguistai, Kolinas buvo labiau išlavinęs vaizduotę negu Merė. Pagaliau jis daug laiko praleido vartydamas nuostabias iliustruotas knygas.

- Tą rytą, kai tu įlėkei ir sušukai: „Jis atėjo! Jis atėjo!“ - aš pasijutau labai keistai. Nuskambėjo taip, lyg žygiuotų kažkas su didele procesija, tran- kiai skambant muzikai. Vienoje mano knygoje yra toks paveikslėlis: minia gražių žmonių ir vaikų su girliandomis ir žydinčiom šakom. Visi kvatoja, šoka, stumdosi ir groja dūdelėm. Štai kodėl aš tada pasa- kiau: „Gal mes išgirsime auksinius trimitus“, - ir liepiau tau atverti langą.

- Kaip įdomu! - pasakė Merė. - Lygiai taip vis- kas ir atrodo. Ir jeigu visos žolės, lapai, visa žaluma ir paukščiai, gyvūnai imtų staiga šokti, kokia būtų minia! Aš tikiu, kad jie šoks, giedos ir čiulbės ir pasi- darys tikras muzikos gausmas.

Jie abu nusijuokė, bet ne todėl, kad mintis buvo juokinga, o kad jiems abiem tai patiko.

Neilgai trukus auklė aprenge Koliną. Ji atkreipė dėmesį, kad užuot gulėjęs kaip pagalys, jis atsisėdo ir pats šiek tiek stengėsi rengtis, visą laiką juokda- masis ir kalbėdamas su Mere.

- Šiandien viena iš gerųjų dienų, - pasakė ji dak- tarui Kravenui, kuris užbėgo jo patikrinti. - Jis taip gerai nusiteikęs, kad nuo to darosi tvirtesnis.

- Aš užsiksiu vėliau po pietų, kai jis sugrįš, - pasakė daktaras Kravenas. - Turiu pamatyti, kaip

jam atsilieps buvimas lauke. Aš norėčiau, – ištarė tyliai, – kad jis leistų ir jums eiti kartu.

– Aš mieliau šią pat akimirką atsisakysiu to ligo-
nio, sere, užuot pasilikusi čia ir klausiusi tokio palie-
pimo, – netikėtai tvirtai atsisakė auklė.

– Aš jums nieko ir neliepiu, – pasakė daktaras, truputėlį susinervinęs. – Atliksime tą eksperimentą. Dikenas yra toks berniokas, kuriam ir naujagimių patikėčiau.

Stipriausias namų liokajus nunešė Koliną žemyn ir pasodino į vežimėlį, prie kurio lūkuriavo Dike-
nas. Kai tarnas patvarkė užklotą ir pagalvėles, radža mostelėjo jam ir auklei ranka.

– Aš jums leidžiu eiti, – pasakė jis, ir abu jie sku-
biai išnyko. Ir greičiausiai, saugiai užsidarę duris, šnibždėjosi ir kikeno.

Dikenas iš lėto ir tvirtai ėmė stumti vežimėlį. Panelė Merė žingsniavo šalia, o Kolinus atsilošė ir pažvelgė į dangų. Jo skliautas atrodė labai aukštas ir maži snieginiai debesėliai panėšėjo į baltus paukš-
telius, ištiestais sparnais skriejančius po ta krišto-
line žydryne. Vėjelis švelniais dideliais pliūpsniais pūkšnojo nuo viržynės, buvo keista nuo to saldaus laukų kvapnumo. Kolinus laikė atstatęs savo liesą

krūtinę ir traukė orą, ir atrodė, kad klausosi visko savo didžiulėmis akimis, o ne ausimis.

- Girdisi aplink tiek giedojimo, čiulbesio, šauksmo, - pasakė jis. - Kokį čia kvapą tas vėjo dvelksmas atneša?

- Tai prožirniai viržynėje. Dabar jie skleidžiasi, - atsakė Dikenas. - Och! Bitėms šiandien prie jų tikrai puiku!

Ant tako, kuriuo ėjo, nesimatė jokio žmogaus. Tikrai, visi sodininkai ir jų padėjėjai buvo išvaikyti šalin. Bet vaikai žvilgčiojo į kiekvieną pakrūmę ir aplink gėlyną, eidami tuo kruopščiai numatytu keleliu ir jausdami paslaptinę malonumą. Ir kai pagaliau pasuko į Ilgąjį taką prie gebenėm apaugusių tvorų, nerimastis dėl vis artėjančio džiugesio priverė juos kažkodėl pradėti kalbėtis pašnibždomis.

- Štai čia, - šnabždėjo Merė, - štai čia aš vaikščiodavau pirmyn atgal ir dairiausi, dairiausi.

- Tikrai? - šūktelėjo Kolinus, o jo akys godžiai ėmė ieškoti gebenių. - Bet aš nieko nematau, - sušnibždėjo. - Nėra jokių vartų.

- Taip ir maniau, - pasakė Merė.

Tada įsivyravo maloni, kvapą gniaužianti tyla, o vežimėlis riedėjo pirmyn.

- Štai čia tas sodas, kur dirba Benas Vėjoramstis, - pasakė Merė.

- Tikrai? - negalėjo patikėti Kolinai.

Po kelių jardų Merė vėl sušnabždėjo:

- O čia liepsnelė perskrido tvorą.

- Tikrai? - šūktelėjo Kolinai. - Ak, kaip norėčiau, kad ji vėl pasirodytų!

- O čia, - didingai ir džiugiai ištarė Merė, rodydama į didelį alyvų krūmą, - ji nutūpė ant nedidelio grumsto ir parodė man raktą.

Tada Kolinai atsisėdo.

- Kur? Kur? Ten? - šaukė jis, o jo akys buvo tokios didelės kaip to vilko iš „Raudonkepuraitės“.

Dikenai ramiai sustojo ir sustabdė vežimėlį.

- O čia, - pasakė Merė, žengdama ant lysvės prie pat gebenių, - ta vieta, kur aš su ja ėmiau kalbėtis, kai ji čirptelėjo man nuo tvoros viršaus. Ir čia ta gebenė, kurią vėjas kilstelėjo.

Ji suėmė ir pakėlė žaliąją užuolaidą.

- Ak, ar tai... - žiopčiojo Kolinai.

- O čia rankena, o čia varteliai. Dikenai, stumtelk juos, stumtelk juos greičiau!

Ir Dikenai vienu stipriu, ramiu, gražiu stumtelėjimu atidarė vartus.

Bet Kolinai tik loštelėjo atgal ant pagalvėlių, nors ir aikčiojo iš susižavėjimo, užsidengė rankomis akis ir laikė užspaudęs, nedrįsdamas pažvelgti, kol jie pagaliau atsidūrė viduj, vežimėlis sustojo lyg užkerėtas, o vartai buvo užverti. Tik tada jis nuleido rankas ir žvalgėsi, žvalgėsi, žvalgėsi aplinkui. Ir Dikenai su Mere žvalgėsi. O ant tvoros, ant žemės, ant medžių, ant siūbuojančių šakelių driekėsi šviesiai žalios švelnių mažų lapelių šydas. Žolėje po medžiais, pilko cemento gėlių vazose ir altanose ir šen, ir ten margavo auksiniai, violetiniai ir balti rėžiai ar lopai, o medžiai jiems virš galvų švytėjo rausvai ir sniego baltumu, girdėjosi sparnų plasnojimas, slopus miegas čiulbesys ir dūzgesys – ir kvėpėjo, kvėpėjo, kvėpėjo. Ir tada šiltas saulės spindulys paglostė jam veidą, lyg švelnus rankos palytėjimas. Kolinai atrodė toks keistas ir nematytas todėl, kad jį perliejo rausvaspalvis spindesys – dramblio kaulo blyškumo veidą ir kaklą, ir rankas, ir viską.

– Man bus gerai! Man bus gerai! – riktelėjo jis. – Mere! Dikenai! Man bus gerai! Ir aš gyvensiu – amžinai, amžinai, amžinai!

21. Benas Vėjoramstis

Vienas iš keisčiausių dalykų šiame pasaulyje yra tai, kad kartais žmogus ima ir patiki gyvensiąs amžinai, amžinai, amžinai. Atsikelia, pažadintas švelnios, didingos aušros, išeina laukan, stovi ten vienas, užverčia galvą aukštyn ir žiūri, žiūri ir mato pamažu besimainanti brėkstantį dangų ir kitus priešaušrio stebuklus, nuo kurių beveik norisi šaukti. Bet tik širdis sustingsta prieš tą keistą, amžinai didingą saulės tekėjimą, besikartojanti kasryt tūkstančių tūkstančius metų, – ir patiki tuo. Kažkaip tą akimirką ima ir patiki. O kartais patiki, kai lieka vienas miške prieš saulėlydį, ir paslaptinga, gili auksinė tyła skverbiasi įkypai pro medžių šakas – lėtai, lyg kažką sakydama, bet žmogus niekaip negali išgirsti. Kitąsyk patikėti priverčia neaprepiama juodo dangaus ramybė vidurnaktį su milijonais lūkuriuojančių ir mirksinčių žvaigždžių. Arba koks tolimas muzikos skambesys paliudija, kad taip tikrai bus. Arba kito žmogaus akių gelmė.

Taip atsitiko Kolinui, kai jis pirmąsyk pamatė, išgirdo, pajuto pavasarį toje uždaroje užslėpto sodo erdvėje. Atrodė, kad tą dieną visas pasaulis pasižada

būti tobulas ir spinduliuoti grožį ir meilę tik vienam vieninteliam berniukui. Galbūt iš tyro, dangiško širdies gerumo pavasaris atėjo ir sukrovė viską, ką turėjo, į tą vieną vietelę. Ne sykį Dikenas nutraukdavo savo darbus ir atsitiesdavo, o akyse vis augo nuostaba, ir jis lėtai pakraipydavo galvą.

- E-e! Kaip nuostabu! - pasakė jis. - Man jau dvylika, einu tryliktus, per trylika metų buvo jau tiek daug popiečių, bet atrodo, kad tokios kaip šiandien dar niekad nemačiau.

- Aje, tikrai nuostabu, - pritarė Merė ir atsiduso iš didžiulio pasigėrėjimo. - Garantuoju, kad ji nuostabiliausia už visas kada nors iki šiol buvusias pasaulyje.

- Ar tav neatrodo, - svajingai susirūpinęs paklausė Kolinas, - kad visa taip pasidarė tik dėl manęs?

- Kaip sau nori, - šūktelėjo nustebusi Merė, - bet tav prabilai visai gerai jorkšyrietiškai. - Visai gerai ištarei, visai...

Džiugesys viešpatavo toliau.

Jie nustūmė vežimėlį po slyva, kuri buvo sniego baltumo nuo žiedų ir pilna muzikos nuo bičių dūzgimo. Slyva atrodė kaip karaliaus, pasakų karaliaus baldakimas. Netoliese žydėjo vyšnios, o obelų pum-

purai buvo tai rausvi, tai balti, čia vienas, ten kitas jau plačiai išsiskleidęs. Pro žiedais aptekusias to baldakimo šakas matomi žydro dangaus lopeliai atrodė lyg nuostabios akys.

Merė ir Dikenas darbavosi, o Kolinai juos stebėjo. Jie atnešdavo jam daug ko parodyti – pumpurų, kurie skleidėsi arba dar tvirtai užsispaudusių, šakelių su tik tik besiskleidžiančiais lapais, genio plunksną, kuri buvo nukritusi ant žolės, anksti išsiritusių paukštelių kiaušinio lukštą. Dikenas lėtai stumdė vežimėlį po sodą, kaskart sustodamas ir leisdamas jam pasižiūrėti į tuos stebuklus, besiveržiančius aukštyn iš žemės, besidriekiančius žemyn nuo medžių. Tai buvo lyg įvesdinimas į stebuklų karaliaus ir karalienės šalį, aprodant visus paslaptinius jų turtus.

– Kažin, ar mes pamatysim liepsnelę? – paklausė Kolinai.

– Po kiek laiko tav ją gan dažnai matysi, – atsakė Dikenas. – Kai tik iš kiaušinių išsiris mažyliai, tas paukštukas bus toks užsiėmęs, kad jo galva skendės rūpesčiuose. Tada tav jį matysi lakstant pirmyn ir atgal su sliekais snapelyje beveik tokio didumo kaip jis pats, o lizdelyje bus tiek triukšmo jam parlėkus, kad jis net susinervins, nežinodamas, į kurią

didelę gerklę įmesti pirmąjį kąsnelį. Iš visų pusių – tik plačiai išsižioję snapai ir riksmas. Mama sako, kai mato tą paukštelio vargą, kaip jis turi prikimšti visus išsižiojusius snapus, ji pasijunta lyg ponia, kuri neturi jokių rūpesčių. Ji, sako, matė tuos paukštyčius tokius, kad, rodės, prakaitas nuo plunksnų varva, tik paprastas žmogus to negali pamatyti.

Nuo tų žodžių jie taip užsijuokė, kad teko net užspausti delnais burnas, prisiminus, jog nevalia išsiduoti. Kolinui prieš kelias dienas buvo išaiškintas šnibždėjimo ir negarsaus kalbėjimo įstatymas. Jam toks paslaptینگumas patiko, ir jis labai stengėsi. Bet apimtam džiaugsmo ir susijaudinusiame gana sunku tik šnibždėti, o ne juoktis.

Visą laiką atsirasdavo kas nors nauja, o saulė kopė vis aukščiau ir aukščiau. Vežimėlis buvo atstumtas atgal po baldakimu, Dikenas atsisėdo ant žolės ir tik tik spėjo išsitraukti dūdelę, kai Koliną pastebėjo kažką, ko dar neturėjo laiko anksčiau pamatyti.

– Ten antai labai senas medis, tiesa? – paklausė jis.

Dikenas žvilgtelėjo per pievą į tą medį, Merė taip pat pasižiūrėjo, ir akimirka visi nutilo.

- Taip, - pasakė Dikenas, ir jo tylus balsas nuskambėjo labai švelniai.

Merė žvelgė į tą medį ir galvojo.

- Šakos visai pilkos, nė vieno lapelio niekur nematyti, - kalbėjo Kolinas. - Jis visai nebegyvas, tiesa?

- Aje, - sutiko Dikenas. - Bet tos rožės, jį apsivijusios, beveik paslėps kiekvieną to nudžiūvusio medžio gabalėlį, kai jų lapai ir žiedai prasiskleis. Tada jis nebeatrodys negyvas. Tada jis išvis bus tikras gražuolis.

Merė vis dar žvelgė į tą medį ir galvojo.

- Atrodo, viena didžiulė šaka nulaužta, - pasakė Kolinas. - Kažin, kaip tai atsitiko?

- Tai atsitiko prieš daug metų, - atsakė Dikenas. Bet staiga su palengvėjimu šūktelėjo ir palietė Kolinui ranką. - Ei, žiūrėk - liepsnelė! Štai ji! Buvo nulėkus ieškoti maisto savo draugužei.

Kolinas vos nepavėlavo, bet vis dėlto žvilgsniu jį sučiupo - raudonkrūtinio paukštelio, kažką įsikančiusio snape, blykstelėjimą. Liepsnelė nėrė pro žalią lapiją į tankiai apaugusį kampą ir dingo iš akių. Kolinas vėl atsirėmė į pagalvėles ir nusijuokė.

- Jis jai neša dabar arbatą. Gal jau penkios valandos. Jaučiu, kad aš pats jau norėčiau arbatos.

Taigi jie išsisuko.

- Tai Stebukladarys bus pasiuntęs liepsnelę, - vėliau slapčiom Dikenui pasakė Merė. - Tikrai Stebukladarys.

Abudu jie, Merė ir Dikenas, bijojo, kad Koliną paklaus ko nors apie tą medį, kurio šaka buvo nulaužta prieš dešimt metų. Jie apie tai kalbėjosi, Dikenas tada stabtelėjo ir nerimastingai pasitrynė pakaušį.

- Mums reikia taip elgtis, lyg tas medis visai nesi-skirtų nuo kitų, - sakė jis. - Mes niekad jam, tam vargšui berniukui, neturėtumėm pasakyti, kaip ta šaka nulūžo. Ir jeigu jis ką nors apie ją pasakys, mums reik - mums reik atrodyt linksmiems.

- Aje, mum taip reik, - tada pritarė Merė.

Bet ji nesijausdavo linksma, kada žvelgdavo į tą medį. Ji tom akimirkom galvodavo ir galvodavo, ar tikrai taip galėjo būti, kaip Dikenas pasakojo. Jis toliau sutrikęs tebesikrapštė savo rusvaplaukę galvą, bet žydrose akyse radosi kažkas gražiai malonaus:

- Ponia Kraven buvo labai maloni jauna ledi, - šiek tiek dvejodamas pridūrė jis. - O mano mama tai sako, kad galbūt jinai ne kartą yra buvusi Miseltvaite, kad prižiūrėtų ponaitį Koliną, kaip ir visos motinos kad daro, kada jas Dievas būna pasiėmęs.

Matai, visos motinos sugrižta. Manau, kad jinai yra buvusi ir sode, ir manau, kad būtent ji privertė mus čia dirbti ir liepė atsivesti Koliną.

Merė pagalvojo, kad jis turi galvoje Stebukladarį. Ji labai nuoširdžiai tikėjo burtais. Paslapčiom ji net tikėjo, kad ir Dikenas skleidžia aplink save burtus, žinoma, geruosius burtus, ir dėl to žmonės jį taip labai mėgsta, o gyvūnai ir paukščiai supranta, kad jis yra jų draugas. Ji iš tikrųjų įtarė, kad greičiausiai toji jo burtų galia pašaukė liepsnelę kaip tik tuo metu, kai Koliną uždavė pavojingąjį klausimą. Ji net įtarė, kad toji galia veikė visą šią dieną ir darė Koliną visai kitokį berniuką. Nebūtum patikėjęs, kad čia ta pati pakvaišus būtybė, kuri klykdavo ir daužydavo kumščiais pagalves. Net dramblio kaulo blyškumas veide, atrodo, keitėsi. Tas švelnus raudonis, kuris pasirodė jo veide ir ant kaklo, ir rankų, kai jis pirmąkart įžengė į sodą, išties niekad visiškai ir nebeišnyko. Dabar jis jau atrodė iš kūno ir kraujo, o ne iš dramblio kaulo ar vaško.

Jie du ar tris kartus matė liepsnelę nešant maistą, ir tai tikrai priminė apie popietinę arbatą. Koliną pasijuto, kad būtinai jos reikia.

- Nueik ir pasakyk, kad kuris iš tarnų atneštų šio bei to krepšyje iki rododendrų tako, - pasakė jis. - O tada tu ir Dikenas galėsit viską atnešti čia.

Tai buvo visai priimtina ir nesunkiai įvykdoma idėja. Ant žolės patiesę baltą staltiesę, pasistatę karštos arbatos, išdėlioję sviestu apteptą duoną ir bandeles, viską smagiai ir godžiai suvalgė. Keletas paukštelių, skubėdami į savo lizdus, stabtelėjo pasidomėti, kas šičia vyksta, o po to puolė ieškoti trupinių. Riešutas ir Kiautas šmurkštelėjo į medžius su pyragaičio gabalėliais, o Suodžius nusitempė į kampą gerą pusę sviestainio, kapnojo jį, tyrinėjo, net apvertė į kitą pusę ir pareiškė parpiančią nuomonę, kol pagaliau visai smagiai nusprendė praryti jį vienu gurktelejimu.

Diena persirito į antrąją pusę. Saulės spindulių auksas tamsėjo, bitės lėkė į avilius, paukšteliai praskrisdavo vis rečiau. Dikenas ir Merė sėdėjo ant žolės, arbatos krepšys buvo sudėtas nešti atgal į namus, o Kolinas gulėjo ant pagalvėlių atžėręs aukštyn nuo kaktos sunkias garbanas, ir jo veidas atrodė visai natūralios spalvos.

- Nesinori šiandien išeiti, - pasakė jis. - Bet aš sugrįšiu čia rytoj ir kitą dieną, ir dar kitą, ir dar kitą.

- Gausi sočiai šviežio oro, ar ne? - tarė Merė.

- Aš nieko daugiau ir nenoriu, - atsakė jis. - Dabar aš pamačiau pavasarį ir ketinu pamatyti vasarą. Ir noriu pamatyti, kaip viskas čia auga. Aš pats čia noriu augti.

- Taip tav ir bus, - pasakė Dikenas. - Tav čia turėsi vaikštinėti ir kasinėti, kaip žmonės anksčiau čia darydavo.

- Vaikščioti? - šūktelėjo Kolinus. - Kasinėti! Ar aš?

Dikenas labai švelniai ir atsargiai žvilgtelėjo į jį. Nei jis, nei Merė nebuvo paklausę, kas yra jo kojomis.

- Aišku, ir tu, - pasakė jis oriai. - Tu... tu juk turi sav kojas, kaip ir kiti žmonės!

Merė išsigandusi kurį laiką nustėro, bet pagaliau išgirdo Kolino atsakymą.

- Jų man iš tikro nė neskauda, - pasakė jis. - Bet jos tokios plonytės ir silpnos. Jos taip virpa, kad aš bijau ir atsistoti ant jų.

Ir Merė, ir Dikenas atsiduso su palengvėjimu.

- Kai tav liausies bijoti, tai ir atsistosi ant anų, - pasakė Dikenas, vėl pažvalėjęs. - Ir tad liausies bijoti kaipmat.

- Ar tikrai? - paklausė Kolinus ir liko gulėti ramus, lyg kažką svarstydamas.

Kuri laiką jie tikrai buvo labai tylūs. Saulė ritosi žemyn. Tai buvo metas, kai viskas savaime nurimsta, o jie visą dieną buvo labai užsiėmę ir susijaudinę. Kolinas atrodė taip, lyg palaimingai ilsėtusi. Net ir gyvūneliai nustojo judėti aplink, susibūrė ir ilsėjosi netoli jų. Suodžius tupėjo ant žemutinės šakos, įtraukęs vieną koją, o akys buvo apsinešusios pilkšva migla. Merei dingtelėjo mintis, kad jis atrodo taip, lyg tuojau užknarks.

Tos tylos vidury buvo netikėta, kai kilstelėjęs galvą Kolinas garsiai, išgąstingai sušnabždėjo:

- Kas tas žmogus?

Dikenas ir Merė pašoko ant kojų.

- Žmogus? - sušuko abu kartu tyliai, bet skubriai.

Kolinas parodė į aukštąją tvorą.

- Žiūrėkit! - šnibždėjo jis susijaudinęs. - Tik pažiūrėkit!

Merė ir Dikenas apsisuko. Nuo kopėčių viršaus per tvorą į juos įdėmiai žvelgė pasipiktinęs Benas Vėjoramstis. Jis pagrūmojo Merei kumščiu.

- Jeigu aš nebūčiau viengungis, o tav būtum mano mergiščia, - sušuko jis. - Aš tau kailį nudirčiau.

Jis grasindamas palypėjo dar per vieną skersinį, tarytum būtų ketinęs ryžtingai šokti žemyn ir susidoroti su ja. Bet kai ji priėjo arčiau, Benas aiškiai

apsigalvojo ir sustojo ant kopėčių viršaus, mojuodamas jai kumščiu.

- Niekad apie tav gerai negalvojau! - dėstė jis. - Negalėj tav akyse pakesti, kai pirm kartą pamačiau. Gryna džiūsna, sugižusio veido raganiukė, visokio velnio klausinėjanti ir kaišiojanti nosį, kur nereikia. Nesuprantu, kaip tu taip prilipai prie manęs. Jeigu ne liepsnelė, po šimto jį kelmų...

- Benai Vėjoramsti, - atsiliepė Merė, atgavusi kvapą. Ji stovėjo žemiau ir šaukė jam užvertusi galvą kažkaip aikčiodama. - Benai Vėjoramsti, tai liepsnelė parodė man kelią!

Tada jau galėjai pamanyti, kad Benas tikrai nugarmės žemyn į šią tvoros pusę, - taip buvo įsiutęs.

- Ak, tav baisybe! - rėkė jis jai. - Sumet kalte ant liepsnelės. Ak, tai ne tav, o liepsnelė yra įžūli. Ji mat jai kelią parodė! Ji! Na, na! Neklaužada tav! - ji galėjo tiesiog nuspėti jo kitus žodžius, nes jį jau pagavo smalsumas. - Bet kaip tav po galais čia įėjai?

- Tai liepsnelė parodė man kelią, - ginčijosi ji. - Ji nè pati nežinojo, kad tą daro, bet padarė. Ir aš negaliu dabar paaiškinti, kol tu grasini man kumščiu.

Jis nustojo grūmoti labai staigiai, tą pat akimirką, o jo žandikaulis tiesiog atvipo, kai žvilgtelėjo jai virš galvos ir pamatė kažką einant per pievelę jo linkui.

Po pirmųjų jo žodžių srauto Kolinas buvo taip nustebęs, jog tik sėdėjo ir klausėsi lyg amonėtekęs. Bet paskui atsitokėjo ir valdingai mostelėjo Dikenui.

- Stumk mane ten! - įsakė jis. - Pristumk mane visai arti ir sustabdyk tiesiai priešais jį!

Šitai, jeigu norite žinoti, ir pamatė Benas Vėjoramstis, ir nuo to atvipo jo žandikaulis. Vežimėlis, išklotas prabangiom pagalvėlėm ir mantijom, riedantis prie jo, sakytum priminė karietą, o joje buvo atsilošęs jaunas radža su karališku dideliu juodai įrėmintu akių žvilgsniu ir išdidžiai į jį nukreipta plona balta rankele. Ir sustojo tiesiai Benui Vėjoramščiu po nosimi. Tikrai nieko nuostabaus, kad jis taip ir liko išsižiojęs.

- Ar tu žinai, kas aš esu? - pareiškė radža.

Kaip Benas Vėjoramstis spoksojo! Jo paraudusios senos akys įsmigo į tą vaizdą priešais, lyg matytų vaiduoklį. Jis žiūrėjo, žiūrėjo, nuriyo gerklėje įstrigusį kamuolį ir nepratarė nė žodžio.

- Ar tu žinai, kas aš esu? - dar valdingiau paklausė Kolinas. - Atsakyk!

Benas Vėjoramstis kilstelėjo savo įdiržusią ranką, brūkstelėjo ja per akis, per kaktą ir tada atsakė keistu, drebančiu balsu.

- Kas tav esat? - ištarė jis. - Aje, aš žinau - iš tav motinos akių, katros taip į man žvelgia iš tav veido. Paralius žino, kaip čia atsiradot. Bet jūs esat tas vargšas luošys.

Kolinas užmiršo, kad jam kada būtų skaudėję nugarą. Jo veidas paraudo kaip ugnis, ir jis išsitiesė kaip strėlė.

- Aš joks ne luošys! - suriko jis įniršęs. - Aš ne luošys!

- Jis ne luošys! - suriko ir Merė, beveik šokdama ant tvoros smarkiai pasipiktinusi. - Jo nugaroj nėra nė spuogelio didumo gumbo! Aš žiūrėjau, ir nieko ten nebuvo - nieko!

Benas Vėjoramstis vėl perbraukė ranka kaktą ir taip žiūrėjo, lyg niekaip negalėdamas atsižiūrėti. Ir jo ranka, ir lūpos, ir balsas virpėjo. Jis buvo nemokša senis, netaktiškas senis ir tik prisiminė, ką buvo girdėjęs iš kitų.

- Tai... tai tav neturi kupros? - paklausė jis kimių balsu.

- Ne! - atsakė Kolinas.

- Tai... tai tav neturi išklypusių kojų? - dar kimesniu balsu virptelėjo Benas.

To jau buvo per daug. Ta jėga, kuri paprastai prasiverždavo Kolinui per priepuolius, dabar pra-

trūko kitaip. Dar niekas jam nėra prikišęs išklypusių kojų – net pašnibždom. Ir tas paprastas pasitikėjimas, kad jis turi kojas, pasitikėjimas, kurį pažadino Beno Vėjoramsčio balsas, nugalėjo radžos kūną ir kraują. Jo pyktis ir įžeistas išdidumas privertė šią akimirką viską pamiršti ir pripildė jį anksčiau nepatirtos stiprybės ir beveik antgamtinės jėgos.

– Ateik čia! – sušuko jis Dikenui, ir ėmė plėšti nuo kojų apklotus, kol išsipainiojo iš jų. – Ateik čia! Ateik čia! Tuoj pat!

Po sekundės Dikenas stovėjo šalia. Merė aiktelėjusi sulaukė kvapą ir pajuto, kad bąla.

– Jis gali! Jis gali! Jis gali! Gali! – padrikai kartojo ji sau, gaudydama orą ir labai skubėdama.

Pasigirdo staigus, įniršio pilnas girgžtelėjimas. Storas vilnonis apklotas nulėkė ant žolės, Dikenas laikė Koliną už rankų, plonytės liesutės kojos buvo iškeltos iš vežimėlio, smulkutės pėdos palietė žemę. Koliną atsistojo – atsistojo tiesus lyg strėlė ir atrodė neįprastai aukštas – galva užversta, o keistosios akys švytėte švytėjo.

– Pažiūrėk į mane! – sviedė jis Benui. – Tik pažiūrėk į mane – ei! Tik pažiūrėk!

- Jis toks pat tiesus, kaip ir aš, - sušuko Dikenas. - Jis toks pat tiesus, kaip bet kuris Jorkšyro vaikiš!

Tai, ką padarė Benas Vėjoramstis, Merei pasirodė protu nesuvokiama. Jis springtelėjo, nurijo seiles, staiga jo raukšlėtu, vėjo nugairintu veidu nusirito ašaros ir jis pliaukštelėjo delnais.

- Ech! - pratrūko jis. - Ko tik žmonės nepriplurpia! Jūs plonas kaip skiedra ir baltas kaip vaiduoklis. Bet juk ant tav jokio gumbelio nėra. Iš tav dar išeis vyras. Tegul tav Dievas padeda!

Dikenas tvirtai laikė Koliną už rankų, bet šis nė nemanė svyruoti. Jis stovėjo dar tiesesnis ir žiūrėjo Benui Vėjoramščiu į veidą.

- Kai mano tėvas išvykęs, - pasakė jis, - aš esu tavo šeimininkas. Ir tu turi man paklusti. Čia mano sodas. Nedrįšk niekam apie jį prasitarti! Dabar nulipsi nuo kopėčių ir eisi tiesiai Ilguoju taku, o panelė Merė tave pasitiks ir atves čia. Man reikia su tavim pasikalbėti. Mes visai nenorėjom, bet dabar tu turėsi irgi saugoti mūsų paslaptį. Tik greičiau!

Senas rūstus Beno Vėjoramščio veidas dar buvo drėgnas nuo ašarų. Atrodė, kad jis nepajėgs atplėšti akių nuo liesos, tiesios Kolino figūros - ant ištiestų kojų, užversta galva.

- Ech, berniuk! - beveik suš nabždėjo. - Ech, mielas!

O tada staigiai atsitokėjo, palietė savąją sodininko kepurę ir atsakė:

- Taip, sere! Klausau, sere! - ir paklusniai pranyko, nulipo kopėčiom žemyn.

22. Saulei nusileidus

Kai Beno Vėjoramščio galva pranyko, Kolinus atsi-
grėžė į Merę.

- Eik pasitikti jo, - pasakė jis, ir Merė nulėkė per
pievą prie vartų po gebenėm.

Dikenas atidžiai stebėjo Koliną. Jo skruostuose
matėsi raudonos dėmės ir jis neįprastai atrodė, bet
nebuvo panašu, kad sukniubs.

- Aš galiu stovėti, - ištarė jis, o jo galva vis dar
buvo pakelta, ir jis tai ištarė labai oriai.

- Aš tav juk sakiau, kad galėsi, kai tik liausies
bijoti, - atsiliepė Dikenas. - Ir tu lioveis.

- Taip, aš lioviaus, - sutiko Kolinus.

Staiga jis prisiminė, kad Merė buvo kažką sakiusi.

- Ar tu moki kerėti? - staiga paklausė jis.

Dikeno apskritu veidu perbėgo džiugi šypsena.

- Tav pats moki kerėti, - atsakė jis. - Tai tie patys
kerai, kurie štai juos privertė iš žemės išlįsti, - ir jis
palytėjo bato galu krukų kupstelį tarp žolių.

Kolinus žvilgtelėjo į juos.

- Aje, - lėtai ištarė jis, - tai tikrai ne didesnis ste-
buklas, kaip šitas - nė kiek ne didesnis...

Jis atsistojo dar tiesiau negu pirma.

- Aš eisiu ano medžio link, - pasakė jis, rodydamas į vieną iš jų už kelių žingsnių. - Kai Vėjoramstis įeis čia, aš stovėsiu. Aš galėsiu prie to medžio pailsėti, jeigu reikės. Kai norėsiu atsisėsti, atsisėsiu, bet vėliau. Atnešk iš vežimėlio vilnonį apklotą.

Jis nuėjo medžio link, ir nors Dikenas prilaikė jį už rankos, jis žengė nuostabiai tvirtai. Kai sustojo prie medžio kamieno, neatrodė, kad jam perdėm reikia į jį atsiremti, ir jis vis dar stovėjo toks išsitempęs, jog atrodė labai aukštas.

Kai Benas Vėjoramstis įėjo pro vartus, pamatė jį ten stovintį ir išgirdo, kaip Merė sumurmėjo kažką sau panosėj.

- Ką sakai? - paklausė niurgzliai, nes jis nenorėjo atitraukti akių nuo ilgos, liesos, tiesios berniuko figūros ir išdidaus veido.

Bet ji nieko jam neatsakė. Ji pasakė ką kita:

- Tu tai gali! Tu tai gali! Aš sakiau, kad gali! Tu gali! Tu gali! Gali!

Ji tą sakė Kolinui - norėjo užburti ir išlaikyti jį ant kojų, atrodantį taip kaip dabar. Ji labai nenorėjo, kad jis pasiduotų prieš Beną Vėjoramstį. Jis ir nepasidavė. Ji buvo pakylėta netikėto jausmo, kad Kolinai taip gražiai atrodo nepaisant liesumo. Jis įrėmė į Beną Vėjoramstį valdingas akis.

- Pasižiūrėk į mane! - įsakė jis. - Gerai į mane pasižiūrėk! Ar aš kuprotas? Ar mano kojos išklypusios?

Benas Vėjoramstis dar nebuvo įveikęs savo susijaudinimo, bet pamažu jau atsigavo ir atsakė beveik įprastu jam tonu.

- Nė kiek, - tarė jis. - Nė nepanašu. Ir ką anys su tav išdarinėjo - užslėpė nuo visų akių ir privertė žmones manyti, kad tav luošys i pusprotis.

- Pusprotis! - piktai pasakė Kolinas. - Kas taip manė?

- Daugybė kvailių! - atsakė Benas. - Pasaulis pilnas bliunančių asilų, ale jie ne tik bliauna, bet ir meluoja. Ir kam anys buvo tav uždarę?

- Visi manė, kad aš mirsiu, - trumpai paaiškino Kolinas. - O aš nemirsiu!

Jis tą pasakė su tokiu įsitikinimu, kad Benas Vėjoramstis nužvelgė jį nuo galvos iki kojų.

- Tav numirsi?! - pasakė jis triumfuodamas. - Nė į ką nepanašu! Per daug narsos turi, kad numirtum. Kai pamačiau, kaip statai savo kojas ant žemės taip skubėdamas, iškart supratau, kad viskas gerai. Prisėsk ant užkloto, jaunasis šeimininke, ir duok man savo nurodymus.

Jo elgesyje galėjai jausti keistą švelnumo ir išvalgaus gudrumo derinį. Merė buvo jį apipylusi žodžiais – skubėdama, kiek tiktai spėjo, – kol jiedu ėjo Ilguoju taku. Svarbiausia, jam reikia įsidėmėti, aiškino ji, kad Kolinui vis geriau – vis geriau. Tai sodas jam padeda. Niekas neturi jam priminti nei apie kuprą, nei apie mirtį.

Radža leido sau atsisėsti ant apkloto po medžiu.

– Kokį darbą tu dirbi soduose, Vėjoramsti? – pasiteiravo jis.

– Bet kokį, kas man liepiama, – atsakė Benas. – Mane iš malonės čia laiko, – kadangi ji mane mylėjo.

– Ji? – sukľuso Kolinus.

– Tav mama, – atsakė Benas Vėjoramstis.

– Mano mama? – nustebo Kolinus ir apsidairė. – Tai buvo jos sodas, tiesa?

– Aje, tai buvo jos! – Ir Benas Vėjoramstis taip pat apsidairė. – Ji be galo jį mėgo.

– Dabar tai mano sodas. Aš jį pamėgau. Aš čia ateisiu kiekvieną dieną, – pareiškė Kolinus. – Bet tai turi būti paslaptis. Mano įsakymas yra toks – niekas neturi žinoti, jog mes čia ateinam. Dikenas ir mano pusseserė čia pasidarbavo ir privertė jį atgyti. Kartais aš tave paprašysiu padėti, – bet privalai ateiti, kai niekas nemato.

Benas Vėjoramstis kreivai ir sausai šyptelėjo.

- Aš ir anksčiau čia ateidavau, kai niekas nematydavo, - pasakė jis.

- Ką! - sušuko Kolinai. - Kada?

- Paskutinis kartas, kai čia buvau, - atsakė jis kasydamasis smakrą ir žvalgydamasis, - buvo maždaug prieš porą metų.

- Betgi čia niekas nebuvo dešimt metų! - šaukė Kolinai. - Čia nebuvo vartų!

- Aš esu tas niekas, - sausai pasakė senasis Benas. - Ir aš eidavau ne pro vartus, aš perlipdavau tvorą. Pastaruosius porą metų reumatas mane sulaikė.

- Tu ateidavai ir šiek tiek apkarpydavai! - šūktelėjo Dikenai. - Niekaip negalėjau suprasti, kas tą galėjo padaryti.

- Ji labai jį mylėjo - labai mylėjo! - lėtai kalbėjo Benas Vėjoramstis. - O ji buvo tokia nuostabi. Sykį man ir sako: „Benai, - sako ir juokiasi, - jeigu aš kada nors susirgsiu ar išeisiu, tu turi prižiūrėti mano rožes.“ Kai ji išėjo, buvo įsakyta ničniekam čia kojos nekelti. Bet aš įkėliau, - balse pasigirdo irzlus užsispyrimas. - Aš per tvorą įeidavau, - kol mane susuko reumatas, - ir šiek tiek čia padirbėdavau sykį per metus. Jos įsakymas buvo pirmesnis.

- Jis nebūtų toks tvarkingas kaip dabar, jeigu pats nebūtum šitaip daręs, - pasakė Dikenas. - Aš labai stebėjausi.

- Džiaugiuosi, kad tu taip darei, Vėjoramsti, - pasakė Kolinus. - Tu mokėsi išlaikyti paslaptį.

- Aje, mokėsiu, sere, - atsakė Benas. - Ir žmogui su reumatu bus lengviau čia ateiti pro vartus.

Ant žolės netoli medžio buvo numesta sodininko mentelė. Kolinus ištiesė ranką ir ją pakėlė. Jo veide pasirodė keista išraiška, ir jis ėmė kapstyti žemę. Jo liesa rankelė buvo gana silpna, bet dabar, kai jie į ją žiūrėjo - o Merė tiesiog sulaikiusi kvapą, - jis įbedė mentelę į dirvą ir šiek tiek parausė.

„Tu ir šitai gali! Tu gali! - kartojo Merė pati sau. - Aš tau įkalbėsiu, tu gali!“

Dikeno apvalios akys buvo kupinos smalsumo, bet jis nepratarė nė žodžio. Benas Vėjoramstis irgi žiūrėjo susidomėjęs.

Kolinus buvo atkaklus. Išvertęs keletą mentelių žemės, jis entuziastingai kreipėsi į Dikeną puikiausia Jorkšyro šnekta.

- Juk tav sakei, kad aš vaikščiosiu čia, kaip ir visi žmonės, ir tav sakei, kad aš kasinėsiu čia. Aš galvoj, kad norėjai tik man įtikti. Da tik pirma diena, o aš va jau vaikščioj i čia va kasinėj.

Benas Vėjoramstis taip ir išsižiojo, išgirdęs jį, bet paskui sukikeno.

- E-e! - pasakė jis. - Taip skamba, kad tav visai gana gudrumo. Tav grynai Jorkšyro berniokas. Ir kasinėj kaip reik. Ar nepatikt tav ką nors čia pasodinti? Aš galėč tav atnešti rožę vazonėlyje.

- Eik ir atnešk! - pasakė Kolinus, džiugiai kasdamas toliau. - Greit! Greit!

Tai buvo padaryta išties greit. Benas Vėjoramstis skuodė taku, užmiršęs visą savo reumatą. Dikenas paėmė kastuvą ir padarė duobę gilesnę ir platesnę, negu kad naujasis kasėjas galėjo padaryti savo liesa rankele. Merė išnyko ir grįžo su laistytuvu. Kai Dikenas pagilino duobę, Kolinus vis rausė ir rausė švelnią žemę. Jis pasižiūrėjo į dangų, gerokai nuraudusį ir atrodantį kiek kitaip, negu buvo.

- Aš noriu tai suspėti, kol saulė visai visai nusileis, - pasakė jis.

Merė pagalvojo, kad saulė galbūt kelias minutes tyčia luktelės. Benas Vėjoramstis atnešė iš šiltnamio rožę vazonėlyje. Jis šlubčiojo per pievą taip skubriai, kaip tik galėjo, irgi pradėjęs jaudintis. Priklaupė prie duobės ir iškratė vazonėlio žemes.

- Štai, vaikine, - pasakė jis, duodamas augalą Kolinui. - Įleisk jį pats į žemę, kaip kad karalius daro, kai atvyksta į naują vietą.

Plona balta ranka šiek tiek drebėjo, o Kolino raudonis veide vis tirštėjo, kada jis įleido rožę į duobę ir laikė, kol senasis Benas apspaudė aplink ją žemę. Duobė buvo užrausta, suspausta ir sutvirtinta. Merė žiūrėjo palinkusi į priekį ant rankų ir ant kelių. Suodžius nusileido žemyn ir atžingsniavo žvilgtelėti, kas čia dedasi. Riešutas ir Kiautas čiauškęjosi apie tai, tupėdami vyšnios medyje.

- Pasodinta! - pagaliau pasakė Kolinai. - O saulės dar tik kraštelis nuslydęs. Padėk man, Dikenai. Noriu pastovėti, kol ji nusileis. Tai juk dalis to Stebuklo.

Ir Dikenas jam padėjo, o Stebuklas - o gal dar kas nors - suteikė tiek jėgų, kad saulei slystant žemyn ir užbaigiant tą keistą, mielą jų dieną, Kolinai iš tikrųjų stovėjo ant abiejų kojų. Ir juokėsi.

23. Stebuklai

Kai jie sugrižo į namus, jų laukė daktaras Kravenas. Jis jau buvo susirūpinęs, ar nevertėtų pasiūsti ko nors apieškoti sodo takelių. Kai Kolinus atsidūrė kambaryje, vargšas vyriškis labai rimtai jį nužvelgė.

– Jums nereikėtų taip ilgai būti lauke, – pasakė jis. – Jūs neturite persitempti.

– Aš visai nenuvargau, – pasakė Kolinus. – Man nuo to tik geriau. Rytoj aš eisiu laukan ir iš ryto, ir popiet.

– Nežinau, ar galiu jums tą leisti, – suabejojo daktaras Kravenas. – Bijau, kad tai nebus protinga.

– Nebūtų protinga net bandyti mane sulaukyti, – labai rimtai pasakė Kolinus. – Aš eisiu.

Net Merė suprato, kad vienas iš Kolino būdo bruožų buvo tas, jog jis pats nesuvokė esąs šiurkštus vaikėzas, taip įsakinėdamas žmonėms. Jis visą gyvenimą praleido tarsi negyvenamoj saloj ir, kadangi buvo tos salos karalius, tai ir įgijo tokias manieras, be to, neturėjo su kuo savęs palyginti. Merė irgi buvo beveik tokia pat kaip jis, bet atvykusi į Miseltvaitą, ji pamažu suprato, kad jos elgesys nėra toks, koks žmonėms patinka. Suprantama, kad tai suvo-

kus jai pasidarė visai įdomu stebėti Koliną. Taigi, kai daktaras Kravenas išėjo, ji atsisėdo ir kelias minutes įdėmiai į jį žiūrėjo. Norėjo, kad jis paklaustų, ko ji taip žiūri, ir jis, žinoma, paklausė:

- Kodėl taip žiūri į mane?

- Aš galvoju, kad man beveik gaila daktaro Kraveno.

- Man irgi, - pasakė jis šaltai, bet be jokio pasitenkinimo. - Dabar jam nebeatiteks Miseltvaitas, nes aš nebemirsiu.

- Man gaila jo, žinoma, ir dėl to, - pasakė Merė, - bet dabar aš galvoju, kaip turėtų būti baisinga likti mandagiam su dešimties metų berniuku, kuris visada toks šiurkštus. Aš taip niekad negalėčiau.

- Argi aš šiurkštus? - paklausė nė kiek nesutrikęs Kolinus.

- Jeigu tu būtum jo sūnus, o jis būtų iš tų, kur muša vaikus, - pasakė Merė, - jis išpertų tave.

- Bet jis nedrįsta, - pasakė Kolinus.

- Ne, jis nedrįsta, - atsakė Merė, visai nieko bloga negalvodama. - Niekas niekad nedrįso padaryti ką nors, kas tau nepatiktų. Nes tu rengeisi numirti, ir panašiai. Buvai toks pasigailėjimo vertas.

- Bet, - atkakliai teigė Kolinai, - aš nebebūsiu pasigailėjimo vertas. Aš neleisiu žmonėms galvoti, kad aš toks esu. Šiandien aš atsistoju ant savo kojų.

- Kiekvienas žmogus vis dėl kitokių priežasčių pasidaro keistuolis, - toliau garsiai mąstė Merė.

- Argi aš keistuolis? - paklausė Kolinai.

- Taip, - atsakė Merė, - esi labai keistas. Bet tau nereikėtų dėl to pykti, - pridūrė ji taikiai, - aš ir pati keistuolė, ir Benas Vėjoramstis keistuolis. Bet aš dabar nebesu tokia keistuolė, kokia buvau pirma, kol man pradėjo patikti žmonės ir kai atradau sodą.

- Aš nenoriu būti keistuolis, - pasakė Kolinai. - Ir nebūsiu! - pridūrė ryžtingai.

Jis buvo labai išdidus. Kurį laiką gulėjo galvodamas, o tada Merė išvydo jo žavią šypsena, kuri galų gale pamainė visą jo veidą. - Aš nebebūsiu keistuolis, - pasakė jis, - jeigu kasdien vaikščiosiu į sodą. Tenai veikia stebuklai! Burtai - gerieji Burtai. Tu žinai, Mere, aš dėl to nė kiek neabejoju.

- Ir aš neabejoju, - pritarė Merė.

- Jeigu tai ir nėra tikri Burtai, - pasakė Kolinai, - mes galime apsimesti, kad jie tikri. kažkas vis dėlto ten yra - kažkas yra!

- Tai Burtai, - pasakė Merė. - Bet ne pikti, o geri, geri.

Jie visada tai vadindavo Burtais, ir tikrai atrodė, kad jie veikė per visus vėlesnius mėnesius – nuostabius mėnesius – spinduliuojančius mėnesius – stulbinančius mėnesius. Ak! Kokie dalykai dėjosi sode! Jeigu jūs turėjot sodą, suprasite, kad reiktų visą knygą parašyti, norint nupasakoti, kas tenai vyksta. Pirmiausia atrodė, kad žaliuojantys augalai niekad nesiliaus stiebtis iš žemės ir tarp žolių, ir lysvėse, ir net mūrinės tvoros plyšiuose. Tada tie žaliuokliai ėmė krauti pumpurus, o pumpurai skleistis ir spalvintis tai žydrai, tai rausvai, tai raudonai. Per tas laimingąsias dienas kiekvienam žingsnyje, kiekvienam plyšy, kiekvienam kampe prisisėjo gėlių. Benas Vėjoramstis buvo matęs taip darant, todėl išgramdė cemento atskalas tarp tvoros plytų ir pribarstė žemių, kad ten galėtų augti visokie svyrantys augalai. Pievoje stiepėsi vilkdalgiai ir baltosios lelijos, o prie žalių pavėsinių rikiavosi aukštų pentinių, sinavadų ir katilėlių čia žydros, čia baltos ietys.

– Ji labai jas mėgo, labai mėgo, – kalbėjo Benas Vėjoramstis. – Ji mėgo jas, nes, kaip ji sakydavo, jos tarsi rodo į žydrą dangų. Ne dėl to, kad ji buvo iš tų, kurie žiūri tik į žemę, ne iš tų. Tiesiog mėgo jas, bet, kaip sakydavo, nuo jų žydrasis dangus bemaž linksmesnis atrodo.

Tos gėlės, kurias Dikenas ir Merė pasėjo, augo taip, lyg elfai jas būtų prižiūrėję. Visom spalvomis tviskančios aguonos šoko dvelkiant vėjeliui – šalia begalės linksmų gėlių, kurios jau metų metus augo sode ir kurios, ko gera, šnabždėjosi nustebusios, iš kur čia tiek nematytų žmonių atsirado. O rožės – ak, rožės! Atsispyrusios nuo žolės, apraizgiusios saulės laikrodį, vainiku apjuosusios medžių kamienus, nukarusios nuo šakų, lipančios į viršų tvoromis ir išsiplėtojusios virš jų ilgomis, lyg kaskados krintančiomis girliandomis – kiekvieną dieną, kiekvieną valandą jos vis labiau atgydavo. Šviesūs gležni lapeliai ir pumpurai – ir pumpurai! – iš pradžių menkučiai, bet jau brinkstantys ir skleidžiantys Burtus, kol pagaliau išsprogsta ir išsiskleidžia dailiomis kvapų taurelėmis, kurios pačios apvirsta ir išsilieja per kraštus, kvėpindamos orą sode.

Kolinas visa tai matė, stebėjo kiekvieną pasikeitimą. Kas rytą jį pasiimdavo laukan ir kasdien visas valandas, jei tik nelydavo, jis praleisdavo sode. Net rūškanos dienos jam patikdavo. Jis gulėdavo ant žolės ir, anot jo, „stebėdavo, kaip ji auga“. Jeigu ilgai stebi, aiškindavo jis, gali pamatyti besiskleidžiant pumpurą. Taip pat gali susipažinti su keistais vabalėliais, kurie vis zuja, vis laksto į visas puses su kaž-

kokiais nežinomais, bet, matyt, rimtais pavedimais. Kartais jie tempia mažulyčius šiaudo ar plunksnos šapelius ar maisto trupinėlių. Arba ropoja žolės stiebeliais lyg medžiais, nuo kurių viršūnės galima apsižvalgyti ir ištyrinėti visą šalį. Vieną ištisą rytą jis pražiūrėjo į kurmį, bebaigiantį savo urvą ir verčiantį lauk kauburį žemių, kad pagaliau išlištų į lauką. Jo aštrianagės letenėlės atrodė nelyginant elfo rankeles. Skruzdžių takai, vabalų takai, bičių takai, varlių takai, paukščių takai, augalų takai – visa tai buvo naujas, tyrinėjimo vertas pasaulis. Ir Dikenas visus juos aprodė ir dar pridėjo lapių takus, ūdrų takus, vandens žiurkių takus, barsukų takus – nebuvo galo šnekoms ir apmąstymams.

Bet tai nesudarė nė pusės Stebuklų. Tai, kad jis sykį jau tikrai stovėjo ant savo kojų, kėlė Kolinui įvairiausių minčių. O kai Merė pasakė, kokius žodžius ji tada kartojo, jis labai susijaudino ir patikėjo jais. Jis be perstojo apie tai kalbėdavo.

– Žinoma, pasaulyje turi būt daugybė stebuklų, – vieną dieną išmintingai pareiškė jis, – bet žmonės nežino, kokie jie yra arba kaip juos prisišaukti. Galbūt pirmiausia reikia pasakyti, kad nutiks nuostabių dalykų, o tada jie ims ir nutiks. Aš padarysiu bandymą.

Kai kitą rytą jie nuėjo į sodą, jis iškart liepė pašaukti Beną Vėjoramstį. Tas atskubėjo kiek galėdamas ir pamatė radžą stovintį po medžiu ant savo kojų ir labai didingai atrodantį, bet ir meiliai besišypsantį.

- Labas rytas, Benai Vėjoramsti, - ištarė jis. - Noriu, kad tu ir Dikenas, ir Merė sustotumėt į eilę ir paklausytumėt manęs, nes aš pasakysiu kai ką labai svarbaus.

- Aje, aje, sere, - atsakė Benas Vėjoramstis ir kilstelėjo ranką prie kepurės. (Tai buvo vienas žavus ilgai slėptas Beno Vėjoramščio gestas, mat paau-glystėje jis sykį pabėgo iš namų į jūrą ir plaukiojo laivu. Todėl mokėdavo atsiliepti kaip jūreivis.)

- Aš atliksiu mokslinį bandymą, - paaiškino radža. - Kai užaugsiu, aš padarysiu daugybę mokslinių atradimų, o pradėsiu dabar nuo šio bandymo.

- Aje, aje, sere, - nuolankiai pasakė Benas Vėjoramstis, nors jis tik pirmą sykį gyvenime išgirdo apie didžius mokslinius atradimus.

Merė irgi pirmą sykį tai išgirdo, bet ir šiuo atveju ji suvokė, kad tas keistuolis Kolinus yra prisiskaitęs visokių dalykų ir kažkaip sugeba įtikinti kitus. Kai jis pakelia galvą ir išmeigia į tave savo keistąsias akis, atrodo, kad juo tiki net labiau negu savim, nors jam

tėra vos dešimt metų – eina vienuolikti. Šią akimirką jis buvo ypač įtaigus, mat netikėtai pajuto malonumą sakyti tokias kalbas kaip suaugęs.

– Tas didelis mokslinis atradimas, kurį ketinu padaryti, – pasakojo jis, – bus apie Stebuklą. Stebuklas yra didelis dalykas, ir mažai kas apie jį ką nors žino – išskyrus keletą žmonių senovinėse knygose – ir dar šiek tiek Merė, nes ji gimė Indijoje, kur yra fakyru. Manau, kad ir Dikenas šiek tiek išmano apie Stebuklus, bet turbūt jis pats nežino, kad išmano. Jis užburia gyvūnus ir žmones. Aš niekada jam nebūčiau leidęs ateiti pas mane ir mane matyti, jei jis nebūtų gyvūnų kerėtojas, – o gal ir berniukų kerėtojas, nes ir berniukas yra gyvūnas. Aš esu tikras, kad visur pilna Stebuklų, tik mes nemokame jų aptikti ir jais pasinaudoti – kaip elektra, arkliais ar garo jėga.

Viskas skambėjo taip įspūdingai, kad Benas Vėjoramstis tiek susižavėjo, jog netvėrė kailyje.

– Aje, aje, sere, – pasakė jis ir visas įsitempė.

– Kai Merė atrado šį sodą, jis atrodė visai negyvas, – kalbėjo toliau oratorius. – Tada kažkas pradėjo šį bei tą stumti viršun iš po žemių, ir kažkas atsirado iš nieko. Vieną dieną nieko nebuvo, o kitą dieną jau yra. Anksčiau aš nieko panašaus nebuvau matęs, todėl dabar man labai smalsu. Mokslo žmo-

nės visada yra smalsūs, o aš rengiuosi būti mokslininkas. Aš visą laiką pats savęs klausinėju: „Kas tai yra? Kas tai yra?“ Kažkas čia yra. Negali nieko nebūti! Nežinau, kaip tai vadinasi, todėl ir vadinu – Stebuklas. Nebuvau niekad matęs saulės tekėjimo, o Merė ir Dikenas matė. Ir iš to, ką jie man pasakojo, aš įsitikinau, kad tai irgi Stebuklas. Kažkas viską stumia ir traukia. Kartais, kai jau pradėjau lankytis sode ir žiūrėti pro medžius į dangų, aš patirdavau keistą jausmą, kad esu laimingas ir lyg kažkas kilnoja mano krūtinę ir priverčia greičiau kvėpuoti. Stebuklas visą laiką stumia ir traukia ir vis daro ką nors iš nieko. Viską padaro Stebuklas. Lapus ir medžius, gėles ir paukščius, barsukus ir lapas, ir voveres, ir žmones. Taigi jis turi būti visur aplink mus. Šiame sode – visur. Stebuklas šiame sode priverė mane atsistoti ir suprasti, kad aš gyvensiu ir būsiu žmogus. Kad padarysiu mokslinį bandymą – kažką sukursiu, įdėsiu į vidų ir priversiu save patį stumti ir traukti, ir darysiuos vis stipresnis. Nežinau, kaip tai padaryti, bet manau, jeigu visą laiką apie tai galvosi ir to norėsi, galbūt ir įvyks. Gal tai tik pirmas vaikiškas būdas. Kai bandžiau tada pirmą kartą atsistoti ant kojų, Merė kartojo sau kaip įmanydama greičiau: „Tu tai gali! Tu tai gali!“ Ir aš

galėjau. Žinoma, reikėjo ir man pačiam tada pasistengti, bet jos Stebuklas man padėjo – ir Dikeno taip pat. Kiekvieną rytą ir vakarą, ir vidury dienos kada tik prisiminsiu, aš vis sakysiu: „Manyje yra Stebuklas! Stebuklas man padeda. Aš būsiu toks stiprus kaip Dikenas, toks kaip Dikenas!“ Ir jūs taip pat turit tai daryti. Toks mano bandymas. Ar tu padėsi, Benai Vėjoramsti?

– Aje, aje, sere! – tepasakė Benas Vėjoramstis. – Aje, aje!

– Jeigu jūs kartosit tą kasdien kaip kareiviai apmokymuose, mes pamatysim, kas bus, ir pažiūrėsime, ar bandymas mums pasisekė. Daug dalykų išmoksti kartodamas ir vis galvodamas apie juos, kol viskas amžiams nusėda tavo galvoj. Manau, ir su Stebuklu bus tas pats. Jeigu kviesies ir kviesies jį, o jis taps tavo dalimi, pasiliks tavy ir padės tau.

– Syki Indijoje aš girdėjau, kaip vienas kariškis mano mamai sakė, kad yra fakyru, kurie tuos pačius žodžius kartoja ir kartoja tūkstantį kartų, – įsiterpė Merė.

– O aš girdėjau, kaip Džemo Fetlevorto žmona kartojo tą pat tūkstantį sykių – išvadindama Džemą girtuokliu gyvuliui, – sausai pasakė Benas Vėjoramstis. – Ir tikrai, ta užuomina suveikė. Jis gerokai jai

īkrētē, nuējo ī „Žydrojo liūto“ alinē ir prisigērē kaip liūtas.

Kolinas suraukē antakius ir kelias minutes galvojo, tada vėl nušvito.

- Na, taip, - pasakē jis, - matot, kad iš to kažkas išėjo. Ji šaukēsi piktojo Stebuklo, kol privertē jį primušti ją. Jeigu būtų šaukūsis gerojo Stebuklo ir sakiusi ką nors labai gražaus, gal jis ir nebūtų prisigēręs kaip liūtas ir gal būtų padovanojęs jai naują skrybēlaiteį.

Benas Vėjoramstis nusijuokē, o jo mažose senose akyse galėjai išvelgti gudrų susižavėjimą.

- Tav toks pat gilus protas kiek ir tiesios kojos, ponaiti Kolinai, - pasakē jis. - Kai tik vėl sutiksiu Besę Fetlevort, aš jai pasakysiu, kiek daug gero gali pridaryti Stebuklas. Ji bus ramesnė ir malonesnė, jeigu tas mokslinis bandymas suveiks, - ir Džemui bus tas pats.

Dikenas stovėjo ir klausėsi tos paskaitos, o jo akys švietē iš susižavėjimo. Riešutas ir Kiautas tupėjo jam ant pečių, o rankose jis laikē ilgaausį baltą triušį ir glostē, glostē jį švelniai, kol tas priplojo ausis prie nugaros iš malonumo.

- Ar tu tiki, kad bandymas pasiseks? - paklausē jo Kolinas, susidomėjęs, ką jis apie tai mano. Jam

labai dažnai rūpėdavo, ką Dikenas galvoja, žiūrėdamas į jį arba į vieną iš savo „sutvėrimų“, laimingai, plačiai šypsodamasis.

Ir dabar jis šypsojosi. Ir dar plačiau negu paprastai.

- Aje, - atsakė Dikenas, - aš tikrai tikiu. Bus lygiai taip pat kaip su sėklomis, kai jas saulė pašildo. Tikrai pasiseks. Ar jau dabar pradėsime?

Kolinas džiūgavo. Ir Merė džiūgavo. Įkvėptas fakyrų ir maldininkų, kuriuos matė knygų iliustracijose, Kolinas buvo patikėjęs, kad jie dabar turi sukryžiaavę kojas susėsti po medžiu, kuris priminė baldakimą.

- Sėdėsiu panašiai kaip šventykloje, - aiškino Kolinas. - Aš beveik ir pavargau, noriu atsisėsti.

- E-e! - tarė Dikenas. - Tav nevalia sakyti, kad esi pavargęs. Gal sugadint visą Stebuklą.

Kolinas pasižiūrėjo į jį, į jo tyras, apskritas akis.

- Taip, išties, - lėtai ištarė jis. - Turiu galvoti tik apie Stebuklą.

Kai jie susėdo ratu, viskas atrodė taip didinga ir paslaptinga. Benas Vėjoramstis pasijuto lyg atsidūręs tarp besimeldžiančiųjų. Šiaip jau jis labai kebliai jausdavosi tarp tų, kaip jis vadindavo, „maldininkų“. Bet šįkart tai buvo radžos sumanymas, jis dėl to

nesipiktino ir iš tikrųjų net džiaugėsi, kad vaikai teikėsi jį pakviesti. Panelę Merę apėmė prakilnus džiaugsmas. Dikenas tebelaikė rankose triušį, ir galbūt niekam negirdint pasiuntė keletą burtažodžių, nes kai jis atsisėdo ir sukryžiavo kojas, kaip ir kiti, varna, lapė, voveraitės ir ėriukas taip pat pamažu prisiartino prie jų ir papildė ratą, kiekvienas įsikūręs jam patogioje vietoje.

- Ir „sutvėrimai“ atėjo, - reikšmingai tarė Kolinai. - Ir jie nori mums padėti.

Merė pagalvojo, kad Kolinai tikrai puikiai atrodo. Jo galva buvo aukštai pakelta, lyg kunigo, o keistosios akys žavingai švietė. Šviesa krito ant jo pro medžio baldakimą.

- Dabar pradėsime, - pasakė jis. - Mere, ar mes turėtumėm linguot pirmyn atgal, jeigu būtume deriviškai?

- Aš negal linguot pirmyn atgal, - išsigandęs pasakė Benas Vėjoramstis, - aš turiu reumatą.

- Stebuklas jį tau nuims, - ištarė Kolinai Vyriausiojo Šventiko balsu, - bet mes tiek neišlauksim, kol jis tą padarys. Mes tik pagiedosim.

- Aš nemoku giedoti, - pasakė Benas Vėjoramstis, truputį suirzęs. - Mane išvijo iš bažnyčios choro, vos tik aš pabandžiau giedoti.

Niekas net nenusišypsojo. Visi buvo per daug susikaupę. Kolino veidas net netruktelėjo. Jis mąstė vien apie Stebuklą.

- Tada aš giedosiu, - pasakė jis. Ir jis pradėjo, visas tiesiog pavirtęs viena dvasia. - Saulė šviečia - saulė šviečia. Tai Stebuklas. Gėlės auga - šaknys krebžda. Tai Stebuklas. Būti gyvam yra Stebuklas - būti sveikam yra Stebuklas. Stebuklas yra manyje - Stebuklas yra manyje. Jis manyje - jis manyje. Jis kiekviename iš mūsų. Jis yra Beno Vėjoramščio nugaroj. Stebukle! Stebukle! Pasirodyk, palengvink jam!

Jis kartoją tai daugybę kartų. Ne tūkstantį kartų, bet daug. Merė klausėsi apstulbusi. Jautė, kad tai ir keista, ir drauge nuostabu, ir norėjo, kad jis tėtų ir tėtų. Benas Vėjoramstis pasijuto lyg grimztaš į kokį sapną, ir tai buvo visai suprantama. Bičių dūzgesys žieduose pynėsi su giesmingu balsu ir tirpo migdančiam snauduly. Dikenas sėdėjo sukryžiaęs kojas, laikydamas ant kelių miegantį triušį ir uždėjęs ranką ėriukui ant nugaros. Suodžius stumtelėjo į šoną voveraitę ir prisispaudė arčiau ant Dikeno peties, o jo akis aptraukė pilkšva migla. Pagaliau Kolinas baigė.

- Dabar aš ketinu apeiti aplink sodą, - pareiškė jis.

Benas Vėjoramščio galva buvo nusvirusi žemyn, ir jis krūpteldamas kilstelėjo ją.

- Tu buvai užmigęs, - pasakė Kolinai.

- Nepasakyčiau, - sumurmėjo jis. - Pamokslas buvo gan geras, - bet aš esu priverstas išeiti prieš visą minią.

Jis dar nebuvo visiškai prabudęs.

- Tu ne bažnyčioj, - pasakė Kolinai.

- Ne, - pasitaisė Benas. - Kas pasakė, kad aš ten? Aš visiškai viską girdėjau. Tu sakei, kad Stebuklas yra mano nugaroj. Daktaras jį vadina reumatu.

Radža mostelėjo ranka.

- Tai piktasis Stebuklas, - pasakė jis. - Tuoj pajusi geresnį. Aš leidžiu tau grįžti prie darbų, Benai Vėjoramsti. Bet rytoj vėl ateik.

- Norėč pamatyt, kaip tav vaikščiosi po sodą, - suniurnėjo Benas.

Tai nebuvo nedraugiškas niurnėjimas, bet vis dėlto niurnėjimas. Tiesą sakant, būdamas užsispyręs ir dar iki galo nepatikėjęs Stebuklais, jis pagalvojo, kad jei bus išsiųstas iš sodo, galės užsilipti kopėčiom ir pažiūrėti per tvoros viršų. Taigi jis buvo pasiren-

gęs kulniuoti atgal, jeigu čia kiltų kokių nesklandumų.

Radža neprieštaravo, kad jis pasiliktu, taigi procesija buvo parengta. Tikrai, atrodė kaip procesija. Kolinas ėjo priekyje, iš vieno šono Dikenas, iš kito šono Merė. Benas Vėjoramstis kulniavo užpakalyje, o „sutvėrimai“ sekė paskui juos. Ėriukas ir lapiukas laikėsi arti Dikeno, baltasis triušis šokavo priekyje arba stabteldavo paskabyti žolės, o Suodžius sekė visus oriai kaip labai svarbi asmenybė.

Procesija ėjo lėtai, bet iškilmingai. Kas keletą jardų sustodavo pailsėti. Kolinas laikėsi Dikeno alkūnės, o Benas Vėjoramstis labai akylai jį prižiūrėjo, bet kartais Kolinas atitraukdavo ranką ir keletą žingsnių žengdavo vienas. Visą tą laiką jo galva buvo pakelta, ir atrodė jis labai didingai.

- Stebuklas yra manyje! - vis kartojo jis. - Stebuklas man duoda stiprybės! Aš jaučiu! Aš net jaučiu!

Atrodė, jog tikrai kažkas jį palaikė ir kėlė. Jis prisėdo pavėsinėje ant suolo, o sykį ar du - ant žolės, kelis kartus stabtelėjo ant tako ir įsiremdavo į Dikeną, bet jis tol nesustojo, kol neapėjo viso sodo. Kai sugrįžo po baldakimu, jo skruostai liepsnojo, o pats atrodė pergalingai.

- Aš apėjau! Stebuklas padėjo! - šūktelėjo jis. - Tai mano pirmasis mokslinis atradimas.

- Ką pasakys daktaras Kravenas? - išsprūdo Meri.

- Jis nieko nepasakys, - atsakė Kolinas, - kadangi jis apie tai nežinos. Tai turi būti pati didžiausia paslaptis. Niekas neturi nieko žinoti, kol aš tiek sustiprėsiu, kad galėsiu vaikščioti ir lakstyti, kaip visi vaikai. Kiekvieną dieną aš atvažiuosiu čia vežimėliu ir atgal juo parvažiuosiu. Nenoriu, kad žmonės šnibždėtųsi ir klausinėtų, ir neleisiu, kad mano tėtis ką nors sužinotų, kol bandymas sėkmingai pasibaigs. O tada, kai jis sugrįš į Miseltvaitą, aš tiesiog įeisiu į jo kabinetą ir pasakysiu: „Čia aš. Aš toks, kaip visi berniukai. Aš visai sveikas, aš gyvensiu ir užaugsiu vyras. Tai įvyko mokslinio bandymo dėka.“

- Jis pagalvos, kad sapnuoja, - šūktelėjo Merė. - Jis nepatikės savo akim.

Kolinas pergalingai švietė. Jis privertė save patikėti, kad jam vis geriau ir geriau, o tai iš tikrųjų buvo daugiau negu pusę mūšio laimėti, tik jis to nesuvokė. Ir labiausiai jį kurstė mintis, kaip atrodys jo tėtis, kai pamatys, jog turi sūnų, tokį pat tiesų ir tvirtą kaip ir kitų tėvų sūnūs. Vienas iš juodžiausių jo skaudulių tomis slogiomis nesveikatos dienomis

buvo neapykanta, kad jis ligotas berniukas iškrypsia nugara, į kurią tėtis bijo net pažvelgti.

- Jam teks tuo patikėti, - pasakė Kolinas. - Viena, ką aš rengiuos padaryti, kai Stebuklas atliks savo darbą ir kol dar nebūsiu pradėjęs savo mokslinių atradimų, - tai tapti atletu.

- Po savaitės kitos mes imsime su tav boksuotis, - pasakė Benas Vėjoramstis. - Ir viskas tuom pasibaigs, kad laimėsi medalį ir tapsi visos Anglijos čempionu.

Kolinas rūstokai pažvelgė į jį.

- Vėjoramsti, - pasakė, - tai nepagarbu. Negali per daug atsipalaiduoti, juk saugai paslaptį. Kiek bepadėtų Stebuklas, čempionas aš niekad nebūsiu. Aš būsiu Mokslininkas Išradėjas.

- Ak, persiprašau, persiprašau, sere, - atsakė Benas, kilsteldamas ranką saljutui, - aš turėjau susiprotėti, kad čia ne juokų reikalas.

Bet jo akys žybčiojo, ir slapta jis labai džiūgavo. Jis visai nebijojo būti išbartas, nes tas barimas reiškė, kad bernioko dvasia tvirtėja.

24. - Tegul jie juokiasi.

Dikenas dirbdavo ne tik paslaptینگajame sode. Apie jo namus viržynėje buvo netašytų akmenų tvora aptvertas žemės plotelis. Anksti rytais bei vakarų prieblandoje arba išstisias dienas, kai Kolinai ir Merė jo nematydavo, Dikenas dirbdavo jame. Sodindavo arba ravėdavo bulves ir kopūstus, ropes ir morkas, ir žoleles. Savo „sutvėrimų“ apsuptas, jis darė ten stebuklus, ir atrodė, kad niekad nepavargsta. Kasdamas ir ravėdamas švilpaudavo arba niūniuodavo Jorkšyro viržynės dainėles, arba kalbėdavosi su Suodžium bei Kapitonu, arba su broliais bei sesutėm, kuriuos mokydavo, kaip jam padėti.

- Mums nebūtų taip gerai, - sakydavo ponias Sojerbiu, - jeigu nebūtų Dikeno daržo. Jis bet ką moka išauginti. Jo bulbos ir kopūstai dvigubai didesni negu kitų, ir jie tokio skanumo, kaip niekieno kito.

Kai surasdavo valandėlę laiko, ji mėgdavo išeiti į lauką ir pasikalbėti su Dikenu. Po vakarienės dar gana ilgai tvyrodavosi prieblanda ir galėdavosi padirbėti, ir jai tada būdavo ramus metas. Ji galėdavo prisėsti ant žemos akmenų tvoros ir pasižvalgyti,

ir paklaustyti dienos naujienų. Jai tas metas patikdavo. Darželyje buvo ne tik daržovių. Dikenas kartais nupirkdavo už pensą pakelį gėlių sėklų ir pasėdavo tarp agrastų krūmų ir net tarp kopūstų puikių, skaniai kvepiančių razetų, gvazdikų, našlaičių ir kitų gėlelių, kurių sėklų išlaikydavo ir kitiems metams arba kurių šaknys kiekvieną pavasarį išleisdavo daigus ir pasklisdavo gražiais kuokšteliais. Žemoji tvora buvo vienas iš gražiausių dalykų Jorkšyre, nes į kiekvieną jos plyšį Dikenas prikaišiodavo viržynės rusmenių, paparčių, akmenpipirnių, gyvatvorės daigų, kol pagaliau tik kur ne kur belikdavo pliko akmens plotelis.

- Visa, ką žmogelis turi padaryti, kad jie tarptų, mama, - sakydavo jis, - tai tik būti jiems tikras draugas. Jie visai kaip ir tie „sutvėrimai“. Jeigu ištroškę - duok atsigerti, jei alkani - šiek tiek papenėk. Ir jie nori gyventi taip pat kaip ir mes. Jeigu jie išdžiūtų, aš gailėčiausi, kad buvau jiems blogas ir beširdiškai elgiausi.

Tai tomis prieblandos valandomis ponias Sojerbiu išgirsdavo viską, kas nutinka Miseltvaito dvare. Iš pradžių ji tik sužinojo, kad „ponaitis Kolinus“ išsigeidė išvažiuoti į lauką su panele Mere ir kad tas jam išėjo į gera. Bet visai neseniai abiejų berniukų

buvo sutarta, kad Dikeno mama irgi galėtų „būti priimta į tą paslaptį“. Kažkaip niekas neabejojo, kad ji „visiškai patikima“.

Taigi vieną gražų ramų vakarą Dikenas jai viską papasakojo, su visom jaudinančiom smulkmenom apie užkastą raktą ir liepsnelę, ir pilkajį rūką, kuris darė įspūdį, lyg viskas būtų išmirę, ir apie paslaptį, kurios panelė Merė neketino niekam atskleisti. Ir kaip atėjo Dikenas, kaip jam viskas buvo papasakota, ir abejonės dėl ponaičio Kraveno, ir baigiamoji jo supažindinimo su slaptom valdom drama, dar apie piktą Beno Vėjoramsčio veidą, išnirusį viršum sienos, iš pasipiktinimo staiga atsiradusią Kolino stiprybę – nuo viso to malonusis ponios Sojerbiu veidas net keletą kartų turėjo pakeisti spalvą.

– Kaip sau nori! – pasakė ji. – Vis dėlto kaip gerai, kad ta mažoji mergikė atsikėlė į dvarą. Tai ir ją pakeitė, ir ją išgelbėjo. Atsistoti ant savo kojų! O mes visi manėm, kad jis vargšiukas, pusprotis vaikas ir kad nė vieno tiesaus kaulo neturi.

Ji daug visko klausinėjo, o jos žydros akys skendėjo susimąstyme.

– Kaip visi ten, dvare, elgiasi, kai jis taip sveikai ir linksmai laikosi ir nebedejuoja? – pasiteiravo ji.

- Jie nežino, kaip dabar elgtis, - atsakė Dikenas. - Su kiekviena diena jo veidas keičiasi. Jis apvalėja ir nebeatrodo toks prakaulus, ir vaško spalva nyksta. Bet kartkarčiais jis dar privalo padejuoti, - gudriai šypsodamasis pridūrė Dikenas.

- Kurių galų, dėl Dievo meilės? - paklausė poniasojerbiu.

Dikenas sukikeno.

- Jis taip daro, kad jie mažiau spėliotų, kas nutiko. Jeigu daktaras sužinotų, kad jis gali stovėti ant savo kojų, tikriausiai tuoj parašytų ir praneštų apie tai ponui Kravenui. Ponaitis Kolinus saugo tą paslaptį, nori pats ją atskleisti. Jis nori kasdieną kartot tą savą Stebuklą, kol tėvas sugriš, o tada jis nori išgygiuoti į jo kambarį ir pasirodyti, kad jis toks pat tiesus kaip kiti berniokai. Bet ir jis, ir panelė mano, kad geriausia dabar truputį padejuoti ir juos paerzinti, o tad jau atidengti pėdsakus.

Poniasojerbiu tyliai ir maloniai juokėsi, dar jam nė nepabaigus paskutinio sakinio.

- Oho! - pasakė ji. - Ta porelė nieko sau išdykauja. Galiu garantuoti. Jie gerokai pasižais visa tai vaidindami, o vaikai nieko labiau nemėgsta kaip žaisti vaidinimus. Na ir kaipgi jie visa tai daro, Dikenai, mielasis?

Dikenas liovėsi ravėjęs ir prisėdo ant kulnų jai papasakoti. Jo akys linksmai žybčiojo.

- Kiekvieną sykį, kai Kolinus susiruošia į sodą, jis ant rankų nunešamas į vežimėlį, - aiškino jis. - Ir jis plūsta liokajų Džoną, kam neatsargiai jį neša. Jis apsimeta baisus bejėgis ir niekad nepakelia galvos, kol mes išnykstam visiems iš akių. O sodinamas į kėdę jis niurna ir šiaušiasi. Ir jam, ir panelei Merei - abiem smagu, ir kai jis dūsauja ir skundžiasi, ji šneka: „Vargšas Kolinus! Ar tau taip labai gelia? Ar tu tikrai toks nusilpęs, vargšeli Kolinai?“ Bet neramu, kad jie kartais vos išsveria neprapliuopę juokais. Kai mes jau būname saugūs sode, jie juokiasi, kol kvapo pristinga. Ir net sukiša nosis į ponaičio Kolino pagalvėles, kad sodininkai nenugirstų, jeigu būtų kuris netoli.

- Kuo daugiau juokiasi, tuo jiems geriau! - pasakė ponias Sojerbiu, pati vis dar juokdamasi. - Gerai, sveikam vaikui juoktis daug geriau negu ryti tabletes dienų dienom ar net metų metais. Na, ta porelė tikrai išstorės.

- Jie jau storėja, - pasakė Dikenas. - Jie tiek išalksta, kad nežino, kaip prasimanyti daugiau maisto, kad nekiltų kalbų. Ponas Kolinus sako, jeigu ims prašinėti daugiau maisto, jie nebetikės, kad jis

ligonis. Panelė Merė sako, jog atiduotų jam savo valgį, bet, sako, jeigu ji liks alkana, tai pati suplonės, o jie tur abudu kartu sustorėti.

Ponia Sojerbiu taip nuoširdžiai juokėsi, kai jai apsakė tą bėdą, kad tiesiog raičiojosi po savo melsvu apsiaustu, o Dikenas juokėsi kartu.

– Štai ką tav pasakysiu, vaikine, – pasakė ponia Sojerbiu, kai jau galėjo kalbėti. – Aš sugalvojau, kaip jiems padėt. Kai tu rytais eisi pas juos, pasiimsi bidonėlį šviežio saldaus pieno, o aš jiems iškepsiu kepalėlių kaimiškos duonos arba saldžių bandelių su razinom, kurias ir jūs, vaikai, mėgstat. Nieko nėra geriau už šviežią pieną su duona. Tada jie numalšins sau alkį, kol bus sode, o grįžę į vidų gaus puikesnio maisto, kurį sudoros iki paskutinio trupinio.

– Oi, mama! – gėrėdamasis pasakė Dikenas. – Kokia tu nuostabi! Tav visad matyt išėitis iš padėties. Vakar jie buvo visai sunerimę. Nebeišmanė, kaip išlaikys, neužsiprašę daugiau maisto, – pilvai buvo visai tušti.

– Jiedu abu jauni ir sparčiai auga, ir sveikata jiems abiem sugrįžta. Tokie vaikai visada jaučiasi kaip vilkiukai ir valgio jiems reikia kaip oro ir vandens, – pasakė ponia Sojerbiu. Tada nusišypsojo

apvalia kaip ir Dikeno šypsena. – Na, bet jie tikrai išdykauja kaip reikiant, – pasakė ji.

Ji buvo visiškai teisi, toji geroji žavioji mama. Kaip niekad buvo teisi, tada sakydama, kad tas „žaidimas ir vaidinimas“ jiems didis džiaugsmas. Kolinui ir Meri tai buvo jaudinanti pramoga. Mintį, kad reikia saugotis įtarinėjimų, jiems nesąmoningai pirmiausia pakišo nustebusi auklė, o vėliau daktaras Kravenas.

– Jūsų apetitas labai didėja, ponaiti Kolinai, – vieną dieną pasakė auklė. – Anksčiau nieko nevalgavot, ir beveik niekas jums nepatikdavo.

– Dabar man viskas patinka, – atsakė Kolinai, o kai pamatė įtariai į jį žiūrinčią auklę, staiga prisiminė, kad galbūt jam kol kas dar nevertėtų pasirodyti tokiam sveikam, – tiesą pasakius, ne taip jau viskas man dabar nepatinka. Tai nuo šviežio oro.

– Tikriausiai nuo jo, – sutiko auklė, vis dar žiūrėdama į jį paslaptingu žvilgsniu. – Bet man reikia apie tai pasikalbėti su daktaru Kravenu.

– Kaip jinai į tave žiūrėjo! – pasakė Merė, auklei išėjus. – Tarytum būtų supratusi, kad kažkas ne taip.

– Aš negaliu leisti, kad ji ką nors suprastų, – pasakė Kolinai. – Niekas dar neturi suprasti.

Tą rytą atėjęs daktaras Kravenas irgi atrodė sutrikęs. Dideliam Kolino pykčiui, jis be galo daug visko klausinėjo.

- Jūs labai ilgai išbūnate sode, - sakė jis. - Kur jūs einate?

Kolinas nutaisė jam būdingą oraus abejingumo miną.

- Aš niekam neleidžiu žinoti, kur aš einu, - atsakė jis. - Einu ten, kur noriu. Visiems yra įsakyta nebūti arti prie manęs. Aš nenoriu, kad mane stebėtų ir tyrinėtų. Jūs tai žinote!

- Panašu, kad išbūnate lauke visą dieną, bet neatrodo, kad jums tai kenktų, - aš taip nemanau. Auklė sakė, kad jūs ir valgote daug daugiau negu pirma.

- Galbūt, - pasakė Kolinas, staiga nusitverdamas naujo sumanymo, - galbūt tai nesveikas apetitas.

- Nemanau, nes maistas jums, atrodo, eina į kūną, - pasakė daktaras Kravenas. - Jūsų raumenys sparčiai stiprėja, ir veido spalva geresnė.

- Galbūt... galbūt aš ištinęs ir karščiuoju, - pasakė Kolinas, apsimesdamas prislėgtas liūdesio. - Žmonės, kurie neketina gyventi, dažnai atrodo kitokie.

Daktaras Kravenas pamuistė galvą. Jis laikė suėmęs Kolino riešą, po to atsmaukė rankovę ir pačiu-pinėjo jo ranką.

- Jūs nekarščiuojat, - susimąstęs pasakė jis, - ir tiek raumenų, kiek jums dabar priaugę, yra sveika. Jeigu taip bus ir toliau, berniuk, nereikia kalbėti apie mirtį. Jūsų tėvelis bus labai laimingas, išgirdęs apie tokį reikšmingą pagerėjimą.

- Nenoriu, kad jam būtų pasakyta! - įnirtingai pasipriešino Kolinai. - Jis tik vėl labai nusimins, jeigu man pablogės. O man gali pablogėti jau ir šiąnakt. Man gali kilti baisi temperatūra. Jaučiu, lyg jau dabar man prasideda. Nenoriu, kad parašytumėt tėvui... nenoriu... nenoriu! Jūs mane pykdote, o žinote, kad man nuo to blogiau. Aš jau karštas. Mane siutina tas parašymas ir jau vien tai, kad apie jį kalbate. Siutina taip pat, kaip ir žiūrėjimas į mane!

- Ša-a, mielas! - ramino jį daktaras Kravenas. - Niekas be jūsų leidimo nerašys. Jūs per daug dėl visko jaudinatės. Jums negalima sunaikinti to, kas jau yra įvykę.

Jis daugiau nebekalbėjo apie laišką ponui Kraveniui, o kai sutiko auklę, pats perspėjo, kad ligoniui apie tai nevalia nė užsiminti.

- Berniukui nepalyginamai geriau, - sakė jis. - Jo pažanga atrodo beveik nenormali. Bet, žinoma, dabar jis pats viską daro savo laisva valia, ko anksčiau mes nepriversdavome jo daryti. Vis dėlto jis

dar ir iki šiol labai greit susijaudina, ir nereikia jam nieko sakyti, kas jį erzintų.

Merė ir Kolinai labai išsigando ir susirūpinę kalbėjosi tarpusavy. Nuo to laiko ir prasidėjo jų „vaidinimas“.

- Man tikriausiai reikia dar vieno priepuolio, - pasakė apgailestaudamas Kolinai. - Aš jo nenoriu ir nesu dabar suvargęs dideliu priepuoliu. Gal net nieko ir neišeis. Joks gniužulas nebestoja man skersai gerklę ir galvoje vien tik gražūs dalykai, o ne siaubingi. Bet jeigu jie vėl ims šnekėti apie laišką tėčiui, ką nors privalėsiu daryti.

Jam atėjo į galvą mažiau valgyti, bet, deja, šios nuostabios minties buvo neįmanoma įgyvendinti, nes kas rytą jis prabusdavo su stulbinančiu apetitu, o stalas prie sofos būdavo apkrautas namine duona su sviestu, sniego baltumo kiaušiniiais, uogiene ir grietinėle. Merė visada pusryčiaudavo su juo, ir susėdę prie stalo, - ypač jeigu ant jo būdavo plokščiai supjaustyto karšto kumpio, skleidžiančio iš po sidabrinio dangčio viliojantį kvapą, - jie su neviltim pažvelgdavo vienas kitam į akis.

- Manau, kad teks šį rytą visa tai suvalgyti, Mere, - nusprendavo Kolinai. - Gal paliksim šį tą nuo priešpiečių, ir ypač nuo pietų.

Bet vis niekaip neišeidavo ko nors palikti, ir į virtuvę grįždavo tik šveiste iššveistos tuščios lėkštės, dėl to sukeldamos ten nemažai šnekų.

- Labai norėčiau, - taip pat sakydavo Kolinai, - labai norėčiau, kad tie kumpio luisteliai būtų storesni. O vienintelio sviestainio kiekvienam būtų per maža.

- Jo užtektų tam, kuris ruošiasi mirti, - atsakė Merė, pirmą kartą išgirdusi šiuos žodžius, - bet per mažai tam, kuris ketina gyventi. Kartais jaučiu, kad galėčiau suvalgyti tris, kai pro atdarą langą padvelkia tie malonūs viržių ir prožirnių kvapai.

Tą rytą Dikenas, - kai jie jau buvo apie porą valandų prisižaidę sode, - nuėjo už aukšto rožių krūmo ir atnešė du alavinius lauknešėlius. Paaiškėjęs, kad vienas iš jų pilnas riebaus šviežio pieno su grietinės sluoksniu, nusėdusiu ant viršaus, o kitame pridėta saldžių bandelių su razinom, įsuktų į švarią melsvai baltą servetėlę (bandelės taip rūpestingai apkamšytos, kad dar buvo karštos), iš džiaugsmo prasidėjo tiesiog siautėjimas. Kaip nuostabiai ponai Sojerbiu sugalvojo! Kokia ji puiki ir išmintinga! Kokios gardžios bandelės! Ir koks skanus šviežias pienas!

- Ji irgi turi stebuklingų galių kaip Dikenas, - pasakė Kolinas. - Jos ir padeda jai sugalvoti tokių nuostabių dalykų. Ji stebukladarė. Pasakyk, kad mes labai dėkingi, Dikenai, - be galo dėkingi.

Kartais jis mėgdavo pavartoti suaugusių žmonių posakius. Jam tai patikdavo. Taip labai juos mėgo, kad net patobulindavo kartais.

- Pasakyk, kad ji labai dosni, o mūsų dėkingumas begalinis.

Ir kaipmat užmiršęs savo didingumą puolė kimšti bandelių ir gerti iš lauknešėlio pieną dideliais gurkšniais, kaip ir kiekvienas išalkęs vaikas, kuris daug juda ir kvėpuoja viržynės oru ir kuris pusryčiavo daugiau negu prieš dvi valandas.

Tai buvo tik daugybės malonių tokio pobūdžio nuotykių pradžia. Jie greitai susiprato, kad ponias Sojerbiu turi pamaitinti keturiolika žmonių ir galbūt jai per sunku numalšinti kas dieną dar du apetitus. Taigi jie paprašė, kad ji sutiktų paimti iš jų keletą šilingų pirkiniams.

Dikenas padarė dar vieną atradimą, - kad parke po medžiais netoli sodo, kur Merė pirmą sykį jį užklupo grojantį dėdele laukiniams gyvūnams, yra nedidelė gili duobė, kurioje galima įsirengti iš akmenų krosnelę ir joje keptis bulves ir kiaušinius.

Kepti kiaušiniai buvo dar nežinoma prabanga, o karštutėlės bulvės su druska ir šviežiu sviestu būtų tikusios ir miškų karaliui – tokios jos buvo gardžios. Taigi teliko nusipirkti bulvių ir kiaušinių ir valgyti iki soties, nesijaudinant, kad nutrauks kąsnį nuo keturiolikos burnų.

Kiekvieną nuostabų rytą Stebuklas pradėdavo darbą visiems susirinkus po slyvos medžiu, kurio vešlūs žali lapai sudarė savotišką palapinę, kai praėjo trumpas žydėjimo metas. Po šios ceremonijos Kolinai visada atlikdavo vaikščiojimo pratimus. Per dieną jis kelis kartus su pertraukom grūdinavo savąsias naujai atrastas jėgas. Kas dieną jis vis stiprėjo, galėdavo vaikščioti vis tvirčiau ir daugiau apeiti. Ir kiekvieną dieną vis nuoširdžiau tikėjo Stebuklu. Jis darė vieną bandymą po kito, jausdamasis, kad stiprėja, o Dikenai atskleidavo jam gražiausių dalykų.

– Vakar, – pasakė jis vieną rytą, – aš nuėjau į Tveitą pasitikti mamos ir prie „Mėlynosios karvės“ smuklės pamačiau Bobą Havortą. Jis stipriausias vyras visoje viržynėje. Jis imtynių čempionas ir gali į aukštį iššokti aukščiau negu bet kuris kitas vyras, ir kūjį nusviedžia toliausiai. Keletą metų jis užsiiminėjo visais tais sportais Škotijoje. Mane pažįsta dar

nuo tada, kai buvau visai mažas, ir jis labai draugiškas, todėl paklausiau jo kelių dalykų. Ponai jį vadina atletu, ir aš tad apie tav pagalvoju, Kolinai. Ir aš klausiu jo: „Kaip tav išaugo tokie didi raumens, Bobai? Ar ką nors darydavai, kad būtum toks stiprus?“ O jis sako: „Na, taip, vaikine, darydavau. Vienas stipruolis, atvykęs su cirku į Tveitą, sykį man parodė, kaip treniruoti rankas ir kojas ir kiekvieną kūno raumenį.“ Tada aš klausiu: „Ar galėtum visai gležnas vyrukas pasidaryti stipresnis, Bobai?“ O jis nusijuokė ir sako: „Ar tai pats tas gležnas vyrukas?“ Ir aš sakau: „Ne, bet pažįstu jauną ponaitį, kuris labai taisosi po ilgos ligos, ir norėčiau jam pasakyti keletą tų triukų.“ Aš jokio vardo nepasakiau, o jis ir neklausė. Jis labai draugiškas, kaip aš ir sakiau, tad atsistojo ir nuoširdžiai man parodė, o aš kartoju, ką jis daro, pakol išmokau atmintinai.

Kolinas visąlaik klausėsi įsitempęs.

- Ar gali man parodyti? - šūktelėjo jis. - Ar parodysi?

- Aje, žinoma, - stodamasis atsakė Dikenas. - Bet jis sako, iš pradžių reikia daryti atsargiai ir saugotis, kad nepervargtum. Vis daryti pertraukėles, giliai pakvėpuot ir nepersistengti.

- Aš saugosiuos, - pažadėjo Kolinai. - Tik parodyk man! Tik parodyk! Dikenai, tu didžiausias Stebuklas pasaulyje!

Dikenas atsistojo ant žolės ir lėtai parodė keletą svarbių, bet paprastų judesių raumenims stiprinti. Kolinai viską stebėjo, išplėtęs akis. Keletą iš jų jis galėjo pakartoti sėdėdamas. Tad prieš atsistodamas ant gerokai sutvirtėjusių kojų, jis atsargiai atliko kelis pratimus. Merė irgi juos ėmė kartoti. Suodžius, kuris stebėjo šį spektaklį, labai subruzdavo, nusileido nuo šakos ir šokčiojo sunerimęs aplink, nes nemo-kėjo to paties pakartoti.

Nuo tada šie pratimai pasidarė kasdieniai, kaip ir bandymai su Stebuklu. Kiekvieną sykį abu, ir Kolinai, ir Merė, tų pratimų įstengdavo atlikti vis daugiau ir daugiau. Nuo jų ir atsirado tie dideli apetitai, tad krepšys, kurį Dikenai paslėpdavo už krūmo atėjęs kiekvieną rytą, visada ištuštėdavo. O mažoji krosnelė įduboje ir ponios Sojerbiu gėrybės taip ėjo į kūną, kad ponija Medlok ir auklė, ir daktaras Kra-venai vėl ėmė stebėtis. Galima atsainiai žiūrėti į pusryčius ir apsimesti, kad niekini pietus, jeigu esi iki soties prisikirtęs keptų kiaušinių ir bulvių, prisigėręs šviežio, dar su putomis, pieno, prisivalgęs

avižinių paplotėlių, bandelių, viržių medaus ir plaktos grietinėlės.

- Jie ničnieko nebevalgo, - stebėjosi auklė. - Jie numirs iš bado, jeigu niekas neįkalbės jų bent kiek pavalgyti. Ir pažiūrėkit, kaip jie atrodo.

- Atrodo! - sušuko ponija Medlok pyktelėjusi. - Oho! Jie mane visai nugaluos. Tikri kipšiukai. Vieną dieną atsileidžia diržus, o kitą staiga suka nosį nuo puikiausio valgio, kokį tik virėja jiems besiūlytų. Nė kąsnelio tos puikios paukštienos su padažu! Net šakutės vakar neįsmeigė. Vargšė moteris net pudingą jiems sugalvojo - viską atgal gražino. Ji vos neverkė. Ji labai baiminasi, kad ją pasmerks, jeigu anie nusibadaus iki kapo duobės.

Daktaras Kravenas atėjęs žiūrėjo į Koliną ilgai ir atidžiai. Jis tikrai susirūpino, kai auklė su juo pakalbėjo ir parodė beveik nepalietą padėklą su pusryčiais, palaikytą jam parodyti. Bet dar labiau susirūpino, kai prisėdo ant Kolino sofos ir ją apžiūrėjo. Jis buvo tarnybos reikalais iškviestas į Londoną ir nematė berniuko beveik dvi savaites. O kai jaunas organizmas ima stiprėti, tai stiprėja labai sparčiai. Vaškinis Kolino odos atspalvis buvo išnykęs, o prasimušę švelniai rausvas. Jo gražios akys buvo skaisčios, o duobutės po akim ir ant skruostų

beveik užsilyginusios. Tamsios, sunkios garbanos sveikai krito nuo kaktos, buvo švelnios ir gyvybingos. Lūpos sodrios ir raudonos. Tiesą sakant, buvo nebepadoru į ją žiūrėti kaip į pasmerkta luošį. Daktaras Kravenas pasirėmė smakrą ir susimąstė.

- Man nesmagu girdėti, kad jūs nieko nevalgote, - pasakė jis. - Iš to nieko gero. Prarasit viską, ką esate pasiekę, - o pasiekėt stublinamai daug. Prieš kurią laiką jūs taip gerai valgėte.

- Aš jums sakiau, kad tai buvo nesveikas apetitas, - atsakė Kolinai.

Merė sėdėjo netoliese ant suolo ir staiga išleido labai keistą garsą, kurią taip smarkiai stengėsi užgniaužti, kad galų gale vos neužspringo.

- Kas jums yra? - atsigręžęs į ją, paklausė daktaras Kravenas.

Merė tuoj sugriežtėjo.

- Tai pusiau sloga, pusiau kosulys, - atsakė ji nepaprastai oriai, - ir įstrigo mano gerklėj.

- Bet, - vėliau ji aiškino Kolinui, - aš nebegalėjau susivaldyti. Tiesiog prunkštelėjau, nes staiga prisiminiau tą didžiulę bulvę, kurią tu suvalgei, ir kaip tavo žandai išsipūtė, kai kirtai tą storą riekę su džemu ir grietinėle.

- Ar tie vaikai negali apsirūpinti maistu kaip nors slapta? - išeidamas pasiteiravo daktaras Kravenas ponios Medlok.

- Niekaip, nebent jie išsikastų iš žemės arba nusiškintų nuo medžio, - atsakė ponia Medlok. - Jie visą dieną išbūna lauke ir nieko daugiau nesusitinka, tik vienas kitą. Ir jeigu jie užsimanytų užvalgyti ko nors kitokio, negu įdėta, jiems reikėtų tik paprašyti.

- Na gerai, - pasakė daktaras Kravenas. - Tol, kol jie taip gerai laikosi be maisto, mums nėra ko sukti galvos. Berniukas dabar tiesiog visai kitas vaikas.

- Ir mergaitė, - pridūrė ponia Medlok. - Ji ėmė darytis tiesiog maloni, kai atsikratė tos gaižios išvaizdos. Jos plaukai sutankėjo ir atrodo sveikai, ir jos veido spalva šviesi. Ji buvo tokia paniurėlė, nesveika, o dabar ir ji, ir ponaitis Kolinus juokiasi abu kaip kvaištelėję. Gal jie nuo šito taip storėja.

- Galbūt ir nuo šito, - atsakė daktaras Kravenas. - Tegul juokiasi.

25. Užulaidėlė

O paslaptینگasis sodas vis žydėjo ir žydėjo, ir kiekvieną rytą atsiskleisdavo vis naujų stebuklų. Liepsnelės lizdelyje buvo sudėti kiaušinėliai, ir jo draugužė tupėjo ant jų, šiltai apspaudusi krūtine ir sparneliais. Iš pradžių ji buvo labai nerimastinga, o liepsnelė piktokai vis dairėsi aplinkui. Net Dikenas tomis dienomis nesiartindavo prie to uždaro kampo, laukė, kol ramybė kažkokiu paslaptingu būdu sugrįš į mažosios poros širdes ir jie suvoks, kad sode nėra nieko, kam jie nors kiek nepatiktų – nieko, kas nesuprastų tų nuostabių dalykų, kurie dabar vyksta: nepaprasto, švelnaus, baugaus, širdį gniaužiančio jų kiaušinėlių grožio ir taurumo. Jeigu sode būtų bent vienas žmogus, savo slapčiausiais pojūčiais nesuvokiantis, kad paėmus arba sudaužius nors vieną kiaušinėlį, visas pasaulis apsiverstų, nudardėtų per visatą ir prasmegtų, – jeigu atsirastų kas to nejaučia ir nemoka elgtis, tada turbūt ir tame pavasariškame ore nedvelktų jokia palaima. Bet visi tai suprato ir jautė, o liepsnelė su savo draugužė suvokė, kad jie tai supranta.

Pirmiausiai liepsnelė labai susirūpinus stebėjo Merę ir Koliną. Kažkokiu paslaptingu būdu paukštelis jautė, kad Dikeno nėra reikalo stebėti. Iš pirmo karto, kai tik nukreipė savo blizgias, juodas akis į Dikeną, jis suprato, kad tas nėra pašalietis, o beveik irgi liepsnelė, tik be snapo ir plunksnų. Jis mokėjo liepsnelių kalbą (o tai savita kalba, jos su jokia kita nesupainiosi). Kalbėtis liepsnelių kalba su liepsnele yra panašu, kaip ir kalbėtis prancūziškai su prancūzu. Dikenas visada kalbėdavo pačiai liepsnelei, taigi ta keista greitakalbė, į kurią pereidavo kalbėdamas su žmonėmis, mažiausiai trukdė. Liepsnelės manymu, jis kalba ta greitakalbe dėl to, jog žmonės nėra pakankamai protingi, kad suprastų sparnuočių kalbą. Dikeno judesiai irgi buvo kaip liepsnelės. Jie niekad nebūdavo per staigūs, neatrodydavo pavojingi, grėsmingi ir neišgąsdindavo. Bet kuri liepsnelė Dikeną būtų supratus, taigi jo buvimas visai netrikdė.

Bet iš pradžių atrodė, kad reikia saugotis anų dviejų. Visų pirma, berniūkstis neateidavo į sodą savo kojomis. Jį atstumdavo kažkokiamė įtaise su ratais, o ant jo kelių buvo užmesti gyvulių kailiai. Jau vien tai savaime kėlė abejonių. O kai jis ėmė stovėti ir vaikščioti, darydavo tai labai keistai, neįprastai

ir kiti žmonės turėdavo jam pagelbėti. Liepsnelė pasislėpdavo krūme ir neramiai viską stebėdavo, jos galvelė krypteldavo tai vienon, tai kiton pusėn. Paukštelis įtardavo, kad tie lėti judesiai gali reikšti, jog jis ruošiasi staigiam šuoliui, kaip kad daro katės. Katės, kai rengiasi staigiai šoktelėti, šliaužia palei žemę labai iš lėto. Liepsnelė ilgai aptarinėdavo tuos dalykus su savo žmonele, bet vėliau nusprendė apie tą dalyką nebekalbėti, nes įvarydavo jai tokį siaubą, kad net imdavo nerimauti, jog gali pakenkti kiaušinėliams.

Kai berniukas ėmė vaikščioti pats, ir netgi visai greitai, atėjo didelis palengvėjimas. Bet ilgą laiką – bent jau liepsnelei tai atrodė ilgas laikas – jis vis dar buvo visokios nerimasties šaltinis. Jis nesielgdavo taip, kaip kiti žmonės elgiasi. Atrodė, kad jam labai patinka vaikščioti, bet jis turėjo įprotį atsisėsti ar kuriam laikui prigulti, o paskui vėl kažkaip nervingai keldavosi.

Vieną dieną paukštelis prisiminė, kad kai jį patį tėvai mokė skraidyti, labai daug ką darydavo panašiai. Jis nuskrisdavo kelis jardus ir turėdavo būtinai pailsėti. Taigi jam atėjo į galvą, kad tas berniukas mokosi skraidyti – tai yra vaikščioti. Jis užsiminė apie tai savo draugužei, ir kai pasakė, kad jų kiau-

šinėliai apsiplunksnavę turbūt elgsis lygiai taip pat, ji visai apsirato, nusiramino, net ėmė domėtis ir su malonumu stebėjo tą berniuką pro lizdelio kraštą. Nors dažnai pamanydavo, kad jos kiaušinėliai bus daug protingesni ir viską išmoks kur kas greičiau. Bet tada ji atlaidžiai pareiškė, kad žmonės išvis yra daug nerangesni ir lėtesni už paukščius, ir dauguma iš jų, atrodo, niekada taip ir neišmoksta skraidyti. Niekad nesutiksi jų nei ore, nei medžio viršūnėje.

Po kiek laiko berniukas ėmė vaikščioti kaip ir kiti, bet visi trys vaikai kartais elgdavosi neįprastai. Jie sustodavo po medžiais ir judindavo rankas, kojas ir galvas, ir tai nebūdavo nei vaikščiojimas, nei bėgiojimas, nei sėdėjimas. Jie tuos judesius kartodavo kasdien su pertraukomis, ir liepsnelė nesugebėdavo paaiškinti savo draugei, ką jie daro ar bando daryti. Tik pasakydavo, kad, jo įsitikinimu, paukščiukai niekad taip neplazdens. Bet kadangi ir tas berniukas, kuris mokėjo kalbėtis su liepsnele, darydavo tą patį kartu su visais, paukšteliai galėjo būti ramūs, kad tie veiksmai jiems nepavojingi. Aišku, nei liepsnelė, nei jo draugužė niekad nebuvo girdėję apie imtynių čempioną Bobą Havortą ir jo pratimus, nuo kurių raumenys iššoka kaip gumbai. Liepsnelės ne tokios, kaip žmonės, jų raumenys mankštinami

nuo pat gimimo ir todėl išsivysto natūraliai. Jeigu jums reikėtų tiek apskraidyti, kol susirandi maisto, jūsų raumenys nesiatrofuotų (atrofuotis – reiškia sunykti, kai nesinaudoji).

Kai berniukas vaikščiodavo ar bėgiodavo, ar kasdavo, ar ravedavo kaip ir kiti, sodo kampe lizdelyje liepsnelės pati perėjo visiškai ramiai ir be rūpesčių. Būgštavimai dėl kiaušinėlių liko praeityje. Žinodama, kad kiaušinėliai visiškai saugūs, lyg būtų užrakinti banko pogrindyje, ir stebėdama tiek daug aplink vykstančių keistų dalykų, ji tupėjo visai maloniai. Lietingomis dienomis kiaušinėlių mama kartais net imdavo šiek tiek nuobodžiauti, nes tada vaikai neateidavo į sodą.

Bet net ir lietingu oru nebūtum pasakęs, kad Merė ir Kolinas nuobodžiauja. Vieną rytą, kai be perstojo pliaupė lietus ir Kolinas ėmė truputį aikštytis, kad priverstas pasilikti ant sofos, nes keltis ir vaikštinėti buvo nesaugu, Merei kilo mintis.

– Dabar, kai aš esu tikras berniukas, – buvo pasakęs Kolinas, – mano kojos ir rankos, ir visas kūnas tiek prisipildę Stebuklo, kad negaliu jų ramiai išlaikyti. Visą laiką norisi ką nors veikti. Ar tu žinai, Mere, kad prabudęs rytais, kai dar būna labai anksti ir tik paukšteliai triukšmauja už lango ir atrodo, kad

visi šūkauja tiesiog iš džiaugsmo, – net medžiai ir kitokie dalykai, kurių mes iš tikrųjų negalime girdėti, – pasijuntu taip, lyg turėčiau šokti iš lovos ir pats imti šūkauti. Ir jei taip padaryčiau, tik pagalvok, kas nutiktų!

Merė sukikeno nesivaržydama.

– Atbėgtų auklė, atbėgtų ponia Medlok ir pagaltu, kad tu išėjai iš proto, ir iškviestų daktarą, – pasakė ji.

Kolinas ir pats sukikeno. Jis įsivaizdavo, kaip visi atrodytų, – kokie būtų pašiurpę nuo jo protrūkio ir kaip nustebtų, matydami jį stovintį tiesų.

– Norėčiau, kad mano tėtis sugrižtų, – pasakė jis. – Noriu pats jam pasisakyti. Nuolatos apie tai galvoju – mes negalėsime ilgai taip išbūti. Negaliu išgulėti ramus ir apsimesti, o be to, ir atrodau per daug pasikeitęs. Kaip norėčiau, kad šiandien nelytų!

Ir būtent tada panelei Merei kilo mintis.

– Kolinai, – paslaptinai paklausė ji, – ar tu žinai, kiek šiame name yra kambarių?

– Spėju, kad apie tūkstantį, – atsakė jis.

– Yra apie šimtą tokių, į kuriuos niekas niekada neižengia, – pasakė Merė. – Vieną lietingą dieną aš vaikščiojau ir daugelį jų apžiūrėjau. Niekas nieko nežinojo, tik ponia Medlok manęs vos neužklupo.

Griždama pasiklydau ir stabtelėjau tavojo koridoriaus gale. Tai buvo antras kartas, kai išgirdau tavo verksmą.

Kolinas subruzdavo ant sofos.

- Šimtas kambarių, į kuriuos niekas neįeina, - apsidžiaugė jis. - Skamba beveik taip, kaip ir paslaptingas sodas. Manau, mes eisime ir juos apžiūrėsime. Tu galėtum stumti mane vežimėlyje, ir niekas nesuprastų, kur mes išėjome.

- Aš kaip tik apie tai ir galvoju, - pasakė Merė. - Niekas nedrįstų mūsų sekti. O ten yra galerijų, po kurias tu galėtum bėgioti. Mes atliktumėm ten savo pratimus. Yra toks vienas Indijos kambarys, kuriame stovi bufetas, pilnas drambliukų iš dramblio kaulo. Visokių kambarių ten yra.

- Paskambink varpeliu, - paliepė Kolinas.

Kai įėjo auklė, jis davė nurodymus.

- Man reikia vežimėlio, - pasakė jis. - Panelė Merė ir aš eisime apžiūrėti negyvenamos namo dalies. Džonas gali pastūmėti mane iki paveikslų galerijos, nes ten yra nemažai laiptų. Tada tegu palieka mus vienus, kol vėl jį iškviesiu.

Tą rytą lietingosios dienos nebeteko grėsminumo. Kai liokajus atstūmė vežimėlį į paveikslų galeriją ir paliko juodu kartu, kaip buvo liepta, Kolinas

ir Merė džiaugsmingai pažvelgė vienas į kitą. Vos tik Merė įsitikino, kad Džonas tikrai pasuko atgal į savo kambarį po laiptais, Kolinas pakilo iš vežimėlio.

- Aš dabar bėgsiu nuo vieno galerijos galo iki kito, - pasakė jis, - paskui pašokinėsiu ir tada atlik-sim Bobo Havorto pratimus.

Ir jie atliko pratimus ir dar daug ką nuveikė. Žiū-rinėjo paveikslus ir surado tą blyškią mažą mer-gaitę, apsirengusią žaliu brokatu ir laikančią ant piršto papūgą.

- Visi jie, - kalbėjo Kolinas, - turėtų būti mano giminaičiai. Jie gyveno seniai seniai. Šita su papūga, aš manau, yra viena iš tolimų, tolimų, tolimų mano tetų. Ji atrodo beveik kaip tu, Mere, - ne taip, kaip dabar atrodai, bet kokia tu buvai, kai čia atvykai. Dabar tu daug storesnė ir gražesnė.

- Tu irgi, - tarė jam Merė, ir jie abu nusijuokė.

Nuėjo į Indijos kambarį ir žaidė su drambliukais, išdrožinėtais iš dramblio kaulo. Jie rado ir tą rožinės spalvos brokatinį buduarą ir skylę pagalvėlėje, kurią pragraužė pelė. Bet peliukai jau buvo užaugę ir išsilakstę, skylė buvo tuščia. Pamatė ir daugiau kambarių ir padarė daugiau atradimų, negu Merė per pirmą savo klajojimą. Aptiko naujų koridorių ir užkaborių, ir laiptų, ir dar nematytų senų paveikslų,

kurie jiems patiko, ir bauginančių senovinių daiktų. Net nežinojo, kam jie naudojami. Tai buvo neįtikėtinai įdomus rytas. Žinoti, kad vaikai po tą patį namą kartu su kitais žmonėmis, ir jaustis, lyg būtum per mylių mylias nuo jų, buvo žavus dalykas.

- Kaip džiaugiuos, kad atėjom, - pasakė Kolinai. - Nė nežinojau, kad gyvenu tokioj didelėj, keistoj senoj vietoj. Man ji patinka. Mes čia klaidžiosim kiekvieną dieną, kai lis. Ir visad atrasim naujų keistų kampelių ir daiktų.

Tą rytą jie ne tik aptiko daug daiktų, bet ir sužinojo turį tokį gerą apetitą, kad sugrįžus į Kolino kambarį, nebebuvo įmanoma gražinti priešpiečių nepaliestų.

Kai auklė nunešė padėklą atgal, ji taip terkštelėjo jį ant virtuvės stalo, kad ponija Lumė, virėja, pamatytų iki blizgesio išlaižytus dubenis ir lėkštes.

- Pasižiūrėk! - pasakė ji. - Čia tiesiog vaiduoklių namai, o tie du vaikai patys didžiausi vaiduokliai juose.

- Jeigu jie kasdien taip šveičia, - pasakė stiprusis liokajus Džonas, - nieko nuostabaus, kad jis sveria dvigubai daugiau negu prieš mėnesį. Man teks atsisakyti tarnybos, nes bijau, kad nesutrūktų raumenys.

Tą popietę Merė pastebėjo, jog Kolino kambaryje kažkas pasikeitę. Ji pastebėjo jau vakar, bet nieko nesakė, nes pamanė, kad tas pasikeitimas įvyko atsitiktinai. Ir šiandien ji nieko nesakė, bet sėdėjo ir įdėmiai žiūrėjo į paveikslą virš židinio. Jis matėsi, nes užuolaida buvo atitraukta. Tai šį pasikeitimą ji ir pastebėjo.

- Žinau, ką tu nori iš manęs išgirsti, - pasakė Kolinai, pamatęs, kad ji užsižiūrėjo į paveikslą. - Aš visada atspėju, kai nori iš manęs ką išgirsti. Tu stebiesi, kodėl atitraukta užuolaida. Aš ją visada taip laikysiu kaip dabar.

- Kodėl? - paklausė Merė.

- Todėl, kad aš daugiau nebesierzinsiu, matydamas ją besijuokiančią. Užvakar aš prabudau, ryškiai šviečiant mėnuliui, ir pajutau, tarsi Stebuklas būtų užpildęs kambarį ir privertęs viską aplink taip nuostabiai švytėti. Nebegalėjau ramiai išgulėti, atsikėliau ir pažvelgiau pro langą. Kambaryje buvo gana šviesu, o ant užuolaidos atsispindėjo mėnesiena. Tas spindesys kažkaip paskatino mane prieiti ir tįptelėti virvelę. Ji žvelgė tiesiai į mane ir juokėsi tarytum iš džiaugsmo, kad aš ten stoviu. Nuo tol man patinka į ją žiūrėti. Aš noriu ją visą laiką matyti

šitaip besijuokiančią. Manau, kad ji, ko gera, irgi buvo Stebukladarė.

- Tu dabar taip į ją panašus, - pasakė Merė, - kad kartais aš pagalvoju, jog tu esi jos šmėkla, tik paversta berniuku.

Ši mintis, atrodo, Kolinui padarė išpūdį. Jis pagalvojo ir lėtai atsakė.

- Jeigu aš būčiau jos šmėkla - mano tėtis mane mylėtų, - tarė jis.

- Ar tu nori, kad jis tave mylėtų? - pasiteiravo Merė.

- Aš tiesiog jo nekėsdavau, kam jis manęs nemyli. Jeigu tėtis pamiltų mane, aš manau, tada galėčiau papasakoti jam apie Stebuklą. Galbūt tada jis pralinksmėtų.

26. - Tai mano Mama!

Jie labai nuoširdžiai tikėjo Stebuklu. Po rytmetinių burtažodžių Kolinus kartais jiems skaitydavo paskaitas apie Stebuklą.

- Man patinka tai daryti, - aiškindavosi jis, - nes kai užaugsiu ir padarysiu didelius mokslinius atradimus, turėsiu apie juos skaityti paskaitas, tad dabar praktikuojusi. Dabar galiu skaityti trumpas paskaitas, nes esu labai jaunas ir, be to, nuo ilgų paskaitų Benas Vėjoramstis pasijustų tarsi bažnyčioje ir užmigtu.

- Geriausias dalykas per paskaitas, - sakė Benas, - yra tas, kad kiekvienas gali atsistoti ir šnekėti ką nori, ir niekas negali jam nieko paprieštarauti. Ir aš pats kartais norėčiau šiek tiek paskaityti paskaitų.

Bet kai Kolinus skaitydavo paskaitas po savuoju medžiu, senasis Benas išmeigdavo godžias akis į jį ir pražiūrėdavo taip visą laiką. Jis nužiūrėdavo jį vertindamas ir su meile. Ne tiek pati paskaita jį domindavo, bet jo kojos, kurios kiekvieną dieną atrodė vis tiesesnės ir tiesesnės, jo vaikiška galva, kuri buvo taip šauniai pakelta, smailas smakras

ir įdubę skruostai, kurie gražiai apvalėjo, ir akys, kuriose radosi spindesys, primenantis jam kitą akių porą. Kartais, kai Kolinas pajusdavo įdėmų Beno žvilgsnį, suprasdavo, kad šis labai susidomėjęs, ir pats susidomėdavo, apie ką jis mąsto, ir syki, kai Benas atrodė ypač įsijautęs, paklausė jo:

- Apie ką tu galvoji, Benai Vėjoramsti?

- Aš galvojau, - atsakė Benas, - kad galiu garantuoti, jog šią savaitę tu priaugai tris arba keturis svarus. Apžiūrėjęs tav blauzdas ir pečius. Norėčiau tav pasverti.

- Tai nuo to Stebuklo ir... ir ponios Sojerbiu bandelių, pieno ir kitų dalykų, - pasakė Kolinas. - Matai, mokslinis bandymas pasitvirtino.

Tą rytą Dikenas pavėlavo į paskaitą. Kai jis atėjo, buvo įraudęs nuo bėgimo, o jo linksmas veidas spindėjo labiau negu paprastai. Kadangi po lietaus jiems reikėjo daug ką apravėti, tuoj puolė prie darbo. Visada po šilto, smigaus lietaus jie turėdavo daug darbo. Drėgmė, kuri labai tiko gėlėms, tiko ir piktžolėms, kurios tuoj išleisdavo savo plonus stiebelius ir lapelių užuomazgas. Jas reikėdavo išrauti, kol dar per daug neįsišaknijo. Kolinas tomis dienomis taip gerai ravėjo, kaip niekas kitas, o ravėdamas galėjo ir paskaitą skaityti.

- Stebuklas geriausiai veikia, kada pats ką nors dirbi, - aiškino jis tą rytą. - Tada gali jį pajusti savo kauluose ir raumenyse. Aš ketinu pasiskaityti knygų apie kaulus ir raumenis, bet rašyti knygą noriu apie Stebuklą. Ir dabar jau tą pradėdau. Aiškinuosi daugybę dalykų.

Neilgai trukus po šių žodžių jis padėjo į šalį sodininko kauptuką ir atsistojo ant kojų. Kelias minutes tylėjo, ir jie suprato, kad jis apmąsto paskaitą, kaip kad dažnai darydavo. Kai Kolinus numetė kauptuką ir atsistojo, Merei ir Dikenui pasirodė, lyg kokia staigi jėga jį privertė tai padaryti. Jis atsitiesė visu ūgiu ir džiugiai išskėtė rankas. Veide spindėjo raudonis, o akys išsiplėtė iš džiaugsmo. Ir akimirksniu jis iki galo kažką suvokė.

- Mere! Dikenai! - šūktelėjo jis. - Tik pažiūrėkit į mane!

Jie nustojo dirbę ir pažvelgė į jį.

- Ar prisimenat tą pirmąjį rytą, kai mane čia atgabenot? - paklausė jis.

Dikenas labai įdėmiai į jį pasižiūrėjo. Kadangi jis buvo gyvūnų kerėtojas, galėdavo pamatyti daugiau negu kiti žmonės, ir pamatydavo daug tokių dalykų, apie kuriuos niekad nekalbėdavo. Dabar keletą jų pamatė ir šiame berniuke.

- Aje, prisimename, - atsakė jis.

Merė irgi įdėmiai žiūrėjo, bet nieko nepasakė.

- Kaip tik šią akimirką, - pasakė Kolinai, - aš pats staiga tą prisiminiau: kaip žiūrėjau tada į savo ranką, kurioj laikiau mentelę ir bandžiau kasti; kaip atsistočiau ant savo kojų pasitikrinti, ar tikrai aš tai padariau. Bet tai buvo tikrai! Aš esu sveikas! Aš esu sveikas!

- Aje, aišku, esi, - pritarė Dikenai.

- Aš esu sveikas! Aš sveikas! - vėl kartojė Kolinai, ir jo veidas visiškai paraudo.

Šiaip ar taip, jis ir anksčiau tą žinojo. Jis to tikėjosi, tą jautė ir apie tai svajojo. Bet būtent šią akimirką kažkas prasiveržė - savotiškas tikrumo ir tikėjimo džiaugsmas, ir jis jautėsi toks stiprus, kad nesusilaikė nešūktelėjęs.

- Aš gyvensiu amžinai, amžinai, amžinai! - šaukė jis pakiliai. - Aš atrasiu tūkstančius dalykų. Aš viską išsiaiškinsiu: apie žmones, apie gyvūnus, apie viską, kas auga, - kaip Dikenai. Ir niekad nesiliausiu kūręs Stebuklą. Aš sveikas! Aš sveikas! Jaučiu - jaučiu ir noriu rėkti kažkaip... iš dėkingumo, džiaugsmingai!

Benas Vėjoramstis, kuris dirbo netoli prie rožyno, žvilgtelėjo į jį.

- Galėtum užgiedoti „Garbė tau, Viešpatie“, - sausiai burbtelejo jis. Jis turėjo savo nuomonę apie „Garbė tau, Viešpatie“. Ir prasitarė apie ją be kokios nors ypatingos pagarbos.

Bet Kolino mintis buvo atvira visokiems naujiems, o apie tą giesmę jis nieko nežinojo.

- O kas tai yra? - pasiteiravo jis.

- Dikenas gali tau ją pagiedoti, garantuoju, - atsakė Benas Vėjoramstis.

Dikenas atsakė savo visa suprantančia gyvūnų kerėtojo šypsena.

- Ją gieda bažnyčioje, - pasakė jis. - Mama sako tikinti, kad ir vieversiai ją gieda, kai atsibunda iš ryto.

- Jeigu ir ji taip sako, tai tikriausiai graži giesmė, - atsakė Kolinai. - Aš niekad nesu buvęs bažnyčioj. Visą laiką sirgdavau. Pagiedok ją, Dikenai. Noriu išgirsti.

Dikenas visai paprastai ir nė kiek nesutrikęs pažiūrėjo į šį prašymą. Jis geriau už patį Koliną suprato, ką šis išgyvena. Jis taip intuityviai viską suprato, kad nė pats nesižinojo suprantąs. Jis nusiėmė kepurę ir apsižvalgė aplink šypsodamasis.

- Turi nusiimti kepurę, - paliepė jis Kolinui, - ir tav taip pat, Benai. Ir turit atsistoti, kaip žinia.

Kolinas nusiėmė kepurę, o saulė švietė ir šildė jo vešlius plaukus, kol jis klausiamai žiūrėjo į Dikeną. Benas Vėjoramstis taip pat rangydamasis pakilo ir apnuogino savo pakaušį, o jo veide atsispindėjo sumišimas ir beveik nepasitenkinimas, lyg iki galo nebūtų supratęs, kodėl turi taip iškilmingai elgtis.

Dikenas atsistojo tarp medžių ir rožių krūmų ir pradėjo giedoti paprastai, natūraliai, gražiu ir stipriu vaikišku balsu:

*Garbė tau, Viešpatie, už amžinąjį taką
Nuo žemės dulkių lig dangaus žvaigždžių,
Garbė už saulę, kur kas rytas teka,
Ir už didybę mūs mažų širdžių.*

Kai jis užbaigė, Benas Vėjoramstis stovėjo visiškai ramiai, kietai suspaudęs žandikaulius, bet šiek tiek sutrikusiu žvilgsniu, nukreiptu į Koliną. Kolino veidas buvo mįslingas ir pritariantis.

- Labai graži giesmė, - pasakė jis. - Man patiko. Ji galbūt ir išreiškia tai, ką aš turėjau galvoj, kai norėjau šaukti, kad esu dėkingas Stebuklui.

Jis nutilo ir sumišęs susimąstė.

- Galbūt jie abu yra tas pats. Iš kur mums žinoti kiekvieno dalyko tikslų vardą? Dar syki pagiedok,

Dikenai. Mere, ir mes pamėginkim. Aš irgi noriu giedoti. Tai mano giesmė. Kaip ji prasideda? „Garbė tau, Viešpatie, už amžinąjį taką“?

Ir jie užgiedojo dar sykį. Merė ir Kolinai nutaisė savo balsus taip muzikaliai, kaip tik sugebėjo, o Dikenai garsiai ir gražiai vedė. Ties antrąja eilute Benas Vėjoramstis gergždamas atsikrenkštė, o ties trečiąja jis irgi prisijungė, ir taip galingai, beveik kaip laukinis. Ir kai nuskambėjo paskutiniai giesmės žodžiai, Merė pastebėjo, kad jam nutiko tas pats, kaip tada, kai jis pamatė, kad Kolinai visai ne luošys, – smakras trūkčiojo, akys mirksėjo nuo įtampos, o jo surambėję seni skruostai buvo sudrėkę nuo ašarų.

– Niekad anksčiau man ta giesmė nepatikdavo, – kimiai ištarė jis. – Bet nuo šiol teks pakeisti savo nuomonę. Turiu pasakyti, kad šią savaitę priaugai penkis svarus, ponaiti Kolinai, – net penkis!

Kažkas atkreipė Kolino dėmesį, jis pasižiūrėjo į kitą sodo pusę, ir staiga jo veide pasirodė nuostaba.

– Kas čia ateina? – skubiai paklausė jis. – Kas ten?

Vartai po gebenėmis buvo švelniai stumtelėti, ir pro juos įėjo moteriškė. Ji pasirodė su paskutine giesmės eilute, bet kurį laiką tyliai stovėjo ir klausėsi, žiūrėdama į juos visus. Gebenės už jos nuga-

ros, saulės šviesa, besiskverbianti pro medžius ir spalvinanti jos ilgą melsvą apsiaustą, jos besišypsantis, gražus ir gaivus veidas žalumos fone – visa tai Kolinui priminė gražią spalvotą iliustraciją vienoje iš knygų. Įstabios jos akys švytėjo meile, kuri, atrodo, viską aprėpė – juos visus, net ir Beną Vėjoramstį, „sutvėrimus“, kiekvieną gėlės žiedą. Nors ji pasirodė taip netikėtai, niekam nė į galvą neatėjo, kad ji įsibrovėlė. Dikeno akys švietė kaip žiburiai.

– Tai mano mama – štai kas ji! – sušuko jis ir nulėkė per pievą.

Kolinas irgi nuėjo prie jos, ir Merė paskui jį. Abu jautė, kad pulsas gerokai padažnėjo.

– Tai mama! – dar sykį pasakė Dikenas, kai jie susitiko pusiaukelėje. – Žinojau, kad jūs norit ją pamatyt, tad ir pasakiau jai, kur tie vartai užslėpti.

Kolinas laikė ištiesęs ranką, lyg kažko staiga susidrovėjęs, o akys ryte rijo jos veidą.

– Net kai dar sirgau, norėdavau jus pamatyti, – pasakė jis. – Jus ir Dikeną, ir tą paslaptinę sodą. Daugiau nieko nenorėjau matyti.

Pilnas dvasinio pakilumo jo veidas staiga pamainė ir josios veido išraišką. Ji krūptelėjo, jos lūpų kampučiai suvirpėjo, o per akis lyg migla nuslinko.

- Ak, mielas vaike! - pratrūko ji virpančiu balsu. - Ak, mielas vaike! - Tarytum užmiršusi, ką ketino pasakyti.

Ji nesakė „ponaiti Kolinai“, bet tiesiog taip netikėtai „mielas vaike“. Ji turbūt taip ir Dikenui sakydavo, jeigu pamatydavo jo veide ką nors jaudinančio. Kolinui tai patiko.

- Ar jūs nustebote, kad aš taip gerai laikausi? - paklausė jis.

Ji uždėjo ranką jam ant pečių ir šypsena nuvijo nuo akių miglą.

- Aje, žinoma! - atsakė ji. - Bet tav toks panašumas į tav mamytę, kad man net širdis sudrebėjo.

- Ar jūs manot, - truputį varžydamasis ištarė Kolinai, - kad dėl to aš patiksiu savo tėčiui?

- Aje, žinoma, mielas vaike, - atsakė ji ir lengvai paplekšnojo jam per petį. - Jis turi grįžt namo, jis turi grįžt.

- Suzana Sojerbiu, - pasakė Benas Vėjoramstis, eidamas artyn prie jos. - Pasižiūrėk į to vaiko kojas, nagi! Prieš du mėnesius jos atrodė kaip dvi būgno lazdelės su kojine. O girdėjau žmones plepant, kad jos abi kreivos, įlinkusios į vidų. Pažiūrėk į jas dabar!

Suzana Sojerbiu maloniai nusijuokė.

- Jos po truputį darosi stiprios, tikros berniuko kojos, - pasakė ji. - Tik leiskit jam žaisti, darbuotis sode ir sočiai prisivalgyti ir prisigerti daug saldaus pienelio, ir pamatysit, kad visam Jorkšyre nėra gražesnių kojų, ačiū Dievui už tai.

Ji rankomis apglėbė Merę ir motiniškai pasižiūrėjo į jos veidą.

- O tav, tav taip pat! - pasakė ji. - Tu augi beveik taip smarkiai kaip mūsų Lizabeta Elena. Garantuoju, tu irgi visai tokia pat, kaip tav motina. Marta man sakė, kad ponია Medlok girdėjusi, jog ji buvo labai graži. Būsi kaip raudona rožė, kad užaugsi, mažyle mano, Dievas tegul tav padeda.

Ji neužsiminė, kad kai Marta grįžo namo per savo „laisvą dieną“ ir papasakojo apie tą blyšką, išgeltusį vaiką, buvo sakiusi negalinti patikėti tuo, ką išgirdo iš ponios Medlok. „Protu nesuvokiama, kad graži moteris galėtų būti tokios nepatrauklios mergiotės motina“, - pridūrė tada ji tvirtai.

Merė neturėjo laiko ir nesuko galvos dėl savo besikeičiančio veido. Ji tik žinojo, kad tada atrodė „kitaip“ ir turėjo nušiučius plaukelius, o dabar jie auga labai greitai. Bet prisiminus tą malonumą, su kuriuo kadaise žiūrėdavo į savo mamą, jai buvo

malonu girdėti, kad ir ji kurią dieną atrodys tokia kaip ji.

Suzana Sojerbiu apėjo su jais visą sodą. Jai buvo papasakota visa jo istorija ir aprodytas kiekvienas krūmas ir medis, kuris atsigavo. Kolinus ėjo jai iš vienos pusės, o Merė iš kitos. Abu jie meiliai raus-telėjusiais veidais žiūrėjo į ją, slapta stebėdamiesi tais maloniais jausmais, kuriuos jinai jiems kėlė, – kažkokiais šiltais, stiprybės teikiančiais jausmais. Atrodė, kad ji supranta juos taip, kaip Dikenas supranta savo „sutvėrimus“. Ji sustojo prie gėlių ir kalbėjo apie jas kaip apie vaikus. Suodžius sekiojo ją ir kelis kartus jai kranktelėjo ir net nutūpė ant peties, lyg ji būtų Dikenas. Kai jie papasakojo apie liepsnelę ir apie pirmą mažylių skrydį, ji motiniškai švelniai nusijuokė.

– Man atrodo, kad mokyti juos skraidyti – tai tas pats, kas mokyti vaikus vaikščioti. Bet bijau, kad aš turėčiau daug vargo, jeigu mano vaikiūkščiai turėtų sparnus vietoj kojų, – pasakė ji.

Kadangi ji atrodė tokia nuostabi moteris iš to žavingo viržynės namelio, jie pagaliau papasakojo jai ir apie Stebuklą.

– Ar jūs tikit Stebuklu? – paklausė Kolinus, išaiš-kinęs apie Indijos fakyrus. – Aš manau, kad jūs tikit.

- Tikiu, tikiu, vaikeli, - atsakė ji. - Aš tik tokio jo pavadinimo nežinojau. Bet ką reiškia tas pavadinimas? Garantuoju, kad Prancūzijoje jį vadina vienaip, o Vokietijoje vėl kitaip. Jūs pasėtos sėklos sudygo, o saulės šviesa iš tav padarė sveiką bernioką - tai vis Geri Dalykai. Tik mes, vargšeliai, galvojam, jog labai svarbu vadinti mus mūsų vardais. Didysis Geras Dalykas nesiliauja viskuo rūpinęsis, dėkui jam. Jis kuria ir kuria savo pasaulius - tokius kaip mūsų. Niekad nesiliauk tikėjęs tuo Dideliu Geru Dalyku ir kad pasaulis jo pilnas - o vadink jį, kaip tik patinka. Jūs jam giedojot, kai aš išengiau į sodą.

- Aš jutau tokį džiaugsmą, - tarė Kolinai, pakėlęs į ją savo gražiausias, keistausias akis. - Staiga pajutau, kaip aš pasikeitęs - kokios stiprios mano rankos, kojos. Ir kaip aš galiu kasti ir stovėti. Ir aš tiesiog pašokau ir norėjau surikti kažką kažkam, kas mane išgirstų.

- Tas Stebuklas klausėsi, kaip jūs giedojot „Garbė tau, Viešpatie“. Jis klausosi visų, kurie gieda. Džiugu, kad taip įvyko. Ak, vaicine, vaicine - kokis to Džiaugsmo Kūrėjo vardas! - ir ji vėl švelniai paplekšnojo jam per pečius.

Ji turėjo suruošusi krepšį, kuriame buvo įprastinė šio ryto puota, ir kai atėjo alkanoji valanda ir

Dikenas atnešė jį iš slaptavietės, ji atsisėdo kartu su jais po medžiu ir žiūrėjo, kaip jie doroja maistą, juokdamasi ir džiūgaudama dėl jų apetito. Ji buvo be galo linksma, ir jie juokėsi iš visokių keistenybių. Pasakojo jiems istorijas Jorkšyro šnekta ir mokė juos naujų žodžių. Juokėsi, negalėdama susilaikyti, kai jie papasakojo, kaip vis sunkiau ir sunkiau darosi apsimitinėti, kad Kolinai beviltiškas ligonis.

- Žinokit, mes beveik nebegalim susilaikyti nesijuokę - visada, kai būnam kartu, - aiškino Kolinai. - O tas juokas skamba visai ne kaip ligonio. Mes stengiamės jį užspausti, bet jis vis tiek prasiveržia, ir tada dar baisiau skamba.

- Man labai dažnai ateina į galvą viena mintis, - pasakė Merė, - ir beveik negaliu susivaldyti, kai pagalvoju, kad Kolino veidas vieną gražią dieną ims atrodyti kaip pilnas mėnulis. Jis dar nėra toks, bet kasdien po truputį vis apvalėja. Ir manau, kad vieną rytą jis taip atrodys - ką tada mes darysim!

- Padėk mums, Dieve. Aš matau, kad tas vaidinimas jums labai į gera, - pasakė Suzana Sojerbiu. - Bet neberekės jo tęsti labai ilgai. Ponas Kravenas parvažiuos namo.

- Jūs manot, kad parvažiuos? - paklausė Kolinai. - Kodėl?

Suzana Sojerbiu švelniai nusijuokė.

- Aš manau, kad tav širdis sprogs, jeigu jis viską sužinos anksčiau, negu tu pats jam papasakosi, - ištarė ji. - Juk naktys praeina apie tai begalvojant.

- Aš nepakelčiau, jeigu kas nors kitas jam pasakytų, - pasakė Kolinas. - Aš kasdien sugalvoju vis kitokių būdų. Dabar galvoju, kad norėčiau tiesiog lėkte įlėkti į jo kambarį.

- Jam tai būtų gera pradžia, - sutiko Suzana Sojerbiu. - Norėčiau tada matyti jo veidą, vaikeli. Norėčiau! Jis tur grįžt namo - jis tur!

Vienas iš dalykų, kuri jie aptarė, tai apsilankymas jos namelyje viržynėje. Jie viską suplanavo. Jie keliaus per viržynę ir užvalgys lauke, tarp viržių. Jie pamatys visus tuos dvylika vaikų ir Dikeno daržą ir negriš atgal, kol visai pavargs.

Pagaliau Suzana Sojerbiu pakilo eiti namo, norėjo dar užsukti pas poniją Medlok. Ir Koliną jau buvo metas vežti namo. Bet prieš sėsdamasis į vežimėlį, jis sustojo prie pat Suzanos, pažiūrėjo į ją - drovėdamasis ir garbindamas - ir staiga nustvėrė jos mėlynojo apsiausto klostę ir valandėlę ją palaikė.

- Jūs buvot... tai, ko aš norėjau, - ištarė jis. - Norėčiau, kad jūs būtumėt mano mama - kaip ir Dikeno!

Netikėtai Suzana Sojerbiu pasilenkė ir priglaudė jį savo šiltomis rankomis prie krūtinės po apsiaustu – lyg jis būtų buvęs Dikeno brolis. Skubrus šešėlis perbėgo per jos veidą.

– Ak, mielas vaike! – pasakė ji. – Tavo paties mama yra šitame sode. Aš taip tikiu. Ji neleistų, kad taip būtų. Tav tėtis tur sugrižti pas tav – tur!

27. Sode

Nuo pat pasaulio pradžios kiekvieną šimtmetį būdavo atrandama daug puikiausių dalykų. Per paskutinį šimtmetį jų atrasta daugiau, negu bet kada iki tol. Šiame amžiuje į dienos šviesą buvo iškelta šimtai dar įstabesnių dalykų. Pirmiausia žmonės ėmė abejoti, kad dar gali būti atrasta kas nors nauja ir netikėta. Paskui jie įsitikino, kad tikrai nebegali, o tada pamatė, kad gali – ir kai tai įvyksta, visas pasaulis stebisi, kodėl šito nebuvo padaryta prieš kelis šimtus metų. Vienas iš naujausių dalykų, kurių žmonės pradėjo suprasti per paskutinį šimtmetį, buvo ir tai, kad žmogaus mintys – tiesiog paprastos mintys – turi tiek pat energijos, kaip ir elektros baterijos: vienam – geros kaip saulės šviesa, o kitam – piktos kaip nuodai. Įsileisti liūdną arba blogą mintį taip pat pavojinga kaip ir apsikrėsti skarlatinės bakterijomis. Jeigu leidžiate sieloje jai pasilikti, galite per visą gyvenimą jos nebeįveikti.

Kol panelės Merės galva buvo pilna nemalonių minčių, kol ji nemėgo žmonių ir piktai apie juos galvodavo, kol buvo sau įsikalusi, kad jos niekas nedžiugina, kad niekuo nesidomi, tol ji buvo išgel-

tusio veido, liguistas, nepakantus ir nelaimingas vaikas. Tačiau aplinkybės jai buvo labai palankios, nors ji to ir nesuprato. Pradėjo ją mėtyti ir vėtyti jos pačios naudai. Kai galvą pamažu užpildė liepsnelė, viržynės namelis, prisigrūdęs vaikų, keistuočiai niurgzlūs seni sodininkai ir paprastos Jorkšyro kambarinės, pavasaris ir paslaptingas sodas, diena po dienos atgyjantis, ir dar viržynės berniukas su savo „sutvėrimais“, nebeliko vietos nemalonioms mintims, kurios gadino kepenis, trikdė virškinimą ir dėl to ji atrodė išgeltusi ir nuvargusi.

Kol Kolinus buvo užsisklendęs kambaryje ir galvodavo tik apie savo silpnumą ir baimes, kol bodėjosi žmonėmis, kurie į jį žiūri, ir valandų valandas mąstė apie kupras ir ankstyvą mirtį, tol jis buvo isteriškas, pakvaišęs mažas hipochondrikas, nieko nežinantis apie saulės spindulius, apie pavasarį. Ir net nežinojo, kad gali pasveikti ir atsistoti ant kojų, jeigu pats pasistengtų tai padaryti. Kada tas bjaurias mintis nuvijo naujos, šviesios mintys, sugrįžo gyvybė: kraujas sveikai tekėjo gyslomis ir jėga plūdo kaip tvanas. Jo mokslinis bandymas buvo visai praktiškas ir paprastas ir nieko antgamtiško čia išvis nebuvo. Netgi dar išpūdingesnių dalykų gali nutikti žmogui, jeigu jis, užslinkus nemalonioms ir slogioms

mintims, laiku atsitokėja ir nuveja jas šalin, užleisdamas vietą malonioms ir skaidrioms. Du dalykai negali tilpti vienoje vietoje.

*Iš ten, kur rožės įsiveis,
Usnynai pasitrauks.*

Tuo metu, kai paslaptingas sodas ėmė atgyti, o su juo kartu atgijo ir du vaikai, vienas žmogus klauso po išties puikias vietas – Norvegijos fiordus, Šveicarijos kalnus ir slėnius. Ir tai buvo žmogus, kuris dešimt metų savo galvoje laikė tamsias ir širdį draskančias mintis. Jis nebuvo ryžtingas. Niekad nepamėgino įsileisti kitokių minčių į tų tamsių vietą. Jis plaukiojo žydrais ežerais ir liūdnai mintijo. Gulinėdavo kalno atšlaitėse, aplink žydint ryškiai mėlynoms gencijonų paklodėms, kur gėlių kvapas buvo pripildęs orą, ir mintijo liūdnas mintis. Baisus sielvartas užgriuvo, kai jis buvo laimingas, ir tada leido į sielą prasiskverbti juodoms mintims, atkakliai priešinosi bent kokiam šviesos spindulėliui. Jis buvo užmiršęs ir apleidęs savo namus ir pareigas. Kai keliavo, tamsuma taip siaustėsi aplinkui, kad žvelgiant į jį kitiems žmonėms darydavosi negera. Atrodė, lyg tuo savo niūrumu jis nuodija visą orą.

Daugelis manė, kad jis arba pusiau išprotėjęs, arba jo sielą slegia slepiamas nusikaltimas. Jis buvo aukštas, iškreiptu veidu ir sukritusiais pečiais. O vardas, kurį visada įrašydavo viešbučių knygose, buvo: „Arčibaldas Kravenas, Miseltvaito dvaras, Jorkšyras, Anglija“.

Nuo tos dienos, kai kalbėjosi savo kabinete su panele Mere ir pasakė, kad ji galinti turėti „žemės plotelį“, jis buvo apkeliavęs jau toli ir plačiai. Lančėsi puikiausiose Europos vietose, bet niekur neapsistodavo ilgiau, kaip kelias dienas. Pasirinkdavo ramiausias ir atkampiausias vietas. Įkopė į kalnų viršūnes, kurios rėmėsi į debesis ir žvelgė žemyn į kitus kalnus, kai saulė kildavo ir užliedavo juos tokia šviesa, jog atrodydavo, kad šią akimirką ir pradeda mas kurti pasaulis.

Bet ta šviesa niekada nepaliesdavo jo paties, kol pagaliau vieną dieną suvokė, kad pirmąkart per dešimt metų jam nutiko keistas dalykas. Jis buvo nuostabiame Austrijos Tirolio slėnyje ir vaikščiojo po tokią grožį, kuris kiekvieno žmogaus sielą būtų išvilkęs iš po šešėlių. Ilgai vaikštinėjo, bet jo sielos tai nepakylėjo. Pagaliau pasijuto pavargęs ir išsitiesė ant samanų kilimo netoli upelio. Tai buvo tyras mažas upeliukas, kuris linksmai čiurleno savo siaura

vaga per drėgną žalumą. Kartais vanduo suburbiuodavo, atsitrenkęs į akmenis, ir sukeldavo tarsi tylų juoką. Jis matė, kaip atskrenda paukščiai ir panarinę galvas atsigeria, paskui papurto sparnelius ir nuskrenda. Upelis atrodė kaip gyvas, o nuo jo silpno balso tylą atrodė dar gilesnė. Slėnis buvo labai labai tylus.

Įsižiūrėjęs į skaidrią vandens tėkmę, Arčibaldas Kravenas pajuto, kaip jo mintys ir kūnas pamažu rimsta – kaip ir pats slėnis. Pagalvojo, gal jį suėmė miegas, bet ne. Jis sėdėjo, žiūrėjo į saulės nutviekstą vandenį, ir akys ėmė pastebėti pakrantės augmeniją. Tai buvo daugybė žydrų neužmirštuolių, augančių taip arti upelio, kad lapai buvo drėgni, ir į jas žiūrėdamas jis prisiminė, kaip žiūrėdavo į tokius dalykus prieš dešimt metų. Dabar maloniai galvojo, kaip tai buvo miela ir koks stebuklas yra tie mažyčiai žiedeliai. Jis nė nesuvokė, kad ši paprasta mintis išlėto skverbiasi į galvą – skverbėsi ir skverbėsi, kol kiti dalykai buvo švelniai nustumti į šalį. Nelyginant žalias skaidrus pavasaris ėmė busti sustingusiam tvenkinį – budo, kėlėsi, kol pagaliau nustumė tamsų vandenį į pakraščius. Bet, žinoma, jis pats apie tai negalvojo. Tik suvokė, kad slėnis, atrodė, darosi vis ramesnis ir ramesnis, kai jis atsisėdo ir įsižiūrėjo į

šviesią, mielą žydrynę. Neprisiminė, kaip ilgai čia sėdi ir kas atsitiko, bet pagaliau sujudėjo, lyg pakiręs iš miego, lėtai atsikėlė, atsistojo ant samanų kilimo, giliai ir švelniai įkvėpė, stebėdamasis pats savimi. Atrodė, lyg kažkas viduje atsipalaidavo ir palengvėjo – labai tyliai.

– Kas gi tai? – ištarė jis beveik pašnibždomis ir perbraukė ranka sau per kaktą. – Beveik jaučiu, lyg būčiau gyvas!

Aš per mažai žinau apie nuostabius neatskleistus dalykus, kad galėčiau paaiškinti, kaip tas jam nutiko. Ir niekas negalėtų paaiškinti. Jis ir pats savęs nesuprato, – bet atsiminė tą keistąją valandą po kelių mėnesių, kai vėl sugrįžo į Miseltvaitą ir visai atsitiktinai sužinojo, kad būtent tą dieną Koliną sušuko, įėjęs į paslaptinę sodą:

– Aš gyvensiu amžinai, amžinai, amžinai!

Toji ramybė sieloje išsilaikė tada visą vakarą. Užmigo kitokiu, ilsinančiu miegu, bet tai truko nelabai ilgai. Jis dar nesuvokė, kad galima tai išsaugoti. Kitą dieną vėl plačiai atvėrė duris savo juodoms mintims, ir šios triukšmingai sugužėjo atgal. Jis paliko slėnį ir vėl tęsė klajones. Tačiau, jo paties nuostabai, būdavo minučių – kartais net pusvalandžių, – kai toji sunkenybė kažkodėl atsitraukdavo ir jis vėl jaus-

davo, kad yra gyvas žmogus, o ne miręs. Pamažu – pamažu – dėl jam nežinomų priežasčių – jis „atgijo“ kartu su paslaptinguoju sodu.

Kai auksinę vasarą pakeitė dar geltonesnis ruduo, jis nuvyko prie Komo ežero. Ten patyrė, kad sapnai gali būti malonūs. Praleisdavo dienas virš krištolinės ežero žydrynės arba grįždavo namo per švelnią, sodrią kalną žalumą, bastydavosi, kol pavargdavo taip, kad galėjo miegoti. Bet nuo to laiko miegas buvo ramesnis, jis tą žinojo. Sapnai liovėsi buvę kančia.

„Galbūt, – manė jis, – mano kūnas įgyja stiprybės.“

Jis įgijo stiprybės, bet – dėl retų ramybės valandų, kada mintys pasikeisdavo, – jo siela taip pat pamažu įgijo stiprybės. Jis ėmė galvoti apie Miseltvaitą ir svarstyti, ar jam nereiktų vykti namo. Kartkartėmis jis miglotai pagalvodavo apie savo berniuką ir klausdavo savęs, kaip jis jaustųsi, įėjęs ir vėl atsistojęs prie drožinėtosios lovos ir žvelgdamas į aštrių bruožų, dramblio kaulo spalvos veidelį, kol jis miegos, ir juodas blakstienas, įrėminančias užmerktas akis. Jis susigūžė nuo tos minties.

Vieną nuostabią dieną nuėjo taip toli, kad grįžtant jau aukštai švietė mėnulio pilnatis, o visas pasaulis

spindėjo purpuru ir sidabru. Ežero, krantų ir miškų ramybė buvo tokia kerinti, kad jis nėjo į vilą, kurioje miegodavo. Nusileido į mažą ūksmingą terasą prie pat vandens, atsisėdo į kėdę ir gėrė dangiškus nakties kvapus. Jautė gaubiančią keistą ramybę, ji vis gilėjo ir gilėjo, kol jis užmigo.

Nesuvokė, kada ėmė sapnuoti. Sapnas buvo toks tikroviškas, kad nesijautė sapnuojęs. Vėliau prisiminė, kad tada manė nemiegas ir jautėsi labai žvalus. Prisiminė, kad atsisėdęs ir įkvėpęs vėlyvųjų rožių kvapo, klausydamasis vandens pliuškenimo prie kojų, jis išgirdo kviečiantį šauksmą. Šauksmas buvo mielas, skaidrus ir sklido iš labai toli. Atrodė, kad iš toli, bet girdėjo jį labai ryškiai, lyg čia pat, pašonėje.

- Arči! Arči! Arči! - šaukė balsas, po to vėl, dar maloniau ir skaidriau negu pirma. - Arči! Arči!

Jis prisiminė pašokęs ant kojų, bet nė kiek nenusigandęs.

Tai buvo toks tikroviškas balsas ir atrodė toks natūralus, kad galėjo jį girdėti.

- Lilija! Lilija! - atsiliepė jis. - Lilija! Kur tu esi?

- Sode, - sugrižo garsas, lyg sidabrinės dūdelės virpėjimas. - Sode!

Ir tada sapnas baigėsi. Bet jis nepabudo. Jis giliai ir saldžiai miegojo visą naktį. Kai pabudo, švietė skaidrus rytas, o šalia stovėjo ir su nuostaba į jį žiūrėjo tarnas. Tarnas buvo italas ir, kaip visi tos vilos tarnai, labai paslaugus, todėl nieko neklausinėjo, kad ir ką keista jo ponas iš užsienio bedarytų. Niekad nežinodavo, kada jis išeis ar pareis, kur jis nuspręs miegoti, ar galbūt klajos po sodą, arba atsiguls nakčiai ežero valtelėje. Tarnas laikė padėklą su keliais laiškais ir ramiai laukė, kol ponas Kravenas juos paims. Kai jis nuėjo, ponas Kravenas kelias minutes sėdėjo laikydamas laiškus rankoje ir žvelgdamas į ežerą. Jį vis dar buvo apėmusi toji keista ramybė ir net kažkas daugiau – palengvėjimas, tarsi nebūtų įvykęs kažkoks baisus dalykas, kurio tikėjosi, tarsi kažkas būtų pasikeitę. Jis prisiminė sapną – tikrovišką, tikrovišką sapną.

– Sode! – ištarė, stebėdamasis savimi. – Sode! Bet vartai užrakinti, o raktas giliai užkastas.

Po kelių minučių žvilgtelėjęs į laiškus, pamatė, kad vienas, pats viršutinis, buvo angliškas laiškas, ir iš Jorkšyro. Adresas užrašytas moteriška rašysena, bet ta rašysena nebuvo jam pažįstama. Atplėšė, spėliodamas, nuo ko jis, bet pirmieji žodžiai iškart prikaustė dėmesį.

BRANGUS PONE, aš esu Suzana Sojermanė, kuri sykį išdrįso užkalbinti jus viržynėje. Aš kalbėjau tada apie panelę Merę. Aš ir vėl drįstu jus užkalbinti. Pone, būkit malonus, Jūsų vietoje aš tikrai parvažiuočiau namo. Manau, Jūs tikrai apsidžiaugsit sugrįžęs ir – jei Jūs man atleisite, pone, – manau, kad Jūs ponia irgi prašytų Jus grįžti, jeigu ji čia būtų.

*Jūsų nuolanki tarnaitė,
SUZANA SOJERMANE.*

Ponas Kravenas perskaitė laišką du kartus, tik tada įdėjo atgal į voką. Jis ėmė galvoti apie savo sapną.

– Aš grįšiu į Miseltvaitą, – pasakė jis. – Taip, aš važiuoju tuoj pat.

Ir jis nužingsniavo per sodą į vilą ir įsakė Pičeriui viską suruošti grįžimui į Angliją.

Po kelių dienų jis vėl buvo Jorkšyre. Ilgai beldamasis traukiniu, pasijuto galvojęs apie savo berniuką, kaip niekad negalvodavo per tuos dešimt praėjusių metų. Per tuos metus tik norėdavo jį užmiršti. Dabar, nors neketino apie jį galvoti, prisiminimai

vis lindo ir lindo į galvą. Jis prisiminė tas juodąsias dienas, kada niršo kaip išprotėjęs, kad vaikas gyvas, o motina mirė. Jis atsisakė į jį pažvelgti, o kai pagaliau nuėjo jo pažiūrėti, išvydo tokią silpną apgailėtiną būtybę, kad visi buvo tikri, jog po kelių dienų jis numirs. Bet tų, kurie jį slaugė, nuostabai,ėjo dienos, o berniukas gyveno. Tada visi patikėjo, kad jis bus luošas, kuprotas.

Jis nenorėjo būti blogas tėvas, tačiau visai nesi-jautė esąs tėvas. Jis samdė gydytojus ir aukles, pirkto žaislus, bet susigūždavo, vien pagalvojęs apie ber-niuką, ir užsisklendė savo liūdesy. Pirmą kartą, kai nebuves metus sugrižo į Miseltvaitą ir maža vargana būtybė vangiai ir abejingai pakėlė į jį dideles pilkas akis su juodom blakstienom, tokias panašias ir taip siaubingai nepanašias į tas laimingas akis, kurias jis dievino, negalėjo atlaikyti jų žvilgsnio ir nusigręžė mirtinai išblyškęs. Nuo to karto beveik jo ir nema-tydavo, tiktai miegantį, ir apie jį žinojo tik tiek, kad jis pasmerktas ligonis, bjauraus, isteriško, ne visai sveiko būdo. Vaikui teko leisti viską iki smulkmenu, kad apsaugotum nuo pavojingų jam pačiam įniršio priepuolių.

Visi tie atsiminimai nekėlė dvasios, bet traukiniui skriejant per kalnus ir auksines lygumas, vyriškis,

kuris neseniai „atgijo“, pradėjo mąstyti kitaip, ir mąstė ilgai, nuodugniai ir giliai.

- Galbūt visus tuos dešimt metų aš buvau neteisingas, - sakė pats sau. - Dešimt metų yra ilgas laikas. Gal jau per vėlu ką nors padaryti - per vėlu. Ir ką aš sau galvojau!

Žinoma, tai buvo blogasis Stebuklas, kuris bandė sakyti: „per vėlu“. Net Kolinus būtų galėjęs jam tai išaiškinti. Bet vyriškis nieko neišmanė apie Stebuklą - nei blogąjį, nei gerąjį. Tą jis dar turėjo sužinoti. Spėliojo, ar Suzana Sojerbiu išdrįso parašyti jam tik dėl to, kad ji, kaip motina, pamatė, jog berniukui daug blogiau, - o gal jis beviltiškai susirgo. Jeigu jo nebūtų užbūrusi keista ramuma, jis būtų įniršęs labiau negu bet kada. Bet ramuma atnešė su savim ir kažkokio ryžto, ir vilties. Užuot leidęsis galvoti apie tai, kas blogiausia, dabar jis susivokė, bandęs tikėti geresniais dalykais.

- Ar tai įmanoma, kad ji išvelgtų, jog aš galiu padaryti jam ką nors gera ir jį suvaldyti? - mąstė jis. - Užsiksiu pas ją pasikalbėti pakeliui į Miseltvaitą.

Bet kai grįždamas per viržynę jis sustabdė vežimą prie namelio, septyni ar aštuoni vaikai, kurie žaidė aplinkui, subėgę padarė septynis ar aštuonis drau-

giškus ir mandagius kniksiukus ir pasakė, kad jų mama anksti rytą išėjo į kitą viržynės pakraštį pagelbėti moteriai, kuri pagimdė kūdikį. „Mūsų Dikenas“, pridūrė neprašomi, išėjęs į dvarą dirbti sode, kur jis praleidžia po kelias dienas kas savaitę.

Ponas Kravenas pažiūrėjo į tą rinktinę mažų sveikų kūnelių ir apskritų, įraudusių veidų, kiekvieno savaip besišypsančio, ir pagalvojo, koks tai sveikas, mielas būrelis. Jis šypsena atsakė į jų draugiškas šypsenas, išsiėmė iš kišenės sidabrinį pinigą ir padavė „mūsų Lizabetai Elenai“, kuri tarp jų buvo vyriausia.

– Jeigu padalinsi jį į aštuonias dalis, kiekvienam išeis po puskronį, – pasakė jis.

Tada, lydimas šypsenų, kikenimų ir kniksiukų, jis nuvažiavo, palikęs už nugaros susižavėjimą, kumšnojimąsi alkūnėmis ir šokinėjimą iš džiaugsmo.

Kelias per nuostabią viržynę irgi ramino. Kodėl jis jautėsi grįžtąs namo, o juk buvo tikras, jog niekada daugiau to jausmo neišgyvensiąs, – matė žemės ir dangaus grožį ir nuraudusius tolius, jautė širdyje šilumą artėdamas prie didelio seno namo, kuris išlaikė jo giminę šešis šimtus metų? Kaip bėgo iš tų namų pastaruju metu, baugindamasis net pagalvoti apie užsklęstus kambarius ir berniuką,

gyvenanti toje drožinėto medžio lovoje su brokato užuolaidomis. Ar gali būti, kad ras jį šiek tiek pasikeitusį į gerąją pusę ir kad nebesusigūš jį pamatęs? Koks tikroviškas buvo tas sapnas – koks nuostabus ir aiškus tas balsas, kuris jį pašaukė atgal: „Sode... Sode!“

– Pabandyčiau surasti raktą, – pasakė jis. – Pabandyčiau atidaryti tuos vartus. Aš privalau, nors nežinau kodėl.

Kai atvyko į dvarą, tarnai, kurie jį sutiko kaip visada, pastebėjo, kad jis atrodo geriau ir kad nenuėjo į atokiausius kambarius, kuriuose paprastai gyvendavo, aptarnaujamas Pičerio. Jis nuėjo į biblioteką ir pasikvietė poniją Medlok. Ji atėjo kažkokia susijaudinusi, susidomėjusi ir sumišusi.

– Kaip laikosi ponaitis Kolinus, Medlok? – pasiteiravo jis.

– Na, sere, – atsakė ponija Medlok, – jis... jis pasikeitęs, taip sakant.

– Blogyn? – susirūpino ponas Kravenas.

Ponija Medlok visai išraudo.

– Na, pamatysite, sere, – bandė aiškinti ji. – Nei daktaras Kravenas, nei auklė, nei aš negalime visko gerai suprasti.

– Kodėl?

- Tiesą sakant, sere, ponaičiui Kolinui yra geriau, bet jis keičiasi į bloga. Jo apetitas, sere, nesuprantamas, ir jo būdas...

- Ar jis pasidarė... ypatingesnis? - paklausė ponas, neramiai pešiodamas antakius.

- Tai yra taip, sere. Jis labai ypatingai keičiasi, - jeigu palyginsit su tuo, koks jis būdavo. Nieko nevalgydavo, ir staiga ėmė valgyti kažkaip nenormaliai. Tada vėl staiga nustojo ir gražina maistą atgal, kaip ir anksčiau. Jūs gal nė nežinojot, sere, kad jis niekada nesileisdavo vežamas į lauką. Kai bandydavom jį gabenti su vežimėliu į lauką, jo kūnas imdavo drebėti kaip medžio lapas. Jis puldavo į tokią būseną, kad daktaras Kravenas sakydavosi negalįs imtis atsakomybės, jeigu jį prievartausim. Na, sere, visai netikėtai, - netrukus po vieno iš jo priepuolių, - jis staiga pareikalavo, kad kiekvieną dieną jį vežtų į lauką panelė Merė ir kad Suzanos Sojerbiu berniukas, Dikenas, stumtų jo vežimėlį. Jis pamėgo abu - panelę Merę ir Dikeną, o Dikenas atsineša prijaukintų gyvūnų ir, jūs nepatikėsite, lauke jis išbūna nuo ryto iki vakaro.

- Kaip jis atrodo? - pasigirdo kitas klausimas.

- Jeigu jis natūraliai valgytų, sere, jūs pamanytumėt, kad pasitaisęs, - bet mes baiminamės, kad

tai savotiškas ištinimas. Kartais jis labai keistai juokiasi, kai būna su panele Mere. Jis išvis niekada nesijuokdavo. Daktaras Kravenas užeis pas jus, tuoj pat, jeigu leisite. Jis gyvenime dar nebuvo taip suglumęs.

- Kur dabar yra ponaitis Kolinai? - paklausė ponas Kravenas.

- Sode, sere. Jis visą laiką būna sode, - bet niekam iš žmonių neleidžiama prisiartinti iš baimės, kad jie į jį nežiūrėtų.

Ponas Kravenas paskutinių žodžių beveik negirdėjo.

- Sode! - ištarė jis ir, išsiuntęs poniją Medlok, atsikėlė ir vėl pakartojo tą žodį. - Sode!

Turėjo sutelkti jėgas, kad mintimis sugrįžtų į tą vietą, kur dabar stovėjo. Ir kai pasijuto vėl esąs ant žemės, apsisuko ir išėjo iš kambario. Ėjo tuo pačiu keliu, kaip kitados Merė, pro vartus krūmyne, tarp laurų ir gėlynų. Fontanas dabar sroveno ir buvo apsuptas žavių rudens gėlių. Jis perkirto pievą ir pasuko Ilguoju taku prie gebenų sienos. Ėjo neskubėdamas, lėtai ir žiūrėjo į taką. Jautė, lyg kas trauktų jį atgal į tą vietą, kurios taip ilgai buvo atsižadėjęs, ir nežinojo kodėl. Kai priėjo arčiau, jo žingsnis pasidarė dar lėtesnis. Žinojo, kur yra vartai,

nors gebenės ir buvo juos uždengusios, – bet gerai neatsiminė, kur buvo užraušęs tą raktą.

Taigi jis sustojo ir stovėjo ramiai, žvalgydamasis aplink. Ir beveik tą pačią akimirką, kai stabtelėjo, jis apstulbo ir ėmė klausytis, – klausdamas savęs, ar nevaikščioja kartais sapnuodamas.

Vešlios gebenės užstojo vartus, raktas tebebuvo užkastas po krūmais, joks žmogus nebuvo įjėjęs pro šiuos vartus per tuos dešimt vienuolikos metų, – ir vis dėlto iš sodo sklido garsai. Girdėjosi, kad kažkas bėgioja, pešasi, vaikosi aplink medžius. Tai buvo priltildyti, prislopinti balsai, bet džiūgaujantys, uždusę ir linksmi balsai. Atrodė, tai jaunas juokas, nesuvaldomas vaikų juokas, kurie stengiasi, kad jų neišgirstų, bet vieną ar kitą akimirką, įsisiautėję ir užsimiršę, vis tiek pratrūksta. Ką, dėl Dievo meilės, jis čia sapnuoja – ką, dėl Dievo meilės, jis girdi? Gal jis netenka sąmonės, kad girdi tai, ko žmogaus ausis negali girdėti? Ar tai norėjo jam pasakyti tas tolimas, aiškus balsas?

Ir tada atėjo momentas, nesuvaldomas momentas, kai balsai pamiršo viens kitą nutildyti. Kojos bėgo greičiau ir greičiau – jos artėjo prie sodo vartų – girdėjosi skubrus, smarkus jaunas alsavimas, pagaliau pašėlęs juoko protrūkis – ir vartai

plačiai atsivėrė, gebenių užtiesalas švystelėjo į šalį ir išniro berniukas, kuris nepamatė ateivio ir beveik įkrito jam į glėbį.

Ponas Kravenas pačiu laiku ištiesė rankas ir tik dėl to vaikas neparkrito, nors lėkė kaip akis išdegęs. O kai atstūmė, laikydamas per ištiestas rankas, ir nustebeęs pažvelgė į jį, išties jam užgniaužė kvapą.

Tai buvo aukštas ir gražus berniukas. Jis spindėjo gyvybe, o nuo bėgimo jo veidas buvo skaisčiai įkaištas. Jis atmetė nuo kaktos vešlius plaukus ir pakėlė porą keistų pilkų akių – akių, pilnų vaikiško džiugesio, įrėmintų juodų kaip kirpčiukai blakstienų. Tai tos akys ir atėmė ponui Kravenui kvapą.

– Kas? Kas tu? – išmikčiojo jis.

Ne šito Koliną tikėjosi – ne šitaip planavo. Jis niekad nepagalvojo apie tokį susitikimą. Bet šitaip, lekiant pirmyn, laimint varžybas, gal net ir geriau. Jis atsitiesė visu ūgiu. Merė, kuri bėgo su juo ir taip pat išpuolė pro vartus, pamatė, kad Kolinui pavyko pasirodyti aukštesniam negu kada nors anksčiau – keliais coliais aukštesniam.

– Tėti, – ištarė jis. – Aš esu Koliną. Tu negali tuo patikėti. Aš irgi beveik negaliu, kad aš esu Koliną.

Kaip ir ponia Medlok, jis irgi nesuprato, ką jo tėtis turėjo galvoje, kai skubiai pasakė:

- Sode! Sode!

- Taip, - skubėjo Kolinai. - Taip, tai sodas viską padarė - ir Merė, ir Dikenai, ir jo gyvūnai - ir Stebuklas. Niekas to nežino. Mes norėjome tau pačiam pirmam pasakyti, kai sugrįši. Aš esu sveikas. Aš galiu aplenkėti Merę. Aš būsiu atletas.

Jis visa tai išpyškino kaip sveikas berniukas - jo veidas degė, žodžiai vyte vijosi vienas kitą nekantraudami, o pono Kraveno širdis sudrebėjo iš neįtikėtino džiaugsmo.

Kolinai ištiesė ranką ir uždėjo ją savo tėčiui ant peties.

- Ar tu nesidžiaugi, tėti? - užbaigė jis. - Ar tu nesidžiaugi? Aš gyvensiu amžinai, amžinai, amžinai!

Ponas Kravenas suėmė berniuko pečius ir ramiai laikė. Jis suprato, kad kol kas nedrįsta prabilti.

- Vesk mane į sodą, sūnau, - pagaliau pasakė. - Ir viską man papasakok.

Taip jie įvedė jį vidun.

Tai buvo rudeniško aukso, purpuro ir violeto, ir liepsnojančio raudonio pasaulis. Iš visų pusių matėsi vėlyvųjų lelijų kupstai - baltų arba raudonai baltų lelijų. Jis gerai prisiminė, kad pirmąkart pasodintos, jos būtent rudeni atskleidė savo vėlyvąją puikybę. Vėlyvosios rožės vijosi ir sviro kekėmis, o saulės

šviesa ryškino gelstančių medžių atspalvius ir nuo to kilo įspūdis, kad stovi atviroj auksinėj šventykloj. Ponas Kravenas stovėjo tyliai, kaip ir vaikai tada, atėję į aną pilkumą. Jis žvalgėsi ir žvalgėsi.

- Aš maniau, kad viskas bus išmirę, - pasakė jis.

- Ir Merė iš pradžių taip galvojo, - pasakė Kolinąs. - Bet viskas atgijo.

Tada jie susėdo po savo medžiu - visi, išskyrus Koliną, nes jis norėjo stovėdamas papasakoti visą istoriją.

Arčibaldas Kravenas galvojo, kad jis klausosi keisčiausių savo gyvenime dalykų, kai pasiliejo tas skubotas berniuko pasakojimas. Paslaptis, Stebuklas, laukiniai gyvūnai, neįtikėtini vidurnakčio susitikimai - pavasario atėjimas - įžeisto orumo jėga, kuri pastatė jaunąjį radžą ant kojų, kad suniekintų Beną Vėjoramstį jo akyse. Keista kompanija, žaidimas ir vaidyba, taip kruopščiai saugoma paslaptis. Klausytojas juokėsi iki ašarų, o kartais ašaros pasirodydavo ir nesijuokiant. Atletas, Paskaitininkas, Mokslininkas išradėjas buvo juki, miela, sveika, jauna būtybė.

- Dabar, - pasakė jis baigdamas pasakojimą, - saugoti paslapties daugiau nebereikia. Manychiau, kad jie beveik apalps iš išgąščio mane pamatę, bet

aš niekada daugiau nebesėsiu į vežimėlį. Aš grįšiu atgal su tavim, tėti, – į namus.

Benas Vėjoramstis retai kada atsitraukdavo nuo darbų sode. Bet šia proga leido sau nunešti į virtuvę daržovių. Ponios Medlok pakviestas į tarnų kambarį išgerti stiklo alaus, jis, kaip ir tikėjosi, tapo paties dramatiškiausio, kokį tik galėjo atsiminti dabartinė Miseltvaito karta, įvykio liudytoju.

Pro vieną langą, išeinantį į kiemą, buvo matyti ir veja. Ponia Medlok, žinodama, kad Benas atėjo iš sodų, tikėjosi, kad jis gal nors akies krašteliu bus matęs savo šeiminką, o gal net ir jo susitikimą su ponaičiu Kolinu.

– Ar matei nors vieną iš jų, Vėjoramsti? – paklausė ji.

Benas atitraukė alaus bokalą nuo lūpų ir nusišluostė burną alkūne.

– Aje, mačiau, – atsakė jis gudriai ir reikšmingai.

– Juos abu? – spėjo ponia Medlok.

– Juos abu, – atkartojė Benas Vėjoramstis. – Maloniai dėkoju, madam, galėčiau maukteleėti ir dar vieną bokalą.

– Drauge? – paklausė ponia Medlok susijaudinusi, paskubom pripildama dar vieną bokalą.

- Drauge, madam, - ir Benas vienu mauku gurktelėjo dar pusę bokalo.

- Kur buvo ponaitis Kolinas? Kaip jis atrodė? Ką jie vienas kitam pasakė?

- Aš negirdėjau, ką sakė, - kalbėjo Benas, - aš tik stovėjau ant kopėčių ir žiūrėjau per tvoros viršų. Bet aš tav pasakysiu. Ten dedasi tokie dalykai, kad žmonės čia, kambariuose, nieko apie juos nežino. O ką turit sužinot, sužinosit tuoj pat.

Ir vos nurijęs paskutinį alaus gurkšnį, jis iškilmingai mostelėjo bokalu į langą, pro kurį virš krūmyno matėsi vejų plotelis.

- Pažvelk, - pasakė jis, - jeigu tav įdomu. Pažvelk, kas ten ateina per pievą.

Kai ponia Medlok pažvelgė, ji kilstelėjo į viršų rankas ir šūktelėjo. Ir visi tarnai ir tarnaitės išgirdę puolė per kambarį ir sustoję sužiuro pro langą, o akys jiems vos neišlipo ant kaktos.

Per vejąėjo Miseltvaito šeiminkas. Ir atrodė taip, kokio daugelis nebuvo jo matę. O greta, iškelta galva ir besijuokiančiom akim, tvirtai ir ryžtingai, kaip ir kiekvienas Jorkšyro berniukas, žengė ponaitis Kolinas!